ਨਾਵਲ

'ਮੁੰਦਰੀ ਡੌਟ ਕੌਮ'

(mundri.com)

(ਲੇਖਕ: ਹਰਜੀਤ ਅਟਵਾਲ)

ਇਕ

ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਹਾਲੇ ਹੋਰ ਪਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਪਰ ਪਰਦੇ ਪਾੜ ਕੇ ਪਾਰ ਹੁੰਦੀ ਧੁੱਪ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਨਾ ਦਿਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਘੜੀ ਦੇਖੀ, ਛੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਵੱਜੇ। ਇਕ ਵਾਰ ਉਸ ਦੇ ਦਿਲ ਨੇ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਜੇ ਕਿਤੇ ਇਕ ਕੱਪ ਚਾਹ ਦਾ ਬਿਸਤਰ ਵਿਚ ਹੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਕਿੰਨਾ ਵਧੀਆ ਹੁੰਦਾ। ਉਸੇ ਪਲ ਉਸ ਨੇ ਮਨ ਵਿਚ ਹੀ ਕਿਹਾ, -'ਟਿੱਕਾ ਸਿਆਂ, ਸਿਗੀਆਂ। ਬੈੱਡ ਟੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵੀ ਸਿਗੀਆਂ ਪਰ...।' ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਹਲਕੀ ਜਿਹੀ ਟੀਸ ਉਠੀ ਤੇ ਉਹ ਉਠ ਕੇ ਬਹਿ ਗਿਆ। ਅੰਗੜਾਈ ਲਈ ਤੇ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਬਿਸਤਰ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਆਇਆ। ਪਰਦੇ ਹਟਾਉਂਦਿਆਂ ਉਹ ਸਮਝ ਗਿਆ ਕਿ ਅੱਜ ਦਾ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਖੂਬਸੂਰਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਕ ਤਾਂ ਐਤਵਾਰ ਤੇ ਦੂਜੇ ਅਜਿਹਾ ਮੌਸਮ, ਇਹ ਸਮੇਲ ਕਦੇ ਕਦੇ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਗੁਸਲ ਗਿਆ ਉਹ ਸੋਚਣ ਲਗਿਆ ਕਿ ਅੱਜ ਦਾ ਦਿਨ ਕਿਵੇਂ ਲੰਘਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਨਾਸ਼ਤਾ ਕਰਕੇ ਉਹ ਪਾਰਕ ਦਾ ਗੇੜਾ ਕੱਢੇਗਾ। ਫਿਰ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਦੁਪਿਹਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਉਥੇ ਹੀ ਖਾਵੇਗਾ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਆ ਕੇ ਵੀਡਿਓ ਤੇ ਕੋਈ ਫਿਲਮ ਦੇਖੇਗਾ ਪਰ ਜੇ ਕੋਈ ਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਸਭ ਬਦਲ ਵੀ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਸ਼ਾਮੋ ਤਾਂ ਆਉਣੋਂ ਰਹੀ। ਜੇ ਸੋਢੀ ਨਾ ਘਰ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਤਾਂ ਹੋਣਗੇ ਹੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਸ਼ਿੰਦਾ ਆ ਜਾਵੇ। ਸ਼ਿੰਦਾ ਉਸ ਦਾ ਪੇਂਡੂ ਸੀ ਤੇ ਦੋਸਤ ਵੀ। ਉਸ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਮੀਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖਾਂਦੀ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦਾ। ਸ਼ਿੰਦਾ ਛੁੱਟੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਮੀਟ ਖਾਣ ਹੀ ਉਸ ਕੋਲ ਜਾਂਦਾ। ਸਾਰੇ ਦੋਸਤ ਹੀ ਆਖਦੇ ਕਿ ਟਿੱਕੇ ਵਰਗਾ ਮੀਟ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਪੂਰੇ ਬਰਮੀਘੰਮ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਲੈਂਬ ਵਿਚ ਉਹ ਅਚਾਰ-ਮਸਾਲਾ ਪਾਉਂਦਾ ਤੇ ਚਿੱਕਨ ਵਿਚ ਨਿੰਬੂ। ਖਾਣ ਵਾਲਾ ਉਂਗਲੀਆਂ ਚੱਟਦਾ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ। ਗੁਸਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੋਹਣ ਦਾ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤੇ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕਰਾਉਣ ਚਲੇ ਜਾਵੇ। ਸ਼ਿੰਦੇ ਵਾਂਗ ਮੋਹਣ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਦੋਸਤ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਦਿਲ ਫਰੋਲ ਲਿਆ ਕਰਦਾ। ਮੋਹਣ ਦੀ ਫਰਨੀਚਰ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਟਿੱਕਾ ਮੱਦਦ ਕਰਾ ਦਿਆ ਕਰਦਾ।

ਉਹ ਹੇਠਾਂ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ। ਟੈਲੀ ਓਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੁੱਕਰ ਚਲਾ ਕੇ ਚਾਹ ਰੱਖ ਦਿਤੀ। ਚਾਹ ਬਣ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਕਿ ਕਿਉਂ ਨਾ ਚਾਹ ਨਾਲ ਇਕ ਪਰੌਂਠਾ ਵੀ ਲਾਹ ਲਵੇ। ਉਸ ਨੇ ਦੂਜਾ ਬਰਨਰ ਚਲਾ ਕੇ ਉਸ ਉਪਰ ਤਵਾ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਫਰਿੱਜ ਵਿਚੋਂ ਗੁੰਨਿਆਂ-ਹੋਇਆ-ਆਟਾ ਕੱਢ ਲਿਆ। ਇਕ ਪੇੜਾ ਲੈ ਕੇ ਬਾਕੀ ਵਾਪਸ ਰੱਖ ਦਿਤਾ। ਪੇੜੇ ਨੂੰ ਪਲੇਥਣ ਲਾ ਕੇ ਵੇਲਣ ਲੱਗਿਆ। ਪਰੌਂਠਾ ਬਣਦਿਆਂ ਹੀ ਚਾਹ ਵੀ ਬਣ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਰਸੋਈ ਵਾਲਾ ਟੈਲੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤਾ ਤੇ ਲੌਂਜ ਵਾਲਾ ਚਲਾ ਲਿਆ। ਚਾਹ ਦੀਆਂ ਚੁਸਕੀਆਂ ਲੈਂਦਾ, ਪਰੌਂਠਾ ਖਾਂਦਾ ਉਹ ਖਬਰਾਂ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਟੋਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮੰਤਰੀ ਥੈਚਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਪਰਾਪਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਥੈਚਰ ਨੂੰ ਗਾਲ਼ ਕੱਢੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਭੱਠਾ ਬਿਠਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਚੈਨਲ ਬਦਲ ਲਿਆ। ਖਾਣ-ਪੀਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਸੋਚਣ ਲਗਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੂਵਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਨੇ ਹੂਵਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਫੋਨ ਦੀ ਘੰਟੀ ਖੜਕ ਪਈ। ਉਸ ਨੇ ਫੋਨ ਉਠਾਇਆ, ਇਹ ਸ਼ਿੰਦੇ ਦਾ ਸੀ। ਸ਼ਿੰਦੇ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ,

--ਕਿੱਦਾਂ ਬਈ ਮਾਂ ਦਿਆ ਟਿੱਕਿਆ ਅੱਜ ਘਰੇ ਆਂ?

--ਤੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਸੀ ਬਈ ਐਤਕੀਂ ਸੰਡੇ-ਮੰਡੇ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਐ।

--ਕੀ ਪਰੋਗਰਾਮ ਆ ਫੇਰ ਅੱਜ ਦਾ?

--ਤੂੰ ਦੱਸ।

--ਆ ਜਾ ਖੰਭੇ ਆਲ਼ੇ 'ਚ।

--ਨਹੀਂ, ਓਥੇ ਨਹੀਂ, ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਬੈਠਦੇ ਆਂ, ਉਥੇ ਸਾਲ਼ੀ ਅਨਪੜ ਜੰਤਾ, ...ਸਾਲ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਬੋਲਣ ਦਾ ਪਤਾ ਤੇ ਨਾ ਕੁਸ਼ ਹੋਰ, ਮੈਂ ਕਹਿੰਨਾ ਕਿ ਪੱਬ ਨਾਲੋਂ ਘਰ ਹੀ ਬੈਠਦੇ ਆਂ, ਆ ਜਾਹ ਏਧਰ ਈ।

--ਨਹੀਂ, ਅਸਲ 'ਚ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਲੰਡਨੋਂ ਤਾਰਾ ਆਉਣ ਲਗਿਆ, ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਬਈ ਸ਼ਹਿਰੀਏ ਮਿਡਲੈਂਡ ਆ ਕੇ ਮੈਲ਼ ਪੀਣੀ ਮੰਗਦੇ ਆ।

ਆਖਦਾ ਸ਼ਿੰਦਾ ਹੱਸਣ ਲਗਿਆ। ਮਾਈਲਡ ਬੀਅਰ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੈਲ਼ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮਿਲਦੀ ਸੀ। ਬਾਰਾਂ ਵਜੇ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਪੱਬ ਵਿਚ ਮਿਲਣਾ ਤੈਅ ਹੋ ਗਿਆ। ਟਿੱਕਾ ਕਾਹਲੀ ਕਾਹਲੀ ਹੂਵਰ ਕਰਨ ਲਗਿਆ। ਉਹ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਿੰਦਾ ਤਾਰੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਵੀ ਆ ਜਾਵੇ। ਘਰ ਦੀ ਸਫਾਈ ਹੋਣੀ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਸਫਾਈ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਖਾਣੇ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਸ਼ਿੰਦਾ ਕਹਿਣ ਲਗਦਾ,

--ਟਿੱਕਿਆ, ਜੇ ਤੇਰੇ ਵਿਚ ਥੋੜੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹੋਰ ਫਿੱਟ ਕਰਾ ਲਈਏ ਤਾਂ ਤੂੰ ਔਰਤ ਦਾ ਪੂਰਾ ਕੰਮ ਦੇ ਸਕਦਾਂ!

ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਟਿੱਕਾ ਹੱਸਦਾ ਤੇ ਆਖਦਾ,

--ਜਿਹੜਾ ਮਰਦ ਔਰਤ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਮੈਂ ਓਹਨੂੰ ਮਰਦ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ, ਇਸ ਨਿਰਭਰ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਈ ਔਰਤ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਈ ਜਾਂਦੀ ਆ।
--ਓ ਮਾਂ ਦਿਆ ਟਿੱਕਿਆ, ਤੈਨੂੰ ਤਾਂ ਜਿੱਦਾਂ ਔਰਤ ਨਾਲ ਨਫਰਤ ਹੋਈ ਪਈ ਆ। ਇਸੇ ਲਈ ਆਹ ਦੂਜੀ ਵੀ ਘਰੋਂ ਦੁੜਾ 'ਤੀ।
--ਏਦਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਯਾਰ, ਔਰਤ ਦੀ ਤਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਲੋੜ ਐ, ਇਹ ਤਾਂ ਹੁਣ ਕਿਸਮਤ ਈ ਮਾੜੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕੀ ਕਰਾਂ!
--ਤੈਨੂੰ ਕਿਹਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਐਮ. ਏ. ਪਾਸ ਲਿਆ? ...ਤੂੰ ਓਹਦੇ ਤੋਂ ਪਰੋਫੈਸਰੀ ਕਰਾਉਣੀ ਸੀ?
--ਓਹ ਨਹੀਂ ਯਾਰ, ਤੈਨੂੰ ਤਾਂ ਪਤਾ ਹੀ ਆ, ਸਾਡੀ ਭੈਣ ਦੀ ਚੁੱਕ ਨੇ ਈ ਮੇਰਾ ਘਰ ਖਰਾਬ ਕੀਤਾ, ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਤੇ ਹੁਣ ਵੀ।

ਆਖ ਟਿੱਕਾ ਲੰਮਾ ਸਾਹ ਲਿਆ। ਸ਼ਿੰਦੇ ਨੂੰ ਵੀ ਪਛਤਾਵਾ ਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਇਹ ਗੱਲ ਉਸ ਨੇ ਕਿਉਂ ਕਹਿ ਦਿਤੀ। ਸ਼ਿੰਦਾ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਦੋਸਤ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਦਾ ਉਹ ਗੁੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਤੇ ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਅਗਲੇ ਨੂੰ ਲੰਮੇ ਹੱਥੀਂ ਲਿਆ ਨਹੀਂ।

ਦੋ ਦੋ ਪਤਨੀਆਂ ਵਲੋਂ ਛੱਡ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਦੀ ਉਹ ਬਹੁਤ ਨਮੋਸ਼ੀ ਮੰਨਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸੀ। ਉਹ ਯਕੀਨ ਕਰੀ ਬੈਠਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ ਤੇ ਭਣੋਈਏ ਨੇ ਹੀ ਦੋਵੇਂ ਵਾਰ ਉਸ ਦਾ ਘਰ ਪੁੱਟਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਕੇਵਲਾਂ ਵੇਲੇ ਵੀ ਤੇ ਫਿਰ ਰਜਨੀ ਵੇਲੇ ਵੀ। ਇਹ ਠੀਕ ਸੀ ਕਿ ਰਜਨੀ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੜ੍ਹੀ ਲਿਖੀ ਸੀ ਪਰ ਕੇਵਲਾਂ ਤਾਂ ਘਰੇਲੀ ਕੁੜੀ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਛੋਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੀ ਆ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਇੰਡੀਅਨ ਕੁੜੀਆਂ ਵਰਗੀ ਹੀ ਸੀ। ਘਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਮਾਹਰ ਤੇ ਪਤੀ ਦਾ ਹਰ ਕਹਿਣਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲੀ। ਟਿੱਕੇ ਮੁਤਾਬਕ ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ ਅੰਮਰਤੀ ਨੇ ਕੇਵਲਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਪੱਟੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਘਰ ਉੱਜੜ ਗਿਆ। ਅੰਮਰਤੀ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਗੋਪਾਲ ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਅੰਮਰਤੀ ਨੇ ਘਰ ਲੈਣ ਵੇਲੇ ਟਿੱਕੇ ਤੋਂ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਪੌਂਡ ਉਧਾਰੇ ਲਏ ਸਨ। ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਮੋੜਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਮੋੜੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਟਿੱਕਾ ਹਿਸਾਬੀ ਜਿਹਾ ਬੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਮੰਗੇ। ਅੰਮਰਤੀ ਹਾਲੇ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਵੇਂ ਦੋ ਸਾਲ ਲੰਘ ਗਏ ਪਰ ਜਦ ਤਕ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਕੁੜੱਤਣ ਭਰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਦੋ ਕੁ ਵਾਰ ਤਾਂ ਟਿੱਕਾ ਆਪਣੇ ਭਣੋਈਏ ਗੋਪਾਲ ਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਵੀ ਕੱਢ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਟਿੱਕੇ ਦਾ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਕੇਵਲਾਂ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਟਿੱਕਾ ਉਸ ਉਪਰ ਹੱਥ ਚੁੱਕ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਕੇਵਲਾਂ ਘਰੋਂ ਚਲੇ ਗਈ। ਕੇਵਲਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਅੰਮਰਤੀ ਤੇ ਗੋਪਾਲ ਨੂੰ ਵਿਚ ਪਾ ਲਿਆ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸੁਲਾਹ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਲੜਾਈ ਵਧਾ ਦਿਤੀ। ਟਿੱਕਾ ਇਵੇਂ ਹੀ ਸਮਝਦਾ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਟਿੱਕੇ ਦਾ ਵਾਪਸ ਨਾ-ਮੁੜਨ ਵਾਲਾ ਸੁਭਾਅ ਸੀ। ਉਹ ਕੇਵਲਾਂ ਦੀ ਕੁੱਟ-ਮਾਰ ਕਰਕੇ ਵੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹੀ ਆ ਕੇ ਉਸ ਤੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੇ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ ਤੇ ਗੱਲ ਤਲਾਕ ਤਕ ਪੁੱਜ ਗਈ।

ਤਲਾਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਇੰਡੀਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਭਰਜਾਈ ਨੇ ਐਮ. ਏ. ਕਰ ਕੇ ਹਟੀ ਆਪਣੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਕੁੜੀ ਰਜਨੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਉਸ ਨਾਲ ਕਰਵਾ ਦਿਤਾ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਟਿੱਕਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਵਕਫਾ ਦੇ ਕੇ ਹੀ ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਕਰਾਵੇ ਪਰ ਇਵੇਂ ਹੋ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਰਜਨੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਆ ਗਈ। ਉਸ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਹੀ ਗੁਣ ਸਨ ਪਰ ਘਰ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਨਿਪੁੰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਤਾਂ ਟਿੱਕਾ ਸਬਰ ਨਾਲ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ ਪਰ ਫਿਰ ਉਸ ਗੁੱਸਾ ਆਉਣ ਲਗਿਆ। ਉਹ ਸਫਾਈ ਪਸੰਦ ਤਾਂ ਸੀ ਹੀ। ਆਮ ਖਾਣਾ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਨੱਕ ਹੇਠ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦਾ। ਰਜਨੀ ਦੇ ਕੀਤੇ ਹਰ ਕੰਮ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ। ਉਹ ਖਿਝਦਾ, ਰਜਨੀ ਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ। ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤਕ ਉਹ ਰਜਨੀ ਦਾ ਕੇਵਲਾਂ ਨਾਲ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆਇਆ ਟਿੱਕਾ ਰਜਨੀ ਦੇ ਚੁਪੇੜ ਵੀ ਮਾਰ ਦਿੰਦਾ। ਰਜਨੀ ਦਾ ਮਾਮਾ ਗਲਾਸਗੋ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆ ਕੇ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਹ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਟਿੱਕਾ ਰਜਨੀ ਲਈ ਹੋਰ ਸਖਤ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ। ਰਜਨੀ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗਣ ਹੋ ਗਈ। ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿਤੀ ਕਿ ਰਜਨੀ ਨੂੰ ਹਰ ਵੇਲੇ ਘਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਬਾਹਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਦਿਨ ਰਜਨੀ ਜ਼ਿਦ ਕਰਕੇ ਅੰਮਰਤੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਚਲੇ ਗਈ। ਉਥੋਂ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਾਮੇ ਕੋਲ ਸ਼ਰਣ ਲੈਣ ਲਈ ਗਲਾਸਗੋ ਵਾਲੀ ਬੱਸ ਚੜ੍ਹ ਗਈ। ਟਿੱਕਾ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਇਕੱਲਾ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਉਹ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅੰਮਰਤੀ ਨੇ ਹੀ ਰਜਨੀ ਨੂੰ ਗਲਾਸਗੋ ਜਾਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿਤੀ ਸੀ।...

ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਪਾਰਕ ਲੰਘ ਕੇ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਪੱਬ ਸੀ। ਅੱਜ ਵਰਗੀ ਧੁੱਪ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਟਿੱਕਾ ਇਸ ਪੱਬ ਵਿਚ ਆ ਬੈਠਦਾ। ਇਥੇ ਆਪਣੇ ਬੰਦੇ ਘੱਟ ਹੁੰਦੇ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਮਿਲ ਹੀ ਜਾਂਦਾ। ਟਿੱਕਾ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਅੱਖ ਮਿਲਾਏ ਬਿਨਾਂ ਬਾਹਰ ਲਗੀਆਂ ਕੁਰਸੀਆਂ ਉਪਰ ਜਾ ਬਹਿੰਦਾ। ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਬੀਅਰ ਤੇ ਧੁੱਪ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸੁਮੇਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਟਿੱਕਾ ਨੇ ਪੱਬ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ। ਸ਼ਿੰਦੇ ਹੁਰੀਂ ਅਜੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਆਏ। ਉਹ ਕਾਊਂਟਰ 'ਤੇ ਗਲਾਸ ਭਰਾ ਹੀ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਚਾਚਾ ਚਾਹਲ ਉਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਆ ਖੜਿਆ। ਚਾਚੇ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਵਾਹਵਾ ਬਣਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਬੋਲਿਆ,
--ਆ ਬਈ ਚਾਚਾ, ਦੱਸ ਕੀ ਪੀਏਂਗਾ?
--ਭਤੀਜ, ਮੈਲ਼ ਹੀ ਲੈ ਲਾ।

ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਗਲਾਸ ਫੜੀ ਇਕ ਪਾਸੇ ਆ ਬੈਠੇ। ਟਿੱਕਾ ਬੈਠਦਿਆਂ ਹੀ ਪੁੱਛਣ ਲਗਿਆ,
--ਸੁਣਾ ਬਈ ਚਾਚਾ, ...ਦੁਕਾਨ ਵੇਚ ਕੇ ਵਿਹਲਾ ਹੋ ਗਿਐਂ?
--ਹਾਂ ਭਤੀਜ, ਘਰ ਵਾਲੀ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਣ ਦਿੰਦੀ।
--ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਚਾਚਾ?
--ਬੱਸ ਤੇਰੇ ਵਾਲ਼ਾ ਕੰਮ ਹੋਣ ਨੂੰ ਫਿਰਦਾ। ਨਿਆਣੇ ਆਪਣੇ ਵਲ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਆ, ਸਾਰਾ ਦਾ ਸਾਰਾ ਭੂਰ-ਚੂਰ ਈ ਤੰਗ ਕਰਦਾ!

ਆਖਦਾ ਚਾਹਲ ਉਦਾਸ ਹੋ ਗਿਆ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਕਿਹਾ,
--ਚਾਚਾ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਸੋਚਦਾ ਸੀ ਕਿ ਤੂੰ ਹਰ ਵੇਲੇ ਖੁਸ਼ ਰਹਿੰਨਾਂ, ਤੂੰ ਸੁਖੀ ਹੋਵੇਂਗਾ।

--ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕਿਹੜੇ ਮੇਰੇ ਫੋੜੇ ਹੋਏ ਆ! ਉਹਨਾਂ ਸਾਲ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਮੈਂ ਧਾਰ ਨਹੀਂ ਮਾਰਦਾ, ਕੱਲ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਆ ਤਾਂ ਅੱਜ ਜਾਵੇ ਪਰ ਨਿਆਣਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦਾਂ, ...ਓਦਾਂ ਟਿੱਕਿਆ, ਮੈਂ ਇਕ ਗੱਲ ਦੱਸਾਂ, ਇਥੇ ਦੇ ਨਿਆਣੇ ਵੀ ਸਾਲ਼ੇ ਸਪੋਲ਼ੀਏ ਆ। ਤੂੰ ਚੰਗਾ ਰਹਿ ਗਿਆ, ਤੇਰੇ ਕੋਈ ਹੈ ਨਾ ਸੀ।
--ਕਾਹਦਾ ਚੰਗਾ ਚਾਚਾ, ਦੋ ਵਾਰ ਸਾਲ਼ੀ ਕਿਸਮਤ ਗੰਦੀ ਨਿਕਲ਼ ਗਈ, ਲੋਕ ਸੋਚਦੇ ਆ ਕਿ ਮੇਰੇ 'ਚ ਨੁਕਸ ਐ ਕੋਈ।
--ਟਿੱਕਾ ਸਿਆਂ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਦੋ ਉਂਗਲਾਂ ਦਿਖਾ ਕੇ ਰੱਖੀਦੀਆਂ, ਲੋਕ ਭੈਣ ਦੇਣੇ ਬਹੁਤ ਗੰਦੀ ਕੌਮ ਹੁੰਦੀ ਆ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਡਿਗੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਆ।

ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼ਿੰਦਾ ਤੇ ਤਾਰਾ ਵੀ ਆ ਗਏ। ਟਿੱਕਾ ਜਾ ਕੇ ਕਾਊਂਟਰ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਵੀ ਗਲਾਸ ਭਰਾ ਲਿਆਇਆ। ਤਾਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਬਰਮੀਘੰਮ ਆਇਆ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਚਾਚੇ ਚਾਹਲ ਦਾ ਵੀ ਵਾਕਫ ਸੀ। ਸ਼ਿੰਦੇ ਨੇ ਬੈਠਦਿਆਂ ਹੀ ਕਿਹਾ,
--ਅਸੀਂ ਲੇਟ ਹੋ ਗਏ ਬਈ, ਗਲਾਸਗੋ ਤੋਂ ਫੋਨ ਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤੇਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦਾ।

ਰਜਨੀ ਦਾ ਮਾਮਾ ਸ਼ਿੰਦੇ ਦਾ ਵੀ ਵਾਕਫ ਸੀ। ਫੋਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਟਿੱਕਾ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਬੋਲਿਆ,
--ਅੱਛਾ! ਆ ਗਏ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ 'ਤੇ! ...ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਆ ਕੇ ਸੌਰੀ ਮੰਗਣ ਪਹਿਲਾਂ।

ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਸ਼ਿੰਦਾ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਿਆ। ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ,
--ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਟਿੱਕਾ ਸੌਰੀ ਮੰਗੇ ਤੇ ਵਾਅਦਾ ਕਰੇ ਕਿ ਮੁੜ ਕੇ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕੁੱਟਦਾ।
--ਏਹਨਾਂ ਦੀ ਭੈਣ ਨੂੰ...!

ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਭਾਰੀ ਜਿਹੀ ਗਾਲ਼ ਕੱਢੀ। ਸ਼ਿੰਦਾ ਬੋਲਿਆ,
--ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਬਈ ਸੌਰੀ-ਸੂਰੀ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਮੈਂ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਕਹੂੰ ਕਿ ਸ਼ਾਂਤੀ ਰੱਖੇ, ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਸਮਝਾਓ ਪਰ ਉਹ ਇਸੇ ਗੱਲ 'ਤੇ ਅੜੇ ਹੋਏ ਆ ਕਿ ਟਿੱਕਾ ਆ ਕੇ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੇ ਤੇ ਕੁੜੀ ਲੈ ਜਾਵੇ।
--ਤੁਸੀਂ ਭੈਣ ਦਿਓ ਯਾਰੋ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਮੋਮ ਦਾ ਨੱਕ ਸਮਝੀ ਬੈਠੇ ਆਂ! ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ ਸਿਖਾਇਆ ਨਹੀਂ ਤੇ ਮੜ੍ਹ ਦਿਤਾ ਮੇਰੇ ਗਲ਼!

ਦੋ

ਘਰ ਵੜਦਿਆਂ ਹੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਬੋਅ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉੜਦੀ ਹੋਈ ਪੂਨਮ ਦੇ ਨੱਕ ਵਿਚ ਆ ਵੜੀ। ਉਸ ਨੇ ਮਨ ਵਿਚ ਹੀ ਕਿਹਾ, -'ਹਾਏ ਹਾਏ ਵੇ ਮਰ ਜਾਏਂ ਦੀਪਿਆ!' ਫਰੰਟ ਰੂਮ ਵਿਚ ਦੀਪਾ ਬੋਤਲ ਖੋਹਲੀ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਪੂਨਮ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਵਿਚ ਅੱਖ ਮਾਰੀ ਤੇ ਮਿੰਨਾ ਜਿਹਾ ਮੁਸਕ੍ਰਾਇਆ। ਪੂਨਮ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਬੋਲੀ,
--ਨਹੀਂ ਟਲ਼ਿਆ ਨਾ! ਓਹ ਰੱਬ ਦਿਆ ਬੰਦਿਆ, ਕੁਸ਼ ਤਾਂ ਸੋਚ! ...ਇਹ ਸ਼ਰਾਬ ਨੇ ਇਕ ਦਿਨ ਤੈਨੂੰ ਲੈ ਜਾਣਾਂ!

ਦੀਪੇ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਬਾਹਾਂ ਖੋਹਲੀਆਂ ਤੇ ਜੱਫੀ ਪਾਉਣ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਬੋਲਿਆ
--ਆਜਾ ਮੇਰੀ ਜਾਨ! ਸੀਨੇ ਠੰਡ ਪਾ ਦੇ।

ਪੂਨਮ ਨੇ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਗੋਡੇ ਅਲੱਗ ਕੀਤੇ ਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਦੀ ਬੋਲੀ,
--ਪਜਾਮਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਫੇਰ ਭੇਂਹ ਲਿਆ?
--ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਨੂੰ...! ...ਕੀ ਸਮਝਦੀ ਆਂ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ?

ਦੀਪਾ ਉਸ ਨੂੰ ਪਰ੍ਹੇ ਧੱਕਦਾ ਬੋਲਿਆ।
--ਸ਼ਰਾਬੀ! ਬਿਓੜਾ!

ਫਿਰ ਉਸ ਕੋਲ ਬੈਠਦੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ,
--ਦੀਪੇ, ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਹੀਂ ਪਰ ਤੇਰੀ ਸਿਹਤ ਖਰਾਬ ਹੋ ਰਹੀ ਐ। ਤੂੰ ਦਿਨੇ ਈ ਪੀਣ ਬਹਿ ਜਾਨਾਂ!
--ਬਾਪੂ ਵੀ ਇਹੋ ਕਹਿੰਦਾ ਬਈ ਸ਼ਰਾਬ ਤੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਹੁੰਦੀ ਐ, ਡਾਕਟਰ ਕਹਿੰਦਾ ਬਈ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਲਿਵਰ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਹੁੰਦੀ ਐ ਇਹ ਸਭ ਸਾਲ਼ੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੀਆਂ ਈ ਗੱਲਾਂ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਆ।

ਆਖਦਾ ਦੀਪਾ ਹੱਸਣ ਲਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਹੀ ਪੀਣੋਂ ਰੋਕਦੇ ਸਨ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਜਦ ਵੀ ਵਕਤ ਲਗਦਾ ਜਾਂ ਸਬੱਬ ਬਣਦਾ ਤਾਂ ਪੀਣ ਬਹਿ ਜਾਂਦਾ। ਹੋਰਨਾਂ ਸ਼ਰਾਬੀਆਂ ਵਾਂਗ ਪੀਣ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਲੱਭਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਪੂਨਮ ਬਹੁਤ ਖਿਝਦੀ। ਪੂਨਮ ਕੀ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਆਤਮੀ, ਉਸ ਦਾ ਪਿਓ ਬੂਝਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਡਾਕਟਰ ਵੀ, ਸਭ ਗੁੱਸੇ ਹੁੰਦੇ ਪਰ ਉਹ ਸਭ ਨੂੰ ਟਿੱਚ ਸਮਝਦਾ। ਓਦਾਂ ਦੀਪਾ ਦਿਲ ਦਾ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਸੀ। ਪੂਨਮ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਪੂਨਮ ਦੀ ਹਰ ਖਾਹਸ਼ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦਾ। ਜਦ ਪੂਨਮ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਆਈ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਲੈਸਟਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਾਕਫ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਸੋਚਿਆ ਕਰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਇਕੱਲੀ ਪੈ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰ ਦੀਪੇ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣ ਦਿਤਾ।

ਹੁਣ ਤਾਂ ਪੂਨਮ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਆਈ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਸਾਰੀ ਵਾਕਫੀ ਬਣਾ ਲਈ ਸੀ। ਕੰਮ ਉਪਰ ਮਨਜੀਤ, ਮਿਸਜ਼ ਭੰਗੂ ਵਰਗੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਜਿਹੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਸਨ। ਇਕ ਗੱਲ ਜਿਹੜੀ ਚੰਗੀ ਹੋਈ ਸੀ ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਉਂਦੀ ਨੂੰ ਹੀ ਕੰਮ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਈ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਮਨਜੀਤ ਜਿਸ ਕਪੜੇ ਦੀ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੀ ਉਥੇ ਹੀ। ਭਾਈ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਦਾ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੀ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਉਥੇ ਆਉਣਾ-ਜਾਣਾ ਆਮ ਸੀ। ਪੂਨਮ ਨੂੰ ਤਾਂ ਵੈਸੇ ਹੀ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਜਾਣਾ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਮਨਜੀਤ ਉਥੇ ਹੁੰਦੀ। ਪੂਨਮ ਸ਼ਬਦ ਬਹੁਤ ਸੁਹਣੇ ਪੜ੍ਹ ਲੈਂਦੀ ਸੀ। ਦੀਪੇ ਦੇ ਮਾਂਪਿਓ ਦਾ ਘਰ ਵੀ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੀ। ਪੂਨਮ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵੀ ਜਾ ਆਇਆ

ਕਰਦੀ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਘਰ ਦੀ ਸਫਾਈ ਕਰ ਦਿੰਦੀ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਖਾਣਾ ਵੀ ਬਣਾ ਆਉਂਦੀ। ਦੀਪੇ ਦੀ ਬੁੱਢੀ ਮਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲਗਦੀ,

--ਮੇਰਾ ਕਮਲ਼ਾ ਪੁੱਤ ਰੁਲ਼ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ ਧੀਏ, ਤੂੰ ਏਹਨੂੰ ਆ ਕੇ ਸਾਂਭ ਲਿਆ।

ਪੂਨਮ ਨੂੰ ਦੀਪੇ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਉਸ ਦੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਮਾੜੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਤਾਂ ਬੁਰੀ ਲੱਗਦੀ ਹੀ ਸੀ ਪਰ ਸ਼ਰਾਬੀ ਹੋਇਆ ਦੀਪਾ ਘਰ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੂਨਮ ਨੂੰ ਕੰਮ 'ਤੇ ਛੱਡਣ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੰਮ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਬੱਸ ਕੋਈ ਜਾਂਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਲਿਫਟ ਲੈਣੀ ਪੈਂਦੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਮੀਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤੁਰਨਾ ਪੈਂਦਾ। ਫਿਰ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੋਈ ਕਿ ਪੂਨਮ ਨੇ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੰਸ ਲੈ ਲਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਹੁਣ ਪੂਨਮ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਦੀਪੇ ਵਲ ਨਾ ਝਾਕਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਇਸ ਦਾ ਉਲਟਾ ਅਸਰ ਇਹ ਵੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਹੋਰ ਵਧ ਗਈ। ਪੂਨਮ ਉਸ ਦਾ ਹੋਰ ਵੀ ਫਿਕਰ ਕਰਨ ਲੱਗੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਉਸ ਨੂੰ ਸਕੀਮ ਸੁੱਝੀ ਕਿ ਕਿਉਂ ਨਾ ਦੀਪਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਰੁਟੀਨ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ, ਵਕਤ ਸਿਰ ਤਿਆਰ ਹੋਣਾ, ਕੰਮ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਆਦਿ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਾਬ ਘੱਟ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਦੀਪੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਹ ਬੋਲਿਆ,

--ਮੇਰੀ ਜਾਨ, ਬਹੁਤ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਕੰਮ ਛੱਡੇ ਨੂੰ, ਹੁਣ ਵਿਹਲੀਆਂ ਖਾਣ ਦੀ ਆਦਤ ਪੈ ਚੁੱਕੀ ਐ, ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਹੋਣਾ। ਫੇਰ ਖਰਚੇ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਚੱਲੀ ਹੀ ਜਾਂਦਾ।

--ਗੱਲ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਇਕ ਰੁਟੀਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਐ।

ਦੀਪੇ ਨੂੰ ਗੱਲ ਤਾਂ ਪੂਨਮ ਦੀ ਠੀਕ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਬੋਲਿਆ,

--ਕੋਈ ਕੈਸ਼ ਇਨ ਹੈਂਡ ਵਾਲੀ ਜੌਬ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਠੀਕ, ਜੇ ਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਆਹ ਮਿਲਦੇ ਪੈਸੇ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣੇ ਆਂ।

--ਓਹ ਜਿਹੜਾ ਮੋਟੇ ਮੋਟੇ ਆਨਿਆਂ ਵਾਲਾ ਤੇਰਾ ਦੋਸਤ ਐ ਤਰਸੇਮ, ਉਹਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਕਰ ਲੈ।

--ਤਰਸੇਮ ਮੇਰਾ ਦੋਸਤ ਐ, ਉਹਦੇ ਥੱਲੇ ਮੈਂ ਕੰਮ ਭਲਾ ਕਿੱਦਾਂ ਕਰ ਸਕਦਾਂ। ਚੱਲ ਤੂੰ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰ, ਮੈਂ ਸੋਚਦਾਂ ਕੁਸ਼।

ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਟਰਕਾਉਣ ਲਈ ਦੀਪੇ ਨੇ ਕਿਹਾ।

ਤਰਸੇਮ ਦੀਪੇ ਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਦੋਸਤ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਬਹੁਤੀ ਸੁਹਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਜਦ ਕਿਸੇ ਸੁੰਦਰ ਔਰਤ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਲਾੜ੍ਹਾਂ ਸੁੱਟਣ ਲਗਦਾ। ਪੂਨਮ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਬਹੁਤਾ ਹੀ ਮਚਲਣ ਲਗਿਆ ਸੀ। ਪੂਨਮ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਰ ਗੱਲ ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰੀ ਭਾਜੀ ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦੀ। ਤਰਸੇਮ ਕਦੇ ਕਦੇ ਦੀਪੇ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਵੀ ਆ ਕੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੀ ਘੰਟੀ ਕਰ ਦਿੰਦਾ। ਇਵੇਂ ਆਏ ਦੀ ਪੂਨਮ ਗੱਲਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁੰਭ ਠੱਪ ਕੇ ਤੋਰਦੀ ਪਰ ਤਰਸੇਮ ਬੇਸ਼ਰਮ ਸੀ। ਉਹ ਫਿਰ ਆ ਜਾਂਦਾ।

ਮਿਸਜ਼ ਭੰਗੂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਪੂਨਮ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਲਈ ਕੰਮ ਲੱਭਦੀ ਫਿਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਬੋਲੀ,

--ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹਸਬੈਂਡ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦੀ ਆਂ, ਸਾਡੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ 'ਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਫੂਡ ਡਲਿਵਰ ਕਰਨ ਲਈ ਡਰਾਈਵਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਮਿਸਜ਼ ਭੰਗੂ ਨੇ ਆ ਕੇ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਕਿ ਦੀਪਾ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਮਿਲ ਲਵੇ, ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਦਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਵੀ ਲਿਖਵਾ ਦਿਤਾ।

ਉਸੇ ਸ਼ਾਮ ਪੂਨਮ ਦੀਪੇ ਨੂੰ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲੈ ਗਈ। ਇਹ ਲੈਸਟਰ ਦੀ ਰਿੰਗ ਰੋਡ 'ਤੇ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਮਿਸਟਰ ਭੰਗੂ ਜਿਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਡੀਕ ਹੀ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਾ ਉਹ ਦੱਸਣ ਲਗਿਆ,

--ਇਕ ਡਰਾਈਵਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਪਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਗੱਲੋਂ ਛੱਡ ਗਿਆ, ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਆਹ ਨਾਲਦੇ ਟੈਕਸੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿੰਨੇ ਆਂ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਪੰਦਰਾਂ ਤੋਂ ਪੱਚੀ ਤਕ ਡਲਿਵਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਕਈ ਵਾਰ ਮੌਸਮ ਵਧੀਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਘੱਟ ਵੀ, ...ਵੀਕ ਐਂਡ ਤੇ ਵੀਕ ਡੇਅ ਦਾ ਵੀ ਫਰਕ ਹੁੰਦਾ। ਦੋ ਪੌਂਡ ਇਕ ਡਲਿਵਰੀ ਦੇ ਤੇ ਨਾਲੇ ਅਸੀਂ ਕਾਰ ਦੀ ਗੈਸ ਦੇ ਪੈਸੇ ਵੀ ਦੇ ਦਿੰਨੇ ਆਂ, ਦੇਖ ਲਓ ਜੇ ਕਰਨਾਂ ਤਾਂ ਅੱਜ ਈ ਆ ਜਾਓ।

ਦੀਪੇ ਨੂੰ ਮਿਸਟਰ ਭੰਗੂ ਦਾ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਵਧੀਆ ਲਗਿਆ। ਉਸੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਹ ਪੂਨਮ ਨੂੰ ਘਰ ਛੱਡ ਕੇ ਅੱਠ ਵਜੇ ਕੰਮ ਤੇ ਪੁੱਜ ਗਿਆ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਗਿਆਰਾਂ ਵਜੇ ਤਕ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿਚ ਇਕ ਪਾਸੇ ਬੈਠਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਜਦ ਕੋਈ ਡਲਿਵਰੀ ਆਉਂਦੀ ਤਾਂ ਭੱਜ ਕੇ ਦੇ ਆਉਂਦਾ। ਗੋਰੇ ਗਾਹਕ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਸਾਰੀ ਟਿੱਪ ਵੀ ਦੇ ਦਿੰਦੇ। ਉਸ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਨਾ ਪੀਤੀ। ਹਾਂ, ਕੰਮ ਤੋਂ ਘਰ ਆ ਕੇ ਬੋਤਲ ਖੋਹਲ ਲਈ ਤੇ ਦੇਰ ਤਕ ਪੀਂਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਸਵੇਰੇ ਦੇਰ ਤਕ ਸੁੱਤਾ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕੰਮ 'ਤੇ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਦਿਨੇ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸ਼ਰਾਬ ਨਾ ਪੀਂਦਾ। ਛੇਤੀ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਰੋਜ਼ ਦਾ ਕੰਮ ਬਣ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਪੈਸੇ ਵੀ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਕਈ ਹਫਤੇ ਤਕ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਨਾਗਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ।

ਇਕ ਦਿਨ ਅਮਰੀਕ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਕੱਢੀ ਤਾਂ ਪਹਿਲੇ ਤੋੜ ਦੀ ਬੋਤਲ ਦੀਪੇ ਨੂੰ ਦੇ ਗਿਆ। ਅਮਰੀਕ ਦੀਪੇ ਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਗਰੁੱਪ ਵਿਚ ਸੀ। ਇਵੇਂ ਕਦੇ ਕਦੇ ਘਰ ਦੀ ਕੱਢ ਲਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਸ਼ਰਾਬ ਕੱਢ ਕੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵੀ ਕਰ ਦਿਆ ਕਰਦਾ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਦੀਪਾ ਕਾਰ ਚਲਾਉਣ ਜੋਗਾ ਨਾ ਰਿਹਾ। ਪੂਨਮ ਅਮਰੀਕ ਨੂੰ ਬੁਰਾ-ਭਲਾ ਬੋਲਦੀ ਆਪ ਦੀਪੇ ਨਾਲ ਤੁਰ ਪਈ ਕਿ ਕਾਰ ਉਹ ਚਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਦੀਪਾ ਅਗੇ ਖਾਣਾ ਡਲਿਵਰ ਕਰਦਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੁੜ ਕੇ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਤਰੀਕਾ ਹੀ ਬਣ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇ ਕਦੇ ਦੀਪਾ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਲੈਂਦਾ ਤਾਂ ਪੂਨਮ ਕਾਰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਚਲੇ ਜਾਂਦੀ ਪਰ ਉਹ ਦੀਪੇ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰਖਦੀ ਕਿ ਉਹ ਪੀਵੇ ਨਾ। ਜੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਪਾਰਟੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠਣਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਦੀਪਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਿਸਟਰ ਭੰਗੂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰ ਲਵੇ। ਦੀਪੇ ਨੂੰ ਹੁਣ ਕੰਮ ਦੀ ਚੂੰਢ ਜਿਹੀ ਪੈ ਗਈ। ਇੰਡੀਆ ਜਾਣ ਤਕ ਉਹ ਇਵੇਂ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ।

ਇਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਦੀਪੇ ਦੇ ਬਾਪੂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਮਹੀਨਾ ਕੁ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਵੀ। ਦੀਪੇ ਨਾਲੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਦੁੱਖ ਪੂਨਮ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪੂਨਮ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਤਿੰਨ

ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਏਅਰਪੋਰਟ ਬਰਮੀਘੰਮ। ਇਹ ਲੰਡਨ ਦੇ ਹੀਥਰੋ ਏਅਰਪੋਰਟ ਜਿੱਡਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਬਰਮੀਘੰਮ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦਾ ਦੂਜਾ ਵੱਡਾ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ। ਇਥੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਡਾਨਾਂ ਚੜਦੀਆਂ ਉਤਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ-ਲੱਖਾਂ ਯਾਤਰੂ ਇਸ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਨੂੰ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਏਅਰਪੋਰਟ ਉਪਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੇ ਕਈ ਫਰਮਾਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ; ਸਕਾਈਲੌਰਡ ਗੋਰਮਿਟ। ਇਹ ਕੰਪਨੀ ਐਮ ਫੋਰਟੀ ਟੂ ਤੋਂ ਏਅਰਪੋਰਟ ਵਲ ਮੁੜਦਿਆਂ ਹੀ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਵੱਡੇ ਸਾਰੀ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਇਸਟੇਟ ਵਿਚ ਸਥਿੱਤ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਸਾਈਨ ਮੇਨ ਰੋਡ ਤੋਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੜਕ ਦੁਆਲੇ ਝਾੜੀਆਂ-ਰੁੱਖਾਂ ਕਾਰਨ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਇਮਾਰਤ ਸੜਕ ਤੋਂ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਪਰ ਉਸ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਮੁੜਦਿਆਂ ਹੀ ਦਿਸ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਖੁਲ੍ਹੀ ਚੌੜੀ ਦੋ-ਮੰਜ਼ਲਾ ਇਮਾਰਤ ਉਪਰ ਮੋਟੇ ਮੋਟੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ; ਸਕਾਈਲੌਰਡ ਗੋਰਮਿਟ। ਇਹ ਕੰਪਨੀ ਏਅਰਲਾਈਨਾਂ ਦੇ ਮੁਸਾਫਿਰਾਂ ਲਈ ਖਾਣਾ ਤਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਏਅਰਲਾਈਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਖਾਣਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਖਾਣੇ ਤੇ ਪੀਣੇ ਵਾਲੇ ਸਮਾਨ ਵਾਲੀਆਂ ਟਰਾਲੀਆਂ ਇਥੇ ਭਰੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚੋਂ ਮੁੜਦੀਆਂ ਟਰਾਲੀਆਂ ਇਥੇ ਖਾਲੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਇਥੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਚੌਵੀ ਘੰਟੇ ਕੰਮ ਚਲਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦੋ-ਮੰਜ਼ਲੀ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਾਗ ਰਸੋਈ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਥੇ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਦਾ ਖਾਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਅਗੇ ਢੱਕਣ ਵਾਲੇ ਟਰੇਆਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹੋ ਟਰੇਅ ਜੋ ਮੁਸਾਫਿਰਾਂ ਨੂੰ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਵਰਤਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਏਅਰਲਾਈਨ ਦਾ ਆਪਣਾ ਮੈਨਿਓ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਦਾ ਹੋਰ, ਏਅਰ ਚਾਈਨਾ ਦਾ ਹੋਰ ਤੇ ਜਪਾਨ ਏਅਰ ਲਾਈਨ ਦਾ ਹੋਰ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਅਰਬੀ ਤੇ ਅਫਰੀਕੀ ਏਅਰ ਲਾਈਨਾਂ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਮੈਨਿਓ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਸੈਂਕੜੇ ਸ਼ੈਫ ਜਾਂ ਬਾਵਰਚੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਖਾਣਾ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਉਪਰਲੀ ਮੰਜ਼ਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਾਲ ਵਿਚ ਚਲੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਕਨਵੇਅਰ ਚਲਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਉਪਰ ਟਰੇਅ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਾਮੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਕਾਮੇ ਨੇ ਹਰ ਡੱਬੇ ਵਿਚ ਇਕ ਆਈਟਮ ਪਾਉਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਡੱਬਾ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਕ ਕਾਮਾ ਟਰੇਅ ਦਾ ਢੱਕਣ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਟਰਾਲੀ ਵਿਚ ਰੱਖਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਟਰਾਲੀ ਭਰ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਚੈੱਕਰ ਇਸ ਦਾ ਨਰੀਖਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟਰਾਲੀ ਦੇ ਹਰ ਡੱਬੇ ਵਿਚ ਮਾਲ ਸਹੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਕੋਲ ਲਿਸਟ ਤਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਡੱਬੇ ਵਿਚ ਏਅਰ ਲਾਈਨ ਦੇ ਆਰਡਰ ਮੁਤਾਬਕ ਕੀ-ਕੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਚੈੱਕਰ ਇਸ ਟਰਾਲੀ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਧੱਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਦੂਜੇ ਹਾਲ ਵਿਚ ਟਰਾਲੀਆਂ ਵਿਚ ਸੁੱਕਾ ਮਾਲ ਲੱਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜੂਸ, ਪਾਣੀ, ਕੋਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸੋਢੇ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਵੀ ਲਿਸਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿੰਨਾ ਕਿੰਨਾ ਮਾਲ ਇਕ ਟਰਾਲੀ ਵਿਚ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਾਮੇ ਟਰਾਲੀ ਭਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਚੈੱਕਰ ਚੈੱਕ ਕਰ ਕੇ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅੱਗੇ ਮੁੱਖ ਹਾਲ ਵਿਚ ਧੱਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਤੀਜੇ ਹਾਲ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਤੇ ਬੀਆਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਰਡਰ ਮੁਤਾਬਕ ਟਰਾਲੀ ਭਰ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਚੈੱਕਰ ਚੈੱਕ ਕਰ ਕੇ ਅੱਗੇ ਤੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਚੌਥੇ ਹਾਲ ਵਿਚ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਡਿਊਟੀ-ਫਰੀ ਵਿਕਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿਗਰਟਾਂ, ਪਰਿਫਿਊਮ, ਸ਼ਰਾਬ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਆਦਿ। ਵੱਖਰੀ ਏਅਰ ਲਾਈਨ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਆਰਡਰ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਟਰੱਕਾਂ ਵਿਚ ਚਾੜਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਟਿੱਕਾ ਇਥੇ ਹੀ ਇਕ ਚੈੱਕਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚੋਂ ਵਾਪਸ ਮੁੜੀਆਂ ਟਰਾਲੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਬਚਿਆ ਸਮਾਨ ਕੱਢ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖਾਣੇ ਵਾਲੇ ਟਰੇਅ ਤਾਂ ਸਿਧਾ ਖਰਾਬ ਹੀ ਡਸਟ-ਬਿਨ ਵਿਚ ਹੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਦੂਜੇ ਮਾਲ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਚੇ ਹੋਏ ਮਾਲ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਵਰਤ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਚੇ ਹੋਏ ਮਾਲ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਇਸ ਲਈ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਲ੍ਹ-ਖੇਡ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੋ ਜਿੰਨੀ ਚਾਹੇ ਪੀ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹੈ ਤਾਂ ਗੈਰਕਨੂੰਨੀ ਹੀ ਪਰ ਅਫਸਰ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਉਹ ਵੀ ਬਾਕੀ ਕਾਮਿਆਂ ਨਾਲ ਰਲ਼ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਨੇਜਰ ਪੀਟਰ ਕੈਂਬਰਲੇ ਨੇ ਫੂਡ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਚੈੱਕਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਬੁਲਾਇਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲਗਿਆ,

--ਲੁਕ ਮਾਈ ਫਰੈਂਡਜ਼, ਆਪਣੀ ਪਰੋਡੱਕਸ਼ਨ ਘੱਟ ਹੈ, ਕਨਵੇਅਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬੈਲਟਾਂ ‘ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ, ਗੱਲਾਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਕਰਦੀਆਂ ਕੰਮ ਨਾਲੋਂ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਆਸ ਰੱਖਦਾਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੰਮ ਲਵੋਂ।

ਸਾਰੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵਲ ਤੱਕਣ ਲੱਗੇ। ਫਿਰ ਸਾਰੇ ਟਿੱਕੇ ਵਲ ਦੇਖਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਿਣਤੀ ਏਸ਼ੀਅਨ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸੀ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬੋਲੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਪਵੇ ਤਾਂ ਟਿੱਕਾ ਹੀ ਕੰਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੇਜਰ ਪੀਟਰ ਕੈਂਬਰਲੇ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਦੁਹਰਾਈ, ਇਸ ਵਾਰ ਉਹ ਵੀ ਜਿਵੇਂ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਹੀ ਮੁਖਾਤਬ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਟਿੱਕਾ ਬੋਲਿਆ,

--ਮਿਸਟਰ ਕੈਂਬਰਲੇ, ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਤਾਂ ਚੈੱਕਰ ਹਾਂ, ਸਾਡਾ ਕੰਮ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਮਾਲ ਨੂੰ ਚੈੱਕ ਕਰਨਾ, ਜੇ ਕਿਧਰੇ ਗਲਤੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੰਟਰੋਲਰ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ ਪਰ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹੜਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਇਹ ਡਿਊਟੀ ਤਾਂ ਕੰਟਰੋਲਰ ਦੀ ਹੈ।

--ਮਿਸਟਰ ਸਿੰਘ, ਤੂੰ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੱਦਦ ਲਈ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਉਂਨਾ ਹੁੰਨਾਂ।

--ਮਿਸਟਰ ਕੈਂਬਰਲੇ, ਮੈਂ ਕਦੇ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਸਿਰਫ ਟਰਾਂਸਲੇਟਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਆਉਂਨਾ ਨਾ ਕਿ ਯੂਨੀਅਨ ਰੈੱਪ ਵਜੋਂ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲਰ ਬਣਾ ਦਿਓਗੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਇਹ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗਾ।

ਆਖਦਾ ਟਿੱਕਾ ਹੱਸਣ ਲਗਿਆ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਲ ਦੇ ਚੈੱਕਰ ਵੀ ਹੱਸੇ। ਪੀਟਰ ਕੈਂਬਰਲੇ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਵਿਅੰਗ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੱਸਿਆ ਤੇ ਬੋਲਿਆ,

--ਜੇ ਮੇਰੇ ਵੱਸ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਜ਼ਰੂਰ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਪਰ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਮੇਰਾ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰੋ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਕਿ ਬਰਨੀ ਅੱਜਕਲ ਛੁੱਟੀਆਂ ਤੇ ਹੈ ਤੇ ਮਾਈਕ ਨੂੰ ਇਹ ਕੁਝ ਸਮਝਦੀਆਂ ਨਹੀਂ।

ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਹੱਥ ਖੜਾ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ,

--ਮਿਸਟਰ ਕੈਂਬਰਲੇ, ਮੈਂ ਇਕ ਹੋਰ ਸਾਧਾਰਣ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣੀ ਚਾਹੁੰਨਾ, ਮਾਈਂਡ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਮੈਂ ਯੂਨੀਆਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਯੂਨੀਅਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ। ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੇਲਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਕ ਕਾਮੇ ਮਗਰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸੱਤ ਜਾਂ ਅੱਠ ਟਰਾਲੀਆਂ ਔਸਤਨ ਭਰਦੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਦਸ ਹੋ ਗਈ, ਹੁਣ ਔਸਤਨ ਇਕ ਕਾਮਾ ਵੀਹ ਟਰਾਲੀਆਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਭਰ ਰਿਹਾ ਪਰ ਤਨਖਾਹ ਓਨੀ ਦੀ ਓਨੀ ਐ ਇਹ ਕਿਉਂ? ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਕਾਮੇ ਤੋਂ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਕੰਮ ਦੀ ਆਸ ਰੱਖਦੇ ਓ?

--ਦੇਖ ਸਿੰਘ, ਟੋਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ! ਇਕੋਨਮੀ ਬੂਮ ਕਰ ਰਹੀ ਆ, ਜੇ ਕਾਮਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਇਕੋਨਮੀ ਦਾ ਗਰਾਫ ਉਪਰ ਕਿਵੇਂ ਜਾਵੇਗਾ, ਅੱਠ ਘੰਟੇ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਛੁੱਟੀਆਂ ਈ ਕਿੰਨੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸੀ, ਦੇਖ ਏਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆ ਕੇ ਸਭ ਕੁਝ ਕਿਵੇਂ ਸੋਧ ਦਿਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਕਾਮੇ ਔਖੇ ਓ ਏਵੇਂ ਈ ਉਪਰਲੇ ਦਬਾਅ ਤੋਂ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਵੀ ਔਖੀ ਆ ਪਰ ਇਹ ਹੈ ਸਹੀ।

--ਇਹ ਬੂਮਿੰਗ ਨਕਲੀ ਐ, ਦੇਖੋ, ਟੋਰੀ ਸਰਕਾਰ ਸਾਰੇ ਮਹਿਕਮੇ ਤਾਂ ਵੇਚੀ ਜਾਂਦੀ ਆ।

--ਮਿਸਟਰ ਸਿੰਘ, ਆਪਾਂ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਗੱਲ ਛੱਡੀਏ ਤੇ ਆਪਣੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਕਰੀਏ, ਆਪਾਂ ਏਹਦੀ ਬੇਹਤਰੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜਿਥੋਂ ਆਪਾਂ ਤਨਖਾਹ ਲੈਂਨੇ ਆਂ।

--ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਕੰਮ ਤੋਂ ਪਿਛੇ ਨਹੀਂ ਹਟਿਆ।

--ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਔਰਤਾਂ ਤੇਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਮਝਦੀਆਂ ਤੂੰ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਕਿ ਗੱਲਾਂ ਘੱਟ ਤੇ ਕੰਮ ਜ਼ਿਆਦਾ।

ਮੈਨੇਜਰ ਦੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਸਿਰ ਜਿਹਾ ਮਾਰਿਆ ਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਚੈੱਕਰ ਵੀ ਉਸ ਦੀ 'ਹਾਂ' ਵਿਚ 'ਹਾਂ' ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚੋਂ ਤੁਰ ਪਏ। ਮੈਨੇਜਰ ਨੂੰ ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮਨ ਆਈ ਗੱਲ ਹੀ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਉਹ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਟਿੱਕਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਕਾਮਾ ਸੀ ਪਰ ਕੰਮ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਹਰ ਟੀਮ ਵਿਚ ਫਿੱਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਕਦੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਰੁਕਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਟਿੱਕਾ ਮੂਹਰੇ ਹੋ ਕੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਮੁਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਮੇ ਨਾਲ ਹੱਥ ਪਵਾਉਣ ਤੋਂ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਨਾ ਹਟਦਾ। ਇਕ ਵਾਰ ਜਦ ਕੰਟਰੋਲਰ ਬਰਨੀ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਬਰਨੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਾਲਾ ਕਾਮਾ ਸੀ।

ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਕਨਵੇਅਰ ਤੇ ਆ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮੈਨੇਜਰ ਨੇ ਬੈਲਟ ਚੱਲਣ ਦੀ ਸਪੀਡ ਕੁਝ ਵਧਾ ਦਿਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਸਮਝ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸਪੀਡ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਹੀ ਉਹ ਸਾਰੇ ਚੈੱਕਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਯਕੀਨ ਵਿਚ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸਪੀਡ ਵਧਣ ਨਾਲ ਹੁਣ ਟਰੇਆਂ ਭਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਹਲੀ ਕਾਹਲੀ ਹੱਥ ਮਾਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਔਰਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਟਿੱਕੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਹ ਡਰਦੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਅੱਗੋਂ ਟਿੱਕਾ ਕੀ ਕਹਿ ਦੇਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੌਰਸ਼ੀਅਨ ਮੂਲ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਔਰਤ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਵਾਈ। ਤਾਨੀਆਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ,

--ਲੁਕ ਪਰਮੀਤ, ਬੈਲਟ ਸੋ ਫਾਸਟ!

--ਫਾਸਟ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੰਮ ਫਾਸਟ ਕਰੋ, ਇਹ ਮੈਨਜਮੈਂਟ ਦਾ ਹੁਕਮ ਐ, ਮੈਂ ਏਹਦੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

ਉਹ ਮੋਢੇ ਹਿਲਾਉਂਦਾ ਤੁਰ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਔਰਤਾਂ ਕਚੀਰਾ ਜਿਹਾ ਕਰਦੀ ਰਹੀਆਂ।

ਪੰਜਾਬੀ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਬਿਨਾਂ ਮਤਲਵ ਬੋਲੀ ਜਾਣਾ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਦਾ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੜਬੋਲੇਪਨ ਦਾ ਟਿੱਕਾ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ ਪਰ ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਸਬਕ ਦਿਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਟਿੱਕੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨੋਂ ਹੀ ਡਰਨ ਲਗੀਆਂ। ਜਦ ਕੰਮ 'ਤੇ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਦੂਜੀ ਘਰਵਾਲੀ ਵੀ ਚਲੇ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਮਹਿੰਦਰ ਕੋਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ,

--ਵੇ ਟਿੱਕਿਆ, ਤੇਰੇ ਪੱਲੇ ਵੀ ਕੁਸ਼ ਹੈ?

ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਇਹ ਦੁਖਦੀ ਰਗ ਸੀ। ਕਈ ਲੋਕ ਉਸ ਉਪਰ ਇਹ ਤੋਹਮਤ ਲਾਉਣ ਲਗਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ ਬੋਲਿਆ,

--ਆ ਜਾ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ, ਦਿਖਾ ਦਿੰਨਾ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਜੋ ਕੁਸ਼ ਹੈਗਾ।

--ਵੇ ਟਿੱਕਿਆ, ਅਕਲ ਨਾਲ ਬੋਲ, ਮੈਂ ਤੇਰੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਵਰਗੀ ਆਂ!

--ਜੇ ਮਾਵਾਂ ਵਰਗੀ ਆਂ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਕਿਸੇ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦੇ, ਉਹ ਤੈਨੂੰ ਆ ਕੇ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਦੱਸ ਦੇਊ।

ਮਹਿੰਦਰ ਕੋਰ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਸੁਸਰੀ ਵਾਂਗ ਸੌਂ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਬੋਲਣ ਜੋਗੀ ਰਹੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜੀ ਗੁਰਬੰਸ ਕੋਰ ਜੋ ਟਿਚਰਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮਾਹਰ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਬੋਲੀ,

--ਚੱਲ ਵੇ ਟਿੱਕਿਆ, ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਚਲਦੀ ਆਂ, ਦੇਖਦੀ ਆਂ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਕੀ ਆ, ਜਿਹਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਐਨਾਂ ਬੋਲਦਾਂ!

--ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਜਾ ਕੇ ਕੋਈ ਬਿਮਾਰੀ ਨਹੀਂ ਲਵਾਉਣੀ।

ਕਹਿ ਕੇ ਟਿੱਕਾ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਜਾ ਲਗਿਆ ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਰਾ-ਭਲਾ ਬੋਲਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਟਿੱਕੇ ਨਾਲ ਸਿਰਫ ਕੰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਹੀ ਕਰਦੀਆਂ। ਵੈਸੇ ਟਿੱਕਾ ਕਿਸੇ ਦੇ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦਾ। ਜੇ ਕੋਈ ਉਸ ਨਾਲ ਹੱਸ ਕੇ ਬੋਲਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਮਿਲਦਾ। ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਾਰੀ ਜੂਸ ਤੇ ਕੋਕ ਭਰਨ ਦੀ ਆਉਂਦੀ ਤਾਂ ਟਿੱਕਾ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕਰਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਭਾਰਾ ਹੈ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਜੂਸ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਡੱਬਿਆਂ ਦਾ ਕੇਸ ਜਾਂ ਕੋਕ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਚੁੱਕਣੇ ਔਖੇ ਹੁੰਦੇ।

ਕੰਮ ਉਪਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਹਰ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਤੇ ਹਰ ਉਮਰ ਦੀਆਂ। ਟਿੱਕਾ ਜਵਾਨ ਸੀ ਤੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਵੀ ਸੀ। ਕਈ ਔਰਤਾਂ ਉਸ ਤੇ ਮਰਦੀਆਂ ਸਨ, ਕਈ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕਰਦੀਆਂ ਪਰ ਉਹ ਦੂਰ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ। ਉਸ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਦੇ ਨੇੜ ਨਾਲ ਚੱਲੀ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸ਼ਾਮੋ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਮਾਮੇ ਦੇ ਮੁੰਡੇ, ਸੋਢੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸੀ। ਸੋਢੀ ਦੀ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗੈਰਿਜ ਸੀ, ਉਹ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਕੰਮ ਵਿਚ ਫਸਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਤੇ ਜਦ ਟਿੱਕੇ ਦੀ

ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਜਾਂ ਰਾਤ ਦੀ ਸ਼ਿਫਟ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਸ਼ਾਮੋ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਆ ਜਾਂਦੀ। ਟਿੱਕਾ ਔਰਤ ਦੇ ਇੰਨੇ ਕੁ ਸਾਥ ਨਾਲ ਹੀ ਖੁਸ਼ ਸੀ।

ਚਾਰ

ਸਵੇਰੇ ਨਲ਼ਕੇ ਦੇ ਗਿੜਨ ਤੇ ਭਾਂਡਿਆਂ ਦੇ ਖੜਕਣ ਨੇ ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਜਾਗ ਖੋਹਲ ਦਿਤੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪਲ ਇਹ ਸਮਝਣ ਨੂੰ ਲੱਗ ਗਏ ਕਿ ਉਹ ਕਿਥੇ ਸੀ। ਰਾਤੀਂ ਹੀ ਉਹ ਪਿੰਡ ਪੁੱਜਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਜਗਮੀਤ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਰਾਤ ਦਾ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇੰਨੀ ਦੇਰ ਤਕ ਸੌਣ ਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਆਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਉੱਠ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ ਤੇ ਵਾਸ਼ਰੂਮ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲਗਿਆ। ਰਾਤ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਸਿਰ ਦੁਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਇੰਨੀ ਪੀਂਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਹੈਰਾਨ ਸੀ ਕਿ ਜਗਮੀਤ ਕਿੰਨੀ ਪੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਉਠ ਕੇ ਗੁਸਲ ਜਾਣ ਲਗਿਆ ਤਾਂ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਜ਼ੁਬੈਦਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਬੁਲਾ ਦਿਤੀ। ਉਹ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਉਸ ਲਈ ਚਾਹ ਲੈ ਕੇ ਆ ਗਈ। ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਲਗੇ ਨਿੰਬੂਆਂ ਦੇ ਬੂਟੇ ਵਲ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਉਂ ਨਾ ਨਿੰਬੂ ਪਾਣੀ ਪੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਹ ਬੋਲਿਆ,
--ਮਾਤਾ, ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਸਕੰਜਵੀ ਲਿਆ ਦੇ।
--ਇੰਨੀ ਠੰਡ ਵਿਚ ਸਕੰਜਵੀ?
ਰਾਜ ਕੋਰ ਨੇ ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ ਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਵਿਹੜੇ ਵਲ ਮੂੰਹ ਕਰਦਿਆਂ ਅਵਾਜ਼ ਮਾਰੀ,
--ਨੀਂ ਇਕਰਾ, ਜਾਹ ਨਿੰਬੂ ਤੋੜ ਕੇ ਸਕੰਜਵੀ ਬਣਾ ਲਿਆ।
ਥੋੜੇ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਗੋਰੀ ਜਿਹੀ ਭਰਵੇਂ ਜੁੱਸੇ ਵਾਲੀ ਜਵਾਨ ਕੁੜੀ ਹੱਥ ਵਿਚ ਸਕੰਜਵੀ ਦਾ ਗਲਾਸ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਮੂਹਰੇ ਖੜੀ ਸੀ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਉਸ ਵਲ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਕੁੜੀ ਨੇ ਨੀਵੀਂ ਪਾ ਲਈ। ਉਸ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਗਲਾਸ ਫੜਦਾ ਟਿੱਕਾ ਸੋਚ ਹੀ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੌਣ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਜ਼ੁਬੈਦਾ ਅੰਦਰ ਆ ਗਈ ਤੇ ਬੋਲੀ,
--ਇਹ ਮੇਰੀ ਛੋਟੀ ਆ, ਇਕਰਾ।
--ਉਹੀ ਜਿਹੜੀ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰੀ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਲਈ ਰੋਂਦੀ ਸੀ?
--ਆਹੋ ਜੀ, ਉਹੀ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਏਹਨੇ ਦਸ ਕਰ ਲਈਆਂ।
--ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਪੜੀ?
--ਅਸੀਂ ਗਰੀਬਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕੀ ਪੜਾਉਣਾ ਜੀ! ਸਕੂਲ ਤਕ ਤਾਂ ਫੀਸ ਹੈ ਨਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਜਦ ਵੀ ਹਿੰਮਤ ਹੋਈ ਏਹਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰ ਦੇਣਾਂ ਤੇ ਬਸ ਮੈਂ ਵਿਹਲੀ ਹੋ ਜਾਣਾਂ।
ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਸੀ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰੀ ਜ਼ੁਬੈਦਾ ਨੇ ਟਿੱਕੇ ਤੋਂ ਕੁੜੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਲਈ ਮੱਦਦ ਵੀ ਮੰਗੀ ਸੀ ਤੇ ਟਿੱਕੇ ਨੇ 'ਹਾਂ' ਕਰ ਦਿਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ,
--ਦੇਖਿਆ ਕੋਈ ਮੁੰਡਾ ਏਹਦੇ ਲਈ?
--ਮੁੰਡਾ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਦਾ ਈ ਹੈਗਾ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਦਾਜ ਮੰਗਦੇ ਆ, ਮੈਂ ਗਰੀਬਣੀ ਵਿਆਹ ਕਰ ਦੇਵਾਂ ਇਹੋ ਬਹੁਤ ਆ, ਦਾਜ ਕਿਥੋਂ ਦੇਊਂ! ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਈ ਆ ਬਈ ਮੁੰਡੇ ਮੇਰੇ ਦੋਨੋਂ ਨਿਕੰਮੇ, ਤੀਜਾ ਨਿਕੰਮਾ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪਿਓ, ਮੈਂ 'ਕੱਲੀ ਤੀਮੀ-ਮਾਨੀ ਕੀ ਕਰਾਂ!
ਟਿੱਕਾ ਇਸ ਟੱਬਰ ਨੂੰ ਓਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਜਦ ਇਹ ਸੀਤਾ ਪੁਰ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਸੇ ਸਨ। ਜ਼ੁਬੈਦਾ ਦਾ ਪਤੀ ਅਹਿਮਦ ਉਸ ਕੋਲ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਆ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਟਿੱਕਾ ਆਪ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਘੱਟ ਪੀਂਦਾ ਪਰ ਆਏ ਗਏ ਦੇ ਮੂਹਰੇ ਸ਼ਰਾਬ ਜ਼ਰੂਰ ਰੱਖਦਾ। ਜਗਮੀਤ ਪੂਰੀ ਪੇਟੀ ਦਾ ਹੀ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰ ਰੱਖਦਾ। ਜਗਮੀਤ ਟਿੱਕੇ ਦਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਅਲੱਗ ਘਰ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿਓ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੋਵਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਘਰ ਬਣਾ ਦਿਤੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਰਾਜ ਕੋਰ ਦੀ ਟਿੱਕੇ ਵਾਲੇ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਜਗਮੀਤ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਧੰਨਵੰਤੀ ਨਾਲ ਬਣਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਧੰਨਵੰਤੀ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦੀ। ਇਹ ਧੰਨਵੰਤੀ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿਚੋਂ ਕੁੜੀ ਰਜਨੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਕਰਾਇਆ ਸੀ ਤੇ ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਉਹ ਕੁੜੀ ਛੱਡ ਦਿਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਟਿੱਕਾ ਤਾਂ ਜਗਮੀਤ ਨੂੰ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਦੱਬਕੇ ਮਾਰ ਜਾਂਦਾ। ਅਸਲ ਟਿੱਕਾ ਜਗਮੀਤ ਨਾਲ ਖਫਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਅੰਮਰਤੀ ਨਾਲ ਬੋਲ-ਚਾਲ ਕਿਉਂ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਅੰਮਰਤੀ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਦੋ ਵਾਰ ਘਰ ਪੱਟਿਆ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਜਗਮੀਤ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਤੋੜ ਲੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ ਪਰ ਜਗਮੀਤ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਸੀ। ਇਸੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਟਿੱਕੇ ਕਈ ਵਾਰ ਜਗਮੀਤ ਨੂੰ ਘੱਟ-ਵੱਧ ਬੋਲ ਜਾਂਦਾ ਪਰ ਜਗਮੀਤ ਚੁੱਪ ਰਹਿੰਦਾ। ਉਸ ਨੇ ਟਿੱਕੇ ਦਾ ਕੌਅ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਟਿੱਕੇ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਵੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸੀ। ਜਗਮੀਤ ਨਾਲ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੜਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਕੰਮ 'ਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਕੂਟਰ ਲੈ ਦਿਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਤੇ ਕੁੜੀ ਲਈ ਵੀ ਹਰ ਵਾਰ ਟਿੱਕਾ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ।
ਰਾਜ ਕੋਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਦੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਘਰ ਟੁੱਟ ਜਾਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਉਹ ਬੋਲੀ,
--ਟਿੱਕੇ ਪੁੱਤ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੈਸੀ ਕਿਸਮਤ ਪਾਈ ਐ ਤੂੰ! ...ਚੱਲ ਉਹਦੀਆਂ ਉਹ ਜਾਣੇ, ਦੇਖੀਏ ਕੋਈ ਕੁੜੀ?
--ਨਹੀਂ ਮਾਤਾ, ...ਮੈਂ ਇਕੱਲਾ ਬਹੁਤਾ ਖੁਸ਼ ਆਂ।
--ਮੈਂ ਜਾਣਦੀ ਆਂ, ਤੇਰੇ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਣਦੀ ਆਂ ਪਰ ਇਥੋਂ ਕਿਸੇ ਸਾਦੇ ਜਿਹੇ ਘਰ ਦੀ ਕੁੜੀ ਠੀਕ ਰਹਿ ਜਾਣੀ ਆਂ। ਸਗੋਂ ਭਾਵੇਂ ਹਾਲੇ ਉਥੇ ਨਾ ਲੈ ਜਾ ਤੇ ਇਥੇ ਈ ਰਹਿਣ ਦੇਵੀਂ।

ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਕੋਈ ਉਤਰ ਨਾ ਦਿਤਾ। ਰਾਜ ਕੋਰ ਪੁੱਤ ਦਾ ਰੁਖ਼ ਦੇਖ ਕੇ ਉੱਠ ਖੜੀ ਤੇ ਨਾਸ਼ਤੇ ਦੇ ਆਹਰੇ ਲੱਗ ਗਈ। ਇਕਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਹ ਦਾ ਕੱਪ ਤੇ ਘਰ ਦੇ ਬਣਾਏ ਬਿਸਕੁਟ ਦੇ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ,

--ਤੇਰਾ ਨਾਂ ਬਹੁਤ ਖੂਬਸੂਰਤ ਐ, ਏਹਦੇ ਮਤਲਬ ਦਾ ਪਤਾ?

--ਹਾਂ ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਮੇਰਾ ਬਾਬਾ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਕੁਰਾਨ ਪੜਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਉਹਨੇ ਈ ਰੱਖਿਆ ਸੀ।

--ਤੂੰ ਵੀ ਪੜਦੀ ਹੁੰਨੀ ਆ ਕੁਰਾਨ?

--ਨਹੀਂ ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪੜਨੀ ਆਉਂਦੀ, ਓਦਾਂ ਮੇਰੇ ਚਾਚੇ-ਤਾਇਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਉਰਦੂ ਸਿੱਖੀ ਹੋਈ ਆ ਤੇ ਪੜ੍ਹ ਲੈਂਦੀਆਂ।

ਇਕ ਪਲ ਲਈ ਉਹ ਰੁਕੀ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਟਿੱਕਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਗੱਲ ਪੁੱਛੇ ਤੇ ਫਿਰ ਤੁਰ ਪਈ।

ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਟਿੱਕਾ ਏਨੇ ਚਾਅ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਛੋਟੇ ਵੱਡੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਟਿੱਕਾ ਕਹਿਣ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਕਰਾ ਨੂੰ ਵੀ ਟਿੱਕਾ ਜੀ ਕਹਿਣ ਦੀ ਹੀ ਹਿਦਾਇਤ ਸੀ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਕੋਰ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਆ ਬੈਠੀ ਤੇ ਇਕਰਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਲੱਗੀ,

--ਬਹੁਤ ਸਚਿਆਰੀ ਕੁੜੀ ਆ, ਸ਼ਹਿਰ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਸਕੂਟਰੀ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਵਿਹਲੀ ਹੀ ਸੀ। ...ਓਦਾਂ ਜ਼ੁਬੈਦਾ ਤਾਂ ਘਰ ਦੀ ਸਫਾਈ ਤੇ ਰਸੋਈ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਆ ਹੀ ਜਾਇਆ ਕਰਦੀ ਆ।

--ਅਹਿਮਦ ਤਾਂ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਕਦੇ?

--ਇਕ ਦੋ ਕੁ ਵਾਰ ਆਇਆ ਪਰ ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਈ ਉਹਨੂੰ ਪੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਤੇ ਦੁੜਾ ਦਿੰਦੀਆਂ, ਇਹ ਇਕਰਾ ਬਹੁਤ ਲੜਾਕੀ ਆ, ਵੱਡੀ ਫਰੀਦਾ ਵੀ ਆਦਮੀ ਨੇ ਛੱਡ ਦਿਤੀ, ਇਥੇ ਪਿੰਡ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਆ।

--ਹੁਣ ਕਿਹਦੇ ਘਰ ਰਹਿੰਦੇ ਆ?

--ਇਥੇ ਈ ਨੱਥੂ ਮੱਲ ਕੇ ਘਰ 'ਚ ਆ।

ਇੰਨੇ ਚਿਰ ਵਿਚ ਹੀ ਇਕਰਾ ਮੂਲੀ ਵਾਲੇ ਪਰੌਂਠੇ ਲੈ ਕੇ ਆ ਗਈ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਪਰੌਂਠਿਆਂ ਦੀ ਤਰੀਫ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਰਾਜ ਕੋਰ ਬੋਲੀ,

--ਹੁਣ ਦੱਸ ਦੇ ਕੀ ਕੀ ਖਾਣਾ, ਮੀਟ-ਮੱਛੀ ਬਹੁਤ ਸੁਹਣਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਆ ਇਕਰਾ।

ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹੱਥ ਦਾ ਬਣਿਆਂ ਕਦੇ ਚੰਗਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਗਦਾ, ਉਸ ਸੋਚਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਕੋਈ ਕੀ ਬਣਾਵੇਗਾ ਪਰ ਇਕਰਾ ਦੇ ਹੱਥ ਦੇ ਬਣੇ ਪਰੌਂਠੇ ਖਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਵਧੀਆ ਕੁੱਕ ਹੋਵੇਗੀ।

ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਇਕਰਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਲਿਆ ਤੇ ਪੁੱਛਿਆ,

--ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਚਲਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਲੜਾਕੀ ਐਂ?

--ਨਹੀਂ ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਐਵੇਂ ਲੋਕ ਗੱਲਾਂ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਆ, ਜਦ ਕੋਈ ਗੱਲ ਈ ਆ ਪਵੇ ਤਾਂ ਫੇਰ ਬੰਦਾ ਕੀ ਕਰੇ।

--ਅੱਛਾ! ਤੂੰ ਤੇ ਬਈ ਬੜੀ ਦਿਲਚਸਪ ਕੁੜੀ ਐਂ। ਸੁਣਾ ਕੋਈ ਲੜਾਈ ਜਿਹੜੀ ਤੂੰ ਲੜੀ ਹੋਵੇ।

ਸੁਣ ਕੇ ਇਕਰਾ ਸ਼ਰਮਾ ਗਈ ਤੇ ਇਕੱਠੀ ਜਿਹੀ ਹੋ ਗਈ। ਉਹ ਕੁਝ ਨਾ ਬੋਲੀ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਵਾਲ ਦੁਹਰਾਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਹੌਲੇ ਜਿਹੇ ਦੱਸਣ ਲੱਗੀ,

--ਕਈ ਲੋਕ ਕੰਮੀ-ਕਮੀਨ ਜ਼ਾਤ ਦੇ ਲੋਕ ਕਹਿ ਜਾਂਦੇ ਆ, ਕਈ ਸਾਨੂੰ 'ਕੱਲੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਵੀ ਵੱਧ ਘੱਟ ਬੋਲ ਜਾਂਦੇ ਆ, ਸਕੂਲੇ ਵੀ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹਨ 'ਚ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਸੀ ਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਬਹੁਤ ਖਾਰ ਖਾਂਦੀਆਂ ਨੀ, ...ਆਹ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਈ ਦੇਵਾ ਸੂੰਹ ਦੀ ਨੌਂਹ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਹੀ, ਮੈਂ ਗੁੱਤੋਂ ਫੜ ਲਈ, ਆਪ ਸਭਿਆਰ ਨੂੰ; ਨਾ ਮੂੰਹ ਨਾ ਮੱਥਾ, ਜਿੰਨ ਪਹਾੜੋਂ ਲੱਥਾ!

--ਤੈਨੂੰ ਤੇ ਸੱਚੀਂ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸਾ ਆਉਂਦਾ!

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਗੁੱਸਾ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹਾਲਤ 'ਤੇ ਆਉਂਦਾ, ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਆਮ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਭਰਾ ਛੱਡ ਗਏ, ਪਿਓ ਵੀ ਏਦਾਂ ਦੀ ਹੀ ਨਿਕਲਿਆ, ਸਾਡੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਮਰਦ ਦੀ ਕੋਈ ਛਾਂ ਈ ਨਹੀਂ, ਫੇਰ ਆਹ ਘੋਰ ਗਰੀਬੀ! ਹੋਰਨਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਮੈਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਪੜ੍ਹ ਸਕੀ? ...ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਮਾਸਟਰਨੀ ਈ ਬਣ ਜਾਂਦੀ, ਸਮਾਜ 'ਚ ਕੋਈ ਰੁਤਬਾ ਤਾਂ ਹੁੰਦਾ, ...ਗੁੱਸਾ ਤਾਂ ਆਉਣਾ ਈ ਹੋਇਆ!

--ਇਹ ਤਾਂ ਸੱਚ ਐ ਇਕਰਾ।

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਆਹ ਉੱਚੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਵੀ ਬਹੁਤ ਤੰਗ ਕਰਦੇ ਆ, ਆਹ ਲੰਬੜਾਂ ਦਾ ਛੋਟਾ ਚੇਤੂ, ਵਿਆਹ ਹੁੰਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਤੀਵੀਂ ਮੁੱਲ ਲੈ ਆਇਆ। ਉਹ ਮੁੱਲ ਦੀ ਤੀਵੀਂ ਈ ਨਹੀਂ ਮਾਣ! ਅਖੇ ਹਮ ਤੋਂ ਬੈਂਸ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤੇ ਕਹਿੰਦੀ ਕੁੜੀ ਵਿਆਹੁਣੀ ਆਂ ਸੰਧੂਆਂ ਦੇ ਤੇ ਮੁੰਡਾ ਵਿਰਕਾਂ ਦੇ।

--ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਉੱਚੀ-ਨੀਵੀਂ ਜ਼ਾਤ ਨੂੰ, ਇਨਸਾਨ ਤਾਂ ਇਨਸਾਨ ਹੁੰਦਾ।

--ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ, ਮਾਤਾ ਜੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ, ...ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਲੋਕ ਆ ਜਿਹੜੇ ਸਾਨੂੰ ਰਸੋਈ 'ਚ ਵੜਨ ਦਿੰਦੇ ਆ ਤੇ ਮੈਂ ਇਥੇ ਤੁਹਾਡੀ ਰੋਟੀ ਬਣਾ ਰਹੀ ਆਂ! ਤਾਂਹੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਏਨੀ ਕਦਰ ਕਰਦੀ ਆਂ। ...ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਆ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਜੋ ਨਸ਼ਤਰ ਮਾਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਆ।

ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਇਕਰਾ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਲੱਗੀ। ਕਿੰਨਾ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਬੈਠੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਇਕਰਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮੇਕ-ਅੱਪ ਦੇ ਸੁਹਣੀ ਲਗਦੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਉਹ ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਮੂੰਹ ਉਪਰ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਕੇ ਦੇਖਦੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੈਣ-ਨਕਸ਼ ਹੋਰ ਵੀ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਲਗਦੇ। ਇਕ ਦਿਨ ਬੋਲੀ,

--ਮਾਤਾ ਜੀ ਕਹਿੰਦਾ ਆ ਕਿ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤ, ਟਿੱਕਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਹਰ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ।

--ਸਾਰੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਏਦਾਂ ਦੇ ਹੀ ਲਗਦੇ ਹੁੰਦੇ ਆ।

ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ। ਇਕਰਾ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਈ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ,

--ਤੇਰਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲ਼ਾ?

--ਹੈ ਇਕ, ਜੇ ਕਰ ਸਕੋਂ ਤਾਂ।

ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਇੰਗਲੈਂਡ ਸੱਦ ਲੈਣ ਲਈ ਕਹੇਗੀ। ਉਸ ਨੇ ਫਿਰ ਪੁੱਛਿਆ,

--ਦੱਸ ਇਕਰਾ, ਤੂੰ ਕੀ ਚਾਹੁੰਨੀ ਐਂ?

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਮੈਨੂੰ ਜੱਟੀ ਬਣਾ ਦਿਓ!

ਕਹਿੰਦੀ ਇਕਰਾ ਤਾੜੀ ਮਾਰ ਕੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਹੱਸੀ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਵੀ ਹੱਸਣ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿਤਾ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਕਿ ਇਹ ਇਕਰਾ ਦਾ ਵਿਅੰਗ ਹੈ ਜਾਂ ਮੰਗ।

ਇਕਰਾ ਸਵੇਰੇ ਚਾਹ ਵੇਲੇ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਆ ਜਾਂਦੀ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਨਾਸ਼ਤਾ ਕਰਾ ਕੇ ਜਾਂਦੀ। ਦਿਨ ਭਰ ਟਿੱਕਾ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੂੰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਿਆ ਰਹਿੰਦਾ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਪਰਤਦਾ ਤੇ ਇਕਰਾ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਫਿਰ ਆ ਜਾਂਦੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਟਿੱਕਾ ਪੁੱਛਣ ਲਗਿਆ,

--ਤੇਰੀ ਸਕੂਟਰੀ ਨੂੰ ਕੀ ਹੋਇਆ?

--ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਪੰਜ ਕੁ ਸੌ ਰੁਪੱਈਆ ਲਗਣਾ, ਹੁਣ ਬਣਾਉਂਗੀ।

ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਜੇਬ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ ਸੋ ਰੁਪਏ ਕੱਢੇ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜਾਉਂਦਾ ਬੋਲਿਆ,

--ਆਹ ਲੈ, ਆਪਣੀ ਸਕੂਟਰੀ ਠੀਕ ਕਰਾ ਲੈ।

--ਨਹੀਂ ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਏਦਾਂ ਨਹੀਂ, ਹੁਣ ਮਾਤਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਦੇਣੀ ਆਂ, ...ਕਰਾ ਲਉਂ।

ਇਕਰਾ ਨੇ ਇੰਨੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਵਾਪਸ ਜੇਬ੍ਹ ਵਿਚ ਪਾਉਣੇ ਪਏ। ਉਸ ਕੋਲ ਦੋ ਤਿੰਨ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬੌਡੀ ਸਪਰੇਅ ਪਏ ਸਨ ਉਸ ਨੇ ਇਕਰਾ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਇਕਰਾ ਨੇ ਨਾਲ ਲਏ। ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਕਰਾ ਲਈ ਇਕ ਖਾਸ ਜਿਹੀ ਜਗਾਹ ਬਣਨ ਲੱਗੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਘਰ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਦੋ ਗਲਾਸੀਆਂ ਲਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਬੋਲਿਆ,

--ਇਕਰਾ, ਤੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬਹੁਤ ਸੁਹਣੀਆਂ, ਬਲੌਰੀ, ਬਿਊਟੀਫੁੱਲ!

ਇਕਰਾ ਕੁਝ ਨਾ ਬੋਲੀ ਤੇ ਸ਼ਰਮ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਝੁਕਾ ਲਈਆਂ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ,

--ਤੈਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਹੀ ਇਹ ਗੱਲ।

--ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਬਥੇਰੇ ਮਰਦ ਕਹਿ ਜਾਂਦੇ ਆ ਪਰ ਸੱਚ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

--ਪਰ ਤੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤਾਂ ਸੱਚੀਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਸੁਹਣੀਆਂ।

--ਹੋ ਸਕਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ਦੇਖਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਵਿਚ ਈ ਕੁਸ਼ ਹੋਵੇ।

ਇਕਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਲਗਣ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਹੀ ਸੁਹਣੀ ਜਾਪ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਕਰਾ ਰੋਟੀ ਦੇ ਕੇ ਚਲੇ ਗਈ ਤੇ ਉਹ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਕਰਾ ਪਹਿਲੀ ਕੁੜੀ ਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਹ ਇੰਨਾ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਵੇਰੇ ਉਠਦਾ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲਾਹਣਤਾਂ ਪਾਉਣ ਲੱਗਿਆ। ਇਕਰਾ ਪਿੰਡ ਦੀ ਕੁੜੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀਹ ਸਾਲ ਉਮਰ ਵਿਚ ਵੀ ਘੱਟ ਹੋਵੇਗੀ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸੋਚ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਚਲੇਗਾ ਤਾਂ ਕੀ ਸੋਚੇਗਾ।

ਸਵੇਰੇ ਇਕਰਾ ਚਾਹ ਦੇਣ ਆਈ ਤਾਂ ਟਿੱਕਾ ਚੁੱਪ-ਚੁੱਪ ਸੀ। ਇਕਰਾ ਹੱਸਦੀ ਹੋਈ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੀ,

--ਕੀ ਹੋਇਆ ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਕਿਹੜਾ ਸੱਪ ਸੁੰਘ ਗਿਆ? ...ਕੀ ਰਾਤ ਵਾਲ਼ੇ ਵਪਾਰੀ ਲੱਦ ਗਏ?

--ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਕਹੀ ਦਾ ਬੁਰਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਮਨਾਇਆ?

ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਇਕਰਾ ਨੇ 'ਨਾਂਹ' ਵਿਚ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਸਿਰ ਮਾਰਿਆ। ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਇਕ ਤਾਰ ਜਿਹੀ ਫਿਰ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ,

--ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਬਿਊਟੀਫੁੱਲ ਐਂ ਇਕਰਾ, ਰੀਅਲੀ!

ਇਕਰਾ ਉਵੇਂ ਹੀ ਖੜੀ ਰਹੀ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ,

--ਇਕਰਾ, ਮੇਰਾ ਯਕੀਨ ਕਰ ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਐਂ।

ਇਕ ਦਿਨ ਉਹ ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਸੀ। ਇਕਰਾ ਉਸ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਆਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ,

--ਇਕਰਾ, ਮੇਰੀ ਜਾਨ, ਕੀ ਹਾਲ 'ਆ ਤੇਰਾ?

--ਠੀਕ ਆਂ ਟਿੱਕਾ ਜੀ।

--ਇਕਰਾ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ, ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੇ ਨਾਲ਼ ਪਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ।

ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚਲਿਆ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਉਹ ਕਦੋਂ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਬੋਲ ਗਿਆ। ਇਕਰਾ ਉਵੇਂ ਹੀ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜੀ ਰਹੀ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਕੌਰ ਦੇ ਅਵਾਜ਼ ਮਾਰਨ ਤੇ ਚਲੀ ਗਈ। ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਇਕ ਖ਼ੁਮਾਰ ਜਿਹਾ ਚੜ੍ਹਨ ਲੱਗਿਆ। ਦਿਲ ਵਿਚ ਅਜੀਬ ਜਿਹੀ ਗੁਦਗੁਦੀ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਦੋ ਪਤਨੀਆਂ ਤੇ ਫਿਰ ਸ਼ਾਮੋ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਸਮੇਂ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ ਕਦੇ। ਫਿਰ ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਠੰਡੇ ਮਨ ਨਾਲ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕੀ ਮਾਜਰਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਿਸ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਗਰੀਬ ਨੂੰ ਕੋਈ ਗਲਤ ਸੁਫਨਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਖਰਾਬ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਜਾ ਰਿਹਾ।

ਇਕਰਾ ਹੁਣ ਖਾਮੋਸ਼ ਜਿਹਾ ਰਹਿਣ ਲੱਗੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਉਸ ਵਲ ਦੇਖਣ ਲੱਗਦੀ ਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਦੇਖਦੀ ਜਾਂਦੀ। ਤੀਜੇ-ਚੌਥੇ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ,

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਸੱਚ ਬੋਲ ਰਹੇ ਓ ਕਿ ਝੂਠ?

--ਬੋਲ ਤਾਂ ਸੱਚ ਰਿਹਾਂ ਪਰ ਤੂੰ ਏਹਨੂੰ ਝੂਠ ਈ ਸਮਝ।

--ਜੋ ਕੁਸ਼ ਐ ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਹੀ ਸਮਝ ਸਕਦੀ ਆਂ, ਝੂਠ ਨੂੰ ਸੱਚ ਕਿੱਦਾਂ ਸਮਝਾਂ ਤੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਝੂਠ ਕਿੱਦਾਂ?

ਇਕਰਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿਧਰੋਂ ਦੂਰੋਂ ਬੋਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈ ਰਹੀ ਕਿ ਹੁਣ ਉਹ ਕੀ ਕਹੇ ਜਾਂ ਕੀ ਕਰੇ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਇਕਰਾ ਬੋਲੀ,

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਅਸੀਂ ਗਰੀਬ ਲੋਕ ਤਾਂ ਅਮੀਰਾਂ ਦੀ ਪਿਆਰ ਦੀ ਖੇਡ ਦੇ ਖਿਡੌਣੇ ਹੁੰਦੇ ਆਂ, ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਅਮੀਰੀ-ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਵੀ ਕਦੇ ਮੇਲ਼ ਹੋਇਆ? ...ਇਹ ਤਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੈਗੀਆਂ। ਗਰੀਬ ਦਿਮਾਗ ਵਲੋਂ ਵੀ ਗਰੀਬ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਅਮੀਰ ਦੀ ਸਧਾਰਣ ਕਹੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਿਲ ਤੇ ਲਾ ਲੈਂਦਾ ਤੇ ਅਮੀਰ ਠੋਕਰ ਮਾਰ ਕੇ ਤੁਰਦਾ ਹੁੰਦਾ।

--ਤੂੰ ਠੀਕ ਕਹਿੰਦੀ ਐਂ ਇਕਰਾ, ਮੇਰੇ ਜਜ਼ਬੇ ਵੀ ਆਰਜ਼ੀ ਜਿਹੇ ਆ, ਦੋ ਹਫਤੇ ਹੋਰ ਆਂ ਏਥੇ, ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਕਹੀ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤਾ ਨਾ ਸੋਚ।

--ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਜ਼ਾਤ ਦੀ ਕੋਹੜ ਕਿਰਲੀ ਤੇ ਸ਼ਤੀਰਾਂ ਨੂੰ ਜੱਫੇ!

ਕਹਿ ਕੇ ਇਕਰਾ ਇਕ ਦਮ ਚਲੇ ਗਈ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਉਹ ਇਕਰਾ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚੇਗਾ ਪਰ ਇਵੇਂ ਉਹ ਕਰ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਜਦ ਕਦੇ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਅੱਧੀ ਗਲਾਸੀ ਪੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਕਰਨ ਲਗਦਾ ਕਿ ਉਠ ਕੇ ਇਕਰਾ ਨੂੰ ਬਾਹਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਲਵੇ। ਜਦ ਵੀ ਇਕਰਾ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ।

ਇਕ ਦਿਨ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮਰਗ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਰਾਜ ਕੌਰ ਇਕਰਾ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਦਿੰਦੀ ਮਕਾਣੇ ਚਲੇ ਗਈ। ਇਕਰਾ ਨੇ ਟੇਡੀ ਜਿਹੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਟਿੱਕੇ ਵਲ ਦੇਖਿਆ। ਟਿੱਕੇ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲੀ ਨਾ ਗਈ ਤੇ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜ ਲਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਖਿੱਚ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ। ਫਿਰ ਕੰਬਦੀ ਜਿਹੀ ਅਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਿਹਾ,

--ਜਾ ਘਰ ਦਾ ਬੂਹਾ ਬੰਦ ਕਰ ਆ।

ਇਕਰਾ ਘਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਬੂਹੇ ਨੂੰ ਕੁੰਡੀ ਮਾਰ ਆਈ ਤੇ ਕਮਰੇ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਇਕਰਾ ਨੂੰ ਬਿਸਤਰ ਤੇ ਪਾਉਂਦਾ ਉਹ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਿਆ,

--ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਮਰਦ ਨਾਲ...?

--ਜੀ ਦੋ ਵਾਰ...।

ਇਕਰਾ ਨੇ ਬੇਝਿਜਕ ਹੋ ਕੇ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ। ਉਸ ਦਾ ਉਤਰ ਸੁਣ ਕੇ ਟਿੱਕਾ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕਰਾ ਦਾ ਇਵੇਂ ਸੱਚ ਬੋਲਣਾ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਲੱਗਿਆ।

ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਅਸਮਾਨ ਵਿਚ ਉਡਿਆ ਫਿਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਇਕਰਾ ਦਾ ਉਸ ਨੇ ਹੱਥ ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕਰਾ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਕੁਝ ਵੀ ਦਿਸਣਾ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਕਰਾ ਵੀ ਸੁਫਨਮਈ ਹੋਈ ਪਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਟਿੱਕੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਇੰਨੀ ਜਲਦੀ ਇੰਨੇ ਡੂੰਘੇ ਸਬੰਧ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।

ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਵੀ ਬਦਲ ਗਿਆ ਤੇ ਇਕਰਾ ਵੀ। ਦੋਵੇਂ ਚੁੱਪ ਜਿਹੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵਲ ਦੇਖਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਇਕਰਾ ਉਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤੀ ਗੱਲ ਨਾ ਕਰਦੀ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਨਾ। ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਕ ਇਹ ਵੀ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਘਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਭਰਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਚੱਲ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਕਰਾ ਦੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਖੈਰ ਨਹੀਂ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਹੋਰ ਲੋਕ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਗਰ ਪੈ ਜਾਣਗੇ। ਉਹ ਉਸ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਇਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਪਰਦੇ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਕਰਾ ਵੀ ਇਹੋ ਚਾਹ ਰਹੀ ਸੀ।

ਇਕ ਸ਼ਾਮ ਟਿੱਕਾ ਜਗਮੀਤ ਦੇ ਘਰ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਇਵੇਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਉਹ ਜਗਮੀਤ ਵਲ ਚਲੇ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਰੋਟੀ ਵੀ ਓਧਰ ਹੀ ਖਾ ਲੈਂਦਾ। ਵੈਸੇ। ਦੋਵੇਂ ਭਰਾ ਬੈਠੇ ਪੀ ਰਹੇ ਸਨ। ਆਦਤ ਮੁਜਬ ਟਿੱਕਾ ਆਪਣਾ ਇਕੋ ਪੈੱਗ ਪਾ ਕੇ ਬੈਠਾ ਸੀ ਤੇ ਜਗਮੀਤ ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜਾ ਤੇ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੀਜਾ ਖਿੱਚੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਚਾਨਕ ਇਕਰਾ ਉਹਨਾਂ ਪਾਸ ਆਈ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ,

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਮਾਤਾ ਜੀ ਪੁੱਛਦੇ ਆ ਕਿ ਰੋਟੀ ਐਥੇ ਖਾਣੀ ਆਂ ਕਿ ਓਧਰ ਆਉਣਾ?

--ਚੱਲ ਤੂੰ ਮੈਂ ਆਉਂਨਾ।

ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤੇ ਇਕਰਾ ਚਲੇ ਗਈ। ਜਗਮੀਤ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਖਿੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ,

--ਬੜੇ ਭਾਈ, ਮਿਰਚ ਆ ਨਿਰੀ, ...ਬਹੁਤ ਕੌੜੀ, ਜੇ ਕਿਤੇ ਖਾ ਹੋ ਜਾਏ ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸੁਧਰ ਜਾਏ, ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਸ਼ੂਗਰ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਖਾ ਜਾਹ ਜੇ ਖਾ ਹੁੰਦੀ ਆ ਤਾਂ।

--ਜਗਮੀਤ, ਤੈਨੂੰ ਨਸ਼ਾ ਬਹੁਤਾ ਈ ਹੋ ਗਿਆ ਲਗਦਾ।

--ਨਹੀਂ ਬੜੇ ਭਾਈ, ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਨਾਰ ਐ, ਅਲ਼ਕ ਵਿਛੇਰੀ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਿੰਡੇ 'ਤੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣ ਦਿੰਦੀ, ਦੇਖ ਲੈ ਸ਼ਾਇਦ ਤੇਰੀ ਕਿਸਮਤ 'ਚ ਈ ਹੋਵੇ।

--ਜੇ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਥੱਪੜ ਮਾਰਿਆ ਤਾਂ ਪੱਗ ਓਹ ਦੌੜੀ ਫਿਰਨੀ ਆਂ!

ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤੇ ਉਠ ਕੇ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਜਗਮੀਤ ਦੰਦ ਜਿਹੇ ਕੱਢੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।...

ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਜਾਣ ਦਾ ਦਿਨ ਆ ਗਿਆ। ਇਕਰਾ ਬੋਲੀ,

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਬਸ, ਤਮਾਸ਼ਾ ਖਤਮ? ...ਹੁਣ ਤੂੰ ਕੌਣ ਤੇ ਮੈਂ ਕੌਣ?

--ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਏਦਾਂ ਹੀ ਲਗਦਾ ਇਕਰਾ।

ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤਮਾਸ਼ਾ ਤਾਂ ਹੁਣ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਇਕਰਾ ਨੇ ਫਿਰ ਆਖਿਆ,

--ਮੇਰੇ ਲਈ ਕੀ ਹੁਕਮ ਐਂ?

ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਉੱਤਰ ਨਾ ਔੜਿਆ, ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਬੋਲਿਆ,

--ਤੂੰ ਓਦਾਂ ਕਰ ਜਿਦਾਂ ਤੇਰਾ ਦਿਲ ਕਹਿੰਦਾ।

--ਅੱਗੇ ਦਿਲ ਦੇ ਆਖੇ ਲੱਗ ਕੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਥੇ ਤਕ ਪੁੱਜ ਗਈ ਆਂ। ਦਿਲ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਰੋਲ਼-ਰੋਲ਼ ਕੇ ਮਾਰ ਦੇਵੇਗਾ।

--ਇਕਰਾ, ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੁੱਝ ਰਿਹਾ, ...ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਦੱਸਾਂ?

--ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਤਕ ਉਡੀਕਾਂ?
--ਨਾ, ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਉਡੀਕੀਂ, ਵੈਸੇ ਮੈਂ ਆਊਂਗਾ ਜ਼ਰੂਰ।
--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਹਰ ਰਾਹ ਆਪਣੇ ਵਲ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੀ ਕਿਉਂ ਖੁਲ੍ਹਾ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਓ?
--ਇਕਰਾ, ਤੇਰੇ ਲਈ ਸਾਰੇ ਰਾਹ ਹੀ ਖੁਲ੍ਹੇ ਆ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਆਪ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਕਿ ਕੀ ਕਰਾਂ ਤੇ ਕੀ ਕਹਾਂ।

ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪੈਸੇ ਦੇਣੇ ਚਾਹੇ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਨਾ ਲਏ। ਕੁਝ ਹੋਰ ਤੋਹਫੇ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਦਿਤੇ। ਇਕਰਾ ਦਾ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਟਿੱਕੇ ਦਾ ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਲੈ ਲਵੇ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਨਾ ਲਿਆ। ਤੁਰਨ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਕਰਾ ਰਸੋਈ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਓਹਲੇ ਖੜੀ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਵੀ ਰਸੋਈ ਵੱਲ ਹੀ ਸੀ।

ਪੰਜ

ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਵਾਪਸ ਇੰਗਲੈਂਡ ਪੁੱਜਦਿਆਂ ਹੀ ਕ੍ਰਿਸਮਸ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਹਾਈ ਸਟ੍ਰੀਟਾਂ 'ਤੇ ਲਾਈਟਾਂ ਲਾ ਦਿਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤੇ ਹਰ ਪਾਸੇ ਹੀ ਕੰਮ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਵਧ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਕਾਈਲੌਰਡ ਗੋਰਮਿਟ ਵਿਚ ਵੀ ਅੱਜਕਲ ਕੰਮ ਜ਼ੋਰਾਂ 'ਤੇ ਸੀ। ਓਵਰ ਟਾਈਮ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹਰ ਪਾਸੇ ਭੱਜ ਦੌੜ ਲਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਕ੍ਰਿਸਮਸ ਹੋਰ ਨੇੜੇ ਹੋਈ ਤਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਦੌਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਹੁਣ ਸਾਰੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਲਈ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ। ਛੁੱਟੀਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਵੀ ਨਿਪਟਾਉਣੇ ਸਨ ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੀ ਭੁਗਤਾਉਣੀਆਂ ਸਨ। ਟਿੱਕਾ ਵੀ ਇਸ ਭੱਜ ਦੌੜ ਦਾ ਹੀ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਸਿਰ ਖੁਰਕਣ ਦੀ ਵਿਹਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸ਼ਿੰਦੇ ਦਾ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਲਿਆਂਦਾ ਕੁਝ ਸਮਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਿਆ ਤੇ ਸ਼ਾਮੋ ਦੇ ਸੂਟ ਵੀ ਹਾਲੇ ਉਸ ਦੇ ਅਟੈਚੀ ਵਿਚ ਹੀ ਪਏ ਸਨ। ਸ਼ਾਮੋ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਦੋ ਗੇੜੇ ਮਾਰ ਕੇ ਮੁੜ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਟਿੱਕਾ ਹਰ ਵੇਲੇ ਓਵਰਟਾਈਮ ਹੀ ਲਾ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂ ਫੋਨ ਦੀ ਤਾਰ ਕੱਢ ਕੇ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਹੁੰਦਾ।

ਇਕ ਦਿਨ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਆ ਖੜਕਾਇਆ। ਟਿੱਕਾ ਸੁੱਤਾ ਹੀ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਪਰਦਾ ਹਟਾ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਸ਼ਿੰਦਾ ਖੜਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਹਲਿਆ ਤਾਂ ਸ਼ਿੰਦੇ ਨੇ ਇਕਦਮ ਪੁੱਛਿਆ,
--ਮਾਂ ਦਿਆ ਟਿੱਕਿਆ, ਜੀਂਦਾਂ ਕਿ ਮਰ ਗਿਆਂ?

ਟਿੱਕਾ ਹੱਸਣ ਲੱਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਲੰਘ ਆਉਣ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਫਰੰਟ ਰੂਮ ਵਲ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਸ਼ਿੰਦਾ ਫਿਰ ਬੋਲਿਆ,
--ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਬੰਦੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲਵਾਂ, ਪਿੰਡ ਦੀ ਖਬਰ-ਸਾਰ ਪੁੱਛਾਂ।
--ਪਿੰਡ ਸਾਰੇ ਠੀਕ ਆ, ਤੇਰੇ ਵਲ ਵੀ ਸੁੱਖ ਸਾਂਦ ਆ, ਦੋ ਕਿਲੋ ਬਰਫੀ ਭੇਜੀ ਸੀ, ਫਰਿਜ 'ਚ ਪਈ ਆ, ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਦੇ ਆਵਾਂ ਪਰ ਟਾਈਮ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਤੂੰ ਸੁਣਾ ਕੀ ਹਾਲ ਆ?
--ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਠੀਕ ਆ ਪਰ ਚਾਚਾ ਚਾਹਲ ਅਚਾਨਕ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਿਆ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਧਰ ਗਿਆ! ਲਗਦੈ ਕਿ ਘਰਵਾਲੀ ਨਾਲ ਤਲਾਕ ਦੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਮੰਨ ਗਿਆ।
--ਏਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਹੈ ਨਹੀਂ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਆਪਣੇ ਬੁੜੇ-ਬੁੜੀ ਕੋਲ਼ ਚਲੇ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।
--ਹੋ ਸਕਦਾ, ...ਐਤਕੀਂ ਫੇਰ ਕ੍ਰਿਸਮਸ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਕਿੱਦਾਂ?
--ਨਹੀਂ ਬਈ ਸ਼ਿੰਦੇ, ਦੋ ਗੱਲਾਂ; ਇਕ ਤਾਂ ਕੁਤੀੜਵਾਧੇ ਵਿਚ ਮੈਂ ਫਿੱਟ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸਾਲ਼ਾ ਸੁੱਚਾ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਕੁੱਟ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਐਤਕੀਂ ਕੋਈ ਹੋਰ..., ਦੂਜੇ ਮੈਂ ਕ੍ਰਿਸਮਸ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸੋਢੀ ਵਲ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਨਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਟਰਕੀ ਬਣਾਉਣੀ ਆਂ।

ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਮਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਘੜ ਕੇ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾ ਦਿਤਾ। ਹਰ ਸਾਲ ਦੋਸਤਾਂ ਦੀ ਮਹਿਫਲ ਜੁੜਦੀ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸੁੱਚੇ ਨੇ ਕੋਈ ਗੁੱਝੀ ਟਿੱਚਰ ਕਰ ਦਿਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਝਗੜਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਅਜਿਹੀਆਂ ਮਹਿਫਲਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਬਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸ਼ਿੰਦਾ ਕ੍ਰਿਸਮਸ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਦਿਨ ਰਲ-ਬੈਠਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾ ਕੇ ਤੇ ਆਪਣੀ ਬਰਫੀ ਲੈ ਕੇ ਚਲੇ ਗਿਆ। ਟਿੱਕਾ ਸ਼ਾਮੋ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਲੜਾਉਣ ਲਗਿਆ। ਕੱਲ ਉਹ ਲੰਘਦਾ ਲੰਘਦਾ ਸੋਢੀ ਦੀ ਗੈਰਿਜ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਗਵਾ ਆਇਆ ਸੀ ਪਰ ਸ਼ਾਮੋ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲ ਸਕਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਘੜੀ ਦੇਖੀ। ਗਿਆਰਾਂ ਵੱਜੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਦੇਖੇ, ਵੈਸੇ ਸ਼ਾਮੋ ਨੇ ਘਰ ਹੀ ਹੋਣਾ ਸੀ ਪਰ ਅੱਜ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਸੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਘਰੇ ਹੀ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਫੋਨ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਛੱਡ ਦਿਤਾ ਤੇ ਮਿਲਣੀ ਅਗਲੇ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਤੇ ਪਾ ਲਈ।

ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਮੁੜ ਕੇ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਪਲ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਕਰਾ ਨੂੰ ਯਾਦ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਪਛਤਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣਾ ਕੈਮਰਾ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ, ਇਕਰਾ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਹੀ ਖਿੱਚ ਲੈਂਦਾ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਉਹ ਸੋਚਣ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਅਵੱਲਾ ਜਿਹਾ ਰੋਗ ਸਹੇੜ ਲਿਆ ਸੀ। ਨਾ ਤਾਂ ਉਹ ਘਰ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਆਹ ਇਕਰਾ ਨਾਲ ਕਰਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਹੋਵੇਗਾ ਕੀ! ਫਿਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹੀ ਕੋਸਣ ਲਗਦਾ ਕਿ ਜਦ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸਭ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੀ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਇਕਰਾ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਯਾਦ ਆਉਣ ਲਗਦੀਆਂ। ਕਈ ਵਾਰ ਸੋਚਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਤਮ-ਗਿਲਾਨੀ ਜਿਹੀ ਵੀ ਹੋਣ ਲਗਦੀ। ਜਦ ਕੁੱਝ ਨਾ ਸੁਝਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਗਲਾਸੀ ਚੁੱਕ ਲੈਂਦਾ। ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਆਦਤ ਵੀ ਕੁਝ ਵਿਗੜ ਰਹੀ ਸੀ।...

ਕ੍ਰਿਸਮਸ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਟਿੱਕਾ ਸੋਢੀ ਦੇ ਘਰ ਚਲੇ ਗਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਸੋਢੀ ਨੂੰ ਉਹ ਬਹੁਤਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ ਪਰ ਸ਼ਾਮੋ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਗਦਾ। ਉਹ ਪਰਦੇ ਜਿਹੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮੋ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਲ ਆਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੇ ਆਇਆ।

ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਸਕੂਲ ਚਲੇ ਗਏ ਤੇ ਸੋਢੀ ਗੈਰਿਜ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸ਼ਾਮੋ ਕਾਰ ਸਟਾਰਟ ਕਰ ਟਿੱਕੇ ਵਲ ਆ ਗਈ। ਆਉਂਦੀ ਹੀ ਸ਼ਿਕਵਾ ਕਰਨ ਲੱਗੀ,

--ਕੋਈ ਮਿਲ਼ ਗਈ ਹੋਣੀ ਆਂ ਜਿਹੜੀ ਮੇਰੀ ਪਰਵਾਹ ਕਰਨੀ ਛੱਡ 'ਤੀ।

--ਜਿਹੜੀ ਮਿਲਦੀ ਆ ਓਹ ਨਹੀਂ ਟਿਕਦੀ, ਹੁਣ ਹੋਰ ਕੀ ਮਿਲਣੀ ਆਂ?

--ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਹਿੰਨੀ ਆਂ ਕਿ ਥੋੜੀ ਨਾਲ ਈ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰੀ ਚੱਲ, ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਮੈਂ ਹੈਗੀ ਆਂ ਤੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਤੋਟ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੰਦੀ।

--ਤੇਰੇ ਸਹਾਰੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਬੈਠਾਂ ਸ਼ਾਮ ਕੋਰੇ।

ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਮੋਹ ਵਿਚ ਆਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਉਸ ਲਈ ਲਿਆਂਦੇ ਸੂਟ ਢੇਰੀ ਕਰ ਦਿਤੇ। ਸ਼ਾਮੋ ਸੂਟ ਦੇਖਦੀ ਬੋਲ ਉਠੀ,

--ਇੰਨੇ!

--ਕਿਉਂ ਬਹੁਤੇ ਆ ਤੇਰੇ ਵਰਗੀ ਸੁਹਣੀ ਤੀਵੀਂ ਲਈ! ਭਮਾਂ ਰੋਜ਼ ਦਾ ਬਦਲ ਬਦਲ ਕੇ ਪਾ। ਰੰਗ ਵੀ ਜ਼ਰਾ ਗੂੜ੍ਹੇ ਹੈਗੇ ਆ ਤੇਰੇ ਰੰਗ ਤੇ ਸਜਣ ਵਾਲ਼ੇ।

--ਥੈਂਕਿਊ ਮੇਰੀ ਜਾਨ!

--ਤੇਰਾ ਖਿਆਲ ਆ ਕਿ ਇਕੱਲੇ ਥੈਂਕਿਊ ਨਾਲ ਗੱਲ ਬਣਜਾਊ?

--ਬੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਤੈਨੂੰ, ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੂੰਹ 'ਚ ਜ਼ੁਬਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਨੇ ਸੀਖ ਦਿਤੀ ਕਿ ਗੂੰਗੇ ਬੋਲਣ ਲੱਗ ਪਏ।

--ਇਹ ਮੇਰੇ ਪੇਂਡੂ ਸ਼ਿੰਦੇ ਦੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਆਂ, ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਹੱਥ ਪਾ ਲਾ ਕੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

--ਅੱਛਾ! ...ਦਿਖਾਈਂ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਸ਼ਿੰਦਾ, ਮੈਂ ਬੋਦੇ ਪੱਟੂੰ ਓਹਦੇ ਹਰਾਮੀ ਦੇ।

ਆਖਦੀ ਸ਼ਾਮੋ ਹੱਸੀ।

ਸ਼ਾਮੋ ਚਲੇ ਗਈ। ਇਕਰਾ ਉਹਦੇ ਮੂਹਰੇ ਆ ਖੜੀ। ਕਿਥੇ ਢਲ਼ੀ ਦੁਪਿਹਰ ਸ਼ਾਮੋ ਤੇ ਕਿਥੇ ਸਜਰੀ-ਸਵੇਰ ਇਕਰਾ। ਇਕਰਾ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦਿਆਂ ਸੋਚਦਿਆਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਢੇ ਨਾ ਲੱਗ ਸਕਦਾ। ਸੋਚਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਕਿ ਹੁਣ ਹੋਵੇਗਾ ਕੀ। ਨਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਹੀ ਕਰਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਖੁਲ੍ਹ ਕੇ ਕਿਸੇ ਜਜ਼ਬੇ ਦਾ ਇਜਹਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਰੀਰਕ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤਕ ਉਹ ਸੀਮਤ ਰਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਤਾਂ ਰੂਹਾਂ ਦੇ ਸੌਦੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਕਿ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਬਣੇ ਤੇ ਉਹ ਇੰਡੀਆ ਜਾਵੇ।

ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਲੰਘੇ ਸਨ ਕਿ ਇਕ ਦਿਨ ਜਗਮੀਤ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਸੁੱਖ ਸੁੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਇਵਜ਼ ਵਿਚ ਉਹ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਕਰਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਗਮੀਤ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਟਿੱਕਾ ਆਵੇਗਾ ਤਾਂ ਖਰਚ ਵੀ ਕਰੇਗਾ। ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਜਾਪਿਆ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਦੀ ਸੁਣੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖੀ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਅੰਮਰਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੱਦੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮੋ ਰਾਹੀਂ ਪਤਾ ਵੀ ਪਤਾ ਚੱਲ ਗਿਆ ਕਿ ਅੰਮਰਤੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਹੇ। ਟਿੱਕਾ ਤਿਆਰੀ ਫੜਨ ਲਗਿਆ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਲਾਨਾ ਛੁੱਟੀਆਂ ਉਹ ਅਕਤੂਬਰ ਜਾਂ ਨਵੰਬਰ ਵਿਚ ਹੀ ਲਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਮਹੀਨਾ ਜੂਨ ਦਾ ਸੀ ਤੇ ਜੂਨ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲਣੀਆਂ। ਉਸ ਨੂੰ ਦੋ ਹਫਤੇ ਦੀ ਲੀਵ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕੀ। ਉਸ ਦੇ ਇਕ ਦੋਸਤ ਨੇ ਕਿਹਾ,

--ਏਨੀ ਗਰਮੀ ਵਿਚ ਇੰਡੀਆ ਜਾ ਕੇ ਕੀ ਕਰੇਂਗਾ?

--ਇੰਨੇ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਆਏ ਨੂੰ, ਮੁੜ ਕੇ ਮੈਂ ਕਦੇ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਗਰਮੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖੀ, ਇਸੇ ਬਹਾਨੇ ਮੁੜ ਗਰਮੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਉਹ ਇਕਰਾ ਲਈ ਕਈ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲੈ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਕਪੜੇ, ਕੁਝ ਪਰਫਿਊਮ ਆਦਿ ਤੇ ਕੰਨਾਂ ਲਈ ਕਾਂਟੇ ਵੀ। ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇਕਰਾ ਨੂੰ ਰਾਜ ਕੋਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੇ ਦਿਤੀਆਂ ਤੇ ਕੁਝ ਉਸ ਤੋਂ ਚੋਰੀ। ਇਸ ਵਾਰ ਇਕਰਾ ਨੇ ਉਸ ਵਲੋਂ ਦਿਤਾ ਸਭ ਕੁਝ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਪੈਸੇ ਵੀ ਦੇਣੇ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਕਾਉਂਟ ਵਿਚ ਰੱਖ ਲਵੇ ਪਰ ਇਕਰਾ ਨੇ ਨਾ ਲਏ। ਉਹੋ ਖੁਸ਼ਬੂਦਾਰ ਦਿਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਰੂਹਾਂ ਦੇ ਮੇਲ ਤਾਂ ਨਿੱਤ ਹੁੰਦੇ ਪਰ ਸਰੀਰਾਂ ਦੇ ਮੇਲ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣ ਰਿਹਾ। ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਬਹੁਤ ਤਾਂਘ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਟਿੱਕਾ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਕਰ ਕੇ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਇਕਰਾ ਵੀ ਆ ਗਈ। ਜਲੰਧਰ ਦਾ ਇਕ ਹੋਟਲ ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੁੱਕ ਕਰਾ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਦਿਨ ਭਰ ਇਕੱਠੇ ਰਹੇ ਤੇ ਸ਼ਾਮ ਪਈ ਅਗੜ-ਪਿਛੜ ਘਰੀਂ ਆ ਵੜੇ।

ਇਕ ਦਿਨ ਜ਼ੁਬੈਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ,

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਮੇਰੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਕੱਢ ਦਿਓ ਤਾਂ ਮੈਂ ਅਹਿਸਾਨ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਨਹੀਂ ਭੁਲੂੰ।

--ਜ਼ੁਬੈਦਾ, ਹੁਣ ਕਿੱਦਾਂ ਕੱਢੀਏ? ...ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਨਹੀਂ।

--ਕੋਈ ਵਿਆਹ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣਾ ਕੇ, ਸਾਡੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਕੁੜੀ ਗਈ ਆ, ਜਿਹਦੇ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਟੈਂਪਰੇਲੀ ਖੜਾ ਕਰਕੇ ਲੰਘਾ ਲਈ।

--ਜ਼ੁਬੈਦਾ, ਮੇਰੇ ਵੱਸ 'ਚ ਕੁਸ਼ ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਜਰੂਰ ਕੁਸ਼ ਕਰ ਦਿੰਦਾ।

ਕੋਲ ਬੈਠੀ ਰਾਜ ਕੋਰ ਬੋਲੀ,

--ਟਿੱਕਿਆ ਦੇਖ ਲੈ, ਓਦਾਂ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕੁੜੀ ਬਹੁਤ ਤਕੜੀ ਆ, ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਜ਼ਰਾ ਗਰਮ ਆਂ ਪਰ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਆ।

--ਮਾਤਾ, ਮੇਰਾ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵਾਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਫੇਰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਰੱਖਾਂਗਾ ਜੇ ਕੋਈ ਮਿਲ ਗਿਆ ਤਾਂ।

ਆਖ ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਜ਼ੁਬੈਦਾ ਨੂੰ ਟਰਕਾ ਦਿਤਾ। ਚਾਹ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕਰਾ ਇੰਗਲੈਂਡ ਲੰਘ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਦੇ ਲੈਣ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਇਥੇ ਤਾਂ ਸਮਾਜਕ ਬੰਦਿਸ਼ਾਂ ਨੇ ਮਾਰਿਆ ਪਿਆ ਸੀ, ਇਕਰਾ ਇੰਗਲੈਂਡ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਲ੍ਹ ਕੇ ਮਿਲ ਸਕੇਗਾ ਪਰ ਇਹ ਕੰਮ ਉਸ ਦੇ ਵੱਸ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਜਗਮੀਤ ਨੇ ਪਾਠ ਰਖਾਇਆ। ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਸੱਦੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਪੂਰੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਵੀ ਨੇਂਦਾ ਦਿਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਖੰਡਪਾਠ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਚੱਲੀ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੱਚਣ ਲਈ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਜਗਮੀਤ ਤੇ ਟਿੱਕਾ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਪੀ ਰਹੇ ਸਨ। ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਕੁੜੀਆਂ ਨੱਚ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਕਰਾ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚ ਸੀ। ਉਹ ਬੋਲੀ ਤੇ ਬੋਲੀ ਚੁੱਕ ਰਹੀ ਸੀ। ਬੋਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੱਚਣ ਦਾ ਗੇੜਾ ਦਿੰਦੀ। ਉਸ ਦੀ ਵਾਰ ਵਾਰ ਨਜ਼ਰ ਚੁੱਬਾਰੇ ਵਲ ਜਾਂਦੀ ਜਿਥੇ ਟਿੱਕਾ ਸੀ। ਜਗਮੀਤ ਨੇ ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਕੰਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ,

--ਆਜਾ ਤੈਨੂੰ ਸੂਲੀ ਨੱਚਦੀ ਦਿਖਾਵਾਂ।

ਉਹ ਬਨੇਰੇ ਤੇ ਲੁਕਵੇਂ ਜਿਹੇ ਖੜੇ ਹੋ ਗਏ। ਇਕਰਾ ਦਾ ਪਤਲਾ ਜਿਹਾ ਜਿਸਮ ਦੋਹਰਾ ਹੋ ਹੋ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਨੱਚਦੀ ਨੱਚਦੀ ਇਵੇਂ ਗੋਲ਼ ਜਿਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਜਿਵੇਂ ਮੁੰਦਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਗਮੀਤ ਨੇ ਕਿਹਾ,

--ਬੜੇ ਭਾਅ, ਤੂੰ ਐਵੇਂ ਗੁੱਸਾ ਕਰ ਜਾਨਾਂ ਪਰ ਤੇਰੇ ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਘਾਹ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੀ, ਛੱਕ ਜਾਹ, ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਛੱਕ ਜਾਹ!

ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਜਗਮੀਤ ਵੱਲ ਟੇਡਾ ਜਿਹਾ ਦੇਖ ਕੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਿਤੇ ਉਹ ਸਭ ਜਾਣਦਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਕਰਾ ਨੇ ਰੁਕ ਕੇ ਅਗਲੀ ਬੋਲੀ ਪਾਈ,

'ਅਸੀਂ ਲਾਈ ਆ ਰੱਬ ਕੋ ਸ਼ਕੈਤ ਵੇ, ਤੇਰੀ ਟੁੱਟ ਜੇ ਚੰਦਰੀ ਵਲੈਤ ਵੇ ,'

ਬੋਲੀ ਪਾ ਕੇ ਮਿਹਣਾ ਦੇਣ ਵਾਂਗ ਉਸ ਨੇ ਚੁਬਾਰੇ ਵਲ ਨੂੰ ਹੱਥ ਕੀਤਾ ਤੇ ਫਿਰ ਨੱਚਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਲ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਵੀ ਗੇੜੀ ਦੇਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਜਗਮੀਤ ਬੋਲਿਆ,

--ਭਾਅ, ਇਹ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਕੁਸ਼ ਕਹਿ ਗਈ ਬਈ। ਹੁਣ ਜੇ ਤੂੰ ਕੁਸ਼ ਨਾ ਕਰੇਂ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਆ।

--ਤੂੰ ਮੂੰਹ ਬੰਦ ਰੱਖ।

ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਫੋਕਾ ਜਿਹਾ ਗੁੱਸਾ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਕਿਹਾ। ਇਕਰਾ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬੋਲੀ ਚੁੱਕ ਲਈ। ਉਸ ਵਿਚ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵਲੈਤੀਏ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਨਾ ਮੁੜਨ ਦਾ ਮਿਹਣਾ ਈ ਸੀ। ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਇਕਰਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ,

--ਤੂੰ ਤੇ ਬਹੁਤ ਸੁਹਣਾ ਨੱਚਦੀ ਆਂ, ਨੱਚਦੀ ਨੱਚਦੀ ਮੁੰਦਰੀ ਬਣ ਜਾਨੀ ਆਂ।

--ਮੁੰਦਰੀ ਬਣ ਜਾਨੀ ਆਂ ਤਾਂ ਪਾ ਲਓ ਉਂਗਲ 'ਚ।

ਇਕਰਾ ਨੇ ਇੰਨੀ ਮੋਹ ਭਰੀ ਅਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਛੂ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਹੋਂ ਫੜ ਕੇ ਖਿਚਿਆ ਤੇ ਸੀਨੇ ਨਾਲ ਲਾ ਕੇ ਬੋਲਿਆ,

--ਮੁੰਦਰੀਏ, ਤੈਨੂੰ ਦਿਲ ਵਿਚ ਰੱਖਾਂ ਜਾਂ ਉਂਗਲ 'ਚ ਪਾਵਾਂ ਪਰ ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਐਂ।

ਇਕਰਾ ਨੇ ਟਿੱਕੇ ਵਲ ਦੇਖਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਦੂਰ ਕਿਧਰੇ ਤੱਕਣ ਲੱਗੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਚੁੰਨੀ ਠੀਕ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿਰ-ਢਕਵੀਂ ਕਰ ਲਈ। ਹੁਣ ਉਸ ਦਾ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਚਿਹਰਾ ਹੀ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਸਿਰਫ ਉਸ ਦੇ ਰਸ-ਭਰੇ ਬੁਲ੍ਹ, ਤਿੱਖਾ ਨੱਕ ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਤਰਾਸ਼ੇ ਭਰਵੱਟੇ। ਟਿੱਕਾ ਉਸ ਵਲ ਲਗਾਤਾਰ ਦੇਖਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਲ ਇਵੇਂ ਤਕਦੇ ਦੇਖ ਪੁੱਛਿਆ,

--ਕੀ ਐ ਟਿੱਕਾ ਜੀ?

--ਮੁੰਦਰੀਏ, ਤੂੰ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਦਾ ਚੰਦ ਲੱਗ ਰਹੀ ਐਂ! ਬਿਊਟੀਫੁੱਲ!

--ਝੂਠ!

--ਨਹੀਂ, ...ਤੂੰ ਹੁਣ ਇਕਰਾ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, ਹੁਣ ਤੂੰ ਮੁੰਦਰੀ ਹੋ ਗਈ ਐਂ, ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਮੁੰਦਰੀ!

--ਸੱਚ ਟਿੱਕਾ ਜੀ!

--ਹਾਂ ਸੱਚ।

--ਠੀਕ ਆ ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਮੈ ਮੁੰਦਰੀ, ...ਤੁਹਾਡੀ!

ਛੇ

ਟਿੱਕਾ ਇੰਡੀਆ ਜਾਣ ਲਈ ਚੈੱਕ-ਇਨ ਦੀ ਲਾਈਨ ਵਿਚ ਖੜਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮੁਹਰੇ ਕੁਝ ਬੰਦੇ ਛੱਡ ਕੇ ਜਿਵੇਂ ਇਕ ਜਾਣੂ ਚਿਹਰਾ ਉਸੇ ਲਾਈਨ ਵਿਚ ਖੜਾ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਚਿਹਰੇ ਨੇ ਵੀ ਟਿੱਕੇ ਵਲ ਦੇਖਿਆ ਤੇ ਮੁਸਕਰਾ ਪਿਆ। ਟਿੱਕਾ ਇਕਦਮ ਬੋਲ ਉਠਿਆ,

--ਓਏ, ਚਾਚਾ ਚਾਹਲ!

ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਗਾਹ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾ ਚਾਚੇ ਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾਈ। ਚਾਚਾ ਚਾਹਲ ਆਪਣਾ ਸਮਾਨ ਲੈ ਕੇ ਹੀ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਹੀ ਆ ਗਿਆ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ,

--ਚਾਚਾ, ਇੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ! ...ਕਿਧਰ ਛੂੰਪਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੈਂ?

--ਓਸ 'ਗਦੂਦ' ਨੇ ਤਲਾਕ ਲੈ ਲਿਆ ਮੇਰੇ ਤੋਂ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰ ਹੀ ਛੱਡ ਦੇਈਏ। ਨਾਲ਼ੇ ਹੁਣ ਨਿਆਣੇ ਉਡਾਰੂ ਹੋ ਗਏ ਸੀ।

--ਸੋ ਨਾਈਸ ਟੂ ਸੀ ਯੂ ਅਗੇਨ।

--ਸੋ ਮੀ।

--ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਿੱਦਾਂ ਹੋ ਗਈ ਚਾਚਾ?

--ਕਾਹਦੀ ਤਿਆਰੀ ਭਤੀਜ! ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਗਏ ਨੂੰ ਵੀਹ-ਪੱਚੀ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ, ਸਾਡਾ ਡੈਡੀ ਤਾਂ ਕਦੇ ਗਿਆ ਈ ਨਹੀਂ। ਹੁਣ ਉਹ ਜ਼ਿਦ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਘਰ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇਖ ਆਵਾਂ।
--ਪਿੰਡ ਕਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡਾ?
--ਪਿੰਡ ਚਾਹਲਾਂ, ਹੁਣ ਇਹ ਨਾ ਪੁੱਛੀਂ ਕਿ ਕਿਥੇ ਕੁ ਆ। ...ਮੈਨੂੰ ਕੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਪਤਾ।
--ਪਰ ਤੂੰ ਓਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਜੰਮਿਆਂ ਹੋਏਂਗਾ, ਵੱਡਾ ਹੋਇਆ ਹੋਏਂਗਾ, ਕੁਸ਼ ਨਾ ਕੁਸ਼ ਤਾਂ ਚੇਤੇ ਹੋਊਗਾ ਈ।
--ਥੋੜਾ ਬਹੁਤ। ...ਮੈਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਡਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਚਲਿਆਂ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਬਣੂੰ ਪਰ ਹੁਣ ਤੂੰ ਮਿਲ਼ ਗਿਆਂ ਹੁਣ ਨਈਂ ਫਿਕਰ।
--ਚਾਚਾ, ਗੱਲ ਈ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਤੈਨੂੰ ਪੂਰੀ ਐਸ਼ ਕਰਾਊਂ।
--ਐਸ਼ ਨੂੰ ਭਤੀਜ ਹੁਣ ਮੈਂ ਕਿਹੜੀ ਕੌਡੀ ਖੇਲਣੀ ਆਂ, ਦਾਰੂ ਦਾ ਪਾਈਆ ਪੀਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ।
--ਓਹਦਾ ਨਾ ਫਿਕਰ ਕਰ।
--ਡੈਡੀ ਮੇਰਾ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਇਕ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਦਾ ਗੇੜਾ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਦੇਖ-ਭਾਲ਼ ਹੋ ਜਾਊ, ਇੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਹਾਲ਼ਾ ਵੀ ਲੈਣ ਵਾਲ਼ਾ 'ਆ ਤੇ ਪਿੰਡ 'ਚ ਵੀ ਪਤਾ ਚੱਲੂ ਬਈ ਹੈਗੇ ਆਂ, ਜੀਂਦੇ ਜਾਗਦੇ ਆਂ। ...ਨਾਲ਼ੇ ਭਤੀਜ ਹੁਣ ਮੈਂ 'ਕੱਲੀ ਜਾਨ ਆਂ, ਜੇ ਦਿਲ ਲੱਗ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਈ ਰਹੀ ਜਾਊਂ, ਕਹਿੰਦੇ ਸ਼ਰਾਬ ਬਹੁਤ ਸਸਤੀ ਆ।

ਕਹਿੰਦਾ ਚਾਹਲ ਹੱਸਣ ਲੱਗਿਆ।

ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਚਾਚੇ ਚਾਹਲ ਦਾ ਸਾਥ ਚੰਗਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਰੀ ਰਾਹ ਦੁਖ-ਸੁੱਖ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦੇ ਆਏ। ਓਜ਼ਬੇਗਸਤਾਨ ਦੀ ਫਲਾਈਟ ਸੀ, ਰਾਹ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਵਾਰ ਬਦਲ ਕੇ ਦੁਪਿਹਰ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆ ਲੱਗੀ। ਜਗਮੀਤ ਕਾਰ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਖੜਾ ਸੀ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਚਾਚੇ ਦੀ ਉਸ ਨਾਲ ਵਾਕਫੀ ਕਰਾਈ ਤੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਚੱਲ ਪਏ। ਚਾਹਲ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਆਇਆ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਵਲ ਦੇਖਦਾ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਲਈ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਦੁਨੀਆਂ ਹੀ ਬਦਲੀ ਪਈ ਹੋਵੇ। ਦੋ-ਢਾਈ ਘੰਟੇ ਵਿਚ ਉਹ ਢਾਬ ਕਲਾਂ ਪੁੱਜ ਗਏ। ਚਾਚਾ ਉਸੇ ਸ਼ਾਮ ਹੀ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਜਾਣ ਨਾ ਦਿਤਾ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਜਗਮੀਤ ਨੂੰ ਸਕੂਲੋਂ ਛੁੱਟੀ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕੀ ਇਸ ਲਈ ਚਾਹਲਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਢਾਬ ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹੀ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਂਦੇ ਰਹੇ। ਇਕਰਾ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਮੇਲਦੀ ਫਿਰਦੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਟਿੱਕਾ ਇਕਰਾ ਨੂੰ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣਾ ਹੀ ਮੁੰਦਰੀ ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਉਣ ਲੱਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਓਪਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਦਾ। ਸਾਰੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮਜ਼ਾਕ ਵਿਚ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੀ ਰੀਸੇ ਕਈ ਹੋਰ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੰਦਰੀ ਕਹਿਣ ਲਗੇ ਸਨ। ਉਹ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਚਾਚੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਬੋਲਿਆ,
--ਮੁੰਦਰੀਏ, ਇਹ ਚਾਚਾ ਚਾਹਲ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਐ, ਜਿੰਨੇ ਦਿਨ ਇਹ ਇਥੇ ਹੈਗਾ ਇਹਦੀ ਏਨੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਚੇਤੇ ਰੱਖੇ।
--ਜੀ, ਟਿੱਕਾ ਜੀ।

ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਉਹ ਚਾਹਲੀਂ ਗਏ। ਚਾਹਲ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਜਾਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਚਾਅ ਸੀ ਪਰ ਪਿੰਡ ਗਿਆਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਚਾਅ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਚਾਹਲ ਦਾ ਘਰ ਸਾਰਾ ਢਹਿ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਸਮਾਨ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਚੋਰੀ ਕਰ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਚਾਚਾ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਲ ਦੇਖਦਾ ਤੇ ਫੇਰ ਟਿੱਕੇ ਵਲ ਦੇਖਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ। ਟਿੱਕੇ ਦਾ ਮਨ ਵੀ ਖਰਾਬ ਸੀ। ਉਹ ਬੋਲਿਆ,
--ਚਾਚਾ, ਇਹ ਹੋਣਾ ਹੀ ਸੀ, ਸੁੰਨੇ ਘਰਾਂ ਦਾ ਇਹੋ ਹਾਲ ਹੀ ਹੁੰਦਾ। ਹੁਣ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਤੂੰ ਰਹਿਣਾ ਮੇਰੇ ਨਾ ਰਹਿ, ਉਹ ਵੀ ਤੇਰਾ ਹੀ ਘਰ ਐ, ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਮਰਜ਼ੀ ਰਹਿ, ਸਗਾਂ ਜਦ ਵੀ ਇੰਡੀਆ ਆਉਣਾ ਹੋਵੇ ਉਥੇ ਰਿਹਾ ਕਰ।

ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਚਾਹਲ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਉਹ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲੱਗਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਚਾਚਾ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਮੁੰਡੇ ਸਨ। ਵੱਡਾ ਮੁੰਡਾ ਜਰਨੈਲ ਕਨੇਡਾ ਚਲੇ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਦੂਜਾ ਕਰਨੈਲ ਪਿੰਡ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦਿਨ ਉਹ ਸ਼ਹਿਰ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਉਹ ਚਾਹਲੀਂ ਗਏ। ਉਸ ਦੇ ਚਾਚੇ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਕਰਨੈਲ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਖੂਬ ਆਓ-ਭਗਤ ਕੀਤੀ। ਵਿਸਕੀ ਦੀ ਬੋਤਲ ਵੀ ਮੰਗਾਈ। ਦੋ ਗਲਾਸੀਆਂ ਪੀ ਕੇ ਚਾਹਲ ਕਹਿਣ ਲਗਿਆ,
--ਕਰਨੈਲ ਸਿਆਂ, ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹਾਲ਼ੇ ਦਾ ਕੀ ਚੱਕਰ ਆ ਬਈ, ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਬਣਦਾ ਸਾਡਾ?
--ਬੜੇ ਭਾਈ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਕੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੋਨਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿਚ ਕੀ ਤਹਿ ਸੀ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਬਾਪੂ ਨਾਲ਼ੋਂ ਕਈਆਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜੁਦਾ ਹੈਗਾਂ। ਜਰਨੈਲ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਸੀ, ...ਜਾਂ ਫੇਰ ਉਹਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਊ, ਉਹ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਮੁੰਡੇ ਕੋਲ ਜਾ ਵੜਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਕਿਹਦੀ ਆ, ਹਾਲੇ ਤਕਸੀਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਬਾਬੇ ਮਗਰੋਂ ਦੋਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਚੜ੍ਹ ਗਈ ਸੀ, ਓਦਾਂ ਈ ਚੱਲੀ ਆਉਂਦੀ ਆ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਚਾਰ ਕੁ ਸਾਲ ਤੋਂ ਈ ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਹੁਣ ਲੱਗਿਆਂ।
--ਚੱਲ, ਚਾਰ ਸਾਲ ਦਾ ਹੀ ਸਹੀ, ਕੁਸ਼ ਨਾ ਕੁਸ਼ ਮਿਲੇਗਾ?
--ਬੜੇ ਭਾਈ, ਖੇਤੀ ਖਸਮਾ ਸੇਤੀ! ...ਕੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਬਚਦਾ। ਤੂੰ ਏਦਾਂ ਕਰ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮੁਫਤ 'ਚ ਸੰਭਾਲ ਲੈ, ਦਸ ਸਾਲ ਇਹਦੀ ਆਮਦਨ ਖਾਈ ਚੱਲ। ਇਥੇ ਕਿਸੇ ਜੱਟ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਕੇ ਦੇਖ ਹਾਲਤ ਕਿੰਨੀ ਔਖੀ ਆ, ਪਾਣੀ ਸਾਲ਼ੇ ਥੱਲੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਖਾਦਾਂ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਬਿਜਲੀ ਆਉਂਦੀ ਨਹੀਂ।

ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਖੇਤੀ ਨਾਲ ਦਰਪੇਸ਼ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਗਿਣਾਉਣ ਲੱਗਿਆ। ਚਾਹਲ ਨੇ ਕਿਹਾ,
--ਚੰਗਾ ਕਰਨੈਲ ਸਿਆਂ, ਨਹੀਂ ਕੁਸ਼ ਦੇਣਾਂ ਤਾਂ ਨਾ ਦੇਹ ਪਰ ਬੋਰ ਤਾਂ ਨਾ ਕਰ, ਪੀਤੀ ਤਾਂ ਨਾ ਲਾਹ, ਫੇਰ ਹੋਰ ਬੋਤਲ ਲਿਆਉਂਦਾ ਫਿਰੇਂਗਾ!
--ਬੜੇ ਭਾਈ, ਬੋਤਲਾਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗੀਆਂ! ਜਿੰਨੀਆਂ ਮਰਜ਼ੀ ਪੀ।
--ਆਹ ਹੁਣ ਡਿਗੇ ਹੋਏ ਘਰ ਦਾ ਕੀ ਕਰੀਏ।
--ਇਹਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਾ ਜਾ।

--ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਤਾਂ ਏਨੇ ਪੈਸੈ ਹੈ ਨਹੀਂ।
--ਫੇਰ ਜਾ ਕੇ ਤਾਏ ਨੂੰ ਭੇਜ, ਨਾਲ਼ੇ ਤਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਤਕਸੀਮ ਕਰਾ ਜਾਵੇ ਤੇ ਨਾਲੇ ਘਰ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਾਵੇ।
--ਤਾਇਆ ਹੁਣ ਕਿਥੇ ਆਉਣ ਜੋਗਾ! ...ਉਹ ਉਦੋਂ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਟਾਈਮ ਸੀ।

ਚਾਹਲ ਨੇ ਇਕ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਹੋਰ ਕੀਤੀਆਂ ਤੇ ਫਿਰ ਜਾਣ ਲਈ ਕਾਹਲਾ ਪੈਣ ਲੱਗਿਆ। ਟਿੱਕਾ ਵੀ ਸਮਝ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਰੁਖ਼-ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠਦਾ ਚਾਹਲ ਬੋਲਿਆ,
--ਇਹ ਸਾਲ਼ਾ ਕੰਜਰ ਤਾਂ ਪਰਾਂ ਤੇ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਪੈਣ ਦਿੰਦਾ। ...ਹੁਣ ਤਾਂ ਬਈ ਔਖਾ ਹੋ ਗਿਆ! ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਤਾਂ ਪੈਸੇ ਸਾਵੇਂ ਈ ਆ।
--ਚਾਚਾ, ਕਿਉਂ ਫਿਕਰ ਕਰਦਾਂ, ਤੇਰਾ ਸਾਰਾ ਖਰਚ ਮੇਰੇ ‘ਤੇ।
--ਚਲ ਫੇਰ ਉਧਾਰ ਰਿਹਾ।
--ਚਾਚਾ, ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦਾ ਕਾਹਦਾ ਉਧਾਰ, ਤੂੰ ਇੰਜੁਆਏ ਕਰ।

ਚਾਹਲ ਜਿੰਨੇ ਦਿਨ ਇੰਡੀਆ ਰਿਹਾ ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਟਿੱਕਾ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਘਰੀਂ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ। ਨੀਵੇਂ ਪਿੰਡ ਚਾਹਲ ਦੀ ਮਾਮੇ ਦੀ ਕੁੜੀ ਸਵਰਨ ਕੋਰ ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਮਾਮੇ ਦੀ ਇਸ ਕੁੜੀ ਦੇ ਘਰ ਵਾਲਾ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਕੁਝ ਸਾਲ ਇੰਗਲੈਂਡ ਲਾ ਆਇਆ ਸੀ ਤੇ ਟਿੱਕੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਵਾਹਵਾ ਪੱਛਾਣ ਸੀ। ਲੱਭਦਿਆਂ ਲੱਭਦਿਆਂ ਇਕ ਦਿਨ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਪੁੱਜੇ। ਸਵਰਨ ਕੋਰ ਤੇ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਚਾਹਲ ਦਾ ਮਨ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਵੀ ਉਹ ਬੰਦੇ ਚੰਗੇ ਲਗੇ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਖੇਤੀ ਦਾ ਕੰਮ ਚੰਗਾ ਚਲਦਾ ਸੀ। ਟਰੈਕਟਰ ਸੀ ਤੇ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਵੀ ਸੀ। ਘਰ ਵਿਚ ਫੋਨ ਵੀ ਲਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਟਿੱਕਾ ਤੇ ਚਾਹਲ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਲਈ ਹੀ ਜਾਂਦੇ ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ ਗੇੜਾ ਮਾਰ ਆਉਂਦੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆ ਹੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਚਾਅ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ।

ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਵੀ ਚਾਹਲ ਦੀ ਖੂਬ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਸਵੇਰੇ ਨਹਾਉਣ ਲਈ ਪਾਣੀ ਗਰਮ ਕਰ ਦਿੰਦੀ, ਉਸ ਦੇ ਕਪੜੇ ਧੋ ਕੇ ਪਰੈੱਸ ਕਰਦੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਿਗਰਟਾਂ ਦੇ ਟੋਟੇ ਜੋ ਕਿ ਚਾਹਲ ਨੇ ਚੋਰੀ ਪੀਤੇ ਹੁੰਦੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੀਲ ਹੁੱਜਤ ਦੇ ਸਾਫ ਕਰ ਦਿੰਦੀ। ਚਾਹਲ ਉਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ।

ਜੁਬੈਦਾ ਆਉਂਦੀ ਤਾਂ ਚਾਹਲ ਵਲ ਦੇਖਦੀ ਖਿਆਲਾਂ ਵਿਚ ਗੁਆਚ ਜਾਂਦੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਚੱਲ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਬੁੜਾ ਇਕੱਲਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਦਿਨ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ,
--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਛੋਟਾ ਮੂੰਹ ਬੜੀ ਗੱਲ! ...ਏਹਨੂੰ ਚਾਹਲ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਕੇ ਦੇਖ ਲਓ ਜੇ ਇਕਰਾ ਨੂੰ ਲੰਘਾ ਲਵੇ।

ਟਿੱਕਾ ਕੁਝ ਨਾ ਬੋਲਿਆ। ਜੁਬੈਦਾ ਦੀ ਗੱਲ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬੁਰੀ ਲੱਗੀ ਪਰ ਅਗਲੇ ਹੀ ਪਲ ਉਹ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਗਈ ਦੇਖਣ ਲੱਗਿਆ। ਉਹਨੂੰ ਵੀ ਜਾਪਿਆ ਕਿ ਚਾਹਲ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ,
--ਜੁਬੈਦਾ, ਮੈਂ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਦੇਖਦਾਂ ਪਰ ਆਸ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਮੰਨੇ।

ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਬਿਫਰੀ ਹੋਈ ਆਈ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ,
--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਆਪਣੀ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਓ?
--ਨਹੀਂ ਮੁੰਦਰੀਏ, ਇਹ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਸੀ। ...ਇਹ ਚਾਹਲ ਕਿਥੋਂ ਮੰਨ ਜਾਊ!
--ਜੇ ਮੰਨ ਜਾਊ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ... ?
--ਮੁੰਦਰੀਏ, ਤੇਰਾ-ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਭਵਿੱਖ ਨਹੀਂ। ਹਾਂ, ਜੇ ਤੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਓਥੇ ਚਲੇ ਜਾਵੇਂ ਤਾਂ...।

ਮੁੰਦਰੀ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਚੁੰਨੀ ਦੇ ਕੇ ਰੋਣ ਲੱਗੀ।

ਸੱਤ

ਮੁੰਦਰੀ ਉਦਾਸ ਰਹਿਣ ਲੱਗੀ। ਉਹ ਸਿਰ ਉਪਰ ਚਾਦਰ ਇਵੇਂ ਲੈਂਦੀ ਕਿ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਚਿਹਰਾ ਨੰਗਾ ਰਹਿੰਦਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਟਿੱਕਾ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਦਾ ਚੰਦ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਜੁਬੈਦਾ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਮੋਢੇ ‘ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ,
--ਮੂਰਖ ਇਕਰਾ! ਮੈਂ ਕਿਤੇ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਦੀ ਨਹੀਂ! ਇਹ ਟਿੱਕਾ ਭਲਾ ਤੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਾ ਲਊ? ਇਹ ਤਾਂ ਉਹੀ ਅਮੀਰਾਂ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਐ। ...ਅੱਲਾ ਏਦਾਂ ਦੇ ਮੌਕੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਤੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਮੌਕੇ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਨਿਕਲ ਜਾਹ। ਤੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਣ ਜਾਊ, ਏਸ ਜਿੱਲਤ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇਂਗੀ, ਸਵਰਗ ਭੋਗੇਂਗੀ, ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਏਸ ਨਰਕ ਵਿਚ!

ਮੁੰਦਰੀ ਜਾਂਦੇ ਟਿੱਕੇ ਨਾਲ ਵੀ ਬਹੁਤ ਲੜੀ ਸੀ। ਟਿੱਕੇ ਕਹਿ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਰੇ। ਹੁਣ ਟਿੱਕਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਕੇ। ਮੁੰਦਰੀ ਆਪੇ ਸਵਾਲ ਕਰਦੀ ਤੇ ਆਪ ਹੀ ਜਵਾਬ ਲੱਭਣ ਲਗਦੀ।

ਚਾਹਲ ਸੀ ਕਿ ਦੋ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਮੁੜ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਇਕਰਾ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਜਾਗ ਪਈ ਸੀ। ਉਹ ਵੀ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸੁਫਨੇ ਦੇਖਣ ਲਗਿਆ ਸੀ। ਚਾਹਲ ਨੇ ਰਾਜ ਕੋਰ ਰਾਹੀਂ ਜੁਬੈਦਾ ਨਾਲ ਗੱਲ ਤੋਰ ਲਈ।

ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਕਿਹਾ, -‘ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਏਦਾਂ ਤੇ ਏਦਾਂ ਈ ਸਹੀ, ਤੁਹਾਡੀ ਮੁੰਦਰੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਉਂਗਲ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਸ਼ਕੋਰਾਂ ਮਾਰੇਗੀ, ਤੁਹਾਡੀ ਇਹੋ ਸਜ਼ਾ ਹੋਵੇਗੀ।’

ਚਾਹਲ ਨੇ ਕਿਸੇ ਏਜੰਟ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਲਈ। ਉਮਰ ਦਾ ਕਾਫੀ ਫਰਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਕਰਾ ਨੂੰ ਵੀਜ਼ਾ ਏਨੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲਣ ਲਗਿਆ ਪਰ ਮਿਲ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇਕਰਾ ਨੇ ਪੂਨਮ ਕੋਰ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਚਾਹਲ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿੰਡ ਜਾ ਕੇ ਵਿਆਹ ਵੀ ਕਰ ਲਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਢਾਬ ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤਾ ਰੌਲਾ ਨਾ ਪਵੇ। ਵਿਆਹ ਵੀ

ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਇਕਰਾ ਤੋਂ ਵੀਜ਼ੇ ਲਈ ਅਪਲਾਈ ਕਰਵਾ ਦਿਤਾ। ਮੁੰਦਰੀ ਵੀ ਹੁਣ ਇੰਗਲੈਂਡ ਜਾਣ ਦੇ ਸੁਫਨੇ ਦੇਖਣ ਲੱਗੀ ਸੀ।

ਚਾਹਲ ਨੇ ਵਾਪਸ ਲੈਸਟਰ ਆ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਸੱਦ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਕੀਤੀ। ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸੱਦਿਆ। ਪਾਰਟੀ ਉਪਰ ਬੋਲਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ,

--ਦੋਸਤੋ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਟਿੱਕਾ ਮੇਰੇ ਗਲ਼ ਵਿਚ ਫਾਹਾ ਪਾਉਣ ਲਗਿਆ ਪਰ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਔਰਤ ਚੰਗੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜੀਣ ਦਾ ਮਜ਼ਾ ਆ ਜਾਂਦਾ। ਜਿਹੜਾ ਮੈਂ ਇਹ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਸਵਰਗ ਦੇਖਿਆ, ਦੁਆ ਕਰੋ ਕਿ ਰਹਿੰਦੀ ਉਮਰ ਦੇਖਦਾ ਰਹਾਂ। ਸੁਕਰੀਆ ਟਿੱਕੇ ਤੇਰਾ। ...ਬਾਕੀ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਘਰ ਆਲ਼ੀ ਤੰਗ ਕਰਦੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਇੰਡੀਆ ਚਲੇ ਜਾਓ ਤੇ ਵਿਆਹ ਕਰਾ ਆਓ।

ਚਾਹਲ ਦੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਹਾਸਾ ਜਿਹਾ ਖਿਲਰ ਗਿਆ। ਸਭ ਨੇ ਇਕ ਚੀਅਰਜ਼ ਚਾਹਲ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਇਕ ਚੀਅਰਜ਼ ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਵੀ।

ਇਕਰਾ ਹੁਣ ਪੂਨਮ ਕੋਰ ਚਾਹਲ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਵੀਜ਼ਾ ਮਿਲ ਤਾਂ ਗਿਆ ਪਰ ਮਿਲਿਆ ਬਹੁਤ ਔਖੇ ਹੋ ਕੇ। ਲੱਗਭਗ ਦੋ ਸਾਲ ਲੱਗ ਗਏ। ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਾਲੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਪੇਪਰ ਮੰਗਦੇ ਤੇ ਕਦੇ ਕੋਈ। ਚਾਹਲ ਆਪ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਚੱਕਰ ਤੇ ਚੱਕਰ ਮਾਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਟਿੱਕਾ ਇਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇੰਡੀਆ ਨਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਕੋਲ ਮੁੰਦਰੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਆਖਰ ਪੂਨਮ ਆ ਹੀ ਗਈ। ਦੀਪੇ ਦੇ ਸਾਹ ਵਿਚ ਸਾਹ ਆਇਆ। ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਦੀਪੇ ਨੇ ਫੋਨ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪੂਨਮ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਟਿੱਕਾ ਚੁੱਪ ਜਿਹਾ ਰਿਹਾ।

ਇਕਰਾ ਨੂੰ ਆਈ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿਨ ਹੋਏ ਤਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਦੀਪਾ ਕਹਿਣ ਲਗਿਆ,

--ਪੂਨਮ, ਚੱਲ ਆਪਾਂ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਮਿਲ ਆਈਏ।

--ਨਹੀਂ ਦੀਪੇ, ਪਹਿਲਾਂ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕੰਮ ਲੱਭ, ਆਹ ਕਰਜਾ ਵੀ ਮੋੜੀਏ ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਨੂੰ ਵੀ ਮੈਂ ਕੁਸ਼ ਪੈਸੇ ਭੇਜਣੇ ਆਂ।

--ਗੱਲ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਇਹ ਵੀ ਠੀਕ ਐ।

ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਵਾਲੇ ਭਾਈ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਮਨਜੀਤ ਕਪੜੇ ਦੀ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੀ ਸੀ। ਪੂਨਮ ਨੂੰ ਵੀ ਉਥੇ ਹੀ ਕੰਮ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਪੂਨਮ ਦੇ ਪੈਰ ਲਗਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਬਣਨ ਲਗੀਆਂ। ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿਚ ਉਹ ਹੱਥ ਦੀ ਛੋਹਲ਼ੀ ਹੈ ਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਕਦਰ ਪੈਣ ਲੱਗੀ। ਦੀਪੇ ਨੂੰ ਵੀ ਪੱਕੀ ਪਕਾਈ ਰੋਟੀ ਮਿਲਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨਾਨ ਜਿਹੇ ਖਾ ਕੇ ਗੁਜਾਰਾ ਕਰਦਾ ਜਾਂ ਫਿਰ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦਾ। ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਦਾ ਘਰ ਵੀ ਨੇੜੇ ਹੀ ਸੀ ਪਰ ਮਾਂ ਬਹੁਤ ਬਿਰਧ ਸੀ, ਰੋਟੀ ਬਣਾਉਣ ਜੋਗੀ ਹੈ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਕੁਝ ਦੇਰ ਹੋਰ ਲੰਘੀ ਤਾਂ ਚਾਹਲ ਦਾ ਮਨ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਨੂੰ ਕਾਹਲਾ ਪੈਣ ਲੱਗਿਆ। ਫੋਨ ਉਪਰ ਭਾਵੇਂ ਗੱਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਮਿਲਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਉਹ ਟਿੱਕੇ ਨਾਲ ਗਲਾਸੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਕੇ ਪੂਨਮ ਜਿਹੀ ਕੁੜੀ ਲੱਭ ਕੇ ਦੇਣ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਪੂਨਮ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਟਰਕਾ ਜਾਂਦੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਦੀਪਾ ਚਾਹਲ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਇਨਸਾਨ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਪਰ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਸਕੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਦੀਪਾ ਚਾਹਲ ਉਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਰਮੀਘੰਮ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਪੂਨਮ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਓਪਰਿਆਂ ਵਾਂਗ ਮਿਲੀ। ਜਦ ਦੀਪਾ ਚਾਹਲ ਤੇ ਟਿੱਕਾ ਬੈਠੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਪੂਨਮ ਦੀਪੇ ਦੀ ਬਾਂਹ ਨੂੰ ਚੁੰਬੜੀ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਅਚਾਨਕ ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ,

--ਕਿੱਦਾਂ ਮੁੰਦਰੀਏ, ਦਿਲ ਲੱਗ ਗਿਆ?

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਮੈਂ ਪੂਨਮ ਆਂ, ਪੂਨਮ ਕੋਰ ਚਾਹਲ, ਪਲੀਜ਼...!

ਟਿੱਕਾ ਇਕ ਪਲ ਲਈ ਤਾਂ ਤੜਫਿਆ ਪਰ ਫਿਰ ਉਹਨੂੰ ਚੰਗਾ ਵੀ ਲਗਿਆ ਕਿ ਮੁੰਦਰੀ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਇੰਨੇ ਕੁ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਗੁਨਾਹ-ਭਾਵਨਾ ਵੀ ਘੱਟ ਗਈ। ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋ ਕੁ ਵਾਰ ਫਿਰ ਟਿੱਕੇ ਦਾ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ, ਮੁੰਦਰੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਓਪਰਿਆਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਮਿਲਦੀ ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਖੇਪ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ।

ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਆ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਇੰਡੀਆ ਗਿਆ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਤਰੀਫ ਦੇ ਪੁਲ ਬੰਨ ਮਾਰੇ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਗਰੀਬ ਘਰ ਦੀ ਕੁੜੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਣਾ ਦਿਤੀ ਸੀ। ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਦੀਪੇ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਇਹੋ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਹੀ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੰਦਰੀ ਲੰਘਾ ਲਈ। ਸਾਲ ਕੁ ਵਿਚ ਹੀ ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਕਾਫੀ ਸਾਰੇ ਪੈਸੇ ਜ਼ੁਬੈਦਾ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿਤੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹੀ ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਘਰ ਵੀ ਖਰੀਦ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਕ ਪਲਾਟ ਵੀ ਲੈ ਲਿਆ।

ਅੱਠ

ਇਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਤਨਖਾਹਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ੈਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਇਕ ਨੌਕਰੀ ਨਿਕਲੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਤਨਖਾਹ ਥੋੜੀ ਸੀ ਪਰ ਕੰਮ ਦਫਤਰ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ਿਫਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਵੇਰ ਨੌਂ ਤੋਂ ਪੰਜ ਵਜੇ ਵਾਲੀ ਨੌਕਰੀ। ਟਿੱਕਾ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਉਹ ਇਕੱਲੀ ਜਾਨ ਹੈ, ਬਹੁਤਾ ਓਵਰਟਾਈਮ ਲਾ ਕੇ ਵੀ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਜੌਬ ਲਈ ਅਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਜੌਬ ਮਿਲ ਗਈ। ਹੁਣ ਉਸ ਦਾ ਫਲੋਰ ਤੋਂ ਕੰਮ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਾਹ ਵੀ ਨਾ ਰਿਹਾ। ਇਥੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤੇ ਗੋਰੇ ਹੀ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਝਾਕਿਆ ਕਰਦੇ। ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਟਿੱਕਾ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ।

ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਨਵੀਂ ਨੌਕਰੀ ਵਿਚ ਕੰਪਿਊਟਰ ਚਲਾਉਣਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਟਿੱਕੇ ਲਈ ਇਹ ਗੱਲ ਬਹੁਤ ਉਤਸ਼ਾਹ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਕੰਪਿਊਟਰ ਤੋਂ ਇਹ ਇੰਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਟੈਂਪੋ ਨਾਂ ਦੇ ਸਟੋਰ ਤੋਂ ਨਵਾਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਖਰੀਦ ਲਿਆਇਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੰਪਿਊਟਰ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਵਧੀਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਹੜੀ ਕੰਪਨੀ

ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸਟੋਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਹੀ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਐਚ. ਪੀ. ਦਾ ਕੰਪਿਊਟਰ ਔਫਰ ਤੇ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਹਜ਼ਾਰ ਪੌਂਡ ਵਿਚ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ; ਟਾਵਰ, ਮੌਨੀਟਰ, ਕੀ-ਬੋਰਡ, ਮਾਊਸ ਤੇ ਪਰਿੰਟਰ ਵੀ। ਉਸ ਨੇ ਖਰੀਦ ਲਿਆ ਤੇ ਘਰ ਲੈ ਆਇਆ। ਕੰਪਿਊਟਰ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਬਣੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਕੁਰਸੀ ਵੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਰੱਖ ਲਿਆਂਦੇ।

ਕੰਪਿਊਟਰ ਜੋੜਨ ਦਾ ਕੰਮ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਜਾਪਿਆ। ਇਕ ਨਕਸ਼ਾ ਨਾਲ ਦਿਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਿਹੜਾ ਪਲੱਗ ਕਿਥੇ ਲਗਣਾ ਹੈ ਇਸ ਸੌਖ ਲਈ ਪਲੱਗਾਂ ਦਾ ਰੰਗ ਸੀ, ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦੇ ਪਲੱਗ ਨੇ ਜਿਥੇ ਜਾਣਾ ਸੀ ਉਹ ਜਗਾਹ ਵੀ ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਸੀ ਇਵੇਂ ਹੀ ਹਰਾ ਤੇ ਲਾਲ ਪਲੱਗ ਵੀ ਵਖਰੀ ਵਖਰੀ ਜਗਾਹ ਲਗਣੇ ਸਨ। ਕੰਪਿਊਟਰ ਉਸ ਨੇ ਚਲਦਾ ਕਰ ਲਿਆ ਪਰ ਓਨਾ ਕੁ ਹੀ ਜਿੰਨਾ ਉਹ ਕੰਮ 'ਤੇ ਚਲਾਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ। ਇੰਟਰਨੈਟ ਕਿਵੇਂ ਚਲਾਉਣਾ ਹੈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਕੋਰਾ ਸੀ। ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਏ. ਓ. ਐਲ. ਦਾ ਇਕ ਸੌਫਟਵੇਅਰ ਸੀ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਵਾਸਤੇ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈ ਰਹੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਆਇਆ ਕਿ ਸ਼ਿੰਦੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁੰਡੇ ਦਿਲਪ੍ਰੀਤ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਹੀ ਕੰਪਿਊਟਰ ਲੈ ਕੇ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਦਿਲਪ੍ਰੀਤ ਉਸ ਦਾ ਵਧੀਆ ਅਧਿਆਪਕ ਸਿੱਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤੇ ਹੋਇਆ ਵੀ ਇਵੇਂ ਹੀ। ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਿੰਦੇ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ। ਸ਼ਿੰਦਾ ਦਿਲਪ੍ਰੀਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਆ ਗਿਆ। ਦਿਲਪ੍ਰੀਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਦਿਤੀ। ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਟੱਕਰਾਂ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਸਿੱਖ ਹੀ ਲਵੇਗਾ।

ਟਿੱਕੇ ਦਾ ਇੰਟਰਨੈਟ ਵੀ ਚਲਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਗਵਾਚ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਕੰਮ ਤੋਂ ਮੁੜਦਾ ਹੀ ਉਹ ਕੰਪਿਊਟਰ ਤੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦਾ। ਜਿਥੇ ਉਹ ਅੜ ਜਾਂਦਾ ਉਹ ਦਿਲਪ੍ਰੀਤ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰ ਲੈਂਦਾ। ਜੇ ਫੋਨ 'ਤੇ ਗੱਲ ਨਾ ਬਣਦੀ ਤਾਂ ਜਾ ਕੇ ਦਿਲਪ੍ਰੀਤ ਨੂੰ ਲੈ ਆਉਂਦਾ ਤੇ ਸਮਝਾ ਜਾਂਦਾ। ਹਫਤਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਟਿੱਕਾ ਇਸ ਡੱਬੇ ਦਾ ਮਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਇਸ ਡੱਬੇ ਵਿਚ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਸਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਉਹ ਕਈ ਕਈ ਘੰਟੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਮੂਹਰੇ ਬੈਠਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਵਕਤ ਦਾ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਚਲਦਾ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਈਮੇਲ ਐਡਰਸ ਵੀ ਬਣਾ ਲਿਆ; ਟਿੱਕਾ@ਹੌਟਮੇਲ ਡੌਟ ਕੌਮ। ਈਮੇਲ-ਪਤਾ ਤਾਂ ਬਣਾ ਲਿਆ ਪਰ ਈਮੇਲ ਕਰੇ ਕਿਸ ਨੂੰ। ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਕਫ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਇਸ ਨਵੀਂ ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖ ਸਕਦਾ। ਕੁਝ ਵੀ ਸੀ ਉਹ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਆਪਣੀ ਈਮੇਲ ਖੋਹਲਦਾ। ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਮਸ਼ਹੂਰੀਆਂ ਬਗੈਰਾ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਉਹ ਪੜ੍ਹਦਾ ਤੇ ਡਿਲੀਟ ਕਰ ਦਿੰਦਾ। ਉਹ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਇਸ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਯੰਤਰ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਉਹ ਸ਼ਿੰਦੇ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਕਿ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਿੱਖ ਲਵੇ ਪਰ ਸ਼ਿੰਦਾ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਮਝਦਾ।

ਇਕ ਦਿਨ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਮੁੜਿਆ ਸ਼ਿੰਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਇਆ। ਉਹ ਕਹਿਣ ਲਗਿਆ,

--ਆਹ ਸੁੱਲੀ ਵਾਲੀ ਕੀ ਕਹਾਣੀ ਆ?

--ਕਿਹੜੀ ਸੁੱਲੀ ਵਾਲੀ?

--ਅਹਿਮਦ ਦੀ ਕੁੜੀ ਵਾਲੀ?

--ਉਹਨੂੰ ਤਾਂ ਚਾਚਾ ਚਾਹਲ ਲੈ ਆਇਆ ਸੀ, ਵਿਆਹ ਕਰਾ ਲਿਆ ਸੈਟਲ ਹੋ ਗਈ, ਘਰ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਭੇਜਦੀ ਆ, ਗਰੀਬੀ ਤੋੜ ਕੇ ਰੱਖ'ਤੀ।

--ਪਿੰਡ 'ਚ ਸਾਰੇ ਇਹ ਕਹਿ ਰਹੇ ਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਸੈੱਟ ਹੋਈ, ਤੂੰ ਵਰਤ ਕੇ ਚਾਚੇ ਹੱਥ ਫੜਾ ਦਿਤੀ।

ਟਿੱਕਾ ਸੋਚਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਕਿ ਕੀ ਜਵਾਬ ਦੇਵੇ। ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਭਿਣਕ ਪੈ ਜਾਏਗੀ। ਕੁਝ ਸੋਚ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ,

--ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਕੁੜੀ ਆ ਉਹ। ਇਹ ਠੀਕ ਆ ਕਿ ਮੇਰੀ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਹੋਈ ਪਰ ਖਾਸ ਨਹੀਂ। ਚਾਚਾ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਤੁਰਿਆ ਫਿਰਦਾ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਾ ਲਵੇ, ਦੋਨਾਂ ਦਾ ਹੀ ਸਰ ਜਾਊ, ਉਹਦੀ ਗਰੀਬੀ ਟੁੱਟ ਜਾਊ ਤੇ ਚਾਚੇ ਦਾ ਬੁਢਾਪਾ ਸੁਧਰ ਜਾਊ। ਯਕੀਨ ਮੰਨ, ਕੁੜੀ ਚਾਚੇ ਲਈ ਪੂਰੀ ਵਫਾਦਾਰ ਐ।

--ਉਹ ਤਾਂ ਠੀਕ ਐ ਪਰ ਚਾਚਾ ਚਾਹਲ ਓਹਦਾ ਘਰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਦੇਊ?

--ਪਤਾ ਨਹੀਂ।

--ਤੈਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਗੇੜਾ ਰੱਖੇਂ, ਚਾਚੇ ਦੀ ਹੈਲਪ ਕਰਦਾ ਰਹੇਂ, ਏਦਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਚਾਚੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਦੌੜ ਜਾਵੇ।

ਨੌਂ

ਬਾਪੂ ਤੇ ਮਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਪਾ ਸੋਚਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਇਸ ਘਰ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਦੇ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਵਾਲੇ ਘਰ ਵਿਚ ਮੂਵ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਇਹ ਘਰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਦੇਣ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹੱਥ ਸੌਖਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਰਜ਼ਾ ਮੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਦੀਪੇ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਭਰਾ ਵੀ ਜਿਹੜਾ ਲੰਡਨ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਦੀਪੇ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਘਰ ਵਿਚੋਂ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਮੰਗੇਗਾ। ਭਰਾ ਦਾ ਕੰਮ ਸਹੀ ਸੀ ਤੇ ਪੈਸੇ ਵਲੋਂ ਸੌਖਾ ਸੀ। ਦੀਪਾ ਹਾਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਹੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਨੇ ਆ ਕੇ ਘਰ ਏਜੰਟ ਕੋਲ ਸੇਲ 'ਤੇ ਲਾ ਦਿਤਾ। ਘਰ ਵਿਕ ਵੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਗਿਆ। ਭਰਾ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਅੱਧ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਵਾਪਸ ਲੰਡਨ ਚਲੇ ਗਿਆ। ਦੀਪਾ ਆਪਣੇ ਅੱਧੇ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹੇ ਕਰੈਡਿਟ-ਕਾਰਡਾਂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਮੋੜ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਦੂਰ ਦੀ ਸੋਚਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਪੈਸਿਆਂ ਦਾ ਡਿਪੌਜ਼ਟ ਰੱਖ ਕੇ ਪੂਨਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੀ ਇਕ ਹੋਰ ਘਰ ਖਰੀਦ ਲਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਨਾਲ ਘਰ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤ ਤੇ ਹੋਰ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਲੱਗੇ। ਪੂਨਮ ਨੂੰ ਵੀ ਇਕ ਹੋਰ ਘਰ ਲੈਣਾ ਚੰਗਾ ਲਗਿਆ ਉਹ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ।

ਪੂਨਮ ਨੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੋਲਣੀ ਸਿੱਖ ਲਈ ਤੇ ਇਥੋਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਤਰਕ ਵੀ ਸਮਝਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ। ਕੰਮ ਉੱਪਰ ਔਰਤਾਂ ਘਰ ਦੇ ਬਿੱਲਾਂ-ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਸੋਚਦੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਖਰਚਾਂ ਦੀ ਤਫਸੀਲ

ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਸਾਰੇ ਬਿੱਲ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਲਏ ਤੇ ਹਿਸਾਬ ਲਾਉਣ ਲੱਗੀ। ਦੋਨਾਂ ਦੇ ਮੁਬਾਈਲਾਂ ਦਾ ਬਿੱਲ ਪੰਜਾਹ ਪੌਂਡ ਮਹੀਨਾ ਸੀ। ਬਿਜਲੀ, ਗੈਸ, ਲੈਂਡਲਾਈਨ ਫੋਨ ਤੇ ਪਾਣੀ ਸਾਰੇ ਪਾ ਕੇ ਢਾਈ ਸੌ ਪੌਂਡ ਮਹੀਨਾ ਬਣ ਜਾਂਦੇ। ਕਾਰ ਦੀ ਇੰਸ਼ੋਅਰੈਂਸ, ਰੋਡ ਟੈਕਸ ਤੇ ਰੋਜ਼ ਦਾ ਪੈਟਰੋਲ ਪਾ ਕੇ ਡੇੜ ਸੌ ਪੌਂਡ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਇਹ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਸੌ ਪੌਂਡ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਕਰਦੀ। ਢਾਈ ਸੌ ਪੌਂਡ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਘਰ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਅੱਠ ਸੌ ਪੌਂਡ ਬਣਦਾ ਸੀ ਤੇ ਅੱਠ ਸੌ ਪੌਂਡ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਸੀ। ਉਹ ਹਿਸਾਬ ਲਾ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਘਰ ਕਿਵੇਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੀਪੇ ਨੂੰ ਜਿੰਨੀ ਕੁ ਪੈਨਸ਼ਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪੈਸੇ ਮਿਲਦੇ ਸਨ ਓਨੇ ਦੀ ਉਹ ਸ਼ਰਾਬ ਤੇ ਸਿਗਰਟਾਂ ਪੀ ਜਾਂਦਾ। ਉਸ ਲਈ ਤੋਹਫੇ, ਫੁੱਲ ਆਦਿ ਲੈ ਆਉਂਦਾ। ਫਿਰ ਘਰ ਦਾ ਸ਼ੌਪਿੰਗ ਆਦਿ ਕਿਥੋਂ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਦੀਪੇ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰ ਲਿਆ।

ਦੀਪੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਹਿਸਾਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿਤਾ। ਕਦੇ ਸਮਾਂ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਉਪਰ ਕੋਈ ਕਰਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਲੋਨ ਲੈਣਾ ਪਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਪੂਨਮ ਨੂੰ ਮੰਗਵਾਉਣ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਖਰਚ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵੀ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਕਈ ਚੱਕਰ ਲੱਗ ਗਏ ਸਨ। ਇਵੇਂ ਕਰ ਕੇ ਇਕ ਤਾਂ ਘਰ ਉਪਰ ਲੋਨ ਖੜ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਦੂਜੇ ਹੋਰ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਕਰੈਡਿਟ-ਕਾਰਡ ਵਰਤਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਤੇ ਕਰਜ਼ਾ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਸੂਈ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਵਧੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਹੁਣ ਉਹ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਥੱਲੇ ਆ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਉਸ ਨੇ ਪੂਨਮ ਨਾਲ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ। ਪੂਨਮ ਸਾਰਾ ਹਿਸਾਬ ਉਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਸੁੱਟਦੀ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੀ,

--ਆਹ ਏਨੇ ਖਰਚੇ ਕਿੱਦਾਂ ਪੂਰੇ ਹੋ ਰਹੇ ਆ?

--ਤੂੰ ਅੰਬ ਚੂਪਣੇ ਆਂ ਕਿ ਦ੍ਰਖੱਤ ਗਿਣਨੇ ਆਂ?

--ਜਿਹੜੀ ਤੂੰ ਆਹ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਵੀ ਜਾਨਾਂ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਲਈ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪੀਂਦਾ?

--ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਸਿਰ ਨਾ ਖਾਹ ਜਾਹ ਬੋਤਲ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲਿਆ।

--ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੀ ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ ਬੋਤਲ! ਸਿੱਧੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਹ।

--ਦੇਖ ਡਾਰਲਿੰਗ, ਤੈਨੂੰ ਵੀ ਲੰਘਾਉਣਾ ਸੀ ਤੇ ਹੋਰ ਖਰਚੇ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੀ ਸੀ।

--ਤੈਨੂੰ ਇੰਨੀ ਵਾਰ ਇੰਡੀਆ ਜਾਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਸੀ?

--ਤੇਰੇ ਪਿਆਰ ਕਰਕੇ।

--ਡੈਡ ਜੀ ਵਾਲੇ ਘਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲ ਇਹ ਲੋਨ ਮੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਆਹ ਹੋਰ ਘਰ ਲੈਣ ਦਾ ਕੀ ਕਾਰਨ?

--ਦੇਖ ਮੇਰੀ ਜਾਨ, ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਪਿਓ ਤੋਂ ਵੀ ਬੜੀ ਉਮਰ ਦਾਂ, ਮੈਂ ਕੁਸ਼ ਸੋਚ ਕੇ ਈ ਕੀਤਾ ਹੋਊ।

--ਪਰ ਹੈਗਾ ਤਾਂ ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਹਸਬੈਂਡ ਈ, ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੇ ਹਰ ਕਦਮ ਦਾ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

--ਮੇਰਾ ਅਗਲਾ ਕਦਮ ਇਹ ਆ ਬਈ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਫਜ਼ੂਲ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ, ਕੱਲ ਨੂੰ ਮੈਂ ਜਾਣਾ ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਤੇ ਉਹਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਛੱਡਣ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ਤੇ ਮੈਂ ਛੱਡ ਦੇਣੀ ਆਂ, ਏਸ ਲਈ ਜਾਹ ਬੋਤਲ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਅੱਜ ਪੀ ਕੇ ਕੱਲ ਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਛੱਡ ਸਕਾਂ।

ਪੂਨਮ ਉਵੇਂ ਹੀ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਉਸ ਵਲ ਦੇਖਦੀ ਰਹੀ। ਦੀਪਾ ਆਪ ਉਠ ਕੇ ਬੋਤਲ ਚੁੱਕ ਲਿਆਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਦੋ ਪੈੱਗ ਕਾਹਲੀ ਵਿਚ ਲਾਏ ਤੇ ਪੂਨਮ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਕੱਸ ਵਧਾਉਂਦਾ ਬੋਲਿਆ,

--ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾਂ।

--ਇਹ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਗਿਆਂ! ...ਦੋ ਗਲਾਸੀਆਂ ਬਾਅਦ ਤੈਨੂੰ ਜ਼ਰਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਪਿਆਰ ਆਉਣ ਲਗਦਾ।

--ਏਸ ਪਿਆਰ ਲਈ ਗਲਾਸੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ।

ਉਹ ਕੁਝ ਦੇਰ ਤਕ ਚੁੱਪ ਰਿਹਾ ਤੇ ਫਿਰ ਆਖਿਆ,

--ਤੂੰ ਟਿੱਕੇ ਤੋਂ ਵੱਟੀ ਵੱਟੀ ਕਿਉਂ ਰਹਿੰਨੀ ਐਂ? ਜਦੋਂ ਵੀ ਮਿਲ਼ੇ ਤਾਂ ਬੋਲਦੀ ਨਹੀਂ।

--ਹੋਰ ਮੈਂ ਲੁਡੀਆਂ ਪਾਇਆ ਕਰਾਂ!

--ਮੇਰੀ ਜਾਨ, ਉਹਨੇ ਤੇਰੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੁਸ਼ ਕੀਤਾ!

--ਮੇਰੇ ਲਈ ਜੋ ਕੀਤਾ ਤੂੰ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਜ਼ਰੀਆ ਬਣਿਆਂ ਤੇ ਓਨਾ ਕੁ ਥੈਂਕਸ ਮੈਂ ਓਹਦਾ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਆਂ। ਨਾਲ਼ੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲ਼ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਟਾਈਮ ਹੀ ਕਿਥੇ ਆ!

ਦੀਪੇ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਗਲਾਸੀ ਪੀਤੀ ਤੇ ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ,

--ਮੇਰੀ ਜਾਨ, ਆਹ ਵਾਲ਼ ਮੈਂ ਧੁੱਪੇ ਬੈਠ ਕੇ ਚਿੱਟੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ, ਜੋ ਕੁਸ਼ ਵੀ ਤੇਰੇ ਤੇ ਦੀਪੇ ਵਿਚ ਸੀ ਮੈਂ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਸੀ।

--ਇਹ ਕੀ ਬਕਵਾਸ ਕਰਨ ਲਗਿਆਂ ਤੂੰ?

ਪੂਨਮ ਉਸ ਵਲ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਦੇਖਣ ਲੱਗੀ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਚਕਾਰਦੇ ਹੋਏ ਆਖਿਆ,

--ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਸੱਦ ਦੇਵਾਂ ਤੇ ਫੇਰ ਉਹ ਤੈਨੂੰ ਆਪ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।

--ਉਹ ਕੀ ਸੋਚਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਕੋਈ ਮੱਝ-ਗਾਂ ਵਾਂ?

--ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਸਿਚੂਏਸ਼ਨ ਸਮਝ ਜਿਹੜੀ ਮੈਂ ਸਮਝਾ ਰਿਹਾਂ। ...ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਏਨਾ ਚਾਹੁਣ ਲਗਿਆ, ਏਨਾ ਪਸੰਦ ਕਰਨ ਲਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਖੁਦਗਰਜ਼ ਬਣ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ ‘ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗੁਆਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਉਹਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਖ ਕਿ ਉਹ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਿਆ।

--ਓ ਸ਼ਰਾਬੀ, ਬਿਓੜੇ! ...ਮੂੰਹ ਬੰਦ ਰੱਖ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਨਸ਼ਾ ਪੀ ਕੇ ਕੀ ਕੀ ਪੁੱਠਾ ਸਿੱਧਾ ਸੋਚੀ ਜਾਨੈ!

--ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਦੱਸਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਸੋਚਦਾਂ! ਮੈਂ ਸੋਚਦਾਂ ਕਿ ਤੂੰ ਟਿੱਕੇ ਕੋਲ ਚਲੀ ਜਾਵੇਂ।

--ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਨੂੰ..., ਹਰਾਮੀ ਦੀਪਿਆ, ਇਹ ਕੀ ਗੰਦ ਬੋਲਦਾਂ?

ਗਾਲ਼ ਕੱਢਦੀ ਪੂਨਮ ਉਠੀ ਤੇ ਦੀਪੇ ਨੂੰ ਵਾਲਾਂ ਤੋਂ ਫੜ੍ਹ ਲਿਆ। ਦੀਪਾ ਹੱਸਦਾ ਹੋਇਆ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਛੁਡਵਾਉਣ ਲੱਗਿਆ। ਇਸੇ ਉੱਥਲ-ਪੁੱਥਲ ਵਿਚ ਦੀਪੇ ਦਾ ਵਿਸਕੀ ਵਾਲਾ ਗਲਾਸ ਡੁਲ੍ਹ ਗਿਆ। ਉਹ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਬੋਲਿਆ,

--ਭੈਣ ਮਰੌਣੀਏਂ, ਮੇਰੀ ਵਿਸਕੀ ਗੁੱਗਲ਼ ਕਰ 'ਤੀ, ...ਕੁੱਤੀ ਔਰਤ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸਹਾਰ ਸਕਦੀ!
--ਇਹ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਆ, ਇਹ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਆ?
--ਚੰਗਾ ਬਾਬਾ ਸੌਰੀ, ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ!

ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਛਡਵਾਉਣ ਲਈ ਦੀਪਾ ਬੋਲਿਆ।

ਇਕ ਦਿਨ ਦੀਪੇ ਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਕਚਿਹਰੀ ਤੋਂ ਚਿੱਠੀ ਆਈ। ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਕਰਜ਼ਾ ਨਾ ਮੋੜ ਸਕਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਘਰ ਦੀ ਕੁਰਕੀ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪੂਨਮ ਫਿਕਰਾਂ ਵਿਚ ਪੈ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਚਿੱਠੀ ਦੀਪੇ ਮੂਹਰੇ ਰੱਖੀ। ਦੀਪਾ ਇਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੜ੍ਹ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਉਹ ਬੋਲਿਆ,
--ਹੁਣ ਸਮਝ ਲਗੀ ਕਿ ਦੂਜਾ ਘਰ ਕਿਉਂ ਲਿਆ, ਜੇ ਇਥੋਂ ਕੱਢ ਦਿਤਾ ਤਾਂ ਉਥੇ ਜਾ ਬੈਠਾਂਗੇ, ਇਸ ਕਰਕੇ।

ਪੂਨਮ ਉਦਾਸ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ,
--ਨਹੀਂ ਦੀਪੇ, ਆਪਾਂ ਕੁਰਕੀ ਤਕ ਗੱਲ ਪਹੁੰਚਣ ਹੀ ਕਿਉਂ ਦੇਈਏ, ਕਰਜ਼ਾ ਲਾਹੁਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੀਏ। ਮੈਂ ਹੁਣ ਇੰਡੀਆ ਨਹੀਂ ਭੇਜਦੀ, ਤੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਪੈਸੇ ਇਕ ਥਾਂ ਰੱਖ, ਇੰਡੀਆ ਜਾਣਾ ਕੈਂਸਲ। ਆਹ ਕੋਰਟ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਕਰਾ ਲੈ, ਕਾਰ ਵੇਚ ਕੇ ਕੋਈ ਛੋਟੀ ਕਾਰ ਲੈ ਲੈ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਕੁਸ਼ ਐਡਵਾਂਸ ਫੜ ਲੈਂਨੀ ਆਂ, ਮਨਜੀਤ ਬਹੁਤ ਗੱਪਾਂ ਮਾਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਆ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਕੁਸ਼ ਫੜ ਲੈਨੇ ਆਂ।
--ਮੇਰੀ ਮਾਂ, ਤੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰੇ ਘਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਈ? ਹੁਣ ਮੇਰੀਆਂ ਕਬਰਾਂ 'ਚ ਲੱਤਾਂ, ਤੂੰ ਸਲਾਹੁਤਾਂ ਦੇਣ ਬੈਠ ਗਈ ਆਂ!
--ਮੈਂ ਜਿੱਦਾਂ ਕਿਹਾ ਓਦਾਂ ਈ ਕਰ।
--ਪਰ ਮੇਰੇ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਸ਼ ਪਿਆ, ਇਹਦੇ ਤੋਂ ਜਰੂਰੀ।
--ਉਹ ਕੀ?
--ਚੱਲ ਮੈਨੂੰ ਗਲਾਸੀ ਪੀਣ ਦੇ।

ਦੀਪੇ ਨੇ ਬੋਤਲ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਇਆ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਪੂਨਮ ਨੇ ਖੋਹ ਲਈ ਤੇ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਲੁਕੋ ਆਈ। ਉਹ ਦੀਪੇ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੀਣ ਦਿੰਦੀ। ਉਸ ਦੀ ਸਿਹਤ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਪੇਟ ਖਰਾਬ ਹੀ ਹੋਇਆ ਰਹਿੰਦਾ। ਬਲੱਡ ਪਰੈਸ਼ਰ ਦੀ ਡੋਜ਼ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾਂ ਵਧਾ ਦਿਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਇਕ ਦਿਨ ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਪੂਨਮ ਨੂੰ ਕਿਹਾ,
--ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਮੈਂ ਕਹਿੰਨਾ, ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਿਆ ਕਰ, ਐਵੇਂ ਨਾ ਭੜਕ ਪਿਆ ਕਰ।
--ਹੁਣ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣੀ ਚਾਹੁੰਨਾ?
--ਇਹ ਕਿ ਦੇਖ ਮੇਰੀ ਉਮਰ ਤੇ ਮੇਰੀ ਸਿਹਤ, ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਉਹ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਜਿਹੜਾ ਇਕ ਜਵਾਨ ਮਰਦ ਦੇ ਸਕਦਾ, ਜੇ ਤੇਰਾ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਬੇਸ਼ਕ ਬੁਆਏ ਫਰਿੰਡ ਰੱਖ ਲੈ।

ਪੂਨਮ ਉਠ ਖੜੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਲੜਨ ਲਈ ਉਸ ਵਲ ਅਹੁਲੀ ਪਰ ਫਿਰ ਉਚੀ ਉਚੀ ਰੋਂਦੀ ਹੋਈ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਲ ਭੱਜ ਗਈ ਤੇ ਅੰਦਰੋਂ ਕੁੰਡੀ ਲਾ ਲਈ। ਦੀਪਾ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਮਗਰ ਹੀ ਗਿਆ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਕੁੰਡੀ ਨਾ ਖੋਹਲੀ। ਦੀਪਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਉਂਦਾ ਉਥੇ ਹੀ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਕੋਈ ਅਵਾਜ਼ ਨਾ ਸੁਣ ਕੇ ਪੂਨਮ ਨੂੰ ਦੀਪੇ ਦਾ ਫਿਕਰ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਹਲਿਆ ਤਾਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਦੀਪਾ ਡਿਗਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੀਪੇ ਨੂੰ ਉਠਾਇਆ ਤੇ ਆਪਣੇ ਬੈੱਡ ਵਿਚ ਲੈ ਆਈ। ਆਪ ਵੀ ਉਹ ਦੀਪੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੈ ਗਈ। ਦੀਪਾ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਹਾਂ ਵਿਚ ਲੈਂਦਾ ਹੌਲੇ ਜਿਹੇ ਬੋਲਿਆ,
--ਪੂਨਮ, ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾਂ, ਮੈਂ ਸੋਚਦਾਂ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਭੇਜ ਕੇ ਰੱਬ ਨੇ ਮੇਰੇ ਉਪਰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਅਹਿਸਾਨ ਕੀਤਾ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਤੇਰਾ ਬਹੁਤ ਫਿਕਰ ਆ, ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਕੁਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਕੱਲ ਨੂੰ ਕੀ ਹੋਊ!
--ਤੈਨੂੰ ਕੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਦੀਪੇ।
--ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਸਿਹਤ ਦਾ ਪਤੈ। ਮੈਂ ਸਭ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਤੇਰਾ ਬਹੁਤ ਫਿਕਰ ਐ, ਮੇਰੇ ਬਾਅਦ ਤੇਰਾ ਕੀ ਹੋਏਗਾ!
--ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਦੀਪੇ ਤੈਨੂੰ ਕੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜੇ ਹਰਾਮੀ ਰੱਬ ਏਨਾ ਹੀ ਮਾੜਾ ਹੋਏਗਾ ਤਾਂ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਸਟਰੌਂਗ ਕੁੜੀ ਆਂ।
--ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਕਿ ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਸਟਰੌਂਗ ਐਂ, ਏਸੇ ਲਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਫਿਰਕ ਕਰ ਰਿਹਾਂ, ਤੂੰ ਹਾਲੇ ਜਵਾਨ ਐਂ, ਮੈਂ ਸੋਚਦਾਂ ਕਿ ਤੇਰੇ ਲਈ ਮੁੰਡਾ ਲੱਭ ਕੇ ਤੇਰਾ ਵਿਆਹ ਕਰ ਦੇਵਾਂ।
--ਮੇਰਿਆ ਦੁਸ਼ਮਣਾ, ਕਿਉਂ ਮੈਨੂੰ ਜੀਂਦੇ ਜੀਅ ਮੇਹਣਿਆਂ ਨਾਲ ਮਾਰੀ ਜਾਨਾਂ। ਏਥੇ ਜਵਾਨ ਮਰੀ ਜਾਂਦੇ ਆ, ਕੀ ਪਤਾ ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਹੀ ਤੁਰ ਜਾਣਾਂ। ਇਹ ਸਭ ਤਾਂ ਕਿਸਮਤ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਐ।
--ਮੈਂ ਕਿਸਮਤ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਕੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਮੈਂ ਕੁਸ਼ ਫੈਸਲੇ ਆਪ ਲੈਣੇ ਚਾਹੁੰਨਾ, ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਮੱਦਦ ਦੀ ਲੋੜ ਆ।
--ਦੱਸ ਕੀ ਮਦਦ ਕਰਾਂ?
--ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਨਾ ਕਿ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਜਿਹਾ ਮੁੰਡਾ ਲੱਭ ਕੇ ਤੇਰਾ ਵਿਆਹ ਕਰ ਦੇਵਾਂ।
--ਫੇਰ ਉਹੀ ਗੱਲ! ਬੇਸ਼ਰਮਾ, ਆਪਣੀ ਤੀਵੀਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾਂ, ਤੂੰ ਏਨਾ ਰਹਿ ਗਿਆਂ?
--ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਸੱਚ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾਂ, ਇਹ ਸਭ ਕੁਸ਼ ਇਕ ਸੁਗਲ 'ਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ..., ...ਕਿਉਂ ਨਾ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਜਿਹਾ ਲੋੜਕਾਰ ਮੁੰਡਾ ਲੱਭ ਕੇ ਤੈਨੂੰ ਸੈਟਲ ਕਰ ਦੇਵਾਂ। ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਰੋਲਣੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ।

ਪੂਨਮ ਨੇ ਦੀਪੇ ਨੂੰ ਬਾਹਾਂ ਵਿਚ ਘੁੱਟ ਲਿਆ ਤੇ ਰੋਣ ਲਗ ਪਈ ਤੇ ਫਿਰ ਬੋਲੀ,
--ਥੈਂਕਸ ਦੀਪੇ, ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਏਦਾਂ ਸੋਚਦਾਂ ਪਰ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਰਹਿ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਆਂ, ਜਿੰਨੀ ਕਿਸਮਤ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਆ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਈ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਨੀ ਆਂ।
--ਤੂੰ ਸਮਝ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਤੇਰਾ ਪਿਓ ਆਂ, ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਵਲ ਧਿਆਨ ਦੇਹ।

--ਚੱਲ ਛੱਡ ਦੀਪੇ, ਆਪਾਂ ਕੁਸ਼ ਖਾਣ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰੀਏ ਤੇ ਏਦਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੂੰ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀਆਂ ਤੇ ਆਪਾਂ ਆਪਣੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਮੋੜਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚੀਏ।

ਦੀਪੇ ਨੇ ਮੁੜ ਕੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਉਪਰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ-ਆਪ ਪੂਨਮ ਦਾ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਜਾਪਣ ਲੱਗਦਾ। ਹੁਣ ਜਦ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲਗਣ ਲਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਡਰਾਉਣ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸਗੋਂ ਉਸ ਦਾ ਲਿਵਰ ਸੱਚ ਵਿਚ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪੂਨਮ ਉਹਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਧਰੇ ਸੈਟੱਲ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਪੂਨਮ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ‘ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਰੇ ਪੈਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪੈਂਦੀ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਇਸ ਸੋਚ ਦਾ ਤਿਆਗ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਉਹ ਪੂਨਮ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਵਕੀਲ ਕੋਲ ਗਿਆ ਤੇ ਤਲਾਕ ਦੇ ਪੇਪਰ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾ ਲਏ। ਜਦ ਪੇਪਰ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ,

--ਦੇਖ ਮੇਰੀ ਜਾਨ, ਆਪਣਾ ਕਰਜ਼ਾ ਹੁਣ ਏਨਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਕਿ ਦੋਨੋਂ ਘਰ ਵੇਚ ਕੇ ਵੀ ਆਪਾਂ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਜੇ ਆਪਾਂ ਉਹ ਘਰ ਬਚਾ ਲਈਏ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਹੋਏਗੀ, ਓਹ ਘਰ ਤੇਰੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਆ, ਜੇ ਆਪਾਂ ਪੇਪਰਾਂ ਵਿਚ ਤਲਾਕ ਲੈ ਲੈਈਏ ਤਾਂ ਉਹ ਘਰ ਬਚ ਸਕਦਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬੈਂਕ ਵਾਲਿਆਂ ਦੋਨੋਂ ਹੀ ਕੁਰਕ ਲੈਣੇ ਆਂ।

ਪੂਨਮ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਪੈ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਸਾਰਾ ਹਿਸਾਬ ਲਾ ਕੇ ਦੇਖਿਆ, ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੋਨੋ ਘਰ ਹੀ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਸਨ। ਉਹ ਬੋਲੀ,

--ਦੀਪੇ, ਕੋਈ ਹੇਰਾ ਫੇਰੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ?

--ਤੇਰੀ ਸੌਂਹ, ਤੇਰੇ ਸਿਰ ਦੀ ਸੌਂਹ, ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਪਿਆਰੀ ਚੀਜ਼ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਧਰਤੀ ‘ਤੇ ਹੈ ਨਹੀਂ।

ਪੂਨਮ ਨੇ ਤਲਾਕ ‘ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰ ਦਿਤੇ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੀਪੇ ਤੋਂ ਵਾਅਦਾ ਲੈ ਲਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੱਸੇਗਾ ਨਹੀਂ।

ਦੀਪੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਵਰਤ ਸਕਦਾ ਸੀ ਵਰਤ ਲਿਆ। ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਰਜ਼ਾ ਵੀ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਤੇ ਪੂਨਮ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇੰਡੀਆ ਚਲੇ ਗਿਆ।

ਇੰਡੀਆ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ੁਬੈਦਾ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ,

--ਦੇਖ ਬੀਬੀ, ਪੂਨਮ ਮੇਰੇ ਲਈ ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਵਰਗੀ ਆ, ਇਹ ਹੁਣ ਉਥੇ ਪੱਕੀ ਹੋ ਗਈ, ਇਹਦਾ ਹੁਣ ਵਿਆਹ ਕਰ ਦਿਓ, ਇਹਦੇ ਹਾਲੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ-ਹੰਢਾਉਣ ਦੇ ਦਿਨ ਆਂ।

ਜ਼ੁਬੈਦਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਈ ਵਾਰ ਸੋਚਣ ਲਗਦੀ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕਰਾ ਦਾ ਦੀਪੇ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤੇ ਉਹ ਉਸ ਦਾ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਚੰਗੀ ਜਗਾਹ, ਹਾਣ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਅਹਿਮਦ ਦਾ ਭਰਾ ਰਹਿਮਤ ਕਈ ਵਾਰ ਕਹਿ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਕਰਾ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਉਸ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਅਨਵਰ ਨਾਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ। ਦੀਪੇ ਨੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜ਼ੁਬੈਦਾ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਸੀਤਾ ਪੁਰ ਚਲੇ ਗਈ। ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਰਹਿਮਤ ਦਾ ਸਾਰਾ ਟੱਬਰ ਹੀ ਪੱਬਾਂ ਭਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਢਾਬ ਕਲਾਂ ਆ ਢੁੱਕਿਆ। ਉਹ ਇਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਹੋਇਆ ਸਮਝ ਮੱਠਿਆਈ ਵੀ ਲੈਂਦੇ ਆਏ। ਪੂਨਮ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ। ਦੀਪਾ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪੂਨਮ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਦਿਆਂ ਹੀ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਉਹ ਨੇ ਸਾਰੇ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਚੁੱਕ ਲੈਣਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਜ਼ੁਬੈਦਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ,

--ਬੀਬੀ, ਮੇਰੇ ਵੱਸ ਦਾ ਰੋਗ ਨਹੀਂ, ਏਸ ਭੁਚਾਲ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੂੰ ਹੀ ਸੰਭਾਲੀਂ।

--ਤੂੰ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰ, ਮੈਂ ਆਪੇ ਦੇਖੂੰ ਏਹਨੂੰ, ਏਸ ਕਮਲ਼ੀ ਨੂੰ ਅਕਲ ਥੋੜੀ ਆ।

ਦੀਪਾ ਮੌਕਾ ਦੇਖ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਬਿਹਤਰ ਇਹੀ ਰਹੇਗਾ ਕਿ ਜਦ ਤਕ ਪੂਨਮ ਠੰਡੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਉਹ ਨਵੇਂ ਪਿੰਡ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਚਲੇ ਜਾਵੇ। ਪੂਨਮ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਸੱਚ ਹੀ ਅੱਗ-ਬਬੂਲਾ ਹੋ ਉਠੀ। ਉਹ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਗਾਲ਼ਾਂ ਕੱਢਦੀ ਦੀਪੇ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲੱਗੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਦੀਪਾ ਬਸ ਅੱਡੇ ਵਲ ਨੂੰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਵੀ ਉਧਰ ਨੂੰ ਹੀ ਦੌੜ ਪਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਦੀਪਾ ਦੂਰੋਂ ਹੀ ਬੱਸ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦਾ ਦਿਸ ਪਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਦੀਪੇ ਨੂੰ ਗਲ਼ੋਂ ਫੜ ਲਿਆ ਤੇ ਮੁੱਕੇ ਮਾਰਨ ਲੱਗੀ। ਜਦ ਮੁੱਕੇ ਮਾਰਦੀ ਥੱਕ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਗਲ਼ ਲੱਗ ਕੇ ਰੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਦੀਪੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਹਾਂ ਵਿਚ ਕੱਸ ਲਿਆ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਸਿਸਕਣ ਲਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਕੌਣ ਸੀ ਤੇ ਕੌਣ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਦਸ

ਜਦ ਵੀ ਸ਼ਿੰਦਾ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿਣ ਲਗਦਾ,

--ਮਾਂ ਦਿਆ ਟਿੱਕਿਆ, ਕੋਈ ਲੱਭ ਲੈ, ਮਰ ਜਾਏਂਗਾ ‘ਕੱਲਾ ਰਹਿ ਕੇ, ਤੀਵੀਂ ਬਿਨਾਂ ਗੱਲ ਬਣਦੀ ਨਹੀਂ।

--ਕੀ ਕਰਾਉਣਾ ਤੀਵੀਂ ਤੋਂ! ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਬੁੱਤਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਾਮੋ ਹੈਗੀ ਆ।

--ਬਿਗਾਨੀ ਤੀਵੀਂ ‘ਤੇ ਕਾਹਦਾ ਮਾਣ?

--ਮਾਣ-ਮੁਣ ਕੌਣ ਕਰਦਾ, ਇਹ ਤਾਂ ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਮਨ ਦੀ ਮੌਜ ਹੁੰਦੀ ਆ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਵਿਆਹ ਜਿੱਦਾਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਨਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਕਹਿ ਕੇ ਟਿੱਕਾ ਹੱਸਣ ਲਗਦਾ। ਸ਼ਿੰਦਾ ਫਿਰ ਆਖਦਾ,

--ਤੀਵੀਂ ਤੀਵੀਂ ਹੁੰਦੀ ਆ, ਕੋਈ ਕੰਮ ‘ਤੇ ਈ ਗੋਰੀ-ਕਾਲ਼ੀ ਲੱਭ ਲੈ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਕੰਮ ਵੀ ਅੰਟੀਆਂ-ਸ਼ੰਟੀਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ‘ਆ। ...ਕਹਿੰਦੇ ਇੰਟਰਨੈਟ ਤੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ।

ਪਹਿਲਾਂ ਜਦ ਸ਼ਿੰਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕੰਮ ਤੋਂ ਕੋਈ ਔਰਤ ਲੱਭ ਲੈਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਟਿੱਕਾ ਕਿਹਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਅੰਟੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਈ ਹਨ। ਹੁਣ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸਤੀ ਲਈ ਕੋਈ ਕੁੜੀ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕੀ। ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਦਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਸੁਹਣੀ ਜਿਹੀ ਕੁੜੀ ਗਰਲ-ਫਰੈਂਡ ਹੋਵੇ।

ਉਸ ਦਿਨ ਸ਼ਿੰਦਾ ਤੇ ਟਿੱਕਾ ਇਕੱਠੇ ਹੀ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਗਏ। ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਉਹ ਅਕਸਰ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਚਲੇ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਰੇਸ਼ਮ ਕੋਰ ਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਔਰਤ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਦੀ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਭਾਸ਼ਨ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਭਾਸ਼ਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇੰਨੀ ਕੁ ਗੱਲ ਹੀ ਸੁਣੀ ਕਿ ਉਹ ਔਰਤ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਪੀੜਤ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਦਾ ਇਸ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਕਤਲ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਪਿਓ ਤੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਤੰਗ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਤੰਗ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਖਾੜਕੂਆਂ ਦੇ ਭੇਸ ਵਿਚ ਫਿਰਦੇ ਬਦਮਾਸ਼ ਖਰਾਬ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਘਰ ਢਾਹ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੋਰ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਸੀ ਤੇ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਮੱਦਦ ਮੰਗ ਰਹੀ ਸੀ। ਸ਼ਿੰਦਾ ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਕੰਨ ਵਿਚ ਕਹਿਣ ਲਗਿਆ,

--ਇਹਨੂੰ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਬੋਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜਤ ਕਿੱਦਾਂ ਦੇ ਦਿਤੀ, ਪੈਸੇ ਮੰਗਣ 'ਚ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਘਰ ਤਾਂ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ।

--ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰ ਹਿੱਸਾ-ਪੱਤੀ ਕੀਤੀ ਹੋਊ ਬਈ ਜੋ ਮਿਲਿਆ ਅੱਧੋ-ਅੱਧ।

--ਜੋ ਵੀ ਹੈ ਟਿੱਕਿਆ, ਰੰਨ ਬਹੁਤ ਸੁਹਣੀ ਆਂ, ਇਹਨੂੰ ਤਾਂ ਸ਼ਕਲ ਦੇਖ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੱਦਦ ਦੇ ਦੇਣੀ ਆਂ।

ਜਦ ਉਹ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਰੋਟੀ ਖਾ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਰੇਸ਼ਮ ਕੋਰ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਆ ਗਈ। ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਖੜੀ ਨੇ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਲ ਦੇਖਦਿਆਂ ਤਾੜ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਉਹੋ ਕਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੁਹਰਾਉਣ ਲੱਗੀ। ਸ਼ਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿਹਾ,

--ਮੈਂ ਤਾਂ ਸੋਚਦਾਂ ਕਿ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਵਾਲੀ ਲਹਿਰ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਆ।

--ਨਹੀਂ, ਹਾਲੇ ਵੀ ਕੁਸ਼ ਨਾ ਕੁਸ਼ ਵਾਪਰੀ ਜਾ ਰਿਹਾ, ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਬੈਡ ਅਨਸਰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਤੁਰਿਆ ਫਿਰਦਾ।

ਰੇਸ਼ਮ ਕੋਰ ਨੇ ਬੜੇ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ। ਫਿਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ,

--ਜੇ ਕੋਈ ਵੀ ਮੱਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋਵੋਂ ਤਾਂ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾ ਦਿਓ।

ਸ਼ਿੰਦਾ ਸੁਗਲ ਦੇ ਮੂਡ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਪੁੱਛਣ ਲਗਿਆ,

--ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸਿੱਧੇ ਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਫੰਡ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇ?

--ਇਹ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ ਜੀ, ਮੇਰਾ ਨੰਬਰ ਲੈ ਲਓ।

ਉਹ ਆਪਣਾ ਨੰਬਰ ਲਿਖਾਉਣ ਲੱਗੀ ਪਰ ਸ਼ਿੰਦੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਪੇਪਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਬੋਲੀ,

--ਇਵੇਂ ਕਰੋ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨੰਬਰ ਦੱਸੋ ਮੈਂ ਕਾਲ ਮਾਰਾਂਗੀ ਤੇ ਆਪੇ ਮੇਰਾ ਨੰਬਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਫਿਰ ਜਦ ਚਾਹੇ ਫੋਨ ਕਰ ਲੈਣਾ।

ਸ਼ਿੰਦੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨੰਬਰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰੇਸ਼ਮ ਕੋਰ ਨੇ ਸ਼ਿੰਦੇ ਦੇ ਫੋਨ ਵਿਚ ਆਪ ਆਪਣਾ ਨੰਬਰ ਭਰ ਦਿਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫੋਨ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਨਾ। ਉਸ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟਿੱਕਾ ਬੋਲਿਆ,

--ਭਲਾ ਏਹਦੀ ਕੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ?

--ਤੇਰੇ ਲਈ, ਤੈਨੂੰ ਏਦਾਂ ਦੀ ਮੁਲਾਇਮ ਰੰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਐ।

ਇਕ ਦਿਨ ਟਿੱਕਾ ਘਰ ਨੇੜਲੇ ਦੇਸੀ ਸਟੋਰ ਤੋਂ ਸ਼ੌਪਿੰਗ ਕਰਨ ਗਿਆ। ਉਹ ਕੀ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੇਸ਼ਮ ਕੋਰ ਉਥੇ ਖੜੀ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਟਿੱਕਾ ਦਾ ਦਿਲ ਧੜਕਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਹ ਉਸ ਵਲ ਦੇਖਦਾ ਸੋਚਣ ਲਗਿਆ ਕਿ ਇੰਨੀ ਸੋਹਣੀ ਔਰਤ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ, ਉਸ ਦਾ ਘਰ ਢਾਹ ਦਿਤਾ। ਟਿੱਕਾ ਸ਼ੌਪਿੰਗ ਕਰਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਂ ਰੇਸ਼ਮ ਕੋਰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਖੜੀ। ਉਸ ਨੇ ਮੁਸਕ੍ਰਾ ਕੇ 'ਹੈਲੋ' ਕਿਹਾ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ। ਉਹ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੀ,

--ਕਿਤੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਓ?

--ਹਾਂ, ਸੈਕਿੰਡ ਰਾਈਟ ਜਾ ਕੇ ਮੇਰੀ ਰੋਡ ਐ ਤੇ ਤੁਸੀਂ?

--ਮੈਂ ਓਹ ਦੂਜੀ ਖੱਬੇ ਵਾਲੀ ਰੋਡ 'ਤੇ ਇਕ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੇ ਘਰ ਠਹਿਰੀ ਹੋਈ ਆਂ।

--ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਦੇਰ ਰਹੋਗੇ?

--ਮੈਂ ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਹੈਗੀ ਹਾਲੇ ਇਥੇ, ਮੇਰਾ ਵਾਪਸ ਮੁੜਨਾ ਵੀ ਖਤਰੇ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ, ...ਮੈਂ ਕੋਈ ਕੰਮ ਵੀ ਲੱਭ ਰਹੀ ਆਂ।

--ਉਥੇ ਕੀ ਕਰਦੇ ਓ?

--ਮੈਂ ਸਕੂਲ ਟੀਚਰ ਆਂ, ਲੰਮੀ ਛੁੱਟੀ ਲੈ ਕੇ ਆਈ ਆਂ, ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਓ?

--ਮੈਂ ਇਥੇ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾਂ, ਸਾਕਈਲੋਰਡ ਗੋਰਮਿਟ ਵਿਚ।

--ਕੰਮ ਦੀ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਆਸ ਉਥੇ?

--ਵੱਡੀ ਕੰਪਨੀ ਆਂ, ਕਾਰਡ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜੌਬ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਟੈਂਪਰੇਰੀ ਜਿਹੀ ਚਾਹੀਦੀ ਆ, ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਕੁਸ਼ ਕਰਨ।

--ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਵਾਲੇ ਕੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਐਵੇਂ ਬਸ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਸਬਜ਼ਬਾਗ ਜਿਹੇ ਦਿਖਾਈ ਜਾਂਦੇ ਆ।

ਟਿੱਕਾ ਤੁਰਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਨਾਲ ਤੁਰ ਪਈ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੌਪਿੰਗ ਕੀਤੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਈ ਬੈਗ ਸਨ। ਉਸ ਦਾ ਭਾਰ ਹੌਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਬੈਗ ਰੇਸ਼ਮ ਕੋਰ ਨੇ ਫੜ ਲਏ। ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਇਹ ਚੰਗਾ ਵੀ ਲਗਿਆ। ਸੁਹਣੀ ਤੀਵੀਂ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਰਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਮਸਤੀ ਜਿਹੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਕਿਹਾ,

--ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਸੁਣ ਲਿਆ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਸਾਰੇ ਟਿੱਕਾ ਕਹਿੰਦੇ ਆ ਓਦਾਂ ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਪਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਐ।

--ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ; ਟਿੱਕਾ ਕਿ ਪਰਮੀਤ ਸਿੰਘ?

--ਟਿੱਕਾ, ਇਹ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦਾ ਦਿਤਾ ਹੋਇਆ ਨਾਂ ਐ।
--ਮਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਇਥੇ ਰਹਿੰਦੀ ਏ?
--ਨਹੀਂ ਇੰਡੀਆ, ...ਅਜ ਠੰਡ ਦੇਖੋ ਕਿੰਨੀ ਆ ਜੇ ਚਾਹੋ, ਆਓ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਘਰ ਚਾਹ ਦਾ ਇਕ ਕੱਪ ਪੀ ਜਾਓ।

ਮੋੜ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਹੌਸਲਾ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ। ਰੇਸ਼ਮ ਕੋਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਘੜੀ ਦੇਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ,

--ਚਲੋ ਠੀਕ ਏ ਪਰ ਤੁਹਾਡੀ ਪਤਨੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਮਾਈਂਡ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਇਕ ਓਪਰੀ ਕੁੜੀ ਅਚਾਨਕ ਚਾਹ ਪੀਣ ਆ ਗਈ?
--ਨਹੀਂ ਉਹ ਮਾਈਂਡ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ।
--ਚੰਗੀ ਪਤਨੀ ਏ!
--ਚੰਗੀ ਤਾਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇ ਹੋਵੇ ਤਾਂ, ਉਹ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਇਕੱਲਾ ਰਹਿਨਾ।
--ਓਹ, ਆਏ ਸੀ!

ਉਹ ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਰਦੀ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਮੂਹਰੇ ਆ ਗਈ। ਟਿੱਕੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਹਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਘਰ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਅੰਦਰ ਗਈ ਤਾਂ ਅੰਦਰ ਬਹੁਤ ਨਿੱਘਾ ਸੀ। ਉਹ ਬੋਲੀ,

--ਇਹ ਤਾਂ ਗੱਲ ਹੋਈ ਨਾ, ਹੀਟਿੰਗ ਚਲਦੀ ਏ, ਬਹੁਤ ਖੂਬ, ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਤਾਂ ਉਸ ਵਕਤ ਹੀ ਹੀਟਿੰਗ ਔਨ ਕਰਦੇ ਨੇ ਜਦੋਂ ਠੰਡ ਜਾਨ ਕੱਢਣ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਵੇ।

ਟਿੱਕਾ ਕੁਝ ਕਹੇ ਬਿਨਾਂ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਿਆ। ਰੇਸ਼ਮ ਕੋਰ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਮਗਰ ਹੀ ਸੀ। ਰਸੋਈ ਦੀ ਸਫਾਈ ਦੇਖ ਕੇ ਬੋਲੀ,

--ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਓ ਟਿੱਕਾ ਜੀ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਪਤਨੀ ਹੈ ਨਹੀਂ ਫਿਰ ਆਹ ਰਸੋਈ ਇੰਨੀ ਸਾਫ ਕਿਵੇਂ ਹੋਈ?
--ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਔਰਤ ਈ ਘਰ ਦੀ ਸਫਾਈ ਕਰਦੀ ਆ, ਮਰਦ ਵੀ ਤਾਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।
--ਹਾਂ, ਇਹ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਈ ਨਹੀਂ। ...ਮੇਰੇ ਹਸਬੈਂਡ ਜਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦੇ।

ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਚਾਹ ਕੁਕਰ 'ਤੇ ਰੱਖ ਦਿਤੀ ਤੇ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਥਾਓਂ ਥਾਈਂ ਟਿਕਾਉਣ ਲਗਿਆ। ਰੇਸ਼ਮ ਕੋਰ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਖੜੀ ਬੜੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਦੀ ਰਹੀ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ,

--ਤੁਹਾਡੇ ਹਸਬੈਂਡ ਕੀ ਕਰਦੇ ਸੀ?
--ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਟੈਕਸੀਆਂ ਸਨ, ਇਸ ਅੱਤਵਾਦ ਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਰੋੜ੍ਹ ਦਿਤਾ।

ਆਖਦਿਆਂ ਉਸ ਦਾ ਗਲਾ ਭਰ ਆਇਆ। ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਸਾਥ ਚੰਗਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਚਾਹ ਬਣਾ ਕੇ ਫਰੰਟ ਰੂਮ ਵਿਚ ਲੈ ਆਇਆ। ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਲ ਦੇਖਦੀ ਰੇਸ਼ਮ ਕੋਰ ਇਕ ਦਮ ਚਹਿਕਦੀ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੀ,

--ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਇੰਟਰਨੈਟ ਹੈ?
--ਹਾਂ, ਬਰੌਡਬੈਂਡ 'ਆ।
--ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਈਮੇਲ ਚੈੱਕ ਕਰ ਸਕਦੀ ਆਂ?
--ਕਰ ਲਓ।

ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਪਾਸਵ੍ਰਡ ਪਾ ਕੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਚਾਲੂ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਰੇਸ਼ਮ ਕੋਰ ਚਾਹ ਦਾ ਕੱਪ ਫੜੀ ਕੰਪਿਊਟਰ 'ਤੇ ਇਵੇਂ ਬੈਠ ਗਈ ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਦੀ ਬਹੁਤ ਮਾਹਰ ਹੋਵੇ। ਲੌਗ ਇਨ ਕਰਦੀ ਦੱਸ ਰਹੀ ਸੀ,

--ਜਿਥੇ ਮੈਂ ਰਹਿੰਨੀ ਆਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹੱਥ ਈ ਨਹੀਂ ਲਾਉਣ ਦਿੰਦੇ।
--ਇਵੇਂ ਈ ਆ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ, ਅੱਜਕਲ ਉਹ ਇਹਦੇ ਬਿਨਾਂ ਇਕ ਮਿੰਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ।
--ਤੁਹਾਡੇ ਬੱਚੇ?
--ਮੇਰੇ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ, ਮੇਰੇ ਦੋ ਵਿਆਹ ਹੋਏ, ਦੋਨੋ ਬੱਚੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਟੁੱਟ ਗਏ। ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਈ ਇਸ਼ੂ?
--ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਭ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਪਰੈੱਗਨੈਂਟ ਸੀ, ਸਭ ਕੁਝ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ, ਇਕ ਗੱਲੋਂ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਨੰਨੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਈ ਤੰਗ ਕਰਦੀ!
--ਹੁਣ ਅਗੋਂ ਕੀ ਪਰੋਗਰਾਮ ਆ?
--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਹੁਣ ਕਿਸ਼ਤੀ ਹਵਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿਤੀ ਐ।
--ਕਈ ਵਾਰੀ ਏਦਾਂ ਈ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ।
--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਮੁੜ ਕੇ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ?
--ਨਹੀਂ। ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਦ ਵਿਆਹ ਦੀ ਲਕੀਰ ਹੈ ਨਹੀਂ।

ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੱਜੀ ਹਥੇਲੀ ਉਪਰ ਖੱਬਾ ਹੱਥ ਫੇਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। ਰੇਸ਼ਮ ਕੋਰ ਬੋਲੀ,

--ਰੱਬ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਤਾ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਕਿਹੜੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਝਗੜ ਰਹੀ ਏ।
--ਸ਼ਾਇਦ।

ਟਿੱਕਾ ਜਿਵੇਂ ਕੁਝ ਉਦਾਸ ਜਿਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਰੇਸ਼ਮ ਕੋਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਈਮੇਲ ਚੈੱਕ ਕੀਤੀ ਤੇ ਬੋਲੀ,

--ਤੁਹਾਡਾ ਘਰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਏ, ਇਕੱਲਿਆਂ ਦਾ ਦਿਲ ਕਿਵੇਂ ਲਗਦਾ?
--ਹੁਣ ਤਾਂ ਇਕੱਲੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਦਤ ਪੈ ਚੁੱਕੀ ਆ, ਫਿਰ ਆਹ ਕੰਪਿਊਟਰ ਐਸੀ ਚੀਜ਼ ਆ ਕਿ ਕਦੇ ਲੋਨਲੀਨੈੱਸ ਫੀਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੰਦਾ।
--ਕੋਈ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਰੱਖ ਲਓ।
--ਨਹੀਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਰੱਖਣਾ ਮੇਰੇ ਏਜੰਡੇ 'ਚ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਇਕੱਲਾ ਰਹਿ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਆਂ।

ਰੇਸ਼ਮ ਕੋਰ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਉਥੇ ਬੈਠੀ ਰਹੀ। ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਫਿਰ ਉਠਦੀ ਹੋਈ ਰੇਸ਼ਮ ਕੋਰ ਬੋਲੀ,

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਮੇਰਾ ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਤੇ ਈਮੇਲ ਐਡਰਸ ਲੈ ਲਵੋ, ਕਿਤੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕੰਮ ਦਾ ਕੁਝ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ, ਜਾਂ ਵੈਸੇ ਵੀ ਕੰਟੈਕਟ ਰੱਖਿਓ, ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਲਗੀਆਂ।
--ਮੈਨੂੰ ਵੀ। ਮੈਂ ਆਸ ਰਖਦਾਂ ਕਿ ਆਪਾਂ ਫਿਰ ਕਦੇ ਮਿਲੀਏ, ਮੇਰਾ ਵੀਕ ਐਂਡ ਵਿਹਲਾ ਹੁੰਦਾ।
--ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਹਰ ਦਿਨ ਹੀ ਵਿਹਲਾ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਟਿੱਕਾ ਜੀ ਇਥੇ ਕੋਈ ਜਾਣਦਾ ਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਿਹਦੇ ਕੋਲ ਜਾਵਾਂ ਜਾਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਾਂ, ਇਹ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੇ ਜ਼ਰਾ ਦੂਰ ਦੇ ਨੇ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਚੰਗੇ ਨੇ।

ਰੇਸ਼ਮ ਕੋਰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਕੇ ਚਲੇ ਗਈ। ਟਿੱਕਾ ਸਵਾਦ-ਸਵਾਦ ਹੋਇਆ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਹਾਲੇ ਕੁਝ ਦੂਰ ਹੀ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਟੈਕਸ ਮੈਸਜ਼ ਭੇਜ ਲਗਿਆ; ਨਿੱਘਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ। ਰੇਸ਼ਮ ਵਲੋਂ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਧੰਨਵਾਦ ਦਾ ਜਵਾਬ ਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਰੇਸ਼ਮ ਨੂੰ ਈਮੇਲ ਵੀ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਰੇਸ਼ਮ ਕੋਰ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਚੜ੍ਹਨ ਲਗਿਆ।

ਗਿਆਰਾਂ

ਦੀਪੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਡੇਸਾਈ ਨੇ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਕਲਿਨਿਕ ਸੱਦ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੂਨਮ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਵੀ ਕਹਿ ਦਿਤਾ। ਦੀਪਾ ਪੂਨਮ ਨੂੰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਉਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਪੂਨਮ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਚੱਲੇ। ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਫੋਨ ਆਏ ਤੇ ਉਹ ਸੋਚਦਾ ਦੀ ਕਿ ਅੱਜ ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਆ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ ਇਸ ਲਈ ਹੀ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੱਦਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਜਾ ਪੁੱਜਾ। ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ,
--ਮਿਸਟਰ ਚਾਹਲ, ਤੁਮ ਨੇ ਮੇਰੀ ਏਕ ਨਹੀਂ ਸੁਨੀ, ਅਬ ਤੁਮ ਮੌਤ ਕੇ ਬਹੁਤ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੋ, ਅਗਰ ਅਬ ਵੀ ਛੋੜ ਦੋ ਤੋ ਕੁਸ਼ ਹੋ ਸਕੇਗਾ। ਪਲੀਜ਼, ਅਪਨੀ ਵਾਈਫ ਕੇ ਬਾਰੇ ਮੇ ਸੋਚੋ!
--ਪਰੌਮਿਜ਼ ਡਾਕਟਰ, ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਪੀਂਦਾ।
--ਯਹ ਤੁਮਾਰਾ ਪਹਿਲਾ ਪਰੌਮਿਜ਼ ਨਹੀਂ।
--ਆਖਰੀ ਸਮਝੋ।

ਕਹਿ ਕੇ ਦੀਪਾ ਹੱਸਣ ਲਗਿਆ। ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ,
--ਬਹੁਤ ਸੀਰੀਅਸ ਬਾਤ ਹੈ। ਯਹ ਲੋ ਦਵਾਈ ਔਰ ਸ਼ਰਾਬ ਏਕ ਦਮ ਬੰਦ, ਅਗਰ ਬਚ ਸਕਤੇ ਹੋ ਤੋ ਬਚ ਲੋ।

ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਪਰਿਸਕ੍ਰਿਪਸ਼ਨ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। ਦੀਪੇ ਨੇ ਪਰਿਸਕ੍ਰਿਪਸ਼ਨ ਡਾਕਟਰ ਤੋਂ ਫੜੀ ਤੇ ਨਾਲ ਦੇ ਕੈਮਿਸਟ ਤੋਂ ਹੀ ਦਵਾਈ ਲੈ ਲਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅੰਤ ਹੁਣ ਨੇੜੇ ਹੈ। ਕਿੰਨੇ ਸਾਲ ਤਾਂ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਰੌਲ਼ਾ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਛੱਡ, ਸ਼ਰਾਬ ਛੱਡ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕੰਨ ਹੀ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ ਹੋਣ। ਉਪਰੋਂ ਦੀ ਆਹ ਵਿਆਹ ਦਾ ਪੰਗਾ। ਇਕੱਲਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਕੱਲ ਨੂੰ ਮਰਨਾ ਅੱਜ ਮਰਦਾ। ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਜਿੰਨਾ ਕੁ ਖੋਹਣ ਖੋਹਣਾ ਸੀ ਖੋਹ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਪੂਨਮ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਕੱਲੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਵੇਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪੂਨਮ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਜਿੱਦਣ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਛੱਡ ਰਹੀ। ਇੰਨਾ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਜੀਂਦੇ ਜੀ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰ ਲਵੇ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਤਾਂ ਬਸ ਇਕ ਨੰਨਾ ਹੀ ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਖੇ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਤੂੰ ਹੈਗਾਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਈ ਰਹਿਣਾ।

ਜਦੋਂ ਜ਼ੁਬੈਦਾ ਨੇ ਪੂਨਮ ਦੇ ਵਿਆਹ ਲਈ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਵਿਚ ਮੁੰਡਾ ਦੇਖ ਲਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਗੁੱਸਾ ਪੂਨਮ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਿਆ ਉਹ ਵੀ ਦੇਖਣ ਵਾਲਾ ਹੀ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਪੇ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਕੀਤਾ ਫਿਰ ਘਰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਤੇ ਉਹ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਦੀਪੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਹਾਜੇ ਚੜ੍ਹ ਆਈ ਸੀ। ਜ਼ੁਬੈਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸਲਾਹੁਤਾਂ ਦਿੰਦੀ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੀਪੇ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਉਹ ਜੀਏਗਾ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗੀ। ਦੀਪੇ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਚੰਗੀ ਵੀ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਪੂਨਮ ‘ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਵੀ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਦੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ। ਕੀ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਹੁਣ ਉਸ ਵਿਚ। ਉਹ ਤਾਂ ਨਦੀ ਕਿਨਾਰੇ ਰੁੱਖੜਾ ਸੀ। ਜਿਗਰ ਦੀ ਇਹ ਬਿਮਾਰੀ ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੇਗੀ ਨਹੀਂ।

ਪੂਨਮ ਆਪਣੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਗਲਬਾਤ ਕਰ ਲਿਆ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਇੰਡੀਆ ਗਿਆਂ ਜੋ ਕੁਝ ਵਾਪਰਿਆ ਉਸ ਨੇ ਸਭ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਮਿਸਜ਼ ਭੰਗੂ ਨੇ ਕਿਹਾ,
--ਮੇਰੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਤਾਂ ਦੀਪਾ ਜੋ ਕੁਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਠੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤੈਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਦੀ ਤਈਦ ਕਰਦੀ ਮਨਜੀਤ ਨੇ ਕਿਹਾ,
--ਮੈਂ ਵੀ ਏਦਾਂ ਈ ਸੋਚਦੀ ਆਂ, ਪੂਨਮ ਨੇ ਗਲਤੀ ਕਰ ਲਈ, ਰਬ ਨਾ ਕਰੇ ਜੇ ਦੀਪੇ ਭਾਜੀ ਨੂੰ ਕੁਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਫੇਰ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੂਨਮ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਤੋਂ ਨਾਬਰ ਹੁੰਦੀ ਆਖਣ ਲੱਗੀ,
--ਮੈਂ ਦੀਪੇ ਦੀ ਥਾਂ ਖੜ ਕੇ ਸੋਚਦੀ ਆਂ ਕਿ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਚਾਵਾਂਗੀ ਕਿ ਮੇਰਾ ਪਤੀ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਕਰਾਵੇ ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਡੈੱਥ-ਬੈੱਡ ਤੇ ਈ ਕਿਉਂ ਨਾ ਪਈ ਹੋਵਾਂ। ਜੇ ਦੀਪਾ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ‘ਤੇ ਪੱਥਰ ਰੱਖ ਕੇ ਮੇਰੀ ਬੇਹਤਰੀ ਲਈ ਸੋਚਦਾ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਫਰਜ਼ ਆ ਕਿ ਇਹ ਪੱਥਰ ਉਹਦੀ ਛਾਤੀ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਦੇਵਾਂ।
--ਪਰ ਪੂਨਮ, ਤੂੰ ਇਹ ਸੋਚ ਕਿ ਰੱਬ ਨਾ ਕਰੇ ਦੀਪੇ ਨੂੰ ...।
--ਓਦਾਂ ਤਾਂ ਜਵਾਨ ਲੋਕ ਮਰੀ ਜਾਂਦੇ ਆ, ਦੀਪੇ ਥਾਵੇਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜਵਾਨ ਹਸਬੈਂਡ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਕੀ ਮੈਂ ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਸਕਦੀ ਸੀ! ...ਨਹੀਂ, ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਫੇਰ ਏਸ ਬੰਦੇ ਨੇ ਮੇਰੀ ਖਾਤਰ ਏਨੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਿਤੀ ਆ, ਮੈਂ ਇਹਦਾ ਬਦਲਾ ਇਹਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਆਹ ਕਰਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ।

ਉਸ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧਾ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਪੂਨਮ ਦੀ ਆਪਣੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਥਾਂ ਸੀ। ਉਹ ਹਰ ਇਕ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਂਦੀ। ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਉਹ ਪੱਕੀ ਸੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਕੁਝ ਲੜਾਕੀ ਸੀ ਪਰ ਜਿਹਦੇ ਨਾਲ ਉਹ ਖੜ ਜਾਂਦੀ, ਬੱਸ, ਖੜ ਜਾਂਦੀ। ਅਗਲੇ ਦੇ ਗਲਤ ਕੰਮ ਵਿਚ ਸਾਥ ਦੇਣ ਲਗਦੀ।

ਦੀਪੇ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤ ਮੋੜੀ ਨਾ ਗਈ। ਬੈਂਕ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਵਿਚਲੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਡੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਉਸ ਨੇ ਪੂਨਮ ਨੂੰ ਆਖਿਆ,

--ਮੇਰੀ ਜਾਨ, ਹੁਣ ਟਾਈਮ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਆਪਾਂ ਦੂਜੇ ਘਰ ਚਲੇ ਜਾਈਏ, ਇਹ ਘਰ ਤਾਂ ਬੈਂਕ ਵਾਲਿਆਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਨੇ ਲੈ ਜਾਣਾ।

ਪੂਨਮ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡਾਂ ਦੇ ਹੀ ਪੈਸੇ ਦੁਗਣੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਬੈਂਕ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਅਲੱਗ। ਘਰ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਰਜ਼ਾ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪੂਨਮ ਵਾਲਾ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਦਿਤਾ ਘਰ ਖਾਲੀ ਕਰਾ ਲਿਆ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਫਾਈ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਦੀਪਾ ਇਕ ਦਿਨ ਬੋਲਿਆ,

--ਕਿਉਂ ਨਾ ਆਪਾਂ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਸੱਦ ਲਈਏ ਉਹ ਆਪਣਾ ਸਮਾਨ ਈ ਮੂਵ ਕਰ ਦੇਊ।

--ਖਬਰਦਾਰ ਜੇ ਉਹਨੂੰ ਸੱਦਿਆ!

--ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਬਿਮਾਰੀ ਪੈ ਗਈ!

--ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਤੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਕੀ ਆ।

--ਤੂੰ ਕਮਲ਼ੀ ਹੋਈ ਫਿਰਦੀ ਐਂ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਕੀ ਸੋਚੀ ਫਿਰਦੀ ਐਂ।

--ਮੈਨੂੰ ਤੇਰਾ ਪਤਾ ਕਿ ਤੂੰ ਕੀ ਸੋਚਦਾਂ। ਤੂੰ ਐਵੇਂ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਰੀ ਬੈਠਾਂ! ਘੋੜੇ ਵਰਗਾ ਪਿਆਂ, ਜਿੱਦਣ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਛੱਡੀ ਆ ਚਿਹਰਾ ਵੀ ਟਹਿਕਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

--ਤੂੰ ਵੀ ਨਿਰਾਲੀ ਕੁੜੀ ਐਂ ਪੂਨਮ ਕੋਰੇ। ਲੋਕ ਤਾਂ ਹਰ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਬਦਲ ਹੱਥ 'ਚ ਰੱਖਦੇ ਆ, ...ਪਲਾਨ ਬੀ, ...ਕਿ ਆਹ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਆਹ ਸਹੀ। ਹਰ ਕੋਈ ਜੇਬ੍ਹ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਧੂ ਐਨਕ ਰੱਖਦਾ ਕਿ ਇਕ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਝੱਟ ਦੂਜੀ ਲਾ ਲਵੇ ਪਰ ਤੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਦਾਂ ਦੀ ਕੁੜੀ ਐਂ! ...ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇ ਤੇਰਾ ਕੋਈ ਖੈਰ-ਖੁਆਹ ਹੈਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਟਿੱਕਾ ਐ। ਇਕ ਉਹੀ ਤੇਰੀ ਲੁਕ-ਆਫਟਰ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਤੈਨੂੰ ਨੋਚ ਲੈਣਗੇ। ਜਿੰਨੀ ਤੂੰ ਚੰਗੀ ਐਂ ਓਨਾ ਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣਗੇ।

--ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਟਿੱਕੇ ਦਾ ਪਰ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਏਨੀ ਵੀ ਨਾਜ਼ਕ ਨਾ ਸਮਝ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਅਗਲੇ ਨੂੰ ਵੇਚ ਕੇ ਖਾ ਜਾਊਂ!

--ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਤੇਰਾ ਵੱਡੀ ਚਲਾਕ ਦਾ, ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਕੋਈ ਮੂੰਹ ਦਾ ਮਿੱਠਾ ਹੋ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, ਉਸੇ ਦੀ ਹੋ ਜਾਨੀ ਆਂ।

ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ ਸੋਚਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਰਾਜ਼ੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਪੁੱਛੀ ਪਰ ਹੋਰ ਬਹੁਤੀ ਗੱਲ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਇੰਨਾ ਦੱਸ ਦਿਤਾ ਕਿ ਉਹ ਛੇਤੀ ਹੀ ਘਰ ਬਦਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਵੇਂ ਘਰ ਦਾ ਪਤਾ ਵੀ ਲਿਖਵਾ ਦਿਤਾ।

ਇਕ ਦਿਨ ਤਰਸੇਮ ਦੀਪੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਇਆ। ਦੀਪੇ ਨੇ ਬੋਤਲ ਲਿਆਂਦੀ। ਪੂਨਮ ਖੜੀ ਦੇਖਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਤਰਸੇਮ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਬੋਦਿਆਂ ਤੋਂ ਫੜ ਕੇ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟ ਦੇਵੇ। ਉਹ ਬੋਲੀ,

--ਦੀਪੇ, ਤੂੰ ਹਰਗਿਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਨਹੀਂ ਪੀ ਸਕਦਾ, ਭਾਜੀ ਨੇ ਪੀਣੀ ਤਾਂ ਪੀ ਲਵੇ।

ਉਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਦੀਪੇ ਵਾਲਾ ਗਲਾਸ ਚੁੱਕ ਲਿਆ। ਤਰਸੇਮ ਨੇ ਕਿਹਾ,

--ਭਰਜਾਈ, ਜੇ ਦੀਪੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਪੀਣੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੀਣੀ।

--ਭਾਜੀ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਹਕੀਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀਓ? ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਦੋਸਤ ਹੋਣ ਤਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਏਹਦੀ ਸਿਹਤ ਦਾ ਤੇ ਫੇਰ ਵੀ...।

ਤਰਸੇਮ ਨੇ ਕੋਈ ਸ਼ਰਮ ਮਹਿਸੂਸ ਨਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਆਪਣਾ ਪੈੱਗ ਪਾ ਕੇ ਪੀਣ ਲਗਿਆ। ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਸਰੂਰ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਬੋਲਿਆ,

--ਭਰਜਾਈ, ਕਦੇ ਵੀ ਮੇਰੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੀਂ।

--ਭਾਜੀ, ਹਾਲੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਅਵਤਾਰ ਕੋਰ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਲੋੜ ਆ, ਜਾਓ ਉਹਨੂੰ ਸੰਭਾਲੋ।

ਪੂਨਮ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਤਰਸੇਮ ਕੁਝ ਨਾ ਬੋਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਪੈੱਗ ਹੋਰ ਪੀਤਾ ਤੇ ਚਲੇ ਗਿਆ। ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਹਿਰ ਭਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਪੂਨਮ ਵਲ ਦੇਖਿਆ। ਦੀਪੇ ਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤਰਸੇਮ ਹੀ ਜੋ ਪੂਨਮ 'ਤੇ ਮੈਲ਼ੀ ਅੱਖ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਚੰਗੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਤਕ ਉਹ ਸਮਝ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੂਨਮ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹਟ ਹੁੰਦਾ।

<u>ਬਾਰਾਂ</u>

ਰੇਸ਼ਮ ਕੋਰ ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨੇੜੇ ਆਉਣ ਲੱਗੀ। ਉਹ ਹਰ ਸ਼ਾਮ ਫੋਨ ਕਰ ਲੈਂਦੀ। ਈਮੇਲ ਵੀ ਜਦ ਵਕਤ ਲੱਗਦਾ ਕਰਦੀ। ਜਲਦੀ ਹੀ ਈਮੇਲਾਂ ਦਾ ਰੁਖ਼ ਰੁਮਾਂਟਿਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਕ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਆ ਗਈ ਤੇ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਹੀ। ਟਿੱਕਾ ਉਸ ਨੂੰ ਘਰ ਦਿਖਾਉਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਬੈੱਡਰੂਮ ਵਿਚ ਲੈ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਬਹੁਤਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ,

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰ ਲਓ।

--ਰੇਸ਼ਮ ਜੀ, ਵਿਆਹ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਰਾਉਣਾ।

--ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਏਨੀ ਖੁਲ੍ਹ ਤਾਂ ਵਿਆਹ ਕਰਕੇ ਹੀ ਦਿਤੀ ਏ।

--ਨਹੀਂ, ਵਿਆਹ ਦਾ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਰਾਰ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਦੋਨਾਂ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਸੀ।
--ਨਹੀਂ ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਏਕਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ।
--ਰੇਸ਼ਮ ਜੀ, ਇਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਣਾ। ਵਿਆਹ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚ ਸਕਦਾ।

ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਂਗ ਕਿਹਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਰੇਸ਼ਮ ਦਾ ਲਹਿਜ਼ਾ ਕੁਝ ਸਖਤ ਸੀ ਪਰ ਜਦ ਟਿੱਕਾ ਸਖਤ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਨਰਮ ਪੈ ਗਈ। ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੀ ਬੋਲੀ,
--ਫੇਰ ਵੀ ਸੋਚ ਕੇ ਦੇਖਿਓ, ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਪਤਨੀ ਸਿੱਧ ਹੋਵਾਂਗੀ।
--ਸੋਚਾਂਗਾ।

ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੁਖ਼ਸਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਤੇ ਫਿਰ ਸੋਫੇ ਤੇ ਆ ਕੇ ਬੈਠਦਾ ਸੋਚਣ ਲਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕੀ ਚੀਜ਼ ਹੋਈ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਸ਼ਿੰਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ। ਸ਼ਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿਹਾ,
--ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਇਕ ਕੋਈ ਚਾਲੂ ਚੀਜ਼ ਲੱਗਦੀ ਆ। ਇਕ ਦਮ ਨਾਲ਼ ਸੌਣ ਲਈ ਜਿਹੜੀ ਔਰਤ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਉਹ ਟੇਡੀ ਹੁੰਦੀ ਆ, ਮਾਂ ਦਿਆ ਟਿੱਕਿਆ, ਜ਼ਰਾ ਬਚ ਕੇ। ਉਹਨੇ ਦੇਖ ਲਿਆ ਕਿ 'ਕੱਲਾ ਬੰਦਾ, ਮਾਲਦਾਰ ਸਾਮੀ ਆਂ, ਫਸਾਓ ਇਹਨੂੰ।
--ਨਹੀਂ, ਏਨਾ ਕੂਲ਼ਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਹੈ ਨਹੀਂ, ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਈ ਆ ਮੇਰਾ, ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਕੀ ਲੈ ਜਾਊ!
--ਉਹਦਾ ਮਕਸਦ ਤਾਂ ਇਥੇ ਪੱਕੀ ਹੋਣਾਂ।
--ਏਹਦੇ 'ਚ ਉਹ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਲੱਗੀ।

ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਰੇਸ਼ਮ ਕੋਰ ਨੇ ਦੇਖ ਲਿਆ ਕਿ ਟਿੱਕਾ ਉਸ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਢੁਕਵਾਂ ਬੰਦਾ ਸੀ। ਹਾਲੇ ਉਹ ਵਿਆਹ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੰਨ ਰਿਹਾ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਮਨਾ ਲਵੇਗੀ। ਉਸ ਨੇ ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਬਾਰੇ, ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਤ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਉਹ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਸਵਾਲ ਕਰਦੀ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਸਪਤਾਹ-ਅੰਤ 'ਤੇ ਟਿੱਕੇ ਕੋਲ ਚਲੇ ਜਾਂਦੀ, ਰਾਤ ਵੀ ਉਸ ਕੋਲ ਰਹਿੰਦੀ। ਚਲਦੇ ਹਫਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਪੜੇ ਦੀ ਇਕ ਦੁਕਾਨ ਵਿਚ ਕੰਮ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਟਿੱਕੇ ਲਈ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਂਦੀ, ਘਰ ਦੀ ਸਫਾਈ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਪੜੇ ਧੋ ਦਿੰਦੀ। ਟਿੱਕਾ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਖ਼ੁਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੰਮ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਚਿਆਰੀ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਮੋਹਣ ਕੋਲ ਰੇਸ਼ਮ ਕੋਰ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ,
--ਬਚੀਂ ਭਾਈ, ਏਦਾਂ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਬਹੁਤ ਚਾਲੂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਕਿਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤੇਰੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸਿੱਧ ਕਰਕੇ ਪੱਕਾ ਟਿਕਾਣਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਵੇ।
--ਏਹਦਾ ਨਾ ਫਿਕਰ ਕਰ ਤੂੰ।

ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਏਨਾ ਮੂਰਖ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਸਮਝਦਾ ਸੀ ਕਿ ਰੇਸ਼ਮ ਕੋਰ ਮਾਰ 'ਤੇ ਸੀ। ਉਹ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਸੈੱਟਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਦੂਰ ਤਕ ਸੋਚ ਕੇ ਦੇਖ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਉਹ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਵਿਗਾੜ ਸਕਦੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਘਰ ਵਿਚ ਤੁਰੀ ਫਿਰਦੀ ਹੀ ਚੰਗੀ ਲਗਦੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨਾ ਵੀ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ। ਉਹ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਇਹ ਆਰਜ਼ੀ ਜਿਹਾ ਤੇ ਸਹੂਲਤ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤੀ ਆਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ਇਕ ਦਿਨ ਜਗਮੀਤ ਦਾ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਫੋਨ ਆਇਆ। ਉਹ ਕਹਿਣ ਲਗਿਆ,
--ਬੜੇ ਭਾਈ, ਤੂੰ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣ ਲੱਗਿਆਂ, ਸਾਨੂੰ ਦੱਸ ਤਾਂ ਦਿੰਦਾ।
--ਮੈਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਾਉਣ ਲੱਗਿਆ ਕੋਈ ਵਿਆਹ-ਵਿਊਹ।
--ਕੁੜੀ ਦਾ ਪਿਓ ਤੇ ਭਰਾ ਆਏ ਸੀ ਇਕ ਦਿਨ, ਕਹਿੰਦੇ ਕੁੜੀ ਤੇਰੇ ਨਾਲ਼ ਈ ਰਹਿੰਦੀ ਆ ਤੇ ਛੇਤੀ ਵਿਆਹ ਹੋ ਜਾਣਾਂ।

ਟਿੱਕਾ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਗਮੀਤ ਨੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ,
--ਉਹ ਤਾਂ ਬਈ, ਬੰਦੇ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੇ, ਬੜੇ-ਬੜੇ ਪੱਗੜ ਬੰਨੇ ਹੋਏ ਸੀ, ਜਿੱਦਾਂ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਆ।

ਟਿੱਕਾ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਪੈ ਗਿਆ ਤੇ ਰੇਸ਼ਮ ਕੋਰ ਨੂੰ ਉਡੀਕਣ ਲਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕੇ।

ਜਦੋਂ ਉਹ ਫਲੋਰ 'ਤੇ ਮੈਨੁਅਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹਫਤਾਵਾਰ ਤਨਖਾਹ ਮਿਲਦੀ ਪਰ ਹੁਣ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਮਹੀਨੇ ਮਿਲਿਆ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਹਰ ਪਹਿਲੀ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਉਸ ਦੇ ਕਰੰਟ-ਅਕਾਊਂਟ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੀ। ਉਹ ਖਰਚ ਜੋਗੇ ਪੈਸੇ ਰੱਖ ਕੇ ਬਾਕੀ ਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਸੇਵਿੰਗ ਅਕਾਊਂਟ ਵਿਚ ਭਿਜਵਾ ਦਿੰਦਾ। ਇਸ ਵਾਰ ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਫੋਨ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਅਗਿਓਂ ਮਸ਼ੀਨ ਦੱਸ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਖਾਤਾ ਖਾਲੀ ਹੈ। ਉਹ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇ ਤਨਖਾਹ ਨਹੀਂ ਵੀ ਆਈ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਖਾਤਾ ਕਦੇ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਛੱਡਿਆ। ਉਹ ਕੰਮ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦੇਰ ਲਈ ਛੁੱਟੀ ਕਰਕੇ ਬੈਂਕ ਗਿਆ। ਪਤਾ ਚਲਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੇ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਪੌਂਡ ਕਢਵਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਮਨਜਿੰਦਰ ਕੋਰ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਚੈੱਕ ਕੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਇਹ ਪੈਸੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਹ ਸਮਝ ਗਿਆ ਕਿ ਰੇਸ਼ਮ ਕੋਰ ਕੋਈ ਰੰਗ ਦਿਖਾ ਗਈ ਹੈ। ਉਹ ਹੀ ਕਿੰਨਾ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਉਸ ਦੇ ਬੈੱਡਰੂਮ ਦੀ ਸਫਾਈ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਾਗਜ਼ ਪੱਤਰ ਬੈੱਡਰੂਮ ਵਿਚ ਹੀ ਪਏ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਉਸੇ ਵਕਤ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਖਾਤੇ ਤੇ ਕਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਸੀਲ ਕਰਵਾ ਦਿਤੇ। ਘਰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਚੈੱਕ ਬੁੱਕ ਗਾਇਬ ਸੀ। ਇਕ ਕਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲ ਰਿਹਾ।

ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਰੇਸ਼ਮ ਕੋਰ ਆਮ ਵਾਂਗ ਆਈ। ਟਿੱਕਾ ਉਸ ਨੂੰ ਫਰੰਟ ਰੂਮ ਵਿਚ ਲੈ ਆਇਆ। ਪੁੱਛਣ ਲਗਿਆ,
--ਇਹ ਮਨਜਿੰਦਰ ਕੋਰ ਕੌਣ ਆ?

ਸਵਾਲ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਰੇਸ਼ਮ ਕੋਰ ਦਾ ਰੰਗ ਉੜ ਗਿਆ। ਉਹ ਥਥਲਾਂਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ,
--ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕੌਣ ਏ ਉਹ।

--ਜੇ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਪੌਂਡ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛ ਲੈਂਦੇ।

ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਰੇਸ਼ਮ ਕੌਰ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਉਠ ਖੜੀ ਹੋਈ ਤੇ ਬੋਲੀ,

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਰਫ ਲੱਤਾਂ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਈ ਪਤਾ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਔਰਤ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਪੈਸੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹੁੰਦੇ ਆ।

--ਤੇ ਇਹ ਆ ਤੁਹਾਡੀ ਅਸਲੀਅਤ, ਲੱਤਾਂ ਚੁਕਾਉਣ ਦੇ ਪੈਸੇ ਲੈਂਦੇ ਓ!

--ਨਹੀਂ ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਤੁਹਾਡੀ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਏ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਖ਼ੁਦਗਰਜ਼ ਓ, ...ਅਗਲੇ ਬਾਰੇ ਕੁਸ਼ ਸੋਚਦੇ ਈ ਨਹੀਂ, ਮੈਨੂੰ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਟੋਹਿਆ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਕੰਢੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਦੇ।

--ਹੁਣ ਜੇ ਮੈਂ ਪੁਲੀਸ ਸੱਦ ਲਵਾਂ ਤਾਂ ਫਿਰ...?

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਮੈਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਪੁਲੀਸ ਈ ਦੇਖੀ ਏ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਸੁਫਨੇ ਵੀ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਆਉਂਦੇ ਨੇ।

--ਚਲੋ ਫਿਰ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰਾਹੇ। ਇਥੇ ਈ ਸਭ ਖਤਮ।

--ਖਤਮ ਨਹੀਂ, ਟਿੱਕਾ ਜੀ ਹਾਲੇ ਭੁਗਤਾਨ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਰਹਿੰਦਾ।

ਉਸ ਨੇ ਪੂਰੇ ਰੋਅਬ ਨਾਲ ਕਿਹਾ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜੀ ਤੇ ਖਿੱਚਦਾ ਹੋਇਆ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵਲ ਲੈ ਤੁਰਿਆ। ਰੇਸ਼ਮ ਕੌਰ ਮਰਦਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਗੰਦੀਆਂ ਗਾਲ਼ਾ ਕੱਢਣ ਲੱਗੀ।

ਤੇਰਾਂ

ਜਗਮੀਤ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ ਕਿ ਦੀਪਾ ਬਹੁਤ ਬਿਮਾਰ ਸੀ। ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਸੀ। ਟਿੱਕਾ ਫਿਕਰਵੰਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਹਾਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਾਚੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸਿਹਤ ਖਰਾਬ ਸੀ। ਉਹ ਚਾਚੇ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਲਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗ ਰਹੀ ਕਿ ਚਾਚੇ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਮੁੰਦਰੀ ਤੋਂ ਜੁਬੈਦਾ ਤਕ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਤਕ ਪੁੱਜ ਸੀ। ਮੁੰਦਰੀ 'ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਧਾ ਫੋਨ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮੁੰਦਰੀ ਦਾ ਨਾਂ ਮਨ ਵਿਚ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਉਪਰ ਹਲਕੀ ਜਿਹੀ ਖਾਜ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਜਦ ਵੀ ਮੁੰਦਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਦੀ ਰਹੀ। ਉਸ ਦਾ ਇਵੇਂ ਅਣਗੌਲਣਾ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਗਿਆ। ਹਾਂ, ਗਿਲਾ ਜ਼ਰੂਰ ਸੀ। ਹੁਣ ਵੀ ਉਹ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਮੁੰਦਰੀ ਦਾ ਉਸ ਨਾਲ ਉਹੋ ਰਵੱਈਆ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਜਿਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਰੇਸ਼ਮ ਕੌਰ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਦਾ ਰਗੜਾ ਲਾ ਗਈ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੰਦਰੀ ਬਹੁਤ ਯਾਦ ਆਈ ਸੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਗਰੀਬ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬਹੁਤ ਇਮਾਨਦਾਰ ਸੀ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੇਣੇ ਚਾਹੇ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਲਏ। ਰੇਸ਼ਮ ਕੌਰ ਵਾਲਾ ਕਾਂਡ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਵੀ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਸਿੱਧ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਪੁਲੀਸ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗਿਆ। ਸ਼ਿੰਦੇ ਤੇ ਮੋਹਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ। ਹੁਣ ਚਾਹਲ ਦੇ ਬਿਮਾਰ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਿੰਦੇ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਕੋਈ ਮਸ਼ਵਰਾ ਵੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਸੋਚਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਜਾਣਾ ਚਾਹੇ ਪਰ ਸ਼ਿੰਦਾ ਕੰਮ 'ਤੇ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਮੋਹਣ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਨ ਚਲੇ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਕਰੇ। ਮੋਹਣ ਬੋਲਿਆ,

--ਟਿੱਕਿਆ, ਤੈਨੂੰ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਮੁੰਦਰੀ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਆਪਣੇ ਥਾਂ ਰਹਿਣ ਦੇ ਪਰ ਚਾਚੇ ਨਾਲ ਤੇਰਾ ਇਕ ਅਲੱਗ ਰਿਸ਼ਤਾ ਐ, ਪੁਰਾਣੀ ਦੋਸਤੀ ਐ। ਤੂੰ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰ ਕੇ ਪਤਾ ਕਰ ਕਿ ਚਾਚਾ ਕਿਹੜੇ ਹਸਪਤਾਲ ਐ।

--ਬੜੀ ਕੱਬੀ ਤੀਵੀਂ ਐ, ਜੇ ਮੂਹਰਿਓਂ ਉਲਟਾ-ਸਿੱਧਾ ਬੋਲੀ ਤਾਂ?

--ਉਲਟਾ-ਸਿੱਧਾ ਕੀ ਉਹ ਤੇਰੇ ਗੋਲ਼ੀ ਮਾਰਨ ਲੱਗੀ ਆ, ਆਖਰ ਤੇਰੀ ਹੀ ਤਾਂ ਮੁੰਦਰੀ ਐ ਉਹ, ਜੇ ਨਾ ਕੁਸ਼ ਦੱਸੂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤੋਂ ਪਤਾ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ, ਲੈਸਟਰ ਕਿਹੜੇ ਪੰਜਾਹ ਹਸਪਤਾਲ ਹੋਣੇ ਆਂ!

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਲੰਚ ਬ੍ਰੇਕ ਵਿਚ ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਚਾਚੇ ਦੇ ਘਰ ਉਸ ਨੇ ਫੋਨ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਘਰ ਭਾਵੇਂ ਬਦਲ ਲਿਆ ਸੀ ਪਰ ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਉਹੋ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲਾ ਹੀ ਸੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਹੀ ਫੋਨ ਚੁੱਕਿਆ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ,

--ਕੀ ਹਾਲ ਚਾਚੇ ਦਾ?

--ਕੌਣ ਬੋਲਦਾ?

ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਰੁੱਖਾ ਜਿਹਾ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ। ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਇਕ ਪਲ ਲਈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਉੱਤਰ ਨਾ ਸੁੱਝਿਆ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ,

--ਮੈਂ ਓਹਦਾ ਕੋਈ ਦੋਸਤ ਬੋਲ ਰਿਹਾਂ। ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਓ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਐ ਉਹ?

ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਮੁੰਦਰੀ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਈ, ਬੋਲੀ,

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਦੀਪਾ ਤਾਂ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ।

--ਕਦੋਂ?

--ਹੁਣੇ ਈ, ਮੈਂ ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਆ ਰਹੀ ਆਂ।

-- ਓਹ ਹੋ! ...ਮੈਂ ਘੰਟੇ ਕੁ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਰਿਹਾਂ।

ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੁਣੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਫੋਨ ਰੱਖ ਦਿਤਾ। ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਰੋਣ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਉਸ ਤੋਂ ਸਹੀ ਨਾ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਤੇ ਲੈਸਟਰ ਲਈ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਘੰਟੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਉਹ ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਘਰ ਮੂਹਰੇ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਘੰਟੀ ਵਜਾਈ। ਮਨਜੀਤ ਨੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਹਲਿਆ। ਟਿੱਕਾ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਣਦਾ। ਉਹ ਉਲਝਣ ਵਿਚ ਪੈ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਕਹੇ। ਮਨਜੀਤ ਨੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਜਿਹਾ ਲਾ ਲਿਆ ਤੇ ਬੋਲੀ,

--ਆਓ, ਅੰਦਰ ਲੰਘ ਆਓ।

ਉਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਕ ਪਾਸੇ ਜੁੱਤੀਆਂ ਖੋਹਲੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਵ ਕਿ ਅੰਦਰ ਲੋਕ ਅਫਸੋਸ ਲਈ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਬੂਟ ਬਾਕੀ ਜੁੱਤੀਆਂ ਕੋਲ ਖੋਹਲ ਦਿਤੇ ਤੇ ਫਰੰਟ ਰੂਮ ਵਿਚ ਜਾ ਵੜਿਆ। ਘਰ ਛੋਟਾ ਹੀ ਸੀ। ਚਾਚੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਘਰ ਤੋਂ ਕੁਝ ਛੋਟਾ। ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੇ ਬੂਟ ਲਾਹੇ ਸਨ ਉਸ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਰਸੋਈ ਸੀ ਤੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਇਹ ਲੌਂਜ। ਲੌਂਜ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਉਪਰਲੀ ਮੰਜ਼ਲ ਨੂੰ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜਦੀਆਂ ਸਨ। ਅੱਠ-ਦਸ ਲੋਕ ਲੌਂਜ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਫਤਿਹ ਬੁਲਾਈ। ਚਿੱਟੇ ਕਪੜਿਆਂ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਮੁੰਦਰੀ ਉੱਠੀ ਤੇ ਧਾਹਾਂ ਮਾਰਦੀ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁੰਬੜ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਘੁੱਟ ਲਿਆ। ਅਜੀਬ ਜਿਹਾ ਸਕੂਨ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ। ਅਜੀਬ ਜਿਹਾ ਸਰੂਰ, ਅਜੀਬ ਜਿਹਾ ਸਵਾਦ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਸਵਾਦੀ ਫਲ ਦਾ ਸਵਾਦ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਚੱਖੀਏ। ਉਸ ਨੇ ਹੌਲੇ ਜਿਹੇ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਬੈਠਾਇਆ ਤੇ ਆਪ ਵੀ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠੇ ਗਰੰਥੀ ਲਗਦੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ,

--ਕੀ ਅਚਾਨਕ ਹੋ ਗਿਆ ਇਹ ਸਭ?

--ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਹੀ ਭਾ ਜੀ ਹਸਪਤਾਲ ਗਏ ਸੀ ਤੇ ਬੱਸ ਅਜ ਸਵੇਰੇ ਪੂਨਮ ਭੈਣ ਜੀ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ ਕਿ ਜਲਦੀ ਪਹੁੰਚੋ, ਜਦ ਇਹ ਗਏ ਤਾਂ ਭਾਣਾ ਵਰਤ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।

--ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਦੋ ਕੁ ਹਫਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰੀ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਤਾਂ ਜ਼ਰਾ ਸੁਸਤ ਸੀ ਪਰ, ...ਸੁਗਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋਈਆਂ, ਇਹ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਅਜ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਫੋਨ ਆਇਆ ਤਾਂ ਪਤਾ ਬਿਮਾਰ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ।

ਮਨਜੀਤ ਤੇ ਮਿਸਜ਼ ਭੰਗੂ ਸਮਝ ਗਈਆਂ ਕਿ ਇਹ ਟਿੱਕਾ ਹੈ। ਪੂਨਮ ਨੇ ਟਿੱਕੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿਵੇਂ ਉਸ ਦਾ ਟਿੱਕੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਹੋਇਆ, ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੁੰਦਰੀ ਬਣਾ ਲਿਆ ਪਰ ਪਾ ਦਿਤਾ ਦੀਪੇ ਦੀ ਉਂਗਲ ਵਿਚ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਉਹ ਅਪੇਖਿਆ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੀਪੇ ਦੇ ਦੋਸਤ ਅਮਰੀਕ ਨੇ ਕਿਹਾ,

--ਸੁਗਲ ਤਾਂ ਦੀਪੇ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿਚ ਸੀ, ਹਰ ਵੇਲੇ ਹੱਸਣਾ-ਖੇਡਣਾ।

ਤਰਸੇਮ ਵੀ ਅਫਸੋਸ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਓਪਰੇ ਜਿਹੇ ਬੰਦੇ ਦਾ ਪੂਨਮ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਆ ਬੈਠਣਾ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਟਿੱਕੇ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਨਣ ਲਈ ਪੁੱਛਿਆ,

--ਤੁਸੀਂ ਭਾਈ ਸਾ'ਬ..., ਤੁਸੀਂ ਕਿਥੇ ਰਹਿੰਦੇ ਓ?

--ਮੈਂ ਬਰਮੀਘੰਮ ਰਹਿਨਾ, ...ਚਾਹਲ ਪਹਿਲਾਂ ਓਥੇ ਈ ਸੀ।

ਤਰਸੇਮ ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਝਿਪਦਾ ਜਿਹਾ, ਸਿਰ ਮਾਰਦਾ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਿਆ। ਮਿਸਜ਼ ਭੰਗੂ ਉੱਠੀ ਤੇ ਬੋਲੀ,

--ਚੰਗਾ ਪੂਨਮ, ਮੈਨੂ ਹੁਣ ਜਾਣਾ ਪੈਣਾ, ਅੱਜ ਮੇਰੀ ਕੁੜੀ ਤੇ ਜਵਾਈ ਨੇ ਆਉਣਾ, ਮੇਰੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਹੋਈ ਤਾਂ ਦੱਸ ਦੇਈਂ।

ਪੂਨਮ ਉਸ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਠੀ। ਮਿਸਜ਼ ਭੰਗੂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲੈਂਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ,

--ਜੋ ਹੋਣਾ ਸੀ ਭੈਣ ਮੇਰੀ, ਹੋ ਗਿਆ, ਹੁਣ ਰੱਬ ਦਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਨਜੂਰ ਕਰ, ...ਮੈਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ਼ ਆਂ, ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਕੱਲੀ ਨਾ ਸਮਝੀਂ।

ਉਹ ਗਈ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕ ਤੇ ਨਾਜਰ, ਜੋ ਦੀਪੇ ਦੇ ਦੋਸਤ ਸਨ ਉਹ ਵੀ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਪੇ ਦੇ ਦੂਰ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿਚੋਂ ਲਗਦੀ ਭੈਣ ਨਾਮੋ ਵੀ ਤੁਰ ਗਈ। ਹੁਣ ਉਹ ਪੰਜ-ਛੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਦੀਪੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਬਾਹਰ ਹਨੇਰਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਠਿਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ,

--ਮੈਂ ਤਾਂ ਹੁਣ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਤਾਬਿਆ ਵਿਚ ਜਾਣਾ। ...ਤੁਹਾਡਾ ਸਭ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅੱਜ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਆ, ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਸੱਤ ਕੁ ਵਜੇ ਪੁੱਜ ਜਾਇਓ।

ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੀ ਚਲੇ ਗਿਆ। ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵਕਤ ਸਿਰ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਬਹੁਤ ਲੋੜ ਸੀ। ਤਰਸੇਮ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਤਾੜਿਆ। ਉਹ ਮੁੰਦਰੀ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹੱਕ ਨਾਲ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਉਹ ਜਾਣ ਲਈ ਉਠ ਖੜਿਆ ਤੇ ਬੋਲਿਆ,

--ਭਰਜਾਈ, ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਸਕਾ ਭਰਾ ਤੁਰ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ...ਮੇਰੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਹੋਈ ਤਾਂ ਝਿਜਕੀਂ ਨਾ। ਫੋਨ ਕਰ ਦੇਈਂ, ਮੈਂ ਇਕਦਮ ਪਹੁੰਚ ਜਾਊਂ।

--ਠੀਕ ਐ ਭਾਜੀ, ...ਥੈਂਕਸ। ...ਹੁਣ ਟਿੱਕਾ ਜੀ ਹੈਗੇ ਆ।

ਪੂਨਮ ਨੇ ਜਾਣ ਕੇ ਟਿੱਕੇ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਆ। ਤਰਸੇਮ ਨੂੰ ਟਿੱਕੇ ਦਾ ਨਾਂ ਕੁਨੈਣ ਵਾਂਗ ਲਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਬੈਠੇ ਸਨ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਉਠ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਰਹਿ ਗਏ ਮਨਜੀਤ, ਟਿੱਕਾ ਤੇ ਮੁੰਦਰੀ। ਮਨਜੀਤ ਨੂੰ ਬੇਅਰਾਮ ਜਿਹੀ ਦੇਖ ਕੇ ਮੁੰਦਰੀ ਬੋਲੀ,

--ਮਨਜੀਤ, ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਤੂੰ ਹੁਣ ਬੇਸ਼ਕ ਜਾਹ।

--ਰੋਟੀ ਦੇ ਟਾਈਮ ਆ ਜਾਇਓ।

--ਦੇਖਦੇ ਆਂ। ਮੈਂ ਵੀ ਰਾਤ ਦੀ ਮਾਂਹਾਂ ਦੀ ਦਾਲ਼ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਆ।

ਮਨਜੀਤ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਹਲ ਕੇ ਚਲੇ ਗਈ। ਹੁਣ ਰਹਿ ਗਏ ਟਿੱਕਾ ਤੇ ਮੁੰਦਰੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਉਠਦੀ ਹੋਈ ਬੋਲੀ,

--ਮੈਂ ਚਾਹ ਬਣਾਉਂਨੀ ਆਂ।

ਉਹ ਰਸੋਈ ਵਲ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਈ। ਟਿੱਕਾ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਮਗਰ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ,

--ਆਏ'ਮ ਰੀਅਲੀ ਸੌਰੀ ਔਨ ਹਿਜ ਡੈੱਥ।

--ਆਏ ਨੋ।

--ਹੀ ਵੌਜ ਗਰੇਟ ਮੈਨ।

-- ਆਏ ਨੋ।

--ਹੀ ਵੌਜ ਗਰੇਟ ਫਰੈਂਡ।

--ਆਏ ਨੋ।

--ਕੋਈ ਐਸੀ ਚੀਜ਼ ਵੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ 'ਆਈ ਨੋ' ਨਹੀਂ?
--ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ।
--ਮਿਸਾਲ ਦੇਹ।
--ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡਾ ਈ ਨਹੀਂ ਪਤਾ।
--ਤੂੰ ਝੂਠ ਬੋਲਦੀ ਏਂ ਮੁੰਦਰੀਏ, ਤੈਨੂੰ ਮੇਰਾ ਸਭ ਪਤਾ!
--ਮੈਨੂੰ ਮੁੰਦਰੀ ਨਾ ਕਹੋ।
--ਕਿਉਂ ਨਾ ਕਹਾਂ? ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਮੁੰਦਰੀ ਐਂ।
--ਓਹ ਮੁੰਦਰੀ ਜਿਹੜੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਉਂਗਲ 'ਚ ਪਾ ਦਿਤੀ ਗਈ ਸੀ?
--ਪਰ ਮੁੰਦਰੀ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਸੀ।
--ਮੁੰਦਰੀ ਇਕ ਪਲ ਲਈ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਬੇਗਾਨੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਐ, ਹੁਣ ਤੁਸੀ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਕਿੱਦਾਂ ਆਪਣੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਆਂ?
--ਮੇਰੀ ਮੁੰਦਰੀ ਕਿਸੇ ਧਾਂਤ ਦੀ ਬਣੀ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਸਾਹਾਂ ਦੀ ਮੁੰਦਰੀ ਆ, ਇਹ ਮੇਰੀ ਆ ਤੇ ਮੇਰੀ ਈ ਰਹਿਣੀ ਆਂ।
--ਏਨਾ ਯਕੀਨ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਟਿੱਕਾ ਜੀ।

ਟਿੱਕਾ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਤੇ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਬਾਹਾਂ ਵਿਚ ਕੱਸਦਾ ਬੋਲਿਆ,
--ਕਹਿ, ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਮੁੰਦਰੀ ਨਹੀਂ!

ਮੁੰਦਰੀ ਕੁਝ ਨਾ ਬੋਲੀ। ਉਹ ਟਿੱਕੇ ਨਾਲ ਚੁੰਬੜ ਗਈ।

ਉਸ ਨੇ ਚਾਹ ਬਣਾਈ ਤੇ ਲੌਂਜ ਵਿਚ ਆ ਸੈਟੀ 'ਤੇ ਬਰੋ-ਬਰਾਬਰ ਬੈਠ ਕੇ ਪੀਣ ਲੱਗੇ। ਟਿੱਕਾ ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ। ਮੁੰਦਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਦੀਪੇ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਆਦਤ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੀ ਰਹੀ। ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਬਾਰੇ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੇ ਢੇਰ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਹ ਕਾਹਲੀ-ਕਾਹਲੀ ਬੋਲੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਦੇਰ ਦੀਆਂ ਰੁਕੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੁਣੇ ਹੀ ਕਰ ਲੈਣੀਆ ਹੋਣ। ਅਚਾਨਕ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੇ ਚੇਤੇ ਆਉਣ ਵਾਂਗ ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ,
--ਫਿਊਨਰਲ ਦਾ ਕੀ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਆਂ।
--ਹਾਲੇ ਅੱਜ ਈ ਤਾਂ ਦੀਪਾ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ, ਕੱਲ ਨੂੰ ਸੋਚਦੇ ਆਂ। ਉਹਦੇ ਪਹਿਲੇ ਟੱਬਰ ਨੂੰ ਵੀ ਖ਼ਬਰ ਦੇਣੀ ਆਂ। ਭਰਾ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਤਰਸੇਮ ਨੇ ਫੋਨ ਕਰ 'ਤਾ ਸੀ।
--ਤਰਸੇਮ ਕੌਣ ਆਂ?
--ਆਹ ਜਿਹੜਾ ਡੈਂਬਰੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਾਲ਼ਾ, ਲਾਲ ਪੱਗ ਵਾਲ਼ਾ ਬੈਠਾ ਸੀ।
--ਜਿਹੜਾ ਮੇਰੇ ਵਲ ਔਖਾ-ਔਖਾ ਦੇਖਦਾ ਸੀ?
--ਉਹੀ। ...ਦੇਖਿਆ, ਤੁਹਾਡੇ ਆਉਣ 'ਤੇ ਕਿੱਦਾਂ ਘਬਰਾ ਗਿਆ ਸੀ!

ਮੁੰਦਰੀ ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਬੈਠੀ ਸੀ, ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਹੱਟਵੀਂ। ਉਹ ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਆਉਂਦੀ ਬੋਲੀ,
--ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੁਣਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਆ ਜਾਓਗੇ।
--ਭਲਾ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਇਕੱਲੀ ਕਿੱਦਾਂ ਛੱਡ ਸਕਦਾਂ!
--ਤਾਂ ਹੀ ਲਗਾਤਾਰ ਮਿਲਣ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ!
--ਤੂੰ ਖਹਾਮਖਾਹ ਮਾਹਾਂ ਦੇ ਆਟੇ ਵਾਂਗ ਆਕੜੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਭੱਜ ਲੈ ਜਿਥੇ ਤਕ ਭੱਜਣਾ!

ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਘੁੱਟ ਲਿਆ।

ਅੱਠ ਕੁ ਵਜੇ ਸਨ ਕਿ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਿਆ। ਮੁੰਦਰੀ ਬੋਲੀ,
--ਇਸ ਵੇਲੇ ਕੌਣ ਹੋ ਸਕਦਾ?
--ਮੈਂ ਦੇਖਦਾਂ।

ਕਹਿੰਦਾ ਟਿੱਕਾ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵਲ ਵਧਿਆ। ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਹਲਿਆ ਤਾਂ ਤਰਸੇਮ ਬਾਹਰ ਖੜਾ ਸੀ। ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਤਰਸੇਮ ਝਿਪ ਗਿਆ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ,
--ਹਾਂ ਜੀ, ਭਾ ਜੀ?
--ਮ..ਮੈਂ ਤਾਂ ਭਰਜਾਈ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਆਇਆ ਸੀ ਕਿ ਕੁਸ਼ ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ, ਨਾਲੇ ਫਿਊਨਰਲ ਬਾਰੇ ਸਲਾਹ ਕਰਨੀ ਸੀ।

ਜਦ ਤਕ ਮੁੰਦਰੀ ਵੀ ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਆ ਖੜੀ। ਉਸ ਦੇ ਮੋਢੇ 'ਹੱਥ ਰੱਖਦੀ ਬੋਲੀ,
--ਭਾਜੀ, ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਹੁਣ ਟਿੱਕਾ ਜੀ ਇਥੇ ਹੀ ਨੇ।

ਚੌਦਾਂ

ਸਵੇਰੇ ਉਠਦਿਆਂ ਹੀ ਦੀਪੇ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਦਾ ਫੋਨ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਫਿਊਨਰਲ ਦਾ ਸਾਰਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਉਹੀ ਕਰੇਗਾ। ਮੁੰਦਰੀ ਬੋਲੀ,
--ਚਲੋ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਹਨੇ ਲੈ ਲਈ, ਠੀਕ ਈ ਹੋਇਆ। ਓਦਾਂ ਏਹਨੇ ਕਦੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਟੱਬਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆਂ। ਮੈਨੂੰ ਦੀਪੇ ਦੇ ਫਿਊਨਰਲ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਬਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ! ਵੈਸੇ ਦੀਪਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਇੰਸੋਅਰੈਂਸ ਕਰਾ ਗਿਐ।

ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਉਪਰ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਲੈ ਲਈ। ਦਸ ਕੁ ਵਜੇ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਫੋਨ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਦੀਪੇ ਦਾ ਅਫਸੋਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਹੀ ਆਉਣ ਲੱਗੇ ਸਨ। ਟਿੱਕਾ ਤੇ ਮੁੰਦਰੀ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਕ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਚਾਦਰ ਵਿਛਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਔਰਤਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤੇ ਮਰਦ ਇਕ ਪਾਸੇ। ਟਿੱਕੇ ਵਲ ਸਭ ਨੇ ਹੀ ਸਵਾਲੀ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਘੜ ਲਿਆ। ਇਕ ਸਿਆਣੀ ਜਿਹੀ ਔਰਤ ਨੇ ਮੁੰਦਰੀ ਤੋਂ ਟਿੱਕੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਕਿ ਉਸ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹੈ। ਲੋਕ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ। ਅਮਰੀਕ ਤੇ ਨਾਜਰ ਇਕੱਠੇ ਆਏ ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੀ ਉਠ ਕੇ ਤੁਰ ਪਏ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਉਹ ਬੈਠੇ ਰਹੇ ਟਿੱਕੇ ਵਲ ਹੀ ਦੇਖਦੇ ਰਹੇ। ਅਮਰੀਕ ਨੇ ਕਿਹਾ,

--ਨਾਜਰਾ, ਸਮਝਿਆ ਕੁਸ਼?

--ਥੋੜਾ ਥੋੜਾ।

--ਕਿੰਨਾ ਕੁ?

--ਇੰਨਾ ਕੁ ਕਿ ਆਪਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਦੀਪਾ ਜਵਾਨ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਕਿੱਦਾਂ ਨਿਭਦਾ ਹੋਊ ਤੇ ਇਹ ਕੁੜੀ ਵੀ ਸਤੀ-ਸਵਿਤਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਫਿਰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹਨੇ ਇਹ ਬੰਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਈ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

--ਬਿਲੁਕਲ ਠੀਕ ਸਮਝਿਆਂ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਦੀਪੇ ਨਾਲ਼ ਏਨੇ ਸਾਲ ਇਹ ਕਿੱਦਾਂ ਕੱਢ ਜਾਂਦੀ।

--ਅਮਰੀਕ ਸਿਆਂ, ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਕਹਾਂ?

--ਕਹਿ।

--ਜੇ ਦੀਪਾ ਵਿਆਹ ਨਾ ਕਰਾਉਂਦਾ ਤਾਂ ਸ਼ੈਦ ਹਾਲੇ ਨਾ ਮਰਦਾ।

--ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਆ। ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਂਦੇ ਕਰਾਉਂਦੇ ਨੇ ਕਰਜਾ ਲੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਤੇ ਦਿਨੋ ਦਿਨ ਕਰਜੇ 'ਚ ਡੁੱਬਦਾ ਗਿਆ, ਨਾਲ਼ ਈ ਉਹਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਵਧਦੀ ਗਈ।

--ਸ਼ਰਾਬ ਤਾਂ ਸ਼ੈਦ ਏਸ ਬੰਦੇ ਕਰਕੇ ਪੀਂਦਾ ਹੋਵੇ।

--ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਵੈਸੇ ਏਸ ਬੰਦੇ ਦੀਆਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਿਫਤਾਂ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਬਾਕੀ ਰੱਬ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਪਤਾ ਕੁਸ਼ ਨੀਂ!

--ਪਰ ਤੂੰ ਏਹ ਦੇਖਲਾ ਬਈ ਦੀਪੇ ਦੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਕੁਸ਼ ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ ਈ ਆ ਕੇ ਅਗਲੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਮਾਨਤ ਸਾਂਭ ਲਈ।

--ਤੇ ਤਰਸੇਮ ਵਰਗੇ ਮੁੱਛਾਂ ਨੂੰ ਵੱਟ ਦਿੰਦੇ ਰਹਿ ਗਏ।

ਕਹਿ ਕੇ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਹੱਸਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਤਰਸੇਮ ਦੀ ਵੈਨ ਖੜਦੀ ਦੇਖ ਲਈ। ਉਹ ਉਹਦੇ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਏ। ਤਰਸੇਮ ਵੈਨ ਵਿਚੋਂ ਉਤਰਿਆ। ਨਾਜਰ ਨੇ ਆਖਿਆ,

--ਪੰਛੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਟਾਹਣੀ ਤੇ ਜਾ ਬੈਠਾ ਤੇ ਤੂੰ ਰਹਿ ਗਿਆ ਦੇਖਦਾ ਈ!

ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਤਰਸੇਮ ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਮੁਸਕਰਾਇਆ ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਬੋਲੇ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਗਿਆ।

ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਮਨਜੀਤ ਜਦ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਬੋਲੀ,

--ਤੇਰੀ ਚੋਣ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਆ। ਹੁਣ ਨਾ ਛੱਡੀਂ ਏਹਨੂੰ, ਘੁੱਟ ਕੇ ਫੜ ਰੱਖੀਂ।

ਮੁੰਦਰੀ ਹੱਸਣ ਲੱਗੀ। ਟਿੱਕੇ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਕਦੇ ਕਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਗੱਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਮਿਸਜ਼ ਭੰਗੂ ਤੇ ਮਨਜੀਤ ਖੁਲ੍ਹ ਕੇ ਕਰਨ ਲੱਗੀਆਂ। ਦੀਪੇ ਦੀ ਮੌਤ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਸਭ ਨੂੰ ਦਿਸ ਹੀ ਰਹੀ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਓਨੀ ਤਕਲੀਫ-ਦੇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫਿਊਨਰਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਦੀਪੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸਤ ਆਏ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਟੱਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਇਆ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਸ਼ਿੰਦੇ ਰਾਹੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਤਾਂ ਪੁਜਦਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਵੀ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਵਾਪਸ ਕੰਮ 'ਤੇ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਈ ਤੇ ਟਿੱਕਾ ਵੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਮਿਸਜ਼ ਭੰਗੂ ਬੋਲੀ,

--ਹੁਣ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰੋਪੋਜ਼ ਕਰ ਦੇਹ।

--ਨਹੀਂ ਭੈਣ ਜੀ, ਇਸ ਵਾਰ ਪ੍ਰੋਪੋਜ਼ ਟਿੱਕਾ ਜੀ ਕਰਨਗੇ, ਮੈਂ ਇਕ ਵਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਆਂ।

--ਜੇ ਉਹਨੇ ਨਾ ਏਦਾਂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ?

--ਤਾਂ ਫੇਰ ਏਦਾਂ ਈ ਚੱਲੂ।

ਆਖਦੀ ਮੁੰਦਰੀ ਹੱਸੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਦੀਪੇ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਿਮਾਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਮੁੰਦਰੀ ਮੁੜ ਟਿੱਕੇ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ। ਇੰਨੇ ਦਿਨ ਮੁੜ ਟਿੱਕੇ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਪਹਿਲੇ ਜਿਹਾ ਪਿਆਰ ਜਾਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਟਿੱਕਾ ਹੁਣ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੈਸਟਰ ਹੀ ਆ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ। ਸਪਤਾਹ-ਅੰਤ 'ਤੇ ਮੁੰਦਰੀ ਬਰਮੀਘੰਮ ਚਲੇ ਜਾਂਦੀ। ਦੋ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਇਵੇਂ ਹੀ ਲੰਘੇ ਤਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਟਿੱਕਾ ਕਹਿਣ ਲਗਿਆ,

--ਮੁੰਦਰੀਏ, ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਤੂੰ ਬਰਮੀਘੰਮ ਆ ਜਾਂਦੀ?

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਕੀ ਕਰੂੰ ਮੈਂ ਬਰਮੀਘੰਮ ਆਕੇ, ਜੇ ਆਪਾਂ ਢਿੱਡ ਈ ਘਸਾਉਣੇ ਆਂ ਤਾਂ ਏਦਾਂ ਈ ਘਸਾਈ ਜਾਨੇ ਆਂ, ਕਦੇ ਬਰਮੀਘੰਮ ਤੇ ਕਦੇ ਲੈਸਟਰ।

ਆਖ ਕੇ ਉਹ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਹੱਸੀ ਤੇ ਫਿਰ ਬੋਲੀ,

--ਮੇਰੀ ਹੁਣ ਜੌਬ ਬਣੀ ਹੋਈ ਆ, ਮੇਰਾ ਸਰਕਲ ਵੀ ਆ। ...ਹਾਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਅਗਾਂਹ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਆਂ ਤਾਂ ਸੋਚੋ।

--ਅਗਾਂਹ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਆਂ, ਦੱਸ, ਕਰ ਲੈਂਨੇ ਆਂ।

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਇਹ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚੋ, ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਝਦਾਰ ਓ, ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਓ।

--ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਦਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਜਿਹੇ ਪਾਈ ਜਾਨੀ ਆਂ।

ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਹੋਰ ਗੱਲ ਤੋਰ ਲਈ।

ਬਰਮੀਘੰਮ ਆਉਣ ਦਾ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਇਕ ਫਾਇਦਾ ਇਹ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਉਹ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਿੱਖ ਜਾਂਦੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਕੰਪਿਊਟਰ ਚਲਾਉਣਾ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤਕ ਜਾਣਦੀ ਸੀ। ਟਿੱਕਾ ਉਸ ਨੂੰ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਈਟਾਂ ਖੋਹਲ ਕੇ ਦਿਖਾਉਂਦਾ। ਯੂਟਿਊਬ ਤੋਂ ਉਹ ਫਿਲਮਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇਖਦੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਈਮੇਲ ਐਡਰਸ ਵੀ ਬਣਾ ਦਿਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਇਕ ਰਾਤ ਟਿੱਕਾ ਬਰਮੀਘੰਮ ਹੀ ਸੀ। ਦੱਸ ਕੁ ਵਜੇ ਉਹ ਕੰਪਿਊਟਰ ਨੂੰ ਗੋਦੀ ਵਿਚ ਲਈ ਬੈਠਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਫੋਨ ਖੜਕਿਆ। ਮੁੰਦਰੀ ਦਾ ਸੀ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਫੋਨ ਚੁੱਕਿਆ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੁੰਦਰੀ ਸੀ। ਉਹ ਕੰਬਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ,

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਕੋਈ ਮੇਰਾ ਡੋਰ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ।

--ਕੌਣ ਆਂ?

--ਕੋਈ ਮੁੰਡਾ ਜਿਹਾ, ਮੈਂ ਉਪਰੋਂ ਵਿੰਡੋ ਵਿਚਦੀ ਦੇਖਿਆ।

--ਡੋਰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਖੋਹਲੀਂ, ਮੈਂ ਆਉਂਨਾ।

ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਕਾਹਲੀ ਵਿਚ ਕਪੜੇ ਪਾਏ ਤੇ ਕਾਰ ਲੈਸਟਰ ਨੂੰ ਦੁੜਾ ਲਈ। ਉਸ ਦੇ ਜਾਂਦੇ ਨੂੰ ਮੁੰਦਰੀ ਖੜੀ ਡਰ ਨਾਲ ਕੰਬੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਕਿਹਾ,

--ਤੂੰ ਏਨੀ ਬਹਾਦਰ ਕੁੜੀ ਐਂ ਤੇ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਤੋਂ ਈ ਡਰੀ ਜਾਨੀ ਆਂ?

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਇਹ ਗੱਲ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਨਹੀਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਤੋੜ ਕੇ ਅੰਦਰ ਆ ਵੜੇ ਤਾਂ...!

--ਐਵੇਂ ਨਹੀਂ ਘਬਰਾਈਦਾ। ਮੈਂ ਦੇਖਦਾਂ, ਆਉਣ ਦੇ ਜਿਹੜਾ ਆਉਂਦਾ, ਕਿਤੇ ਉਹੀ ਤਰਸੇਮ ਤਾਂ ਨਹੀਂ।

--ਨਹੀਂ, ਇਹ ਕੋਈ ਮੁੰਡਾ ਜਿਹਾ, ਮੇਨ ਰੋਡ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀਆਂ ਦਾ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਆ, ਦੀਪਾ ਇਕ ਵਾਰੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਾਕ ਵਿਚ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਭੈਣ ਮੇਰੇ ਘਰ ਆ, ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਉਥੋਂ ਈ ਕੋਈ ਮੁੰਡਾ ਹੈਗਾ। ਅੱਗੇ ਵੀ ਇਕ ਦਿਨ ਕਿਸੇ ਨੇ ਡੋਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਫੇਰ ਦੌੜ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੱਜ ਕੋਈ ਡੋਰ ਕਰਦਾ ਬਾਹਰ ਈ ਖੜਾ ਰਿਹਾ।

--ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀ ਦੱਸਿਆ?

--ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਵੋਂਗੇ। ਮੈਂ ਇਥੇ ਮੇਰੀ ਇਕ ਸਹੇਲੀ ਆ ਪੁਲੀਸ ਵਾਲੀ, ਆਪਣੀ ਕੁੜੀ ਆ ਤੇਜੀ ਸੱਗੂ, ਉਹਨੂੰ ਦਸਿਆ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮੁਬਾਈਲ ਨੰਬਰ ਵੀ ਦਿਤਾ ਹੋਇਆ, ਮੈਂ ਕਰਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਬੰਦ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ।

--ਚੱਲ, ਕੱਲ ਨੂੰ ਓਸ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਗੇੜਾ ਮਾਰ ਕੇ ਆਵਾਂਗੇ।

--ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਜਾ ਕੇ ਕੀ ਕਰਾਂਗੇ।

--ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਸਾਂਗੇ ਕਿ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਇਕੱਲੀ ਨਾ ਸਮਝਣ।

ਆਖਦਾ ਟਿੱਕਾ ਹੱਸਣ ਲਗਿਆ।

ਪੰਦਰਾਂ

ਮੁੰਦਰੀ ਤੇ ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਦੌੜ-ਭੱਜ ਦੇ ਇਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਛੁੱਟੀਆਂ ਉਹ ਇਕੱਠੇ ਹੀ ਗੁਜ਼ਾਰਦੇ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਪੱਬ ਬਗੈਰਾ ਜਾਣਾ ਤਾਂ ਇਕ ਕਿਸਮ ਨਾਲ ਬੰਦ ਹੀ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਮੋਹਣ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ‘ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕਰਨ ਵੀ ਨਾ ਜਾਂਦਾ। ਆਪਣੇ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟ ਦੋਸਤ ਜੱਸ, ਜਿਸ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੀ, ਕੋਲ ਵੀ ਨਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਸਾਲ ਤਾਂ ਉਹ ਇੰਡੀਆ ਵੀ ਨਾ ਗਿਆ। ਸ਼ਿੰਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਫੋਨ ਉਪਰ ਹੀ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਆਈ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ‘ਤੇ ਹੀ ਬੀਤਦਾ। ਮੁੰਦਰੀ ਦਾ ਕੰਪਿਊਟਰ ਉਪਰ ਸਾਫ-ਹੱਥ ਦੇਖ ਕੇ ਟਿੱਕਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲਗਦਾ,

--ਤੇਰੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਕੈਪਸਟੀ ਐ, ਕੋਈ ਕੋਰਸ ਬਗੈਰਾ ਕਰ ਲੈ। ਨਰਸਿੰਗ ਬਗੈਰਾ ਦਾ।

--ਕੋਈ ਲੱਭ ਦਿਓ ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਕਿਤੇ ਐਡਮਿਸ਼ਨ ਲੈ ਦਿਓ, ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਖਵੱਈਆ, ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥ ਮੇਰੀ ਡੋਰ!

ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਆਈ ਮੁੰਦਰੀ ਆਖਣ ਲਗਦੀ।

ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਕੁਝ ਵਧੀਆ-ਵਧੀਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿੰਦਾ। ਕਈ ਵਾਰ ਲੜ ਵੀ ਪੈਂਦੇ। ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਤਾਂ ਗੁੱਸਾ ਨੱਕ ‘ਤੇ ਹੀ ਪਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਉਹ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਗਾਲ ਵੀ ਕੱਢ ਦਿੰਦਾ। ਉਸ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗਾਲ਼ -‘ਮਾਂ ਯਾਵੀ’ ਹੀ ਹੁੰਦੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਵੀ ਰੁੱਸੀ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ, ਬਿਨਾਂ ਦੱਸੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦੀ। ਕਈ ਦਿਨ ਤਕ ਫੋਨ ਵੀ ਨਾ ਕਰਦੀ। ਫਿਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਉਹ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਕਰਕੇ ਬੋਲਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ। ਦੁਬਾਰਾ ਮਿਲਦੇ ਤਾਂ ਪਿਆਰ ਦੂਣ-ਸਵਾਇਆ ਹੋ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ ਮੁੰਦਰੀ ਟਿੱਕੇ ਵਿਚੋਂ ਦੀਪੇ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਗਦੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਜਦ ਉਸ ਦਾ ਜਨਮਦਿਨ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਸਮਸ, ਵੈਲਨਟਾਈਨ ਡੇ ਬਗੈਰਾ ਹੁੰਦੇ। ਟਿੱਕਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਕੋਈ ਤੋਹਫਾ ਨਾ ਦਿੰਦਾ, ਕਦੇ ਫੋਨ ਉਪਰ ‘ਵਿਸ਼’ ਕਰ ਦਿਤੀ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਦੀਪਾ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾੜੀ ਜਿਹੀ ਰੁੱਸੀ ‘ਤੇ ਹੀ ਫੁੱਲਾਂ ਦਾ ਗੁਲਦਸਤਾ ਲਿਆ ਧਰਦਾ। ਜਦ ਉਹ ਰੁੱਸੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਮੁੰਦਰੀ ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਫੋਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ। ਮਿਸਜ਼ ਭੰਗੂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਗਦੀ,

--ਪੂਨਮ, ਅਸੀਂ ਔਰਤਾਂ ਕੁਸ਼ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਸੈਂਟੀ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਮਰਦ ਆਪਣੀ ਫੋਕੀ ਜਿਹੀ ਆਕੜ ਵਿਚ ਜੀਉਂਦਾ ਹੁੰਦੈ, ਮੋਰ ਵਾਂਗ ਨੱਚ ਕੇ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਰੁਝਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮਰਦ ਥੋੜੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਆ। ਟਿੱਕਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ।

ਮੁੰਦਰੀ ਬੇਪਰਵਾਹੀ ਵਿਚ ਮੋਢੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮਾਰਦੀ ਜਿਵੇਂ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਜਾਣੇ ਮੇਰੀ ਜੁੱਤੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਕਦੇ ਕਦੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜੀਉਣਾ ਵੀ ਔਖਾ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ।

ਮੁੰਦਰੀ ਦਾ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਜੁਬੈਦਾ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਫੋਨ ਚਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਜੁਬੈਦਾ ਨੂੰ ਘਰ ਬਣਾ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਫਰੀਦਾ ਦੇ ਬੱਚੇ ਚੰਗੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਫਰੀਦਾ ਨੂੰ ਇਕੋ ਹੀ ਭੂਤ ਸਵਾਰ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਸੱਦੇ। ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਚਾਹਲ ਨਾਲ ਆਈ ਉਵੇਂ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰੇ ਪਰ ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਵੱਸ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ

ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਕ ਦੋ ਵਾਰ ਉਸ ਨੇ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਟਿੱਕਾ ਅਗਿਓਂ ਹੱਸਣ ਲੱਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਲਾਟਰੀਆਂ ਵਾਰ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ ਕਰਦੀਆਂ ਜਾਂ ਅੰਨੇ ਦੇ ਪੈਰ ਹੇਠ ਬਟੇਰਾ ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਫਰੀਦਾ ਉਸ ਨਾਲ ਗੁੱਸੇ ਜਿਹਾ ਰਹਿਣ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਜੁਬੈਦਾ ਵੀ ਹਰ ਵਾਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੈਸੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਬਹੁਤ ਵਧਾ ਲਏ ਸਨ। ਮੁੰਦਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਹੀ ਭੇਜਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਰ ਜੁਬੈਦਾ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਕੰਬ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਫਿਕਰ ਪੈ ਗਿਆ। ਉਹ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੀ,

--ਬੀਬੀ, ਕੀ ਹੋਇਆ?

--ਪੁੱਤ, ਏਹਨਾਂ ਡਾਹਢਿਆਂ ਨੇ ਜੀਣਾ ਹਰਾਮ ਕੀਤਾ ਪਿਆ!

--ਕਿਹਨਾਂ ਨੇ?

--ਆਹ ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਮਾਂ ਤੇ ਭਰਾ ਨੇ, ਕਹਿੰਦੇ ਤੁਹਾਡੀ ਕੁੜੀ ਸਾਡੇ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਘਰ ਬਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਆ।

ਜੁਬੈਦਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤੇ ਮੁੰਦਰੀ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਈ। ਜੁਬੈਦਾ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ,

--ਤੂੰ ਦੱਸ ਧੀਏ, ਕੀ ਸੱਚ ਕਹਿੰਦੇ ਇਹ?

ਮੁੰਦਰੀ ਹਾਲੇ ਵੀ ਚੁੱਪ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਦੇ ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਵੀ ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਅਜਿਹਾ ਸੋਚਣਗੇ। ਜੁਬੈਦਾ ਫਿਰ ਬੋਲੀ,

--ਧੀਏ, ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਮਝਦੀ ਆਂ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਐ ਕਿ ਮੋਰੀ ਦੀ ਇੱਟ ਕਦੇ ਚੁਬਾਰੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ ਹੁੰਦੀ।

--ਬੀਬੀ, ਮੈਂ ਮੋਰੀ ਦੀ ਇੱਟ ਨਹੀਂ, ਮੁੰਦਰੀ ਹਾਂ!

--ਤੂੰ ਟਿੱਕੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿ।

--ਬੀਬੀ, ਤੂੰ ਕੋਈ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰ।

--ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਹਿੰਨੀ ਆਂ ਕਿ ਤੂੰ ਏਥੇ ਆ ਜਾ, ਇਕ ਤੋਂ ਇਕ ਚੰਗੇ ਮੁੰਡੇ ਆ, ਜਿਹਦੇ ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖੇਂਗੀ ਵਿਆਹ ਲਈਂ, ਤੂੰ ਏਹਨਾਂ ਆਕੜਖਾਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨਾ ਲੱਗ ਜਾਈਂ, ਏਹ ਲੋਕ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਓਦਾਂ ਹੀ ਕੁੱਤੇਖਾਣੀ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਆ, ਜੇ ਤੂੰ ਕਿਤੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਵੀ ਵਿਆਹ ਕਰਾ ਲਿਆ ਤਾਂ ਏਹਨਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਜੀਣ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ। ਸੱਚ ਅਸੀਂ ਜ਼ਾਤ ਦੇ ਕੋਹੜ ਕਿਰਲੀ ਆਂ, ਸ਼ਤੀਰਾਂ ਨੂੰ ਜੱਫੇ ਨਹੀਂ ਮਾਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ!

ਜੁਬੈਦਾ ਰੋਂਦੀ ਹੋਈ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਇਕ ਚੜ੍ਹ ਰਹੀ ਸੀ, ਇਕ ਉਤਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਫੜਦੀ ਹੋਈ ਸੋਫੇ 'ਤੇ ਬਹਿ ਗਈ ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਹੀ ਬੈਠੀ ਰਹੀ। ਉਸ ਨੇ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਫੋਨ ਘੁੰਮਾਇਆ ਤੇ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਦੱਸੀ। ਟਿੱਕਾ ਵੀ ਹੈਰਾਨ ਹੋਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਜਾਂ ਭਰਾ ਉਪਰ ਇਹ ਆਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਜੁਬੈਦਾ ਨੂੰ ਬੁਰਾ-ਭਲਾ ਬੋਲਣਗੇ। ਇਹ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜਾਂ ਮੁੰਦਰੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਸੀ। ਟਿੱਕਾ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆ ਗਿਆ। ਮੁੰਦਰੀ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਹਾਲੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਘਟਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ,

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਹੁਣੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰੋ ਤੇ ਕਹੋ ਕਿ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਤੋਂ ਜਾ ਕੇ ਸੌਰੀ ਮੰਗ ਕੇ ਆਉਣ।

--ਪਾਗਲ ਹੋ ਗਈ ਐਂ?

--ਫੇਰ ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਂਗ ਹੱਥ ਮਾਰਿਆ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਟੇਬਲ 'ਤੇ ਪਈਆਂ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਚੁੱਕੀਆਂ ਤੇ ਉਠ ਕੇ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੇ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਤੇ ਤੁਰ ਗਿਆ। ਮੁੰਦਰੀ ਦੌੜ ਕੇ ਖਿੜਕੀ ਕੋਲ ਆ ਗਈ, ਪਰਦੇ ਹਟਾ ਕੇ ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਂਦਿਆਂ ਦੇਖਣ ਲੱਗੀ ਤੇ ਬੁੜਬੁੜਾਉਣ ਬੋਲੀ, -'ਏਦਾਂ ਤਾਂ ਏਦਾਂ ਹੀ ਸਹੀ।' ਪਰਦੇ ਵਾਪਸ ਠੀਕ ਕਰਕੇ ਉਹ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਕੰਮ ਨੂੰ ਜਾ ਲੱਗੀ।

ਕਈ ਦਿਨ ਨਿਕਲ ਗਏ ਤੇ ਉਹ ਦੋਨੋ ਹੀ ਰੁੱਸੇ ਰਹੇ। ਮੁੰਦਰੀ ਇਸ ਵਾਰ ਮੁੜਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦੀ। ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਪ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਰਿਸ਼ਤਾ ਖਤਮ ਹੈ। ਟਿੱਕਾ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਖਫਾ ਸੀ। ਜੇ ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਇਹ ਰੂਪ ਨਾ ਦਿਖਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਜ਼ਰੂਰ ਪੁੱਛਦਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਇਹ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਪਰ ਇਥੇ ਤਾਂ ਮੁੰਦਰੀ ਹੀ ਚੰਡੀ ਦਾ ਰੂਪ ਬਣੀ ਖੜੀ ਸੀ। ਟਿੱਕਾ ਚੁੱਪ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਿੰਦੇ ਜਾਂ ਮੋਹਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਾਲ ਵੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਸ਼ਾਮੋ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਚਲੇ ਗਿਆ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਆਉਣ ਕਰਕੇ ਰੁੱਸੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਜਾਂਦਾ ਹੋਇਆ ਉਸ ਲਈ ਇਕ ਸੋਨੇ ਦੀ ਚੇਨ ਲੈ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮੋ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ।...

ਦੋ ਹਫਤੇ ਨਿਕਲ ਗਏ। ਅਚਾਨਕ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਲੱਗਣ ਲਗਿਆ ਕਿ ਕਿਧਰੇ ਕੁਝ ਗਲਤ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਮਾਂਹਵਾਰੀ ਦੀ ਤਰੀਕ ਟੱਪ ਗਈ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਹ ਉਵੇਂ ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਫਿਕਰ ਪੈ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਹੋਰ ਲੰਘੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕੈਮਿਸਟ ਦਿਉਂ ਕਿੱਟ ਲਿਆ ਕੇ ਚੈੱਕ ਕੀਤਾ। ਮੀਟਰ ਨੇ 'ਹਾਂ' ਕਿਹਾ। ਮੁੰਦਰੀ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਹੇਲੀ ਮਿਸਜ਼ ਭੰਗੂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਬੋਲੀ,

--ਇਹ ਮੌਕਾ ਐ, ਤੂੰ ਟਿੱਕੇ 'ਤੇ ਵਿਆਹ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਪਾ ਸਕਦੀ ਐਂ।

--ਪਰ ਨਾ ਤਾਂ ਏਹਦੇ ਘਰਵਾਲੇ ਏਸ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮਨਜੂਰ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾਡੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ।

--ਤੂੰ ਵਿਆਹ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਕਰਾਉਣੈ ਕਿ ਏਹਦੇ ਨਾਲ?

ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਹੇਲੀ ਦੀ ਗੱਲ ਬਹੁਤੀ ਚੰਗੀ ਨਾ ਲੱਗੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰ ਲਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਜ਼ਰਾ ਔਖਾ ਬੋਲਿਆ, ਜਦ ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗਰਭਵਤੀ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਹ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਬੋਲਿਆ,

--ਇਹ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਐ, ਮੈਂ ਕੱਲ ਨੂੰ ਆਉਨਾ।

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਆ ਜਾਵੋ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ।

--ਕਿਉਂ?

--ਕਿਉਂ ਕਿ ਇਹ ਬੱਚਾ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਵੇਗਾ।

--ਪੂਰੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਬੱਚੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੇ ਆ, ਇਕ ਹੋਰ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਡੁੱਬ ਜਾਏਗਾ?
--ਨਹੀਂ ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ, ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਫੈਮਿਲੀ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਚੁਪੇੜ ਮਾਰੋ।
--ਮੁੰਦਰੀਏ, ਤੂੰ ਹੱਦੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਰਹੀ ਐਂ, ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਫੈਮਿਲੀ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ, ਜੇ ਤੂੰ ਹੁਣ ਇਕ ਵੀ ਲਫ਼ਜ਼ ਮੇਰੇ ਕਿਸੇ ਘਰ ਦੇ ਜੀਅ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬੋਲੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਐਸੀ ਦੀ ਤੈਸੀ ਫੇਰ ਦੇਊਂ
--ਗੈੱਟ ਲੌਸਟ ਮਿਸਟਰ ਟਿੱਕਾ!

ਆਖਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਫੋਨ ਰੱਖ ਦਿਤਾ।

ਮੁੰਦਰੀ ਹਰ ਵੇਲੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਲੱਗੀ। ਉਸ ਦੇ ਦਿਨ ਟੱਪਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਈ ਦਿਨ ਤਕ ਤਾਂ ਉਹ ਫੈਸਲਾ ਹੀ ਨਾ ਕਰ ਸਕੀ ਕਿ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਰੱਖੇ ਜਾਂ ਗਿਰਾ ਦੇਵੇ। ਮਿਸਜ਼ ਭੰਗੂ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਟਿੱਕਾ ਵਿਆਹ ਲਈ ਨਹੀਂ ਮੰਨ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਇਹ ਬੱਚਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਤਾਂ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ। ਬੱਚੇ ਵਾਲੀ ਔਰਤ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਬੰਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣੋਂ ਝਿਜਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਦਾ ਇਕ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਕੋਨਾ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਟਿੱਕੇ ਲਈ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਰੱਖ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਟਿੱਕਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁੜ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਫੋਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ। ਮੁੰਦਰੀ ਮਾਨਸਿਕ-ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਰਹਿਣ ਲੱਗੀ। ਉਸ ਦਾ ਭਾਰ ਘਟਣ ਲਗਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਸਹੇਲੀ ਮਨਜੀਤ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਸਮਝਦੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਉਸ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਲੈ ਗਈ। ਡਾਕਟਰ ਉਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦੇਖ ਕੇ ਡਰਨ ਲਗਿਆ ਤੇ ਬੋਲਿਆ,
--ਮਿਸਜ਼ ਚਾਹਲ, ਅਬੌਰਸ਼ਨ ਸੇ ਆਪ ਕੀ ਜਾਨ ਕੋ ਖਤਰਾ ਹੋ ਸਕਤਾ ਹੈ।
--ਕੁਸ਼ ਵੀ ਕਰੋ ਡਾਕਟਰ, ਮੁਝੇ ਯਹ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਏ।
--ਹੋ ਸਕਤਾ ਹੈ ਓਪਰੇਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਪੜੇ।

ਡਾਕਟਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਨਿਕਲਿਆ। ਮੁੰਦਰੀ ਦਾ ਓਪਰੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਅਬੌਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਈ ਦਿਨ ਹਸਪਤਾਲ ਰਹਿਣਾ ਪਿਆ। ਮਿਸਜ਼ ਭੰਗੂ ਨੇ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰ ਕੇ ਖ਼ਬਰ ਦਿਤੀ। ਉਹ ਭੱਜਿਆ ਹੋਇਆ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਆ ਕੇ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਬਾਹਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਕੇ ਸੁਲਾਹ ਹੋ ਗਈ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਮੁੰਦਰੀ ਸਿਹਤਯਾਬ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲੋਂ ਛੁੱਟੀ ਮਿਲ ਗਈ। ਟਿੱਕਾ ਨੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਕਰ ਲਈ ਤੇ ਦੋ ਹਫਤੇ ਤਕ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਮੁੰਦਰੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਇਮ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਹੋਇਆ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਾ ਗੱਲ ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਕੀਤੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਟਿੱਕੇ ਨੇ। ਉਹ ਮੁੜ ਪਹਿਲੇ ਜਿਹੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਬਣ ਗਏ। ਇਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਹੁਣ ਟਿੱਕਾ ਹੀ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਲੈਸਟਰ ਆਉਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਬਰਮੀਘੰਮ ਜਾਣ ਦਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਚੱਲ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਖ਼ਬਰ ਇੰਡੀਆ ਪੁਜਦੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ।

ਸੋਲਾਂ

ਇਕ ਸ਼ਾਮ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਫੋਨ ਆਇਆ। ਕਿਸੇ ਕੁੜੀ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੀ, ਓਪਰੀ ਜਿਹੀ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ,
--ਪੱਛਾਣ ਤਾਂ ਕੌਣ ਬੋਲ ਰਹੀ ਆਂ।
--ਪੱਛਾਣਿਆਂ ਨਹੀਂ।
--ਰਿਮੈਂਬਰ ਢਾਬ ਕਲਾਂ?

ਮੁੰਦਰੀ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਪੈ ਗਈ ਤੇ ਫਿਰ ਬੋਲੀ,
--ਨਹੀਂ ਪੱਛਾਣਿਆਂ।
--ਚੇਤੇ ਕਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇੰਡੀਆ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸੀ ਤਾਂ ਤੂੰ ਸਾਡੇ ਘਰ ਆਉਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।
--ਅੱਛਾ, ਅਮਰਜੀਤ ਅੰਕਲ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ? ...ਤੂੰ ਕਿਹੜੀ ਐਂ?
--ਮੈਂ ਕੈਰਲ, ਛੋਟੀ। ਇੰਡੀਆ ਗਈ ਤੇਰੀ ਮੰਮੀ ਤੋਂ ਤੇਰਾ ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਲਿਆਈ ਆਂ।
--ਹਾਂ, ਤੂੰ ਈ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਬੈੱਸਟ ਫਰੈਂਡ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਕੀ ਹਾਲ ਤੇਰਾ?
--ਸਾਨੂੰ ਤੂੰ ਦੱਸਿਆ ਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਆ ਗਈ।
--ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਤੁਹਾਡਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਹੈ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਥੇ ਰਹਿੰਦੇ ਓ ਤੁਸੀਂ?

ਕੈਰਲ ਨੇ ਆਪਣਾ ਬਰਮੀਘੰਮ ਵਿਚਲਾ ਆਪਣਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਲਿਖਵਾ ਦਿਤਾ। ਫਿਰ ਫੋਨ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਸਤਨਾਮ ਕੋਰ ਨੇ ਫੜ ਲਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਅਗਲੀਆਂ ਪਿੱਛਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀ ਰਹੀ। ਦੀਪੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਹੋਣ ਦੀਆਂ, ਉਸ ਦੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਆਉਣ ਦੀਆਂ, ਦੀਪੇ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀਆਂ। ਫੋਨ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਅਜੀਬ ਜਿਹੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਿਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਸੋਚਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਬਰਮੀਘੰਮ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਧਿਰ ਬਣ ਗਈ। ਅਗਲੀ ਵਾਰ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਈ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲ ਕੇ ਆਵੇਗੀ।

ਸਤਨਾਮ ਕੋਰ ਨੂੰ ਇੰਡੀਆਂ ਗਿਆਂ ਮੁੰਦਰੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਸੀ। ਜੁਬੈਦਾ ਨੇ ਹੀ ਫਰਮਾਇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਮੁੰਡਾ ਲੱਭ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰ ਦਿਓ ਤਾਂ ਜੋ ਟਿੱਕੇ ਨਾਲ ਜੁੜਦੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ ਵਾਲੀ ਕਹਾਣੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਭਾਵੇਂ ਹੁਣ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ ਪਰ ਜੁਬੈਦਾ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਟਿੱਕੇ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਢਿੱਡੋਂ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸੇ ਵਕਤ ਸਤਨਾਮ ਕੋਰ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂ ਨਾ ਪੌਲ ਨਾਲ ਮੁੰਦਰੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਪੌਲ ਪੱਕਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਕਰਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਪੌਲ ਦੱਬੂ ਜਿਹੇ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਸੀ ਪਰ ਕਾਮਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸੀ। ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੀਜ਼ਾ-ਸ਼ੌਪ ਉਹੀ ਸੰਭਾਲਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹੀ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਹਲਾ

ਜਿਹਾ ਤਰਿਆ ਫਿਰਦਾ। ਸਤਨਾਮ ਕੋਰ ਇਵੇਂ ਵੀ ਸੋਚਦੀ ਸੀ ਕਿ ਮੁੰਦਰੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਨੌਕਰਾਣੀ ਰਹੀ ਹੈ ਸੋ ਹੁਣ ਵੀ ਉਸ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਅਗਲੀ ਵਾਰ ਮੁੰਦਰੀ ਬਰਮੀਘੰਮ ਗਈ ਤਾਂ ਟਿੱਕਾ ਉਸ ਨੂੰ ਅਮਰਜੀਤ ਦੇ ਘਰ ਛੱਡ ਆਇਆ। ਉਹ ਅੰਦਰ ਨਾ ਗਿਆ। ਟਿੱਕਾ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਕੋਈ ਨਰਾਜ਼ਗੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਘਰ ਵਿਚ ਕੈਰਲ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਸਤਨਾਮ ਕੋਰ ਹੀ ਸਨ। ਕੈਰਲ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਕਿਰਨ ਵਿਆਹੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਮਰਜੀਤ ਕੰਮ 'ਤੇ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਤਨਾਮ ਕੋਰ ਨੇ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਪੁੱਛਿਆ,

--ਇਥੇ ਕਿਹਦੇ ਘਰ ਆਉਂਦੀ ਹੁੰਨੀ ਐਂ?

--ਇਥੇ ਟਿੱਕਾ ਰਹਿੰਦਾ ਤੇ ਉਹਦੀ ਭੈਣ ਅੰਮਰਤੀ ਵੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਈ ਮੇਰਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਰਾਇਆ ਸੀ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਆਉਣ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਬਹੁਤ ਮੱਦਦ ਕੀਤੀ।

--ਮੈਂ ਜਾਣਦੀ ਆਂ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ, ਡਰਾਈ ਜਿਹਾ ਬੰਦਾ। ਕਈ ਵਿਆਹ ਕਰਾਏ ਆ ਉਹਨੇ, ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਵੀ ਇਕ ਔਰਤ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਤੁਰਿਆ ਫਿਰਦਾ ਸੀ, ਕੋਈ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨਣ ਜਿਹੀ ਲੈਕਚਰ ਦਿੰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਫੇਰ ਕੋਈ ਗੜਬੜ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਏਹਨੂੰ ਗਾਲ਼ਾਂ ਕੱਢਦੀ ਫਿਰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਆਪਸ ਵਿਚ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਦੀ ਬੋਲਚਾਲ ਵੀ ਹੈ ਨਹੀਂ।

--ਅੰਟੀ ਜੀ, ਮੈਂ ਕਦੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਗੱਲ ਵਿਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ।

ਮੁੰਦਰੀ ਲਈ ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਬਦਖੋਹੀ ਸੁਣਨੀ ਔਖੀ ਹੋ ਹੀ ਸੀ।

ਸ਼ਾਮ ਜਿਹੇ ਨੂੰ ਸਤਨਾਮ ਕੋਰ ਦੀ ਭੈਣ ਸਤਿਆ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆ ਗਏ। ਮੁੰਦਰੀ ਵਲ ਦੇਖਦੀ ਸਤਿਆ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੀ,

--ਆਹ ਕੁੜੀ ਕੌਣ ਆਂ, ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖੀ?

--ਇਹ ਕੁੜੀ ਇੰਡੀਆ ਆਪਣੇ ਘਰ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਸਤਨਾਮ ਕੋਰ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਨਾਲ ਮੁੰਦਰੀ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਬਦਲਣ ਲੱਗਿਆ। ਸਤਨਾਮ ਕੋਰ ਸਮਝਦੀ ਹੋਈ ਨੇ ਗੱਲ ਸੰਭਾਲਦਿਆਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ,

--ਆਪਣੀ ਕੈਰਲ ਦੀ ਪੱਕੀ ਸਹੇਲੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਏਦਾਂ ਈ, ...ਕਿਸੇ ਨੇ ਏਹਨੂੰ ਏਧਰ ਸੱਦ ਲਿਆ।

ਸਤਿਆ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਦੀ ਝਿਜਕ ਤੋਂ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਸਮਝ ਗਈ ਤੇ ਬੋਲੀ,

--ਚੱਲ, ਜਿੱਦਾਂ ਵੀ ਹੋਇਆ, ਗੱਲ ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਸੈਟੱਲ ਹੋਣ ਦੀ ਆ, ਇਥੇ ਤਾਂ ਲੋਕ ਭੈਣਾਂ-ਭਰਜਾਈਆਂ ਨਾਲ਼ ਵਿਆਹ ਕਰਾ ਕਰਾ ਕੇ ਆਏ ਹੋਏ ਆਂ।

ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਚੰਗੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਲੱਗ ਰਹੀਆਂ। ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਣਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦੀ। ਸਤਨਾਮ ਕੋਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ,

--ਸੈਟੱਲ ਤਾਂ ਏਹਨੇ ਹਾਲੇ ਹੋਣਾਂ, ਹਾਲੇ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣਾ।

ਮੁੰਦਰੀ ਸੋਚ ਹੀ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਕੀ ਜਵਾਬ ਦੇਵੇ ਤਦ ਤਕ ਕੈਰਲ ਉਸ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਲੈ ਤੁਰੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗੀ। ਕੈਰਲ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਅਜੀਬ ਅਜੀਬ ਤਸਵੀਰਾਂ ਲਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਕੈਰਲ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ,

--ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਨਾਂ ਕੁਸ਼ ਹੋਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਮੰਮੀ ਕਹਿੰਦੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਤੈਨੂੰ ਮੁੰਦਰੀ ਕਹਿੰਦੇ ਆ।

--ਹਾਂ, ਬੱਸ ਹੁਣ ਮੁੰਦਰੀ ਈ ਆਂ ਮੈਂ।

--ਕਿੰਨੇ ਬੁਆਏ ਫਰੈਂਡ ਆ ਤੇਰ ਕੋਲ?

--ਬੁਆਏ ਫਰੈਂਡ? ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ। ...ਤੇ ਤੇਰੇ ਕੋਲ?

--ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਚਾਰ ਆ।

--ਚਾਰ ਕਿਉਂ? ਇਕ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਗੱਲ ਬਣਦੀ?

ਕਹਿ ਕੇ ਮੁੰਦਰੀ ਹੱਸੀ, ਕੈਰਲ ਵੀ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ,

--ਇਹ ਬੁਆਏ ਫਰੈਂਡ ਜਿਹੜੇ ਹੁੰਦੇ ਆ ਬਾਸਟ੍ਰਡ ਹੁੰਦੇ ਆ, ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਗਰਲ ਫਰੈਂਡ ਰੱਖਣੀ ਮੰਗਦੇ ਆ ਤੇ ਫੇਰ ਅਸੀਂ ਵੀ ਹੋਰ ਰੱਖ ਲੈਨੀਆਂ, ਇਟ'ਸ ਨੌਟ ਬੈਡ ਥਿੰਗ ਪਰ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਬੁਆਏ ਫਰੈਂਡ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਏਨਾ ਚਿਰ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇਰੇ ਹਸਬੈਂਡ ਦੀ ਡੈੱਥ ਹੋਈ ਨੂੰ।

--ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੈਗਾ ਇਕ ਟਾਈਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਨੂੰ, ਜਦੋਂ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਆ ਤਾਂ ਸੱਦ ਲੈਨੀ ਆਂ।

ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਹੱਸ ਕੇ ਕਿਹਾ। ਕੈਰਲ ਦੇ ਇੰਨਾ ਖੁਲ੍ਹਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਵੀ ਖੁਲ੍ਹ ਕੇ ਹੀ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਟਿੱਕੇ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੈ ਸਕਦੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਮਨਘੜਤ ਬੁਆਏ ਫਰੈਂਡ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਕੈਰਲ ਨੇ ਫਿਰ ਪੁੱਛਿਆ,

--ਕਿੰਨੇ ਪੈਸੇ ਲੈਂਦਾ ਆਉਣ ਦੇ?

--ਕੀ? ਭਲਾ ਬੁਆਏ ਫਰੈਂਡ ਵੀ ਪੈਸੇ ਲੈਂਦੇ ਆ ਆਉਣ ਦੇ! ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਅਸੀਂ ਲੈਣੇ ਹੁੰਦੇ ਆ, ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਖਾਣਾ ਪੀਣਾ ਵੀ ਹੁੰਦਾ।

--ਸਾਰੇ ਏਦਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਮੇਰਾ ਇਕ ਬੁਆਏ ਫਰੈਂਡ ਤਾਂ ਸਿੱਧੇ ਪੈਸੇ ਮੰਗਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ, ਇਕ ਲਈ ਬਲੱਡੀ ਪਰਿੱਕ ਨੂੰ ਗਿਫਟ ਲੈ ਕੇ ਦੇਣੇ ਪੈਂਦੇ ਆ, ਫੇਰ ਵੀ ਬਾਸਟ੍ਰਡ ਰੁੱਸਿਆ ਰਹਿੰਦਾ।

ਮੁੰਦਰੀ ਕੈਰਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਸੁਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਦ ਉਹ ਇੰਡੀਆ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਬੁਆਏ ਫਰੈਂਡਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉਦੋਂ ਵੀ ਸੁਣਾਇਆ ਕਰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਵਾਂਗ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਨਹੀਂ। ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਟਿੱਕੇ ਤੇ ਆ ਗਈਆਂ। ਆਪਣੀ ਮੰਮੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਕੈਰਲ ਨੇ ਸਮਝ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਟਿੱਕੇ ਤੇ ਉਸ ਵਿਚਕਾਰ ਕੁਝ ਹੈ। ਕੈਰਲ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ,

--ਇਹ ਟਿੱਕਾ ਤੇਰਾ ਬੁਆਏ ਫਰੈਂਡ ਆ ਨਾ?

--ਨਹੀਂ।
--ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹੀ ਸੋਚਦੀ ਸੀ।
ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਹੀ ਗੱਲ ਘੜਦਿਆਂ ਕਿਹਾ,
--ਨਹੀਂ, ਉਹ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਐ, ਗਾਣਾ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਯਾਰੀ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਲਾਈਏ...।
ਕੈਰਲ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਕੱਟ ਕੇ ਬੋਲੀ,
--ਮੈਂ ਉਹ ਗਾਣਾ ਸੁਣਿਆਂ; ਦੇ ਦੇ ਗੇੜਾ, ਨੀਂ, ਦੇ ਦੇ ਗੇੜਾ...।
ਕੈਰਲ ਗਾਉਣ ਲੱਗੀ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁਬਾਈਲ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਉਹ ਗਾਣਾ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ ਵੀ ਤੇ ਫਿਰ ਉਹੀ ਗਾਣਾ ਉਸ ਨੇ ਬਲਿਊਟੁੱਥ ਰਾਹੀਂ ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਫੋਨ ਵਿਚ ਭਰ ਵੀ ਦਿਤਾ। ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਯੂਟਿਊਬ ਉਪਰ ਗੰਦੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਰਹੀ। ਕੈਰਲ ਦਾ ਮੌਜੀ ਜਿਹਾ ਸੁਭਾਅ ਦੇਖ ਕੇ ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ,
--ਕੈਰਲ, ਤੂੰ ਕੰਮ ਕਿਥੇ ਕਰਦੀ ਆਂ?
--ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਕਰਦੀ, ਕੰਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਰੋਜ਼ ਸਵੇਰੇ ਉਠ ਕੇ ਸੋਚਦੀ ਆਂ ਕਿ ਕੁਸ਼ ਕਰਾਂ ਪਰ ਕਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਅੱਜਕਲ ਮੈਂ ਬਿਊਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਕੋਰਸ ਕਰਦੀ ਆਂ, ਡੈਡੀ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਇਹ ਕੋਰਸ ਪਾਸ ਕਰ ਲਵਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਖੋਹਲ ਦੇਣਗੇ।
--ਇਹ ਨਾਈਸ ਆ। ਬਿਊਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਕਰ ਲੈਨੀ ਆਂ, ਫਗਵਾੜੇ ਸਿੱਖਣ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਆਂ।
--ਇਥੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੋਰਸ ਕਰਨਾ ਪੈਣਾਂ, ਕਰ ਲਾ, ਆ ਜਾ ਜਿਥੇ ਮੈਂ ਜਾਨੀ ਆਂ, ਉਥੇ ਈ ਆ ਜਾ।
--ਮੇਰੀ ਜੌਬ ਹੁਣ ਲੈਸਟਰ ਆ, ਸੋਚਦੀ ਆਂ ਕੁਸ਼, ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਔਖਾ?
--ਸਾਰੇ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਈਜ਼ੀ ਐ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹਾਰਡ ਲਗਦਾ।

ਸਤਾਰਾਂ

ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਸਰਫ ਕਰਕੇ ਇਕ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਕੱਢ ਲਿਆ ਤੇ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ,
--ਤੇਰੇ ਘਰ ਦੇ ਬਹੁਤਾ ਨੇੜੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਕੇਂਦਰੀ ਲੈਸਟਰ ਵਿਚ ਇਕ ਟਰੇਨਿੰਗ ਸੈਂਟਰ ਹੈਗਾ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦਿੰਦੇ ਆ, ਛੇ ਤੋਂ ਨੌਂ, ਚਾਰ ਦਿਨ ਵੀਕ 'ਚ।
--ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਆ ਜਾਓ, ਆਪਾਂ ਜਾ ਕੇ ਪੁੱਛ ਆਵਾਂਗੇ।
--ਦੇਖਦੇ ਆਂ ਅਗਲੇ ਵੀਕ।
ਜਦ ਕੈਰਲ ਨੇ ਬਿਊਟੀਸ਼ਨ ਬਣਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਮੁੰਦਰ ਨੂੰ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਖੰਭ ਮਿਲ ਗਏ ਹੋਣ। ਉਹ ਕੈਰਲ ਕੋਲ ਬੈਠੀ ਹੀ ਨਵੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਉਡਣ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਕਰੇ। ਬਿਊਟੀਸ਼ਨ ਬਣਨਾ ਤੇ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਖੋਹਲਣਾ ਉਸ ਦੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਬਣ ਗਿਆ। ਟਿੱਕਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਹਿ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਵਿਚ ਸਮਰਥਾ ਬਹੁਤ ਹੈ, ਇਸ ਸਮਰਥਾ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਧਾਰਨ ਜਿਹੀ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਜ਼ਾਇਆ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਕੈਰਲ ਕੋਲੋਂ ਆ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ,
--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਚਲੋ ਆਪਾਂ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਖੋਹਲੀਏ। ਬਹੁਤਾ ਕੰਮ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਆਉਂਦਾ ਹੀ ਐ, ਬੱਸ ਇਥੋਂ ਦੇ ਸਟੈਂਡਰਡ ਦੇ ਕੋਰਸ ਕਰ ਲਵਾਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ।
ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਹੀ ਵੈੱਬ ਫਰੋਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਕ ਬਿਊਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਕਿਹੜੀ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਫਿਰ ਉਸ ਯੋਗਤਾ ਲਈ ਟਰੇਨਿੰਗ ਕਿਥੇ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬਰਮੀਘੰਮ ਵਿਚ ਤਾਂ ਕਈ ਟਰੇਨਿੰਗ ਸੈਂਟਰ ਸਨ, ਲੈਸਟਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਘੱਟ ਸਨ। ਮੁੰਦਰੀ ਦੇਖਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਕੋਰਸ ਦਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਜਾਪਿਆ। ਉਦਾਸ ਜਿਹੀ ਹੁੰਦੀ ਉਹ ਬੋਲੀ,
--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਇਹ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਕੋਰਸ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਨਾ ਕਰ ਹੋਇਆ ਤਾਂ...?
--ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਆਖਰ ਮੈਂ ਕਿਸ ਮਰਜ਼ ਦੀ ਦਵਾ ਆਂ! ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦਾ।
ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਮੁੰਦਰੀ ਬਾਗੋ-ਬਾਗ ਹੋ ਗਈ।...
ਅਗੇ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਕੰਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟਿੱਕਾ ਲੈਸਟਰ ਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਲੈਸਟਰ ਦੇ ਬਿਊਟੀਸ਼ਨ ਟਰੇਨਿੰਗ ਸੈਂਟਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਫੋਨ ਉਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਮਿਲਣ ਲਈ ਵਕਤ ਲਿਆ ਹੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਇਕ ਸਾਧਾਰਣ ਲੇਡੀਜ਼ ਹੇਅਰ ਡਰੈਸਿੰਗ ਦੁਕਾਨ ਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਨੌਂ ਵਜੇ ਤਕ ਖੁੱਲ੍ਹਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਮੈਨੇਜਰ ਇਟਾਲੀਅਨ ਸੀ ਜੋ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਮਿੱਕ ਦੱਸਦਾ ਸੀ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸੋਫੀਆ ਵੀ। ਟਿੱਕੇ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮਿੱਕ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਈਆਂ। ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਉਹ ਤਿੰਨ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੋਰਸ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਵਾਲ ਕੱਟਣ-ਸੰਵਾਰਨ ਦਾ, ਦੂਜਾ ਹੱਥਾਂ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਬਾਰੇ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੈਨੀਕਿਉਰ ਤੇ ਪੈਡੀਕਿਉਰ ਆਖਦੇ ਸਨ ਤੇ ਤੀਜਾ ਕੋਰਸ ਚਮੜੀ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਬਾਰੇ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਫੇਸ਼ੀਅਲ, ਵੈਕਸਿੰਗ ਤੇ ਮਸਾਜ਼ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਤੀਜੇ ਕੋਰਸ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਿਖਾਈ। ਇਹ ਕੰਮ ਕੁਝ ਕੁ ਉਹ ਇੰਡੀਆ ਵਿਚ ਹੀ ਸਿੱਖ ਵੀ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਜਦ ਫਗਵਾੜੇ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਕੁਝ ਘੰਟੇ ਇਕ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਵਿਚ ਇਹ ਕੰਮ ਸਿੱਖਣ ਵਿਚ ਵੀ ਲਗਾ ਲੈਂਦੀ ਸੀ। ਫੇਸ਼ੀਅਲ ਵਿਚ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਚਮੜੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਵੈਕਸਿੰਗ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਾਲ ਲਾਹੁਣ ਦਾ ਤੇ ਮਸਾਜ ਵਿਚ ਇਨਸਾਨੀ ਸਰੀਰ ਦੇ ਪੱਠਿਆਂ ਦਾ। ਇਹ ਸਭ ਸੁਹਣੇ ਦਿਸਣ ਦੇ ਯਤਨ ਸਨ। ਅੱਜਕਲ ਇਹ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜ਼ੋਰਾਂ 'ਤੇ ਸੀ।

ਅੱਠ ਹਫਤੇ ਦੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦਾ ਖਰਚ ਸੱਤ ਸੌ ਪੌਂਡ ਸੀ ਤੇ ਤਿੰਨ ਸੌ ਪੌਂਡ ਹੋਰ ਲੱਗਣਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦੀ ਵਰਦੀ ਮਿਲਣੀ ਸੀ ਤੇ ਵੈਕਸਿੰਗ ਤੇ ਫੇਸ਼ੀਅਲ ਲਈ ਜੈਲ ਆਦਿ ਤੇ ਕੋਰਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਵੀ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਕੋਰਸ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦੇਣੇ ਚਾਹੇ ਪਰ ਉਸ ਨਾ ਲਏ ਨਾ। ਪੈਸੇ ਉਸ ਕੋਲ ਸਨ। ਉਸ ਦਾ ਖਰਚ ਤਾਂ ਬਹੁਤਾ ਹੈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇੰਡੀਆ ਨੂੰ ਵੀ ਉਹ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਹੀ ਭੇਜਦੀ ਸੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਦਾਖਲਾ ਲੈ ਲਿਆ। ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸੋਮਵਾਰ ਕਲਾਸਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣੀਆਂ ਸਨ। ਮੁੰਦਰੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੋਲਣ ਦਾ ਕੰਮ ਤਾਂ ਵਾਹਵਾ ਚਲਾ ਲੈਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਲਿਖਣ ਦਾ ਕੰਮ ਬਹੁਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੰਮ ਪਰੈਕਟੀਕਲ ਹੀ ਸੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਪੂਰੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਟਰੇਨਿੰਗ ਸੈਂਟਰ ਜਾਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਦਸ ਕੁ ਕੁੜੀਆਂ ਸਨ ਉਹ। ਸਾਰੇ ਰੰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਰਲ਼ਵੀਆਂ-ਮਿਲਵੀਆਂ। ਪੰਜਾਬਣ ਉਹ ਇਕੱਲੀ ਹੀ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਉਹ ਕੰਮ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸਿੱਖਣ ਲੱਗੀ। ਪਹਿਲਿਆਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਪਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਕਿ ਇਹੀ ਉਸ ਦੀ ਅਸਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਸੀ। ਉਹ ਪੰਜ ਵਜੇ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿਚੋਂ ਕੰਮ ਛੱਡਦੀ, ਘਰ ਆ ਕੇ ਚਾਹ ਪੀਂਦੀ ਤੇ ਵਰਦੀ ਪਾਕੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਰ ਪਾਰਕ ਕਰਨ ਜਗਾਹ ਲੱਭਣ ਵਿਚ ਦਿੱਕਤ ਜ਼ਰੂਰ ਆਉਂਦੀ ਪਰ ਕੰਮ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਇਸ ਕੋਰਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਆਪਣੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਧਾਅ ਚੜਾਅ ਕੇ ਦੱਸਦੀ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਆ ਕੇ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਫੋਨ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਦੀ ਤੇ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੀ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਡਾਇਰੀ ਦਿੰਦੀ। ਹੁਣ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਟਿੱਕਾ ਹੀ ਉਸ ਕੋਲ ਲੈਸਟਰ ਹੀ ਚਲੇ ਜਾਂਦਾ। ਉਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਮੁੰਦਰੀ ਬਰਮੀਘੰਮ ਆਵੇ। ਹੁਣ ਹੋਰਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਹ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਕੈਰਲ ਤੋਂ ਵੀ ਪਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਕੈਰਲ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਕੁੜੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਮਝਦਾ।

ਟਿੱਕਾ ਉਸ ਦੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਵਿਚ ਖਾਸ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਤਾਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਕੀ ਅੱਜਕਲ ਤਾਂ ਮਰਦ ਵੀ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਾਧੂ ਵਾਲ ਲਾਹੁਣ ਲਈ ਵੈਕਸਿੰਗ ਕਰਵਾਉਣ ਲੱਗੇ ਸਨ। ਉਹ ਵੈਕਸਿੰਗ ਬਾਰੇ ਤਫਸੀਲ ਨਾਲ ਪੁੱਛਣ ਲਗਦਾ। ਮੁੰਦਰੀ ਦਸਦੀ ਕਿ ਇਕ ਖਾਸ ਜੈਲ ਲੱਤਾਂ, ਬਾਹਾਂ ਜਾਂ ਜਿਥੋਂ ਵੀ ਵਾਲ ਲਾਹੁਣੇ ਹੋਣ, ਮਲ਼ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਫਿਰ ਉਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਣੇ ਕਪੜੇ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਉਤਾਰ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਦੀ ਤਵੱਚਾ ਬਹੁਤ ਮੁਲਾਇਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵੈਕਸਿੰਗ ਲੱਤਾਂ-ਬਾਹਾਂ ਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੱਛਾਂ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਜਾਂ ਕਈ ਔਰਤਾਂ ਗੁਪਤਾ ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਵੀ ਕਰਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਚਿਆਣ ਜਿਹੀ ਵੀ ਆਉਣ ਲਗਦੀ। ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਚਮੜੀ ਦੇ ਵਾਲ ਲਾਹੁਣ ਲਈ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਖੂਬਸੂਰਤ ਦਿਸਣ ਲਈ ਵੀ ਖਾਸ ਬਾਮ ਜਾਂ ਜੈਲ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ। ਕਈ ਵਾਰ ਟਿੱਕਾ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਵੀ ਪੜਨ ਲਗਦਾ। ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਟਰੇਨਿੰਗ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਸਮਝ ਨਾ ਆਈ ਹੁੰਦੀ ਉਹ ਸਮਝਾ ਦਿੰਦਾ।

ਇਕ ਦਿਨ ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਆਖਿਆ,

--ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਬਿਜਨੈਸ ਏਨਾ ਪਾਪੂਲਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ।

--ਕਿਉਂ?

--ਪਹਿਲਾਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਹੀ ਵਾਲ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ, ਮੂੰਹ ‘ਤੇ ਤਾਂ ਕਦੇ ਔਰਤ ਦੇ ਕੋਈ ਵਾਲ਼ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਜਦੋਂ ਦਾ ਔਰਤ ਨੇ ਆਦਮੀ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ, ਉਸ ਦੇ ਹਾਰਮੋਨ ਸਟਰੌਂਗ ਹੋਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਮੂੰਹ ‘ਤੇ ਵਾਲ਼ ਉਗਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ।

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਨਾ ਕਹਿ ਦਿਓ, ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਜਥੇਬੰਦੀ ਤੁਹਾਡੇ ਮਗਰ ਪੈ ਜਾਊ।

ਕਹਿ ਕੇ ਮੁੰਦਰੀ ਹੱਸਣ ਲੱਗੀ। ਟਿੱਕਾ ਆਪਣਾ ਨੁਕਤਾ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦਾ ਬੋਲਿਆ,

--ਤੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖੀਂ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਬਹੁਤਾ ਲੜਦੀਆਂ, ਦੂਜੇ ‘ਤੇ ਰੋਅਬ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜਿਸਮ ‘ਤੇ ਵਾਲ਼ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣਗੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਵਾਲ਼ ਉੱਗਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਮੇਰੇ ਪੱਲੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈ ਰਹੀ, ਹੁਣ ਪੈ ਰਹੀ ਐ।

ਮੁੰਦਰੀ ਸੋਚ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਟਿੱਕੇ ਦਾ ਵਹਿਮ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦੀ।

ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਪਰੈਕਟੀਕਲ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵੀ ਸਿੱਖਣਾ ਪੈਣਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿਹਤ ਸਬੰਧੀ ਇਸ ਕੰਮ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕੀ ਰੂਲ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਿਵੇਂ ਚਲਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੰਮ ਦੀ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕਿਵੇਂ ਕਰਾਉਣੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਵੇਸਟ ਭਾਵ ਬਚਿਆ-ਖੁਚਿਆ ਕੂੜਾ ਕਿਥੇ ਸੁੱਟਣਾ ਹੈ ਬਗੈਰਾ ਬਗੈਰਾ।

ਟਰੇਨਿੰਗ ਲੈਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਆਪਣੇ ਪਰੈਕਟੀਕਲ ਪਾਰਲਰ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਗਾਹਕ ਔਰਤਾਂ ਉਪਰ ਕਰਿਆ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਦਸਾਂ ਕੁੜੀਆਂ ਲਈ ਗਾਹਕ ਔਰਤਾਂ ਪੂਰਾ ਪਰੈਕਟੀਕਲ ਕਰਨ ਲਈ ਘੱਟ ਪੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਇਕ ਦੂਜੀ ਉਪਰ ਹੀ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਪਰੈਕਟੀਕਲ ਕਰਨ ਲੱਗਦੀਆਂ। ਕਈ ਵਾਰ ਸੋਫੀਆ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿੰਦੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਸੇ ਸਹੇਲੀ ਨੂੰ ਲੈ ਆਓ ਤੇ ਉਸ ਉਪਰ ਪਰੈਕਟੀਕਲ ਕਰੋ। ਮੁੰਦਰੀ ਦੀਆਂ ਕਈ ਸਹੇਲੀਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਬੜੀ ਮੁਸੀਬਤ ਉਦੋਂ ਖੜੀ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਮਨਜੀਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ।

ਮਨਜੀਤ ਨੂੰ ਚੇਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਗਰੰਥੀ ਹੈ ਤੇ ਵਾਲ ਉਤਾਰਨ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਉਹ ਥੋੜੇ-ਬਹੁਤ ਵਾਲ ਤਾਂ ਸਾਫ ਕਰ ਲਿਆ ਕਰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਾ ਚੱਲਦਾ। ਉਹ ਮੁੰਦਰੀ ਨਾਲ ਚਲੇ ਗਈ ਤੇ ਜਦ ਵਾਪਸ ਮੁੜੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਸਰੀਰ ਸੰਗਮਰਮਰ ਵਰਗਾ ਮੁਲਾਇਮ ਬਣਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਮਨਜੀਤ ਆਪਣੇ ਅੰਗਾਂ ਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰ ਫੇਰ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨਾਲ ਹਮਬਿਸਤਰ ਹੋਈ ਤਾਂ ਲੱਗੀ ਆਪਣੇ ਮੁਲਾਇਮ ਸਰੀਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਿਖਲਾਣ। ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਦੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿਆ ਕਰਦਾ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਗੱਲ ਨਾ ਫੜੀ ਤਾਂ ਮਨਜੀਤ ਨੇ ਕਿਹਾ,

--ਤੁਹਾਨੂੰ ਅੱਜ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਹੀ?

--ਨਹੀਂ ਤਾਂ।

--ਮੇਰੀ ਬੌਡੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਦਿਸ ਰਿਹਾ।

ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਾਲੇ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗੌਲ਼ੀ। ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਕੀ ਦੇਖਣਾ ਸੀ। ਅੰਤ ਮਨਜੀਤ ਹੀ ਦੱਸਣ ਲੱਗ ਪਈ,

--ਅਜ ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਵੈਕਸਿੰਗ ਕਰਾਈ ਆ, ਪੂਨਮ ਤੋਂ।

--ਉਹ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਆ?
--ਸਰੀਰ ਸਾਫ ਕਰਾਇਆ, ਪੂਨਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਕੀਤਾ।
--ਤੂੰ ਤਾਂ ਰੋਜ਼ ਨਹਾਉਂਦੀ ਆਂ।
--ਇਹ ਨਹਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸਫਾਈ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਤਾਂ ਖਾਸ ਜੈਲ ਲਾ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਆ, ਸਾਰੇ ਵਾਲ਼ ਇਕ ਝੱਟਕੇ ਨਾਲ ਲਹਿ ਜਾਂਦੇ।
--ਤੂੰ ਸਰੀਰ ਦੇ ਰੋਮ, ਵਾਲ਼ ਕਟਾ 'ਤੇ?

ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਭੜਕਦੇ ਹੋਇਆਂ ਕਿਹਾ। ਮਨਜੀਤ ਡਰਦੀ ਬੋਲੀ,

--ਨਹੀਂ ਜੀ, ਕਟਾਏ ਨਹੀਂ ਲਹਾਏ ਆ।
--ਬੇਵਕੂਫ ਔਰਤ, ਤੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ ਹੋਇਆ, ਤੂੰ ਇਕ ਗਰੰਥੀ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਐਂ, ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਧੱਕੇ ਮਾਰ ਕੇ ਗੁਰਦਵਾਰੇ 'ਚੋਂ ਕੱਢ ਦੇਣਾਂ। ਤੂੰ ਇਹ ਕੀ ਕਰ ਦਿਤਾ?

ਹੁਣ ਮਨਜੀਤ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੋਲਿਆ,

--ਹੁਣ ਚੁੱਪ ਰਹਿ, ਏਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧੂੰਆਂ ਵੀ ਨਾ ਕੱਢੀਂ। ਪੂਨਮ ਨੂੰ ਵੀ ਕਹਿ ਦੇ ਮੂੰਹ ਬੰਦ ਰੱਖੇ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਆਪਾਂ ਮਾਰੇ ਜਾਵਾਂਗੇ!

ਕਹਿ ਕੇ ਉਹ ਮਨਜੀਤ ਦੇ ਜਿਸਮ ਉਪਰ ਹੱਥ ਫੇਰਨ ਲੱਗਿਆ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਨਜੀਤ ਨੂੰ ਬੋਲਿਆ,

--ਤੂੰ ਜਾ ਆਇਆ ਕਰ ਪੂਨਮ ਨਾਲ਼ ਪਰ ਦੇਖੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗੇ।...

ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਮਿਥੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਕੋਰਸ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਕੌਂਸਲ ਵਲੋਂ ਇਕ ਔਰਤ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਲੈਣ ਆਈ। ਬਹੁਤਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਤਾਂ ਪਰੈਕਟੀਕਲ ਵਿਚ ਹੀ ਸੀ। ਜਿਹੜਾ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇਣਾ ਸੀ ਉਹ ਵੀ ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਬਹੁਤਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੋਰਸ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਦੋ ਹਫਤੇ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਮਿਲ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਬੋਲੀ,

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਹੁਣ ਕੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਐ?
--ਦੋ ਤਰੀਕੇ ਮੈਂ ਸੋਚਦਾਂ, ਇਕ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਤੂੰ ਆਹ ਜੌਬ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਵਿਚ ਜੌਬ ਲੱਭੇਂ ਤੇ ਦੂਜਾ ਇਹ ਜੌਬ ਨਾਂ ਛੱਡੇਂ ਤੇ ਘਰੋਂ ਆਪਣਾ ਹੀ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਵੇਂ।
--ਜੌਬ ਹੁਣ ਮੇਰੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਐ, ਘਰੋਂ ਹੀ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਨੇ ਆਂ। ਸੋਫੀਆ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਲਿਸਟ ਦਿਤੀ ਆ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹੜੀ ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਆ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਕਿ ਇਹ ਸਮਾਨ ਕਈ ਵਾਰ ਸੈਕਿੰਡ ਹੈਂਡ ਵੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਪਰ ਲੱਭਣਾ ਪੈਂਦਾ।
--ਇਹਦਾ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰ, ਲੱਭ ਲਵਾਂਗੇ।
--ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੀ ਕਿ ਜੇ ਘਰੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਕੌਂਸਲ ਤੋਂ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਵੀ ਲੈਣੀ ਪੈਂਦੀ ਆ ਤੇ ਉਹ ਆ ਕੇ, ਪੂਰਾ ਚੈੱਕ ਕਰਕੇ ਲਾਇਸੰਸ ਦਿੰਦੇ ਆ।
--ਚੱਲ ਲਾਇਸੰਸ ਤਾਂ ਆਉਣ ਦੇ, ...ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਕਿ ਘਰ ਦੇ ਪੱਚੀ ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਬਿਜ਼ਨਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਓ।

ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਤੋਂ ਹੀ ਕਾਊਚ, ਕੁਰਸੀ, ਵੱਡੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਆਦਿ ਲੱਭ ਲਏ। ਬਰਮੀਘੰਮ ਵਿਚ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਲਈ ਲੋੜੀਦੀਂਆਂ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਸਮਾਨ ਦਾ ਵੇਅਰ-ਹਾਊਸ ਸੀ, ਉਥੋ ਵੀ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਸਮਾਨ ਖਰੀਦ ਲਿਆ। ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਇਕ ਬੈੱਡਰੂਮ ਖਾਲੀ ਕਰਕੇ ਉਸ ਵਿਚ ਸਮਾਨ ਟਿਕਾ ਲਿਆ। ਲੈਸਟਰ ਦੀ ਹੀ ਇਕ ਪਰੈੱਸ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰ ਕੁ ਲੀਫ-ਲੈੱਟਸ ਛਪਾ ਲਏ। ਨਾਂ ਰੱਖ ਦਿਤਾ 'ਮੁੰਦਰੀ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ'। ਲੀਫ-ਲੈੱਟ ਹੱਥ ਵਿਚ ਫੜੀ ਮੁੰਦਰੀ ਤਾਂ ਖੀਵੀ ਹੋਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ।

ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਬਰਮੀਘੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾ ਸਕੀ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਕੈਰਲ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਕੈਰਲ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੋਰਸ ਨਾ ਤਾਂ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੀਤਾ ਪਰ ਉਹ ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਕੋਰਸ ਪੂਰਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਹੈਰਾਨ ਜ਼ਰੂਰ ਸਨ। ਟਿੱਕਾ ਵੀ ਮੁੰਦਰੀ ਜਿੰਨਾ ਹੀ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਉਹ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ,

--ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈ ਕੇ ਤੇਰੀ ਵੈੱਬ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕਰਦਾਂ, ਮੈਂ ਦੇਖਦਾਂ ਜੇ ਡੋਮੇਨ ਮਿਲ ਗਿਆ ਤਾਂ। ਨਾਂ ਰੱਖਾਂਗੇ; ਮੁੰਦਰੀ ਡੌਟ ਕੌਮ।

<u>ਅਠਾਰਾਂ</u>

ਹੁਣ ਮੁੰਦਰੀ ਦਾ ਬਰਮੀਘੰਮ ਆਉਣਾ ਬਹੁਤ ਘਟ ਗਿਆ। ਸ਼ਨਿਚਰ-ਐਤਵਾਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰ ਬੈਠੀ ਕਲਾਇੰਟਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਹਰ ਵੇਲੇ ਮੁਬਾਈਲ ਵੱਲ ਦੇਖਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਕਿ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ ਵੇਲੇ ਵੱਜ ਪਵੇ। ਉਸ ਨੇ ਕੰਮ ਉਪਰ ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਾਰਡ ਤੇ ਲੀਫ-ਲੈੱਟਸ ਦਿਤੇ ਸਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਉਹ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਲੀਫ-ਲੈੱਟਸ ਸੁੱਟ ਆਉਂਦੀ। ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਵੀ ਇਹ ਪਰਚੇ ਵੰਡ ਦਿੰਦੀ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਪੇਪਰ ਛਪਵਾ ਲਏ। ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੋਕਲ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਮਹੀਨਾ ਭਰ ਆਪਣੀ ਐਡ ਦਿੰਦੀ ਰਹੀ ਪਰ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਬਣਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਉਹ ਬਣੀ ਨਾ। ਫਿਰ ਵੀ ਰੋਜ਼ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਔਰਤਾਂ ਆਉਣ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਇੰਨੇ ਨਾਲ ਹੀ ਖੁਸ਼ ਸੀ।

ਉਸ ਦੀ ਪੁਲੀਸਵੋਮੈਨ ਸਹੇਲੀ ਤੇਜੀ ਸੱਗੂ, ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਦੀ ਗਾਹੇ-ਵਗਾਹੇ ਮੱਦਦ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ, ਨੇ ਇਕ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ,

--ਮੇਰੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਤੂੰ ਇਲੈਕਟਰੌਲਸਜ਼ ਦਾ ਕੋਰਸ ਵੀ ਕਰ ਲੈ, ਇਕ ਤਾਂ ਉਹ ਕੰਮ ਇਹਦੇ ਨਾਲ਼ੋ ਸਾਫ ਐ ਤੇ ਦੂਜੇ ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਪੈਸੇ ਜ਼ਿਆਦਾ।
--ਮੈਂ ਟਿੱਕਾ ਜੀ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰੂੰਗੀ।

ਉਸ ਨੂੰ ਇਲੈਕਟ੍ਰੌਲਸਜ਼ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸਮ ਦੇ ਵਾਧੂ ਵਾਲ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਬਰੀਕ ਜਿਹੀ ਸੂਈ ਨੂੰ ਵਾਲ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਕਰੰਟ ਨਾਲ ਵਾਲ ਮੁਕਾ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਚਮੜੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਸਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈਂਦਾ। ਔਰਤਾਂ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਤਰੀਕਾ ਮੂੰਹ ਦੇ ਵਾਲ਼ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਵਰਤਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਲੈਕਟ੍ਰੌਲਸਜ ਦਾ ਕੋਰਸ ਮਹਿੰਗਾ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਲੰਮੇਰਾ ਤੇ ਔਖਾ ਵੀ ਵੱਧ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਲਿਖਤੀ ਟੈਸਟ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ। ਉਸ ਕੋਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਪੂੰਜੀ ਹੁਣ ਪਹਿਲੇ ਜਿਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੋਰਸ ਤੇ ਖਰਚ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਜ਼ਾਰ ਪੌਂਡ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਾ ਸਮਾਨ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਐਡਵਰਟਾਈਜ਼ਮੈਂਟ ਉਪਰ ਵੀ ਖਰਚ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੀਪਾ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਵਹਿਮ ਪਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਰਾਸ਼ਣ ਆਪਣੀ ਬੁੱਕ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਕੰਮ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਘਰ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤ-ਬਿੱਲ ਦੇਣੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਹਰ ਵੇਲੇ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਪੌਂਡ ਆਪਣੀ ਬੁੱਕ 'ਤੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਹ ਮਸਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਕੁ ਪੌਂਡ ਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਟਿੱਕੇ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਦੇ ਦਿਤੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦਾ ਖਰਚਾ ਵੀ ਚੁੱਕ ਲਿਆ।

ਇਲੈਕਟਰੌਲਸਜ਼ ਦਾ ਕੋਰਸ ਵੀ ਲੈਸਟਰ ਵਿਚ ਹੀ ਸੀ। ਮਿੱਕ ਤੇ ਸੋਫੀਆ ਦੇ ਵਾਕਫਾਂ ਦਾ ਹੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਸੈਂਟਰ ਸੀ। ਇਹ ਕੋਰਸ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸੀ। ਟਰੇਨਿੰਗ ਤਾਂ ਉਹੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਛੇ ਤੋਂ ਨੌਂ ਵਜੇ ਤਕ ਦੀ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਪੰਜੇ ਦਿਨ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਜਦ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇਖੀਆਂ ਤਾਂ ਮੁੰਦਰੀ ਡਰ ਗਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕੁਝ ਸਮਝ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈ ਰਹੀ ਕਿ ਇਹ ਕੀ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਉਸ ਨੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰੌਲਸਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਮਸ਼ੀਨ ਖਰੀਦ ਲਈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹੀ ਘਰ ਹੀ ਅਭਿਆਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਪੱਕੀਆਂ ਗਾਹਕ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਬਾਹਾਂ ਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕਈ ਵਾਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਉਪਰ ਵੀ ਪਰੈਕਟਿਸ ਕਰਨ ਲਗਦੀ। ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਾ ਲੱਭਦਾ ਤਾਂ ਮਨਜੀਤ ਤਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੀ ਸੀ।

ਪਰੈਕਟੀਕਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਤਾਂ ਮੁੰਦਰੀ ਇਥੇ ਵੀ ਠੀਕ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਬਣਤਰ ਬਾਰੇ ਜਾਂ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਂ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਲੈਕਚਰ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਉਹਦੇ ਬਹੁਤਾ ਪੱਲੇ ਨਾ ਪੈਂਦਾ। ਉਹ ਫਿਰ ਘਰ ਆ ਕੇ ਟਿੱਕੇ ਦਾ ਸਿਰ ਖਾਂਦੀ। ਟਿੱਕਾ ਕਈ ਵਾਰ ਹੱਸਦਾ ਹੋਇਆ ਬੋਲਦਾ,

--ਤੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਈ ਇਹ ਕੋਰਸ ਕਰ ਲੈਂਦਾ।

ਲਿਖਤੀ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵੇਲੇ ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਕਰ ਲਈ। ਇਹ ਇਮਤਿਹਾਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਕ ਦਿਨ ਹੀ ਚਲਣਾ ਸੀ, ਸਵਾਲ ਦੇ ਦਿਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਭਾਵੇਂ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖ ਦਿਓ। ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਕੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਲਿਖ ਕੇ ਘਰ ਲੈ ਆਈ ਤੇ ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਲਿਖ ਲਏ ਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਆਪਣੀ ਫਾਈਲ ਵਿਚ ਰੱਖ ਦਿਤੇ। ਉਸ ਦੀ ਇਨਸਟਰੱਕਟਰ ਗੋਰੀ ਉਸ ਉਪਰ ਖੁਸ਼ ਵੀ ਸੀ ਤੇ ਹੈਰਾਨ ਵੀ ਕਿ ਇੰਨੇ ਸਫੇ ਉਸ ਨੇ ਥੋੜੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹੀ ਲਿਖ ਲਏ ਸਨ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਕੋਰਸ ਦੇ ਟੈੱਸਟ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਮਾਰ ਖਾਧੀ ਤਾਂ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਖਾਧੀ ਪਰ ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਹਫਤਿਆਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਸਟਰੀਫਿਕੇਟ ਵੀ ਘਰ ਆ ਗਿਆ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚਾਈਂ ਚਾਈਂ ਬਰਮੀਘੰਮ ਗਈ ਤੇ ਕੈਰਲ ਨੂੰ ਮਿਲੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਟੈੱਸਟ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਾਂਭੀ ਜਾਂਦੀ। ਕੈਰਲ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਈਰਖਾ ਨਾਲ ਉਛਲੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਸਤਨਾਮ ਕੌਰ। ਉਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ,

--ਮੁੰਦਰੀ, ਹੁਣ ਕੀ ਪਰੋਗਰਾਮ ਤੇਰਾ?

--ਹਾਲੇ ਸੋਚਿਆ ਨਹੀਂ, ਦੇਖਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਕਰਨਾ।

--ਮੈਂ ਕੈਰਲ ਦੇ ਡੈਡੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਲੈਨੀ ਆਂ, ਅਸੀਂ ਤੈਨੂੰ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਖੋਹਲ ਦਿੰਨੇ ਆਂ, ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੈਰਲ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰੀ ਜਾਊ।

--ਅੰਟੀ ਜੀ, ਹਾਲੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਬਿਊਟੀਪਾਰਲਰ ਵਿਚ ਜੌਬ ਕਰਨੀ ਆਂ, ਫੇਰ ਜ਼ਰਾ ਤਜ਼ਰਬਾ ਹੋਏ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਖੋਹਲਣਾ।

ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਪੂਰੇ ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਜੋ ਕਿ ਸਤਨਾਮ ਕੌਰ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਨਾ ਲਗਿਆ। ਉਹ ਖਿਝਦੀ ਜਿਹੀ ਕੈਰਲ ਨੂੰ ਬੋਲੀ,

--ਤੇਰੇ ਵਿਚ ਕਿਹੜੀ ਕਮੀ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਤੂੰ ਇਹ ਕੋਰਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ, ...ਹਾਲੇ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵੀ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।

ਮੁੰਦਰੀ ਇਕਦਮ ਬੋਲੀ,

--ਅੰਟੀ ਜੀ, ਮੈਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰੌਬਲਮ ਨਹੀਂ, ਨਾਲ਼ੇ ਇਹ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ 'ਕੱਲੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦੇ।

ਬਾਕੀ ਦੀ ਗੱਲ ਸਤਨਾਮ ਕੌਰ ਸਮਝ ਗਈ ਸੀ। ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਇਕ ਲੰਮਾ ਜਿਹਾ ਮੁੰਡਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਮੁੰਦਰੀ ਵਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕੈਰਲ ਨੂੰ ਪਰਦੇ ਜਿਹੇ ਨਾਲ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਬੋਲੀ,

--ਇਹ ਪੌਲ ਆ, ਪੌਲ ਪਰਾਸ਼ਰ। ਸਾਡੇ ਪੀਜ਼ੇ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ, ਕਿਉਂ, ਚੰਗਾ ਲਗਿਆ?

--ਉਹ ਤਾਂ ਦੇਖਦਾ ਈ ਏਦਾਂ, ਜਿੱਦਾਂ ਖਾ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ।

--ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੀਬਾ ਮੁੰਡਾ ਇਹ। ਜੇ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਆਂ।

--ਰਹਿਣ ਦੇ ਤੂੰ।

ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤੇ ਹੋਰ ਗੱਲ ਤੋਰ ਲਈ। ਪੌਲ ਕੁਝ ਦੇਰ ਸਤਨਾਮ ਕੌਰ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਚੋਰੀ ਅੱਖ ਨਾਲ ਮੁੰਦਰੀ ਵਲ ਵੀ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਪੌਲ ਨੂੰ ਸਤਨਾਮ ਕੌਰ ਨੇ ਹੀ ਸੱਦਿਆ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿਚ ਫਸੀ ਮੁੰਦਰੀ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਬਰਮੀਘੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਸਕੀ ਤੇ ਮੁੰਦਰੀ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਸਕੀ। ਪੌਲ ਚਲੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਬਿਠਾ ਕੇ ਬਾਹਾਂ ਵਿਚ ਲੈਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ,

--ਮੁੰਦਰੀ ਧੀਏ, ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਕੈਰਲ ਵਰਗੀ ਹੀ ਐਂ, ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸੋਚਦੀ ਰਹਿੰਨੀ ਆਂ। ਹੁਣ ਤੇਰੀ ਉਮਰ ਵਿਆਹ ਦੀ ਹੋ ਗਈ ਆ, ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਨੀ ਆਂ ਕਿ ਮੇਰੀ ਵੱਡੀ ਧੀ ਕਿਰਨ ਵਾਂਗ ਤੇਰਾ ਵੀ ਵਿਆਹ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਹੋਣ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਨੀ ਆਂ ਤੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਵਿਆਹ ਕਰਾ ਲਵੇਂ।

--ਅੰਟੀ ਜੀ, ਮੈਂ ਹਾਲੇ ਏਦਾਂ ਸੋਚਿਆ ਨਹੀਂ।

--ਹੋਰ ਸੋਚਣਾ ਕਦੋਂ ਆਂ? ...ਉਮਰ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਹੋਈ ਖੜੀ ਆ। ਦੇਖ ਆਹ ਮੁੰਡਾ ਪੌਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚੰਗਾ ਮੁੰਡਾ, ਤੂੰ ਆਪ ਏਹਦੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਦੇਖ ਲੈ।

ਸਤਨਾਮ ਕੌਰ ਦੀ ਗੱਲ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਵੀ ਲੱਗੀ ਤੇ ਮਾੜੀ ਵੀ। ਚੰਗੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦਾ ਫਿਕਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਮਾੜੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਉਹ ਵਿਆਹ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਬਲਕਿ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਜੋ ਵੀ ਸੀ, ਸਤਨਾਮ ਕੌਰ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਕ ਹਿਲਜੁਲ ਜਿਹੀ ਮਚਾ ਦਿਤੀ। ਵਿਆਹ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੀ ਸੀ। ਇਵੇਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੀਵਨ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਟਿੱਕਾ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕਰਾਵੇਗਾ। ਜੇ ਉਸ ਨੇ ਕਰਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕਰਾ ਲੈਂਦਾ ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਗਰਭਪਾਤ ਕਰਾਉਣ ਵੇਲੇ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਉਹ ਸਤਨਾਮ ਕੌਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਦਿਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਉਠ ਆਈ ਸੀ।

ਉੱਨੀ

ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੀ ਘੰਟੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਪਰਦਾ ਹਟਾ ਕੇ ਦੇਖਿਆ। ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸਤਨਾਮ ਕੌਰ ਖੜੇ ਸਨ। ਸੜਕ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦੀ ਮਰਸਡੀਜ਼ ਪਾਰਕ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਰਾਤੀਂ ਅਮਰਜੀਤ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਿਲਣਾ ਕਿਸ ਕਾਰਣ ਸੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੱਸਿਆ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਪਿੰਡ ਲਈ ਕੋਈ ਢਾਲ਼ ਅਦਿ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਜਿਹੀ ਢਾਲ਼ ਵਿਚ ਮੋਹਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਲੰਡਨ ਰਹਿੰਦੇ ਕੁਝ ਪੇਂਡੂ ਅਮਰਜੀਤ ਕੋਲ ਆ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਉਹ ਅੱਗੇ ਸਭ ਨੂੰ ਹੋਰਨਾਂ ਪੇਂਡੂਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਦਿਆ ਕਰਦਾ। ਹੁਣ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਕਿ ਉਸ ਤਕ ਅਜਿਹਾ ਕਿਹੜਾ ਕੰਮ ਹੋਇਆ ਜਿਹਦੀ ਖਾਤਰ ਦੋਵੇਂ ਇਕੱਠੇ ਆਏ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਹਲਿਆ ਤੇ ਪੂਰੀ ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਫਰੰਟ ਰੂਮ ਵਿਚ ਲੈ ਗਿਆ ਤੇ ਪੁੱਛਿਆ,

--ਦੱਸੋ, ਚਾਹ ਪੀਓਗੇ ਕਿ ਕੁਸ਼ ਠੰਡਾ ਪੀਣਾ?

--ਛੋਟੇ ਭਾਈ, ਕੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਪੀਣਾ, ਆਹ ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਦੀ ਤਾਂ ਡਰਾਈਵ ਆ, ਤੂੰ ਬਹਿ ਜਾ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਰਨ ਆਏ ਆਂ।

--ਹੁਕਮ ਕਰੋ?

--ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸ ਤੇਰਾ ਕੰਮ-ਕਾਰ ਕਿੱਦਾਂ?

--ਕੰਮ ਠੀਕ ਚਲੀ ਜਾਂਦਾ, ਤੁਸੀਂ ਸੁਣਾਓ ਤੁਹਾਡਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਿੱਦਾਂ ਜਾ ਰਿਹਾ?

--ਅੱਜਕਲ ਥੋੜੀ ਸਲੈਕ ਆ ਪਰ ਠੀਕ ਆ, ਦੇਖਦੇ ਆਂ ਜੇ ਸੂਤ ਰਹਿ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਕ ਪੀਜ਼ਾ ਹੋਰ ਖੋਹਲਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਆ।

--ਕਿਥੇ ਕੁ?

--ਟਾਊਨ ਸੈਂਟਰ 'ਚ ਇਕ ਦੁਕਾਨ ਦੇਖੀ ਆ, ਜੇ ਸੌਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ।

ਅਮਰਜੀਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਮਗਰ ਹੀ ਸਤਨਾਮ ਕੌਰ ਨੇ ਗੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ,

--ਆਹ ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਤਾਂ ਕਮਾਲ ਕਰ 'ਤੀ ਸਾਰੇ ਟੈੱਸਟ ਪਾਸ ਕਰ ਲਏ! ਸਾਡੀ ਕੈਰਲ ਨੇ ਤਾਂ ਵਿਚ ਵਿਚਾਲੇ ਈ ਛੱਡ ਦਿਤੇ।

--ਭਾਬੀ ਜੀ, ਕੈਰਲ ਹੈਗੀ ਅਮੀਰ ਪਿਓ ਦੀ ਧੀ ਤੇ ਮੁੰਦਰੀ ਵਿਚਾਰੀ ਦਾ ਪਿਓ ਗਰੀਬ ਆ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਵੱਧ ਲੋੜ ਆ।

--ਕਮਾਲ ਦੀ ਕੁੜੀ ਆ! ਦੇਖੋ ਕਿਥੋਂ ਕਿਥੇ ਪਹੁੰਚੀ, ਸਾਡੇ ਘਰ ਭਾਂਡੇ ਮਾਂਜਣ ਆਉਂਦੀ ਹੁੰਦੀ।

--ਭਾਬੀ ਜੀ, ਕੁਸ਼ ਮਿਹਨਤ ਤੇ ਕੁਸ਼ ਕਿਸਮਤ।

--ਤੁਹਾਡੀ ਹੈੱਲਪ ਵੀ ਤਾਂ ਕੰਮ ਆਈ ਆ।

--ਇਹ ਤਾਂ ਭਲਾ ਹੋਵੇ ਚਾਚੇ ਚਾਹਲ ਦਾ!

--ਮੈਂ ਜਾਣਦਾਂ ਉਹਨੂੰ, ਦੁਕਾਨ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

--ਬੱਸ ਉਹੀ, ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹਦੀ ਵਿਚਾਰੀ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕਰ ਦੇ, ਬਾਕੀ ਏਹਦੀ ਕਿਸਮਤ ਝਗੜੀ!

--ਚਲੋ ਜਿੱਦਾਂ ਵੀ ਹੋਇਆ ਪਰ ਉਹ ਪੱਕੀ ਹੋ ਗਈ, ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜ ਗਈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਟੱਬਰ ਦੀ ਮੱਦਦ ਵੀ ਕਰਦੀ ਆ। ਰੱਬ ਸਭ ਦਾ ਈ ਭਲਾ ਕਰੇ! ਸਾਡੇ ਤਾਂ ਘਰ ਆਉਂਦੀ ਜਾਂਦੀ ਆ, ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਆ, ਸਾਡੀ ਕੈਰਲ ਨਾਲ਼ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਬਹੁਤੀ ਈ ਬਣਦੀ ਆ।

--ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਆਵੇ ਉਹਨੂੰ ਕੈਰਲ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਈ ਹੁੰਦਾ।

ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤੇ ਸੋਚਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਗੱਲ ਮੁੰਦਰੀ ਦੁਆਲੇ ਕਿਉਂ ਘੁੰਮਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ,

--ਛੋਟੇ ਭਾਈ, ਹੁਣ ਇਹਦੇ ਅੱਗੇ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸੋਚਿਆ?

--ਭਾਜੀ, ਇਹ ਤਾਂ ਹੁਣ ਇਹਦੇ ਮਾਂਪਿਓ ਈ ਸੋਚਣਗੇ, ਉਹ ਆਪ ਵੀ ਹੁਣ ਨਿਆਣੀ ਨਹੀਂ।

ਸਤਨਾਮ ਕੌਰ ਥੋੜਾ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਖਿਸਕਦੀ ਬੋਲੀ,

--ਚਲੋ ਇਹ ਵੀ ਠੀਕ ਆ, ਮੈਂ ਸੋਚਦੀ ਆਂ ਕਿ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਕੁੜੀ ਆ, ਪਿੰਡ ਦੀ ਕੁੜੀ ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਹੁੰਦੀ ਆ, ਆਪਾਂ ਸਾਰੇ ਰਲ਼-ਮਿਲ਼ ਕੇ ਕੁਸ਼ ਕਰ ਦੇਈਏ।

--ਭਾਬੀ ਜੀ, ਇਹ ਤਾਂ ਠੀਕ ਆ ਪਰ ਫੈਸਲਾ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਮਾਂ-ਪਿਓ ਨੇ ਜਾਂ ਖੁਦ ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਈ ਕਰਨਾ।

ਟਿੱਕਾ ਸਮਝ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮੁੰਦਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤਾ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਸਨ। ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਉਸ ਦੀ ਮੁੰਦਰੀ ਖੋਹਣ ਆਏ ਹਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਂਹ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਭ ਰਿਹਾ। ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ,

--ਗੱਲ ਇਹ ਆ ਬਈ ਸਾਡੇ ਸੋਹੋ ਰੋਡ ਵਾਲ਼ੇ ਪੀਜ਼ੇ 'ਤੇ ਇਕ ਮੁੰਡਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ, ਨਾਂ ਹੈਗਾ ਪੌਲ ਪਰਾਸ਼ਰ। ਨਵੇਂ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਆ, ਬਾਮ੍ਹਣਾਂ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਪਰ ਮੁੰਡਾ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ, ਪੰਜ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਨੂੰ। ਪੈਸੇ ਵੀ ਚਾਰ ਕੋਲ ਹੈਗੇ ਆ, ਘਰ ਲੈਣ ਜੋਗੇ। ਸਾਡੇ ਘਰ ਗਈ ਮੁੰਦਰੀ ਉਹਨੇ ਦੇਖੀ ਸੀ ਤੇ ਕੁੜੀ ਉਹਨੂੰ ਪਸੰਦ ਆ।

--ਮੁੰਡਾ ਫੇਰ ਇਲਲੀਗਲ ਹੋਣਾਂ।

--ਹਾਂ, ਮੁੰਡਾ ਇਲਲੀਗਲ ਆ।

--ਏਦਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਂ ਇਹਨੂੰ ਬਹੁਤ ਔਫਰਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਪਰ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਖਤਰਾ ਇਹ ਆ ਕਿ ਮੁੰਡੇ ਪੱਕੇ ਹੋ ਕੇ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਜਾਂਦੇ ਆ।

--ਇਹਦੀ ਗਰੰਟੀ ਮੇਰੀ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹਦੇ ਸਾਰੇ ਟੱਬਰ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾਂ। ਪਿਓ ਏਹਦਾ ਹੈਡਮਾਸਟਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

--ਭਾਜੀ, ਇਹ ਬ੍ਰਾਮਣ ਤੇ ਮੁੰਦਰੀ ਐ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਕੁੜੀ, ਭਲਾ ਏਹ ਗੱਲ ਕਿੱਦਾਂ ਹਜ਼ਮ ਹੋਊਗੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ।

--ਟਿੱਕੇ, ਤੂੰ ਏਹਦਾ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰ, ਆਪਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਏਹਦੇ ਮਾਂ-ਪਿਓ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗੇ ਫਿਰ ਹੀ ਫਾਈਨਲ ਹੋਏਗੀ। ਆਪਾਂ ਕੱਚਾ ਕੰਮ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ, ਉਲ੍ਹਾਮੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਆਪਾਂ ਕੋਈ ਕਰਨੀ ਹੀ ਨਹੀਂ। ...ਆਖਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਮੂੰਹ ਦਿਖਾਉਣਾ!

ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੂਰੇ ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਟਿੱਕਾ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਦਿਨ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਆ ਕੇ ਮੁੰਦਰੀ ਚੁੱਪ ਚੁੱਪ ਜਿਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਪਿਆ ਕਿ ਮੁੰਦਰੀ ਗਈ ਹੱਥੋਂ। ਉਹ ਬੋਲਿਆ,

--ਤੁਸੀਂ ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਮੁੰਦਰੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਉਹਦੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ?

--ਛੋਟੇ ਭਾਈ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਆਏ ਆਂ ਕਿ ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਤੂੰ ਈ ਮੁੰਦਰੀ ਦਾ ਸਭ ਕੁਸ਼ ਐਂ ਤੇ ਉਹ ਤੇਰੀ ਇਜ਼ਤ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕਰਦੀ ਆ।

ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਢੁਕਵਾਂ ਉੱਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੁੱਝ ਰਿਹਾ। ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਤਨਾਮ ਕੋਰ ਕੁਝ ਦੇਰ ਬੈਠੇ ਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਪੱਕ ਸਮਝ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਟਿੱਕਾ ਸੋਚਣ ਲਗਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈ ਰਹੀ ਕਿ ਆਖਰ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕੀ ਸੀ। ਸੋਚਦੇ ਸੋਚਦੇ ਉਸ ਦਾ ਸਿਰ ਘੁੰਮਣ ਲਗਿਆ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਿੰਦੇ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰ ਕੇ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਦੱਸੀ। ਸ਼ਿੰਦਾ ਹੱਸਦਾ ਹੋਇਆ ਬੋਲਿਆ,

--ਮਾਂ ਦਿਆ ਟਿੱਕਿਆ, ਤੂੰ ਦੋਨਾਂ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਲੱਡੂ ਨਾ ਫੜ ਕੇ ਰੱਖ। ਹੁਣ ਤੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋ ਔਪਸ਼ਨ ਆਂ, ਇਕ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਤੂੰ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਰੱਖ, ਵਿਆਹ ਕਰਾ ਕੇ ਜਾਂ ਰਖੇਲ ਬਣਾ ਕੇ ਹੀ। ਦੂਜੀ ਇਹ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣ ਦੇ।

ਉਸ ਨੇ ਮੋਹਣ ਨਾਲ ਗੱਲ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਮੋਹਣ ਨੇ ਕਿਹਾ,

--ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਕਿ ਮੁੰਦਰੀ ਸਾਧਾਰਨ ਕੁੜੀ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਵੀ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੀ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਲਗਦਾ ਇਹ ਲੋਕ ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਹੀ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਆਏ ਆ। ...ਹੁਣ ਤੈਨੂੰ ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਕੰਢੇ ਤਾਂ ਲਾਉਣੀ ਹੀ ਪੈਣੀ ਆਂ।

--ਪਰ ਹੁਣ ਕੀਤਾ ਕੀ ਜਾਵੇ?

--ਮੁੰਦਰੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ।

--ਕੀ ਗੱਲ ਕਰਾਂ ਉਹਦੇ ਨਾਲ?

--ਇਹੋ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਵਿਆਹ ਦੀ ਗੱਲ ਉਹਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਤੁਰੀ ਐ।

--ਇਹ ਤਾਂ ਹੁਣ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੀ ਤੁਰੀ ਹੋਏਗੀ।

--ਫਿਰ ਉਹਨੂੰ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣ ਦੇਹ।

ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਮੋਹਣ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦਿਤਾ। ਉਸ ਕੋਲ ਜਵਾਬ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਮੁੰਦਰੀ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਹੋਈ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਸਮਝਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁੰਦਰੀ ਹੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਰੇਗੀ ਪਰ ਮੁੰਦਰੀ ਵੀ ਏਧਰ ਓਧਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮਾਰਦੀ ਰਹੀ। ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਮੁੰਦਰੀ ਦੀ ਨੀਅਤ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਹੋਣ ਲੱਗਿਆ। ਉਹ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਚਲੇ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ,

--ਆਹ ਅਮਰਜੀਤ ਤੇ ਸਤਨਾਮ ਕੋਰ ਕੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਆ?

--ਕੀ?

--ਨਿਆਣੀ ਨਾ ਬਣ!

--ਤੇਰਾ ਮਤਲਬ ਪੌਲ ਬਾਰੇ? ਇਹ ਤਾਂ ਅੰਟੀ ਹੀ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਕੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ।

--ਤੂੰ ਕੀ ਚਾਹੁੰਨੀ ਐਂ?

--ਤੁਸੀਂ ਦੱਸੋ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ?

ਟਿੱਕਾ ਚੁੱਪ ਸੀ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਰੁਕ ਕੇ ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ,

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਮੇਰੇ ਵੀ ਕੁਝ ਸੁਫਨੇ ਹੈਗੇ ਨੇ, ਘਰ-ਬਾਰ, ਬੱਚੇ, ਇਕ ਸਮਾਜਕ ਜੀਵਨ।

--ਮੁੰਦਰੀਏ, ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਤੂੰ ਆਏ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਮੋੜਿਆ।

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਮੰਨੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਭੰਨਦੇ ਹੋਏ ਭੱਜ ਗਏ ਸੀ...।

ਮੁੰਦਰੀ ਆਪਣੇ ਸ਼ਿਕਵੇ ਸੁਣਾਉਣ ਲੱਗੀ। ਟਿੱਕਾ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਦਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਾਰ ਨਾ ਉਸ ਨੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਭੰਨਿਆਂ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਠ ਕੇ ਗਿਆ।

ਵੀਹ

ਜਿਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪੌਲ ਦੀ ਮੁੰਦਰੀ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਪੌਲ ਦੁੱਗਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਕੰਮ ਨੂੰ ਤਾਂ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਮੀਣੇ ਬਲਦ ਵਾਂਗ ਸਿਰ ਸੁੱਟ ਕੇ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੀਜ਼ੇ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਕੋਈ ਤਨਖਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੈਂਦਾ। ਉਸ ਦੇ ਪੈਸੇ ਅਮਰਜੀਤ ਕੋਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਈ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਗੈਰ-ਕਨੂੰਨੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਇੰਡੀਆ ਮੋੜ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਇਹਨਾਂ ਪੈਸਿਆਂ ਨਾਲ ਇੰਡੀਆ ਜਾ ਕੇ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਵੇਗਾ। ਵੈਸੇ ਉਸ ਨੇ ਪੱਕੇ ਹੋਣ ਲਈ ਕੇਸ ਅਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਕਹਾਣੀ ਸੀ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੰਦਰੀ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਪਾਸਪੋਰਟ ਲੈਣ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਤਨਾਮ ਕੋਰ ਦੀ ਵੀ ਘਰ ਦੀ ਬੁੱਤੀ-ਨੱਤੀ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਸਤਨਾਮ ਕੋਰ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਇਸੇ ਕੰਮ ‘ਤੇ ਲਾ ਰੱਖੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਤਾਂ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਫਨੇ ਵੀ ਦਿਖਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ,

--ਮੁੰਦਰੀਏ, ਕਿਸਮਤ ਵਾਰ ਵਾਰ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਖੜਕਾਇਆ ਕਰਦੀ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਪੌਲ ਦੀ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਪਈ ਐ, ਇਹਦੇ ਨਾਲ਼ ਤੁਸੀਂ ਘਰ ਵੀ ਲੈ ਸਕਦੇ ਓ ਜਾਂ ਫੇਰ ਦੁਕਾਨ ਵੀ। ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਕਿ ਬਰਮੀਘੰਮ ਲੈਸਟਰ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਾ ਸ਼ਹਿਰ ਐ, ਇਥੇ ਬਿਜ਼ਨਿਸ ਦੇ ਮੌਕੇ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਆ। ...ਏਸ ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਤੇਰੇ ਲਈ ਕੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ, ਨਾਲ਼ੇ ਟਿੱਕਾ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਅੰਕਲ ਦਾ ਹਾਣੀ ਆਂ ਤੇ ਪੌਲ ਹੈਗਾ ਤੇਰਾ ਹਾਣੀ-ਪ੍ਰਮਾਣੀ। ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਆ ਮੁੰਦਰੀਏ ਕਿ ਇਹ ਮੁੰਡਾ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਤੇਰੇ ਮਗਰੇ-ਮਗਰ ਪੂਛ ਹਿਲਾਉਂਦਾ ਫਿਰੇਗਾ।

ਮੁੰਦਰੀ ਦਾ ਮਨ ਬਦਲਣ ਲੱਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਦੇਖ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਟਿੱਕਾ ਕਿਸੇ ਕੰਢੇ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਣ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਿਸਜ਼ ਭੰਗੂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਕਹਿ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਕਿ ਟਿੱਕੇ ਦਾ ਖਹਿੜਾ ਛੱਡੇ ਤੇ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮੁੰਡਾ ਮੰਗਵਾ ਲਵੇ ਜਾਂ ਇਥੇ ਹੀ ਦੇਖ ਲਵੇ। ਮਨਜੀਤ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਇਕ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਵੀ ਸੀ, ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਹੀ ਹਾਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਭਰੀ।

ਇਕ ਦਿਨ ਕੈਰਲ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੈਰਲ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਕਦੇ ਵੀ ਲੈਸਟਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਈ। ਮੁੰਦਰੀ ਸੋਚਣ ਲੱਗ ਪਈ ਕਿ ਕੈਰਲ ਕਿਸ ਕੰਮ ਆਈ ਹੋਈ, ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਦਾ ਘਰ ਵਿਚ ਖੋਹਲਿਆ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇ। ਜਦ ਕੈਰਲ ਆਈ ਤਾਂ ਪੌਲ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਤੇ ਉਹ ਸਮਝ ਵੀ ਗਈ। ਚਾਹ ਪੀਂਦਿਆਂ ਹੀ ਕੈਰਲ ਬੋਲੀ,

--ਮੈਂ ਜ਼ਰਾ ਟਾਊਨ ਸੈਂਟਰ ਤਕ ਜਾਣਾ, ਵੀਹ ਕੁ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਆਈ, ਜਦ ਤਕ ਤੁਸੀਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰੋ।

ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਲਿਆਂ ਛੱਡ ਕੇ ਕੈਰਲ ਖਿਸਕ ਗਈ।

ਕੈਰਲ ਚਲੇ ਗਈ ਤਾਂ ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਪੌਲ ਵਲ ਦੇਖਿਆ। ਪੌਲ ਸ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਕੰਧ ਵਲ ਦੇਖਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਪੌਲ ਚੰਗਾ ਲਗਿਆ। ਟਿੱਕੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਉੱਚਾ ਲੰਮਾ ਤੇ ਗੋਰੇ ਰੰਗ ਦਾ ਸੀ। ਜਦ ਪੌਲ ਨਾ ਬੋਲਿਆ ਤਾਂ ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਹੀ ਪੁੱਛਿਆ,

--ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਚਾਅ ਕਿੱਦਾਂ ਚੜ੍ਹ ਆਇਆ?

--ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਮੁੰਦਰੀ ਜੀ, ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੇ ਲੱਗੇ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਅੰਟੀ ਜੀ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਸੁਣਿਆਂ ਸੀ।

--ਤੁਸੀਂ ਪੱਕਾ ਹੋਣ ਲਈ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਓ?

--ਨਹੀਂ, ਪੱਕਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਹੁਣ ਹੋ ਹੀ ਜਾਣਾਂ, ਮੇਰੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ, ਇਹ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੀ ਲੱਗੇ, ਏਸ ਕਰਕੇ। ਇਕ ਵਾਰ ‘ਹਾਂ’ ਕਰਦਿਓ ਤੁਹਾਡਾ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਰੱਖਾਂਗਾ! ਤੁਹਾਡੀ ਹਰ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਾਵਾਂਗਾ।

ਮੁੰਦਰੀ ਚੁੱਪ ਰਹੀ। ਪੌਲ ਨੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ,

--ਮੁੰਦਰੀ ਜੀ, ਮੈਂ ਧਰਮਾਂ, ਜ਼ਾਤਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਉਪਰ ਆਂ, ਤੁਹਾਡੀ ਪਿਛਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਫਿਕਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ। ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੀਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਪੌਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਮੁਕਾਈ ਤੇ ਮੁੰਦਰੀ ਵਲ ਦੇਖਣ ਲਗਿਆ। ਮੁੰਦਰੀ ਹਾਲੇ ਵੀ ਚੁੱਪ ਸੀ। ਪੌਲ ਨੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ,

--ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਕੁਸ਼ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੋਂਗੇ?

--ਨਹੀਂ, ਹਾਲੇ ਮੈਂ ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੀ।

--ਕੋਈ ਤਾਂ ਜਵਾਬ ਦਿਓ।

ਮੁੰਦਰੀ ਕੁਝ ਨਾ ਬੋਲੀ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਉਡੀਕ ਕੇ ਪੌਲ ਨੇ ਆਖਿਆ,

--ਕਿਤੇ ਏਦਾਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਆ ਜਾਂ ਫੇਰ ਤੁਸੀਂ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣਾ ਈ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ?

--ਦੇਖੋ ਪੌਲ ਜੀ, ਵਿਆਹ ਤਾਂ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਰਾਉਣਾ ਈ ਹੁੰਦਾ।

--ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ?

--ਨਹੀਂ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ।

--ਮੁੰਦਰੀ ਜੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਕਲੀਅਰ ਹੋਵੋ ਕਿ ਆਪਾਂ ਗੱਲ ਅਗੇ ਤੋਰਨੀ ਆਂ ਕਿ ਨਹੀਂ।

--ਅਸਲ 'ਚ ਮੇਰੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪਰੌਬਲਮ ਹੈਗੀਆਂ, ਇਕ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਖਰਚ ਦੇਣਾਂ ਤੇ ਦੂਜੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਪੜ੍ਹਾਉਣੀਆਂ, ਫੇਰ ਦੋਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਵਿਆਹੁਣੀ ਆਂ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਾ ਲਿਆ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇਵੇ।

--ਮੈਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਆ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਤਨਖਾਹ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂਗੇ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸੌ ਫੀ ਸਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਆ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਘਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਭੇਜਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁਣ। ਭੈਣ ਭਰਾ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨੇ ਤੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਉਹਨਾਂ ਜੋਗੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਆਉਂਦੀ ਆ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਸਾਡੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਵੀ ਹੈਗੀਆਂ ਜਿਥੋਂ ਕਿਰਾਇਆ ਵੀ ਵਾਹਵਾ ਸਾਰਾ ਆ ਜਾਂਦਾ।

ਪੌਲ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਘੇਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਘਿਰੀ ਵੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਲ ਬੈਠਾ ਪੌਲ ਬਹੁਤ ਸੁਹਣਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਆਪਣੀ ਉਸ ਨਾਲ ਬਣਦੀ ਜੋੜੀ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਵੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਪੌਲ ਆਪਣੀ ਜਗਾਹ ਤੋਂ ਉਠਿਆ ਤੇ ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਮੂਹਰੇ ਗੋਡਿਆਂ ਭਾਰ ਖੜਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਮੁੰਦਰੀ ਵਲ ਹੱਥ ਵਧਾਉਂਦਾ ਕਹਿਣ ਲਗਿਆ,

--ਮੁੰਦਰੀ ਜੀ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਿਆਹ ਲਈ ਪਰੋਪੋਜ਼ ਕਰਦਾਂ, ਮੈਂ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਖੁਸ਼ ਰੱਖੂੰ, ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੋਹਫੇ ਲੈ ਕੇ ਦੇਊਂ, ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਂਪਿਉ ਦੀ ਇਜ਼ਤ ਕਰੂੰ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਦੇ ਦੁਖ ਨਹੀਂ ਦੇਊਂਗਾ।

ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਉਸ ਵਲ ਦੇਖਿਆ ਤੇ ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਸ਼ਰਮਾਈ ਤੇ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਉਸ ਵਲ ਵਧਾ ਦਿਤਾ। ਪੌਲ ਉਸ ਦਾ ਹੱਥ ਘੁੱਟਦਾ ਉਠ ਕੇ ਖੜਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਖੜਿਆਂ ਕਰ ਕੇ ਬਾਹਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁੰਮਣ ਲਗਿਆ। ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਜਿਸਮ ਵਿਚ ਇਕ ਲਹਿਰ ਜਿਹੀ ਦੌੜਨ ਲੱਗੀ, ਅਜਿਹੀ ਲਹਿਰ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ, ਨਾ ਹੀ ਟਿੱਕੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਵੇਲੇ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦੀਪੇ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧ ਸਮੇਂ।

ਪੌਲ ਦੇ ਘਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਮਨਜੀਤ ਨੂੰ ਸੱਦ ਲਿਆ ਸੀ। ਮਨਜੀਤ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮਿਸਜ਼ ਭੰਗੂ ਵੀ ਆ ਗਈ। ਦੋਨਾਂ ਨੇ ਹੀ ਪੌਲ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰ ਲਿਆ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਕੰਮ ਉਪਰ ਮਠਿਆਈ ਵੀ ਵੰਡ ਦਿਤੀ।

ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ ਕਿ ਕੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਮੁੰਦਰੀ ਦੀ ਚੁੱਪ ਤੋਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੰਦਰੀ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਮਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਉਹ ਸਰਖੁਰੂ ਹੋਇਆ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ। ਇਕ ਸ਼ਾਮ ਉਸ ਦਾ ਫੋਨ ਖੜਕਿਆ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਜ਼ੋਰ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਧੜਕਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਅਮਰਜੀਤ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਟਿੱਕਾ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਸਮਝ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਫੋਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਵਿਚ ਹੀ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਘਰ ਪੁੱਜ ਗਿਆ। ਦੁਆ-ਸਲਾਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੀ ਗੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ,

--ਛੋਟੇ ਭਾਈ, ਇਹ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਕੁੜੀ ਆ, ਆਪਾਂ ਰਲ਼-ਮਿਲ਼ ਕੇ ਵਿਆਹ ਕਰ ਦੇਈਏ।

--ਭਾਜੀ, ਉਹ ਤਾਂ ਠੀਕ ਆ ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀ ਦੀ ਰਾਏ ਤਾਂ ਪੁੱਛ ਲਓ।

ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਮੁੰਦਰੀ ਇਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇਗੀ। ਸਤਨਾਮ ਕੌਰ ਬੋਲੀ,

--ਅਸੀਂ ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀ ਵਿਚ ਸਿੱਧੀ ਗੱਲ ਕਰਾ ਦਿਤੀ ਐ, ਦੋਵੇਂ ਈ ਮੰਨਦੇ ਆ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਤੂੰ ਹੀ 'ਹਾਂ' ਕਰਨੀ ਆਂ।

--ਮੇਰੀ 'ਹਾਂ' ਦੀ ਕੀ ਕਸਰ ਰਹਿ ਗਈ ਜਦ ਕੁੜੀ ਨੇ ਹੀ 'ਹਾਂ' ਕਰ ਦਿਤੀ।

ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਹਿਰਖ ਸੀ। ਸਤਨਾਮ ਕੌਰ ਗੱਲ ਨੂੰ ਫੜਦੀ ਹੋਈ ਬੋਲੀ,

--ਟਿੱਕੇ, ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਕੁੜੀ ਆ, ਤੁਸੀਂ ਦੋਨੋਂ ਭਰਾ ਰਲ਼ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀ ਇਹ ਵਿਆਹ ਕਰ ਦਿਓ, ਕਹਿੰਦੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਕੁੜੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰਨਾ ਪੁੰਨ ਹੁੰਦਾ।

ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦਿਤਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਦੇਖ ਕੇ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਖਣ ਲਗਿਆ,

--ਵਿਆਹ ਦਾ ਸਾਰਾ ਖਰਚਾ ਪੌਲ ਕਰੂਗਾ, ਸਾਡੇ ਗਾਰਡਨ 'ਚ ਤੰਬੂ ਲਾ ਲੈਨੇਂ ਆ, ਪੰਜਾਹ ਸੱਠ ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸਾਦੀ ਜਿਹੀ ਰਸਮ ਕਰ ਦਿੰਨੇ ਆਂ। ਪੌਲ ਦਾ ਇਥੇ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹੈ ਨਹੀਂ। ਇਕ ਮੇਰਾ ਪੰਡਤ ਵਾਕਫ ਹੈਗਾ, ਮੰਤਰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ।

--ਠੀਕ ਆ ਭਾਜੀ, ਜਿੰਦਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕਹੋਂ।

ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਅਣਮੰਨੇ ਜਿਹੇ ਮਨ ਨਾਲ ਕਿਹਾ।

ਉਸੇ ਸ਼ਾਮ ਮੁੰਦਰੀ ਦਾ ਫੋਨ ਆ ਗਿਆ। ਟਿੱਕਾ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਬੋਲਿਆ,

--ਉਹੀ ਜਨਾਨੀ ਨਿਕਲੀਂ ਨਾ!

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਕੀ ਮਤਲਬ ਤੁਹਾਡਾ? ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਘੜੀ ਦੇ ਪੈਂਡੂਲਮ ਵਾਂਗ ਲਟਕਦਾ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਓ, ...ਹਾਲੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਗੱਲ 'ਤੇ ਆਓ ਤੇ ਜਿੰਦਾਂ ਕਹੋਂਗੇ ਮੈਂ ਕਰਾਂਗੀ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜਿੰਦਾਂ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਨੀ ਆਂ ਕਰਨ ਦਿਓ।

ਮੁੰਦਰੀ ਆਪਣੇ ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਵਜ਼ਨ ਪਾ ਕੇ ਬੋਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਟਿੱਕਾ ਚੁੱਪ ਸੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ,

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਪਲੀਜ਼! ਅੱਗੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਉਂਗਲ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਸੀ ਤੇ ਅੱਜ ਮੁੰਦਰੀ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਉਂਗਲ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿਓ।

<u>ਇੱਕੀ</u>

ਟਿੱਕਾ ਮੁੰਦਰੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਲਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਫੋਨ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦਿੰਦਾ। ਆਪਣਾ ਮੁਬਾਈਲ ਵੀ ਉਹ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਬੰਦ ਹੀ ਰੱਖਦਾ। ਮੁੰਦਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਈਮੇਲ ਕਰਦੀ ਪਰ ਉਹ ਚੁੱਪ ਰਹਿੰਦਾ। ਉਹ ਤਾਂ ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਵਿਆਹ 'ਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਇਆ। ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਬਿਮਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਇੰਡੀਆ ਚਲੇ ਗਿਆ। ਮੁੰਦਰੀ ਉਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਿਵੇਂ ਬਹੁਤ ਇਕੱਲੀ ਰਹਿ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸਲਾਹਾਂ ਟਿੱਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਰਿਆ ਕਰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਟਿੱਕਾ ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਟਿੱਕੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਸੀ। ਉਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦੀ ਕਿ ਟਿੱਕਾ ਇਵੇਂ ਇਕਦਮ ਉਸ ਦਾ ਸਾਥ ਛੱਡੇ।

ਉਸ ਨੇ ਕਿਧਰੋਂ ਸੁਣਿਆਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਤੁਹਾਡਾ ਖਾਸ ਮਿੱਤਰ-ਪਿਆਰਾ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਮਾਰਦੇ ਰਹੋ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਮੁੜ ਆਉਣ ਦੀ ਆਸ ਬਣੀ ਰਹੇ। ਟਿੱਕਾ ਉਸ ਦਾ ਖਾਸਮਖਾਸ ਹੀ ਤਾਂ ਸੀ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮੱਦਦ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਉਹ ਗੁਆਉਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦੀ। ਹਾਲੇ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਪੈਰ ਪੈਰ 'ਤੇ ਲੋੜ ਪੈਣੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਜਲਦੀ ਹੀ ਟਿੱਕੇ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਖੁਰ ਜਾਵੇਗਾ।

ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੰਦਰੀ ਬਰਮੀਘੰਮ ਆ ਗਈ। ਹੈਂਡਜ਼ਵਰਥ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਕ ਫਲੈਟ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ। ਪੌਲ ਦਾ ਕੰਮ ਤਾਂ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੀਜ਼ੇ ਵਿਚ ਹੈ ਹੀ ਸੀ, ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਹੌਕਲੀ ਦੇ ਇਕ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਇਹੋ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੀ ਵੀ ਸੀ। ਲੈਸਟਰ ਵਾਲਾ ਘਰ ਉਸ ਨੇ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਲੈਸਟਰ ਵਾਲਾ ਘਰ ਵੇਚਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦੀ। ਉਹ ਸੋਚਦੀ ਕਿ ਜੇ ਬਰਮੀਘੰਮ ਦਾ ਜੀਵਨ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਸ ਨਾ ਆਇਆ ਤਾਂ ਲੈਸਟਰ ਮੁੜ ਸਕਦੀ ਸੀ ਪਰ ਨਵਾਂ ਜੀਵਨ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਪੌਲ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਟਿੱਕੇ ਤੋਂ ਉਲਟ ਤੇ ਦੀਪੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਹਰ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਜ਼-ਨਖ਼ਰੇ ਉਠਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ, ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗੱਲੋਂ ਟੋਕਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਕ ਗੱਲ ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਚੁੱਭਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਸਤਨਾਮ ਕੋਰ ਉਸ ਨਾਲ ਤੇ ਪੌਲ ਨਾਲ ਨੌਕਰਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਵਰਤਣ ਲਗਦੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ ਸਤਿਆ ਨੇ ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਕਿ ਅਮਰਜੀਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋ ਨੌਕਰਾਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਕਰਾ ਕੇ ਪੁੰਨ ਖੱਟ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਪੌਲ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਪਰ ਪੌਲ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਸਤਨਾਮ ਕੋਰ ਦੇ ਘਰ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗੀ।

ਛੇਤੀ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹੈਂਡਜ਼ਵਰਥ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਹੀਥ ਲੇਨ 'ਤੇ ਘਰ ਵੀ ਖਰੀਦ ਲਿਆ। ਘਰ ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪੌਲ ਕੋਲ ਤਾਂ ਹਾਲੇ ਪੱਕੀ ਸਟੇਅ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੈਸਟਰ ਵਾਲੇ ਘਰ ਉਪਰ ਮੌਰਟਗੇਜ਼ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਘਰ ਲਈ ਮੌਰਟਗੇਜ ਜ਼ਰਾ ਔਖੀ ਮਿਲ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਏਜੰਟ ਨੇ ਕੋਈ ਰਸਤਾ ਲੱਭ ਕੇ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਉਹ ਦੋ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਹੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਹੇਠਲੇ ਮੁਹਰਲੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਵਾਲਾ ਸਮਾਨ ਲਿਆ ਰੱਖਿਆ। ਕੰਮ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਘਰੋਂ ਵੀ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਘਰੋਂ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਕੰਮ ਤੁਰਨ ਲਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਕਾਰਡ ਛਪਵਾ ਲਏ ਤੇ ਲੀਫਲੈੱਟਸ ਵੀ। ਹੋਰਨਾਂ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰਜ਼ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਸਸਤੀਆਂ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ। ਇਲੈਕਟਰੌਲਸਜ਼ ਦੀ ਵੀ ਨਵੀਂ ਮਸ਼ੀਨ ਲੈ ਆਂਦੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਖੁਦ ਦਾ ਕੰਮ ਤੋਰਨ ਦੀ ਕਾਹਲੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਾਫ ਹੱਥ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਬੌਸ ਕੈਟਰੀਨਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ। ਕੈਟ ਦੇ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਮਿਲਾਪੜੇ ਸੁਭਾਅ ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਨਵੀਆਂ ਕਲਾਇੰਟਸ ਵੀ ਜੁੜਨ ਲੱਗੀਆਂ। ਉਸ ਦੀ ਬਾਕੀ ਦੇ ਸਟਾਫ ਨਾਲ ਵੀ ਸਬੰਧ ਦੋਸਤਾਨਾ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਕੁਝ ਹਫਤਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਉਹ ਉਥੇ ਇਵੇਂ ਹੋ ਗਈ ਜਿਵੇਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੋਵੇ।

ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਜਾਗਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਉਹ ਏਸ਼ੀਅਨ ਕਲਾਇੰਟਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਦੱਸ ਦਿੰਦੀ ਕਿ ਉਹ ਘਰੋਂ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਕਾਰਡ ਵੀ ਦੇ ਦਿੰਦੀ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਉਸ ਦੀਆਂ ਪੱਕੀਆਂ ਗਾਹਕ ਵੀ ਬਣ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਲੈਸਟਰ ਵਾਂਗ ਹੀ ਆਪਣੇ ਲੀਫਲੈੱਟਸ ਵੀ ਸੁਣਵਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੇ। ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਪੀਜ਼ਾ ਡਿਲਿਵਰੀ ਲਈ ਕਾਰਡਿੰਗ ਲਗਾਤਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਨਾਲ ਹੀ ਮੁੰਦਰੀ ਦਾ ਪਰਚਾ ਵੀ ਨੱਥੀ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦਾ। ਛੇਤੀ ਹੀ ਮੁੰਦਰੀ ਦਾ ਘਰੋਂ ਚੱਲਦਾ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਘਰ ਦੇ ਖਰਚੇ-ਕਿਸ਼ਤ ਆਦਿ ਚੁੱਕਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਕਮਰਾ ਕਿਰਾਏ ਤੇ ਵੀ ਦੇ ਦਿਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪੌਲ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਬਹੁਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਹੁਤ ਥੋੜਾ ਰੇਟ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਬਹੁਤ ਚੁੱਭਦੀ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਕੁਝ ਕਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦੀ। ਵੈਸੇ ਉਹ ਪੌਲ ਤੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਫਜ਼ੂਲ ਖਰਚ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਾ ਉਹ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਿਧਰੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸ਼ੌਂਕ ਸੀ। ਉਹ ਕੰਮ ਤੋਂ ਸਿੱਧਾ ਘਰ ਤੇ ਘਰੋਂ ਕੰਮ ਤੇ ਜਾਂਦਾ।

ਉਸ ਨੂੰ ਬਰਮੀਘੰਮ ਆਈ ਨੂੰ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਹੋ ਚੱਲੇ ਸਨ ਪਰ ਟਿੱਕੇ ਨਾਲ ਮੁੜ ਕੇ ਕੋਈ ਮੁਲਾਕਾਤ ਨਾ ਹੋਈ। ਨਾ ਫੋਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਈਮੇਲ। ਹਾਂ, ਉਹ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਲਗਾਤਾਰ ਕਰਦੀ। ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਚੁੱਪ 'ਤੇ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਟਿੱਕਾ ਇਵੇਂ ਮੁੱਖ ਮੋੜ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਈ ਵਾਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਦੀ, -'ਦੇਖ ਲੈ ਮੁੰਦਰੀਏ, ਤੂੰ ਟਿੱਕਾ ਟਿੱਕਾ ਗਾਉਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ ਤੇ ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਮੁੰਦਰੀ ਦੀ ਮੁੜ ਕੇ ਸਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਈ।'

ਹੁਣ ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਕਰਨ ਲਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਦਿਖਾ ਸਕੇ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਮੁੰਦਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਬਰਮੀਘੰਮ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਘਰ ਸੀ, ਆਪਣਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਸੀ, ਬਾਹਰ ਜੌਬ ਵੀ ਸੀ। ਉਹ ਹੈਂਡਜ਼ਵਰਥ ਤੋਂ ਹੌਕਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੋਈ ਦੋ ਕੁ ਵਾਰ ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਘਰ ਵਲ ਦੀ ਵੀ ਲੰਘੀ। ਉਸ ਦੀ ਕਾਰ ਦੇਖ ਕੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਲੈਂਦੀ ਕਿ ਟਿੱਕਾ ਹੈ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਹੀ। ਵੈਸੇ ਹੁਣ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਪੈਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੰਮ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਉਸ ਦੀ ਵਾਕਫੀ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਫੈਲ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਇਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਪੌਲ ਨੂੰ ਇੰਡੀਆ ਜਾਣਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਪੱਕੇ ਹੋਣ ਲਈ ਵਿਆਹ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਨਵੇਂ ਕਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਇੰਡੀਆ ਜਾਣਾ ਪੈਣਾ ਸੀ ਤੇ ਉਥੋਂ ਅਪਲਾਈ ਕਰਕੇ ਆ ਸਕਣਾ ਸੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਕੋਲ ਜੌਬ ਸੀ ਤੇ ਘਰ ਵੀ, ਇਸ ਲਈ ਪੌਲ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਤੇ ਬੁਲਾ ਸਕਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੌਲ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਦਿਨ ਤਾਂ ਮੁੰਦਰੀ ਠੀਕ ਰਹੀ। ਉਸ ਕੋਲ ਬਹੁਤਾ ਵਕਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ। ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਕੰਮ 'ਤੇ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੀ ਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਵੀ ਕੰਮ ਵਿਚ ਰੁਝ ਜਾਂਦੀ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਥੱਕੀ ਹੋਈ ਸੌਂ ਜਾਂਦੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਉਹ ਕੰਮ 'ਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਪਿਆ ਜਿਵੇਂ ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਕਾਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਮੂਹਰ ਦੀ ਲੰਘੀ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਪਰਦੇ ਹਟਾ ਕੇ ਦੇਖਣ ਲੱਗੀ ਪਰ ਉਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਉਖੜਿਆ ਜਿਹਾ ਰਿਹਾ। ਘਰ ਆ ਕੇ ਵੀ ਉਹ ਇਕੱਲੀ ਜਿਹੀ ਮਹਿਸੂਸ

ਕਰਨ ਲੱਗੀ। ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਯਾਦ ਦਾ ਸ਼ੋਰ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਧਣ ਲਗਿਆ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕੀ ਆਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਈਮੇਲ ਭੇਜ ਦਿਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਈਮੇਲ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ, -'ਐਂਗਰੀਮੈਨ, ਗੁੱਸਾ ਹਾਲੇ ਵੀ ਸਤਵੇਂ ਅਸਮਾਨ 'ਤੇ ਹੈ ਜਾਂ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰਿਆ?'

ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦਿਤਾ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਇਸੇ ਈਮੇਲ ਨੂੰ ਮੁੜ ਕੇ ਭੇਜ ਦਿਤਾ ਤਾਂ ਟਿੱਕੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, 'ਲਗਦਾ ਕਿ ਲੱਲੂ ਪਰਾਸ਼ਰ ਤੋਂ ਮਨ ਭਰ ਗਿਆ।' ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਫੋਨ ਵਿਚ ਈਮੇਲ ਦਾ ਸਿਗਨਲ ਆ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਜਦ ਸਿਗਨਲ ਦੀ ਘੰਟੀ ਵੱਜੀ ਤਾਂ ਮੁੰਦਰੀ ਦਾ ਦਿਲ ਧੜਕਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਕਲਾਇੰਟ ਦਾ ਫੇਸ਼ੀਅਲ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਟੁਆਇਲਟ ਜਾਣ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਕਰਕੇ ਉਹ ਗਈ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਈਮੇਲ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨੇ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਇਕ ਹੋਰ ਈਮੇਲ ਭੇਜ ਦਿਤੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਰ੍ਹਾਂ ਮੁੜ ਕੇ ਜੁੜਨ ਲੱਗੀਆਂ। ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਈਮੇਲ ਕਰਨੀ ਸੌਖੀ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਈਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਪੱਖ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਟਿੱਕਾ ਉਸ ਦੀ ਈਮੇਲ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣ ਲਗਿਆ। ਹੁਣ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਵਿਚ ਤਲਖੀ ਘਟਣ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਈਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਦਿਤੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਵੈੱਬ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਹੁਣ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਕਰੇ। ਇਸ ਈਮੇਲ ਦਾ ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦਿਤਾ। ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਫੋਨ ਕਰ ਲਿਆ। ਟਿੱਕਾ ਦੀ 'ਹੈਲੋ' ਵਿਚ ਗੁੱਸਾ ਜਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ 'ਹੈਲੋ' ਇਵੇਂ ਕਹੀ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੱਛਾਣ ਨਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਮੁੰਦਰੀ ਬੋਲੀ,

--ਕਿਉਂ, ਭੁੱਲ ਗਏ ਆਪਣੀ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ?

--ਮੁੰਦਰੀ ਨਹੀਂ, ਮਿਸਜ਼ ਪਰਾਸ਼ਰ ਕਹਿ।

--ਮੈਂ ਮੁੰਦਰੀ ਹੀ ਆਂ, ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਕਹਿ ਲਓ।

--ਮਿਸਜ਼ ਪਰਾਸ਼ਰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਬਾਅਦ ਵਿਚ।

--ਕੀ ਹਾਲ ਤੁਹਾਡਾ?

--ਮੈਂ ਠੀਕ ਆਂ। ਆਪਣੇ ਲੱਲੂ ਪਰਾਸ਼ਰ ਦਾ ਸੁਣਾ?

--ਇੰਡੀਆ ਗਿਆ ਹੋਇਆ। ਉਥੋਂ ਹੀ ਪੱਕਾ ਵੀਜ਼ਾ ਮਿਲਣਾ ਸੀ, ਇਹ ਨਵਾਂ ਲੌਅ ਐ।

--ਹਾਂ ਹਾਂ, ਆਈ ਨੋਅ।

--ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਵਾਰੀ ਵੈੱਬ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕਰ ਕੇ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ।

--ਹਾਂ, ਕਹਿੰਦਾ ਤਾਂ ਸੀ ਪਰ ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਕੁਸ਼ ਸੋਚਿਆ ਨਹੀਂ।

--ਕਰ ਦਿਓ ਜੇ ਕਰ ਸਕਦੇ ਓ।

--ਇਹ ਪਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਜਿਹਾ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ, ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਨਹੀਂ ਪਤਾ। ਮੈਂ ਇਹ ਪਤਾ ਕਰ ਦਿੰਨਾ ਜੇ ਡੋਮੇਨ ਮਿਲ ਜਾਏ ਤਾਂ।

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਕਦੇ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਆਈ ਮੇਰੀ? ਕਦੇ ਮਿਲਣ ਨੂੰ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ?

--ਬੇਗਾਨੀ ਔਰਤ ਦੀ ਕੀ ਯਾਦ ਆਉਣੀ ਐਂ!

ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਆਖਿਆ। ਮੁੰਦਰੀ ਚੁੱਪ ਰਹੀ। ਪਲ ਕੁ ਬਾਅਦ ਟਿੱਕਾ ਫਿਰ ਬੋਲਿਆ,

--ਤੂੰ ਕਿਹੜਾ ਮੁੜ ਕੇ ਫੋਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਮਿਲਣ ਆਈ ਐਂ!

-- ਜਿਹੜਾ ਤੁਸੀਂ 'ਬਊਂ' ਕਰਕੇ ਪੈਨੇ ਆਂ, ਇਹਤੋਂ ਡਰ ਲਗਦਾ। ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ਼ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਤਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਹੁਣ ਟਿੱਕਾ ਚੁੱਪ ਰਿਹਾ। ਮੁੰਦਰੀ ਫਿਰ ਬੋਲੀ,

--ਆ ਜਾਓ ਕਿਸੇ ਦਿਨ।

--ਤੂੰ ਆ ਜਾ, ਤੇਰਾ ਤਾਂ ਲੱਲੂ ਵੀ ਇੰਡੀਆ ਗਿਆ ਹੋਇਐ।

ਮੁੰਦਰੀ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲੱਗੀ। ਇਕ ਤਾਂ ਹਾਲੇ ਵੀ ਟਿੱਕੇ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਸੀ ਤੇ ਦੂਜੇ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਵੀ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ 'ਹੈ'। ਆਪਣੀ ਇਸ ਨਵੀਂ 'ਹੋਂਦ' ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਗਵਾਉਣੀ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਇਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਸਖਸ਼ੀਅਤ ਵਾਲੀ ਪੋਲ ਵਿਚ ਇਕ ਵੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਹਰ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦੇ ਮੂਹਰੇ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਫਿਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅੜਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਵੀ 'ਜੀ-ਹਜੂਰੀ' ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਟਿੱਕੇ ਨਾਲ ਫੋਨ ਉਪਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਕਿ ਇਕ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਟਿੱਕੇ ਕੋਲ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਰਾਤ ਹੀ ਉਸ ਕੋਲ ਰਹੇਗੀ।

ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਲੱਡੂ ਭੁਰਨ ਲੱਗੇ। ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁੰਦਰੀ ਦੀ ਤਲਬ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਆ ਗਈ। ਦੋਨਾਂ ਨੇ ਰਲ਼ ਕੇ ਖਾਣਾ ਬਣਾਇਆ। ਖਾਧਾ। ਢੇਰ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਅੱਧੀ ਕੁ ਰਾਤ ਨੂੰ ਟਿੱਕੇ ਨਾਲ ਸੁੱਤੀ ਪਈ ਮੁੰਦਰੀ ਇਕਦਮ ਉਠ ਕੇ ਬੈਠ ਗਈ ਤੇ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ,

--ਕੀ ਬਿਮਾਰੀ ਪੈ ਗਈ ਤੈਨੂੰ?

--ਕੁਸ਼ ਨਹੀਂ।

--ਕੁਸ਼ ਨਾ ਕੁਸ਼ ਤਾਂ ਹੋਇਆ ਈ ਹੋਊ।

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਗਿਲਟੀ ਫੀਲ ਕਰਦੀ ਆਂ।

--ਕਿਹੜੀ ਗੱਲੋਂ?

--ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸੌਂ ਕੇ।

--ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਸੁੱਤੀ ਆਂ?

--ਪਰ ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਹੁਣ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵਾਈਫ ਆਂ।

--ਤੂੰ ਆਪ ਈ ਆਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਹਾਲੇ ਥੋੜਾ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਕਹਿ ਕੇ ਹਟੀ ਆਂ ਕਿ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਏਨਾ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਆਂ!

ਮੁੰਦਰੀ ਕੁਝ ਨਾ ਬੋਲੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਪੂੰਝੀਆਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਕਪੜੇ ਇਕੱਠ ਕਰ ਕੇ ਦੂਜੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਜਾਣ ਲੱਗੀ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਬਾਹੋਂ ਫੜ ਖਿੱਚ ਕੇ ਬਿਸਤਰ 'ਤੇ ਸੁਟਦਿਆਂ ਕਿਹਾ,
--ਦੇਖ, ਮਾਂ ਯਾਵੀ ਪਖੰਡ ਕਿੰਨੇ ਕਰਦੀ ਆ!

ਬਾਈ

ਪੌਲ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਮੁੜਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਨੰਬਰ ਬਣਾਇਆ। ਹੁਣ ਉਹ ਕਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਪੱਕਾ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ,
--ਪੌਲ, ਹੁਣ ਟਾਈਮ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸਤਨਾਮ ਕੋਰ ਅੰਟੀ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਦੇਈਏ ਕਿ ਏਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਨੌਕਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਅਮਰਜੀਤ ਅੰਕਲ ਨੂੰ ਕਹਿ ਕੇ ਤੈਨੂੰ ਹੁਣ ਪੂਰਾ ਰੇਟ ਦੇਵੇ, ਹੁਣ ਤੂੰ ਫੌਜੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।
ਪੌਲ ਨੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਅਮਰਜੀਤ ਨੂੰ ਕਿਹਾ,
--ਭਾਜੀ, ਅੱਗੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸ਼ੌਪ ਦੇ ਉਪਰ ਈ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਖਾਂਦਾ ਵੀ ਸ਼ੌਪ ਤੋਂ ਈ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਖਰਚੇ ਵਧ ਗਏ ਆ।
--ਖਰਚੇ ਕਿੱਦਾਂ ਵਧ ਗਏ? ਹੁਣ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਦੋ ਜਾਣੇ ਕਮਾਉਂਨੇ ਆਂ, ਮੁੰਦਰੀ ਕੋਲ ਦੋ ਜੌਬਾਂ, ਕਮਰਾ ਵੀ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਆ। ਫੇਰ ਲੈਸਟਰ ਵਾਲੇ ਘਰ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਵੀ ਆਉਂਦਾ!
--ਭਾਜੀ, ਫੇਰ ਵੀ ਸਰਦਾ ਨਹੀਂ, ਹੁਣ ਇੰਡੀਆ ਗਏ ਦਾ ਈ ਬਹੁਤ ਖਰਚ ਹੋ ਗਿਆ।
--ਤੂੰ ਪੱਕਾ ਵੀ ਤਾਂ ਹੋ ਗਿਆ, ਕਮਾਊ ਕੁੜੀ ਮਿਲ ਗਈ, ਤੇਰੀ ਤਾਂ ਕਿਸਮਤ ਚਮਕ ਪਈ, ਹੋਰ ਦੱਸ ਕੀ ਚਾਹੀਦਾ!
--ਫੇਰ ਵੀ, ...ਭਾਜੀ, ਹੁਣ ਮੈਂ ਪੱਕਾਂ ਵੀ ਆਂ, ਕਾਰਡ ਵੀ ਬਣਾ ਲਿਆ, ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਨਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਾ ਰੇਟ ਦਿਓ।
--ਪੌਲ, ਸਰਦਾ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਵੀ ਮਸੀਂ ਆ, ਤਨਖਾਹਾਂ ਈ ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਜਿਹੜੀ ਦਿੰਨਾ ਇਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੱਗਦੀ ਆ, ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਆ ਕਿ ਤੂੰ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਕੰਮ ਦੇਖ ਲਾ ਤੇ ਮੈਂ ਅਗਲੇ ਮੰਡੇ ਤੋਂ ਹੋਰ ਬੰਦਾ ਦੇਖ ਲੈਂਨਾ, ਰੋਜ਼ ਈ ਪੰਜਾਹ ਆਉਂਦੇ ਆ ਕੰਮ ਪੁੱਛਣ ਵਾਲ਼ੇ। ਆਹ ਸਕੂਟਰ-ਸਕੂਟਰੀਆਂ ਅੱਧੀ ਤਨਖਾਹ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਐ।
ਸਕੂਟਰ-ਸਕੂਟਰੀਆਂ ਤੋਂ ਉਸ ਦਾ ਭਾਵ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਆਏ ਵਿਹਲੇ ਫਿਰਦੇ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਤੋਂ ਸੀ। ਅਮਰਜੀਤ ਨੇ ਪੌਲ ਦੀ ਇਕ ਤਨਖਾਹ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਦੋ ਬੰਦੇ ਰੱਖ ਲਏ ਤੇ ਬਾਅਦ ਪੌਲ ਘਰ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਅਮਰਜੀਤ ਦੇ ਇਸ ਵਤੀਰੇ ਉਪਰ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਪੌਲ ਨੂੰ ਹੌਂਸਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ,
--ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰ, ਕੰਮ ਬਹੁਤ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ ਪਰ ਏਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵੀ ਹਾਂ, ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬੇਹਤਰ ਹੀ ਹਾਂ, ਦੇਖੀਂ ਜੇ ਸਭ ਠੀਕ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਕੈਰਲ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਜੌਬ ਮੰਗਣ ਆਏਗੀ।
ਮੁੰਦਰੀ ਪੌਲ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਤਨਖਾਹ ਬੰਦ ਹੋਣ ਜਾਣ ਦਾ ਦੁੱਖ ਵੀ ਸੀ।
ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਦੁੱਖ ਘੱਟ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਗਿਆ ਜਦ ਕੈਟਰੀਨਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਚਿੱਠੀ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬਾਕੀ ਬਚਦੀ ਤਨਖਾਹ ਵਾਲਾ ਲਿਫ਼ਾਫ਼ਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ,
--ਮਿਸਜ਼ ਪਰਾਸ਼ਰ, ਯੂ ਆਰ ਸੈਕਡ!
--ਫੌਰ ਵੌਹ?
--ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਬਿਜਨਸ ਖਰਾਬ ਕਰ ਰਹੀ ਆਂ, ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਕਲਾਇੰਟ ਤੋੜਦੀ ਆਂ, ਆਪਣੇ ਕਾਰਡ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੰਨੀ ਆਂ। ਆਹ ਦੇਖ ਤੇਰਾ ਕਾਰਡ ਜੋ ਤੂੰ ਜਿਹੜਾ ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਕਲਾਇੰਟ ਸੁਜ਼ਨ ਐਸਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦਿਤਾ ਸੀ ਤੇ ਤੇਰੀ ਪਰਾਈਸ ਲਿਸਟ।
--ਕੈਟ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕਾਰਡ ਘਰ ਘਰ ਸੁਟਵਾ ਰਹੀ ਆਂ, ਸੁਜਨ ਦੇ ਘਰ ਵੀ ਚਲੇ ਗਿਆ ਹੋਏਗਾ।
--ਨਹੀਂ, ਤੂੰ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਦਿਤਾ ਸੀ।
ਮੁੰਦਰੀ ਸਮਝ ਗਈ ਕਿ ਹੁਣ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ।
ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਲਿਫਾਫਾ ਫੜਿਆ ਤੇ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਆਈ। ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਉਦਾਸ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਕੈਟਰੀਨਾ ਦੇ ਕਾਫੀ ਸਾਰੇ ਗਾਹਕ ਖਿੱਚ ਲਏ ਸਨ ਪਰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਘਰੋਂ ਹਾਲੇ ਉਸ ਹਿਸਾਬ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਲਦਾ ਕਿ ਚੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਹੋ ਵੀ ਕੀ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਮਿਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਣਾ ਕਿਉਂ ਕਿ ਅਗਲਿਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਕੰਮ ਦਾ ਰੈਫਰੈਂਸ ਮੰਗਣਾ ਸੀ ਤੇ ਕੈਟਰੀਨਾ ਨੇ ਚੰਗਾ ਰੈਫਰੈਂਸ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਣਾ। ਇਕ ਹੋਰ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਉਸ ਨੇ ਕੈਟਰੀਨਾ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਕਰ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗਾਹਕਾਂ ਦੇ ਸਿਰਨਾਵੇਂ ਤੇ ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਡਾਇਰੀ ਵਿਚੋਂ ਉਤਾਰ ਲਏ ਸਨ। ਇਸ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਇਕੱਲੀ ਇਕੱਲੀ ਗਾਹਕ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਸੱਦਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗੀ, ਕਈ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਉਸ ਕੋਲ ਆਉਣਾ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ।
ਹੁਣ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਮੁੰਦਰੀ ਕੋਲ ਤਾਂ ਫਿਰ ਵੀ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਔਰਤ ਆ ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਪਰ ਪੌਲ ਬਿਲਕੁਲ ਵਿਹਲਾ ਸੀ। ਉਹ ਕੰਪਿਊਟਰ ਉਪਰ ਬੈਠ ਨੈੱਟ ਵਿਚ ਗਵਾਚਾ ਰਹਿੰਦਾ, ਟੈਲੀ ਦੇਖਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਜਾ ਫਿਰ ਵੀਡਿਓ ਗੇਮਾਂ ਦੁਆਲੇ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਘਰ ਦਾ ਖਰਚ ਔਖਾ ਹੋਇਆ ਖੜਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਖੁਲ੍ਹ-ਖੇਡ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਫਿਕਰ ਹੋਣ ਲੱਗਿਆ। ਜਮ੍ਹਾਂ ਪੂੰਜੀ ਤਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਖੁਰ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ,
--ਪੌਲ, ਏਦਾਂ ਹੱਥ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸਰਨਾ, ਜਾਹ ਕੰਮ ਲੱਭ।
--ਮੈਂ ਹੁਣ ਜੌਬ ਸੈਂਟਰ ਜਾ ਕੇ ਤਾਂ ਆਇਆਂ। ਇੰਟਰਨੈੱਟ 'ਤੇ ਵੀ ਟਰਾਈ ਕਰੀ ਜਾਨਾਂ।
--ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਗਿੱਛ ਕਰ।
--ਦੋਸਤ ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਫੌਜੀ ਆ।

--ਤੂੰ ਨਵੇਂ ਪੇਪਰ ਛਪਵਾ, ਜਿਹਦੇ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਵੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਵੇਰ ਦੇ ਅੱਠ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਰਾਤ ਦੇ ਦਸ ਵਜੇ ਤਕ ਖੁਲ੍ਹੇ ਆਂ, ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਡਿਲਿਵਰ ਕਰ।

ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਮੀਲ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਪੌਲ ਨੂੰ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਤੋਂ ਛਾਪ ਦਿਤਾ। ਪੌਲ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਘੰਟੇ ਮੁੰਦਰੀ ਦੀ ਐਡ ਦੇ ਪੇਪਰ ਡਿਲਿਵਰ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਕਈ ਵਾਰ ਮੁੰਦਰੀ ਵੀ ਉਸ ਨਾਲ ਚਲੇ ਜਾਂਦੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਇਕ ਦੋ ਗਾਹਕ ਵੀ ਨਾਲ ਰਲ਼ਦੇ ਰਹਿਣ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਚੰਗੀ ਭਲੀ ਕਲਾਇੰਟਰੀ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ। ਪੇਪਰ ਸੁੱਟਣ ਨਾਲ ਕੁਝ ਕੁ ਫਰਕ ਪੈਣ ਲਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਸ ਜਿਹੀ ਬੱਝਣ ਲੱਗੀ।

ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਦਿਨ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ। ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਦੱਸਦੀ ਬੋਲੀ,

--ਕਰੋ ਕੁਸ਼, ਪੌਲ ਨੂੰ ਕੰਮ ਲੱਭ ਦਿਓ ਕਿਤੇ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਈ ਦੇਖ ਦਿਓ।

--ਦੇਖ ਮੁੰਦਰੀਏ, ਮੈਂ ਟਰਾਈ ਮਾਰਦਾਂ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਰੈਗੂਲਰ ਖੀਰ ਚਾਹੀਦੀ ਐ, ਕਿਸੇ ਗਿਲਟੀ ਫੀਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਮਨਜ਼ੂਰ?

--ਏਦਾਂ ਨਾ ਕਹੋ ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਨੀ ਆਂ ਕਿ ਮੇਰਾ ਘਰ ਠੀਕ ਠਾਕ ਵਸਿਆ ਰਹੇ। ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ?

--ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਇਹੋ ਆਂ ਪਰ ਖੀਰ 'ਤੇ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਹੱਕ ਬਣਦਾ ਕਿ ਨਹੀਂ?

ਮੁੰਦਰੀ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ,

--ਮੇਰੀ ਸਾਈਟ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੀ ਬਣਿਆਂ?

--ਡੋਮੇਨ ਤਾਂ ਮਿਲ ਗਿਆ; ਮੁੰਦਰੀ ਡੌਟ ਕੌਮ, ਮੈਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਲਈ ਖਰੀਦ ਲਿਆ।

--ਕਿੰਨੇ ਪੈਸੇ ਲੱਗੇ?

--ਸਸਤਾ ਈ ਹੁੰਦਾ, ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕਰਾਉਣਾ। ਤੇਰਾ ਕੰਮ ਕਿੱਦਾਂ?

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਠੀਕ ਐ।

--ਹੋਰ ਐਡਵਰਟਾਈਜ਼ ਕਰ, ਤੇਰਾ ਕੰਮ ਤਾਂ ਏਦਾਂ ਦਾ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਕਲਾਇੰਟ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ, ਅਸੀਂ ਵੀ ਇਕੋ ਨਾਈ ਕੋਲ ਜਾਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਆਂ।

--ਇਹ ਤਾਂ ਠੀਕ ਆ ਪਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਏਗਾ ਏਨਾ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ, ...ਤੁਸੀਂ ਵੈੱਬ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕਰ ਦਿਓ।

--ਮੇਰੀ ਖੀਰ?

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ ਏਡੇ ਵੱਡੇ ਹੋ ਗਏ, ਹਾਲੇ ਤਕ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਖੀਰ ਲਈ ਉਂਗਲ ਟੇਡੀ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਆ।

ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਹੱਸਣ ਲੱਗੇ।

ਟਿੱਕਾ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਪੌਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਗਿਆ ਤੇ ਕਈ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਦੀ ਟਰਾਈ ਕਰ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਪੌਲ ਦੀ ਜੌਬ ਲਈ ਸ਼ਿੰਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਿੰਦੇ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮੁੰਦਰੀ ਨਾਲ ਨਰਾਜ਼ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸ਼ਿੰਦੇ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਸਭ ਕੁਝ ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਕਾਰਨ ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਵੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਜੀ. ਐਮ. ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਥੇ ਕੰਮ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਫੋਰਮੈਨ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਖਾਲੀ ਹੋਈ ਜਗਾਹ ਨੂੰ ਇਵੇਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਬੰਦੇ ਰੱਖ ਲਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੌਲ ਲਈ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਮਾਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੇ ਸਨ। ਦੋ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਵਿਹਲੇ ਰਹਿ ਕੇ ਪੌਲ ਨੂੰ ਜੀ. ਐਮ. ਵਿਚ ਕੰਮ ਮਿਲ ਗਿਆ।

ਪੌਲ ਨੂੰ ਟਿੱਕੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਲਗਦੀਆਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਅਮਰਜੀਤ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਰੁੱਖੇ ਸੁਭਾਅ ਬਾਰੇ ਕਈ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾ ਰੱਖੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਟਿੱਕਾ ਇੰਨਾ ਖੁਸ਼ਕ ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਪਿਆ। ਟਿੱਕਾ ਵੀ ਉਸ ਵਾਂਗ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਆਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਹੁਤੀਆਂ ਗੱਪਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਾਰਦਾ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ। ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਜੀ. ਐਮ. ਵਿਚ ਕੰਮ ਵੀ ਮਿਲਿਆ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੀ ਸੀ। ਕਦੇ ਛੁੱਟੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿੰਦਾ,

--ਅੱਜ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਈ ਘਰ ਖਾਣੇ 'ਤੇ ਸੱਦ ਲੈ ਜਾਂ ਆਪਾਂ ਉਹਦੇ ਵਲ ਚਲੇ ਚਲਦੇ ਆਂ।

<u>ਤੇਈ</u>

ਪੌਲ ਦੀਆਂ ਕੰਮ 'ਤੇ ਪੱਕੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ਹੀ ਸਨ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਬੇਸਿਕ ਰੇਟ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਰੇਟ ਦਾ ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ ਨਾਈਟ ਅਲਾਊਂਸ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਨਖਾਹ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਫਰਕ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਅੱਠ ਕੁ ਵਜੇ ਘਰੋਂ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਸਵੇਰੇ ਛੇ ਵਜੇ ਮੁੜਦਾ। ਮੁੰਦਰੀ ਘਰ ਹੀ ਹੁੰਦੀ। ਹੁਣ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਔਰਤ ਉਸ ਕੋਲ ਤੁਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਛੋਟੇ ਕੰਮ ਵਾਲੀਆਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਆਈ ਬਰੋ ਆਦਿ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ। ਵੈਕਸਿੰਗ ਕਰਾਉਣ ਵੀ ਔਰਤਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਵੈਕਸਿੰਗ ਦਾ ਕੰਮ ਕੁਝ ਗੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਇਲੈਕਟਰੋਲਸਜ਼ ਦੇ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ।

ਇਕ ਦਿਨ ਜਦ ਉਸ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਟੱਪ ਗਏ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਕਈ ਗੜਬੜ ਹੋ ਗਈ। ਉਹਨੇ ਪੌਲ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ। ਉਹ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਮੁੰਦਰੀ ਹਾਲੇ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦੀ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕੰਮ ਰਿੜਨ ਲਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਜੇ ਹੁਣੇ ਬੱਚਾ ਵੀ ਘਰ ਵਿਚ ਰਿੜਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਤੇ ਅਸਰ ਪੈਣਾ ਸੀ। ਉਹ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਪੈ ਗਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਪੌਲ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਸੱਲੀ ਨਾ ਹੁੰਦੀ। ਉਸ ਨੇ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰ ਕੇ ਦਸਿਆ। ਟਿੱਕੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸਵਾਲ ਸੀ,

--ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਨਾ?

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਹੀ ਲਗਦਾ ਪਰ ਮੋਹਰ ਉਹਦੀ ਐ।
--ਫੇਰ ਵੀ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਆਈਡੀਆ ਤਾਂ ਹੋਊ?
--ਤੁਸੀਂ ਸਲਾਹ ਦੇਵੋ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।
--ਰੱਖ ਲੈ, ਘਰੋਂ ਈ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਐਂ, ਤੂੰ ਘਰੋਂ ਈ ਤਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਐਂ, ਬੇਬੀ ਨਾਲ ਬਹੁਤਾ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ। ਐਵੇਂ ਥੋੜੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਏਗੀ।

ਮੁੰਦਰ ਦੇ ਕੁੜੀ ਹੋਈ। ਮੁੰਦਰੀ ਵਰਗੀ ਹੀ ਸੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਤੇ ਪੌਲ ਵੀ। ਪੌਲ ਨੇ ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮਾਂਪਿਓ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਜਦ ਤਕ ਪੌਲ ਪੱਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ ਤਦ ਤਕ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁੰਦਰੀ ਦੀ ਹਰ ਗੱਲ ਚੰਗੀ ਲੱਗਦੀ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਮੁੰਦਰੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਪੌਲ ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਨੱਚਦਾ ਹੈ। ਅਮਰਜੀਤ ਨਾਲ ਪੌਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਗੜਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਉਹ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਹੀ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਸਤਨਾਮ ਕੋਰ ਤਾਂ ਪੌਲ ਨੂੰ ਮੁੰਦਰੀ ਦਾ ਤੋਤਾ ਕਹਿਣ ਲਗਦੀ। ਪੌਲ ਦੀ ਮਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮੁਬਾਈਲ ਉਪਰ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਉਸ ਦੇ ਕੰਨ ਭਰਨ ਲਗਦੀ ਪਰ ਪੌਲ ਇਕ ਕੰਨ ਵਿਚ ਪਾਉਂਦਾ ਤੇ ਦੂਜੇ ਰਾਹੀਂ ਕੱਢ ਦਿੰਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੰਦਰੀ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਸੋਚਣ ਲਗ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਮੁੰਦਰੀ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਪਤਨੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦੀ।...

ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਆ ਕੇ ਲੈਸਟਰ ਦੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਲਗਾਤਾਰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ। ਇਕ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਘਰ ਉਥੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਜਾਣਾ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਕਿਰਾਇਆ ਲੈਣਾ ਹੁੰਦਾ। ਕਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ। ਕਦੇ ਘਰ ਦੀ ਕੋਈ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਹੁੰਦੀ। ਲੈਸਟਰ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਪੌਲ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁੰਦਾ। ਇਕ ਦੋ ਵਾਰ ਮਨਜੀਤ ਦੇ ਘਰ ਉਹ ਰਾਤ ਵੀ ਰਹਿ ਆਏ ਸਨ। ਮਨਜੀਤ ਤੇ ਮਿਸਜ਼ ਭੰਗੂ ਉਸ ਦੀ ਕੁੜੀ ਦੇਖਣ ਆਈਆਂ। ਮਿਸਜ਼ ਭੰਗੂ ਮਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਉਸ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਲੱਗੀ,
--ਪੂਨਮ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਹੋਰ ਬੇਵੀ ਲੈਣਾ ਤਾਂ ਹੁਣੇ ਈ ਲੈ ਲਿਓ, 'ਕੱਠੇ ਪਾਲਣੇ ਸੌਖੇ ਹੁੰਦੇ ਆ, ਜੇ ਵਿਚ ਗੈਪ ਪਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜ਼ਰਾ ਔਖ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਆ।
--ਇਹ ਤਾਂ ਪੌਲ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਆ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਜਿਥੇ ਇਕ ਲੈ ਲਿਆ ਉਥੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸਹੀ।
--ਤੇਰਾ ਉਹ ਟਿੱਕਾ ਕਿਧਰ ਗਿਆ?
--ਟਿੱਕਾ ਵੀ ਹਾਲੇ ਚਮਕਦਾ, ਜਿੱਦਾਂ-ਜਿੱਦਾਂ ਉਹਦੀ ਉਮਰ ਵਧੀ ਜਾਂਦੀ ਆ ਓਦਾਂ-ਓਦਾਂ ਓਹਦੀ ਲਿਸ਼ਕੋਰ ਵਧੀ ਜਾਂਦੀ ਆ ਪਰ ਉਹ ਹਰਾਮੀ ਔਧੇ ਕੁ ਦਿਨ ਰੁੱਸਿਆ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ!
--ਇਹ ਮਰਦ ਬਹੁਤ 'ਵੋਹ' ਹੁੰਦੇ ਆ, ਬਾਕੀ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਰੁੱਸ ਜਾਣਗੇ ਪਰ 'ਏਸ' ਕੰਮ ਲਈ ਨਹੀਂ ਰੁੱਸਦੇ!

ਮਿਸਜ਼ ਭੰਗੂ ਦੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਹੱਸਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ।

ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਕਹਿਣ ਮੁਤਾਬਕ ਕੁੜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦਾ ਕੰਮ ਬਹੁਤੇ ਦਿਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੁਕਿਆ। ਦੋ ਕੁ ਦਿਨ ਉਹ ਹਸਪਤਾਲ ਰਹੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਹੋਰ ਕੰਮ ਬੰਦ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਆਈ ਇਕ ਕਲਾਇੰਟ ਦਾ ਫੇਸ਼ੀਅਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਇਵੇਂ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਬੱਚਾ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਬਲਕਿ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪੇਟ ਦਰਦ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਦੂਜਾ ਬੱਚਾ ਲੈਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨ ਲੱਗੀ।

ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿਤਾ। ਸਾਰਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਰੰਗ ਗੋਰਾ ਸੀ। ਰੰਗ ਤਾਂ ਟਿੱਕੇ ਤੇ ਪੌਲ ਦਾ ਵੀ ਗੋਰਾ ਹੀ ਸੀ। ਪੌਲ ਉਸ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇਖਣ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਕਿ ਮੁੰਡਾ ਤੇਰੇ ਵਰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਇਵੇਂ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਹੀ ਕਹਿ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਕਰ ਲਿਆ। ਕੁੜੀ ਦਾ ਨਾਂ ਸੰਗੀਤਾ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਤੇ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਰੱਖ ਦਿਤਾ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ। ਬੱਚੇ ਸੰਭਾਲਣੇ ਉਸ ਨੂੰ ਔਖੇ ਤਾਂ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਪੌਲ ਉਸ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ।

ਇਕ ਦਿਨ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਕੌਂਸਲ ਵਲੋਂ ਚਿੱਠੀ ਆ ਗਈ ਕਿ ਉਹ ਘਰੋਂ ਹੀ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਚਲਾ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਲਾਇਸੰਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਹੋਇਆ। ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਇਕ ਦਮ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੈ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਮਝਦੀ ਸੀ ਕਿ ਕੈਟਰੀਨਾ ਨੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਸੋਚ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਢੁਕਵੀਂ ਜਿਹੀ ਜਗਾਹ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਦੁਕਾਨ ਲੈ ਕੇ ਉਥੇ ਆਪਣਾ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਖੋਹਲ ਲਵੇ ਪਰ ਟਿੱਕਾ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਲਗਦਾ ਕਿ ਹਾਲੇ ਘਰੋਂ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰੀ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਘਰੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਰਲੇ ਖਰਚੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਨ। ਲਾਇਸੰਸ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੇ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਪੁੱਛਣ ਲਗੀ,
--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਹੁਣ ਕੀ ਕਰਾਂ?
--ਕਰਨਾ ਕੀ ਆ, ਤੂੰ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਖੋਹਲ, ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਸਾਈਟ 'ਤੇ ਜਾ, ਉਥੋਂ ਅਗਾਂਹ ਲਾਇਸੰਸ ਤੇ ਚਲੇ ਜਾਹ, ਉਥੇ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਥੇ ਈ ਫਾਰਮ ਵੀ ਹੋਣੇਂ ਆਂ, ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿੰਟ ਕਰ ਲੈ ਤੇ ਭਰ ਕੇ ਭੇਜ ਦੇ, ਨਾਲ ਜਿੰਨੀ ਉਹ ਫੀਸ ਕਹਿੰਦੇ ਆ ਭੇਜ ਦੇ, ਉਹ ਆ ਕੇ ਇੰਨਸਪੈਕਸ਼ਨ ਕਰ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਲਾਇਸੰਸ ਮਿਲ ਜਾਊ।
--ਏਨਾ ਕੁਸ਼ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ, ਤੁਸੀਂ ਆਓ ਤੇ ਕਰੋ।
--ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਵਲ ਆ ਜਾ, ਤੇਰੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰਨੀ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ।
--ਚਲੋ ਮੈਂ ਪੌਲ ਨੂੰ ਕੰਮ ਤੇ ਤੋਰ ਕੇ ਆਊਂ, ਬੱਚੇ ਵੀ ਨਾਲ਼ ਈ ਆਉਣਗੇ।
--ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲੈ ਆ, ਬੱਚੇ ਕਿਹੜੇ ਮੈਨੂੰ ਵੱਢਦੇ ਆ?
--ਹਾਲੇ ਵੱਢਣ ਜੋਗੇ ਹੋਏ ਨਹੀਂ, ਦੇਖਿਓ, ਜੇ ਸਾਡੇ ਇਹੀ ਚਾਲੇ ਰਹੇ ਤਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਦੰਦੀਆਂ ਵੀ ਵੱਢਣਗੇ!
--ਮੁੰਦਰੀਏ, ਏਦਾਂ ਕਰ, ਨਿਆਣੇ ਓਹਦੇ ਕੋਲ਼ ਛੱਡ ਦੇ ਤੇ ਪੱਕੀ ਈ ਆ ਜਾ।
--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਐਵੇਂ ਗੱਪਾਂ ਨਾ ਮਾਰੋ, ਜਦੋਂ ਟਾਈਮ ਸੀ ਉਦੋਂ ਨਾ ਤੁਸੀਂ ਕੁਸ਼ ਕੀਤਾ ਤੇ ਹੁਣ ਕੀ ਕਰਨਾਂ!

ਮੁੰਦਰੀ ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਹਿਰਖ ਵਿਚ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਟਿੱਕਾ ਅਗਿਓਂ ਹੱਸਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਮੁੰਦਰੀ ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਨਾਲ ਕੰਪਿਊਟਰ ‘ਤੇ ਬੈਠ ਗਈ। ਟਿੱਕਾ ਉਸ ਨੂੰ ਦਸਦਾ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਚਲਦੀ ਗਈ। ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਵੈੱਬ ਤੇ ਜਾ ਉਹ ਉਹ ਲਾਇਸੰਸਿੰਗ ਭਾਗ ਵਿਚ ਗਈ। ਉਥੇ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਲਾਇਸੰਸਾਂ ਦੀ ਤਫਸੀਲ ਸੀ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਕੰਮ ਲਈ ਕਿਹੜਾ ਲਾਇਸੰਸ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਵਾਲੇ ਲਾਇਸੰਸ ‘ਤੇ ਗਈ। ਢਾਈ ਸੌ ਪੌਂਡ ਇਸ ਦੀ ਫੀਸ ਸੀ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਕੀ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਦੂਜਾ ਉਸ ਕਮਰੇ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸੀ ਤੇ ਫਿਰ ਪੂਰੇ ਘਰ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਫਾਰਮ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰਕੇ ਛਾਪ ਲਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਭਰ ਵੀ ਦਿਤਾ। ਘਰ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਪਹਿਲੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਮਰੇ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਪੈਂਸਲ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਇਹ ਪਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਟਿੱਕਾ ਸੋਚਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਕੌਂਸਲ ਵਾਲੇ ਇਸ ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨਕਸ਼ਾ ਨਵੀਸ ਤੋਂ ਬਣਵਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਸਾਰੇ ਪੇਪਰ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਕੌਂਸਲ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿਤੇ। ਕੰਮ ਇੰਨਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੰਨਾ ਟਿੱਕੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਟਿੱਕਾ ਹਿਰਖ ਜਿਹਾ ਕਰਦਾ ਕਹਿਣ ਲਗਿਆ,

--ਤੂੰ ਤੀਵੀਂ ਉਹਦੀ ਐਂ ਤੇ ਪਤੀ ਵਾਂਗੂੰ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਵਰਤ ਰਹੀ ਆਂ!

--ਉਹ ਤਾਂ ਵਿਚਾਰਾ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਜੋਗਾ ਈ ਆ!

ਟਿੱਕਾ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਸਿਲਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਦੋ ਕੁ ਹਫਤੇ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੌਂਸਲ ਵਲੋਂ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਇਕ ਚਿੱਠੀ ਆ ਗਈ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਤਰੀਕ ਦਿਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸ ਦੀ ਇੰਸਪੈਕਸ਼ਨ ਕਰਨ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਿਹੜੀ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਚੈੱਕ ਕਰਨੀ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਫਸੀਲ ਦਿਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਫਸੀਲ ਵਲ ਦੇਖਦਾ ਟਿੱਕਾ ਕਹਿਣ ਲਗਿਆ,

--ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਇਸ ਕਮਰੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਫਾਈ ਕਰਦੇ। ਵੈਕਸ ਗਰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੀਟਰ, ਤੇ ਹੋਰ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਵੀ ਸਾਫ ਕਰ ਕੇ ਰੱਖ। ਜਿਹੜਾ ਬਾਥਰੂਮ ਤੇਰੀਆਂ ਕਲਾਇੰਟਸ ਵਰਤਦੀਆਂ ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਦੋ ਕੁ ਤੌਲੀਏ ਸਾਫ ਜਿਹੇ ਟੰਗ ਦੇ, ਬਾਕੀ ਜੋ ਉਹ ਕਹਿਣਗੇ ਆਪਾਂ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਉਹ ਕਲਾਇੰਟ ਲਈ ਕਾਰ ਖੜੀ ਕਰਨ ਦੀ ਜਗਾਹ ਦੇਖਣਗੇ ਤੇ ਕਹਿ ਦੇਵੀਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕਲਾਇੰਟ ਸਿਰਫ ਐਪੁਆਇੰਟਮਿੰਟ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਆ, ਇਕ ਟਾਈਮ ਤੇ ਇਕ, ਤੇ ਦੋ ਕਾਰਾਂ ਜੋਗੀ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਜਗਾਹ ਹੈਗੀ ਆ। ਇਕ ਆਹ ਜਿਹੜੀਆਂ ਤੂੰ ਸੂਈਆਂ ਇਲੈਕਟਰੌਲਸਜ਼ ਲਈ ਵਰਤਦੀ ਆਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਆ ਕਿ ਇਹ ਆਮ ਜਗਾਹ ਨਹੀਂ ਸੁਟਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਭਾਵ ਕਿ ਹੋਰਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ ਡੰਪ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ, ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਲਵਾਂਗੇ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਕੀ ਕਰੀਏ।

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਇਹ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਪਰੈਸ਼ਰ ਦਾ ਕੰਮ ਆਂ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੋਣਾ ਹੋਏਗਾ। ਕੰਮ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਕਰ ਲਿਉ।

--ਤੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਫੀਸ ਦਾ ਤਾਂ ਪਤਾ ਈ ਐ।

--ਕਿਉਂ ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰਨ ਤੇ ਤੁਲੇ ਹੋਏ ਓ, ...ਪੌਲ ਨੇ ਜਾਣਾਂ ਹੁਣ ਇੰਡੀਆ, ਫਿਰ ਜ਼ਰਾ ਟਾਈਮ ਹੋਏਗਾ।

<u>**ਚੌਵੀ**</u>

ਇਕ ਦਿਨ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਮੁਬਾਈਲ ਦੀ ਘੰਟੀ ਵੱਜੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕੈਟਰੀਨਾ ਦਾ ਫੋਨ ਸੀ। ਉਹ ਹੈਰਾਨ ਹੋਈ ਸੋਚਣ ਲਗੀ ਕਿ ਇੰਨੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਿਉਂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਹੈਲੋ ਕਹੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੈਟਰੀਨ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ,

--ਮਿਸਜ਼ ਪਰਾਸ਼ਰ, ਮੈਂ ਕੈਟ ਬੋਲ ਰਹੀ ਆਂ, ਤੈਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੁੰਨੀ ਆਂ, ਦੱਸ ਕਦ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਆਂ।

--ਕੈਟ, ਜਦ ਕਹੇਂ, ਕੀ ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ ਆ?

--ਹਾਂ ਠੀਕ ਆ, ਬੱਸ ਕਿਸੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮਿਲਣਾ। ਵੀਕ ਐਂਡ ‘ਤੇ ਆ ਜਾ ਮੇਰੇ ਕੋਲ।

--ਵੀਕ ਐਂਡ ‘ਤੇ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਹਸਬੈਂਡ ਇੰਡੀਆ ਜਾ ਰਿਹਾ।

--ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆ ਜਾ, ਕਦੇ ਵੀ।

--ਠੀਕ ਆ।

ਕਹਿ ਕੇ ਕੈਟਰੀਨਾ ਨੇ ਫੋਨ ਕੱਟ ਦਿਤਾ। ਮੁੰਦਰੀ ਸੋਚਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਕੱਲ ਤਕ ਤਾਂ ਕੈਟ ਉਸ ਦੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਅੱਜ ਕਿਹੜਾ ਕੰਮ ਪੈ ਗਿਆ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹੁਣ ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵਧ ਸਮਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕੰਮ ਛੱਡਿਆਂ। ਉਸ ਨੇ ਪੌਲ ਨੂੰ ਪੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪੌਲ ਨੇ ਆਦਤ ਮੁਤਾਬਕ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਬਣਾ ਕੇ ਕਿਹਾ,

--ਕੱਲ-ਪਰਸੋਂ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਪੁੱਛ ਲਈਂ, ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਏਨੀ ਸਿਰਦਰਦੀ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਆ!

ਉਸ ਨੂੰ ਪੌਲ ‘ਤੇ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸਾ ਆਉਣ ਲਗਿਆ। ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੁਣਦਾ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਉਹ ਇੰਡੀਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਉਸ ਪਾਸੇ ਹੀ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੈਟਰੀਨਾ ਦਾ ਮਿਲਣ ਦਾ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਟਿੱਕਾ ਵੀ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਪੈ ਗਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਆਖਣ ਲਗਿਆ,

--ਕਿਤੇ ਏਦਾਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਬਿਜ਼ਨੈੱਸ ਵੇਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਤੈਨੂੰ ਸੰਭਾਵੀ ਗਾਹਕ ਸਮਝਦੀ ਹੋਵੇ।

--ਵਾਹ ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਕਿ ਇਹੋ ਗੱਲ ਆ, ਹੁਣ ਉਹਦਾ ਕੰਮ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਗਾ ਰਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਸਲ ‘ਚ ਗੱਲ ਈ ਇਹੋ ਆ। ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸੋਚਦੇ ਆਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਉਹਦਾ ਬਿਜ਼ਨੈੱਸ ਖਰੀਦ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ?

--ਇਹ ਤਾਂ ਹੁਣ ਤੂੰ ਸੋਚ, ਆਪਣੀ ਜੇਬ੍ਹ ਦੇਖ, ਪੌਲ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰ ਲੈ।

--ਪੌਲ ਹਰਾਮੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇੰਡੀਆ ਜਾਣ ਦੀ ਪਈ ਹੋਈ ਆ, ਉਹ ਤਾਂ ਵੈਸੇ ਵੀ 'ਗੁੱਡ ਫਾਰ ਨੱਥਿੰਗ' ਆ, ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੇ ਬਿਨਾਂ ਦੱਸੋ ਮੈਂ ਹੋਰ ਕਿਹਦੇ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਨੀ ਆਂ। ਦੱਸੋ ਕੀ ਕਰਾਂ?

--ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਮਿਲ਼, ਜੇ ਉਹਨੇ ਵੇਚਣਾ ਤਾਂ ਦੇਖ ਉਹਦੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸੇਲ ਕਿੰਨੀ ਆਂ, ਕਿੰਨੇ ਖਰਚੇ ਆ ਤੇ ਬਚਦਾ ਕੀ ਆ।

--ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਬੀਜ਼ੀ ਰਹਿੰਦੀ ਆ, ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਕਈ ਗੁਣਾਂ।

--ਤੇਰਾ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ, ਤੇਰੇ ਉਪਰਲੇ ਖਰਚ ਹੈ ਨਹੀਂ, ਉਹਨੂੰ ਕਿਰਾਇਆ ਵੀ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੋਊ, ਕੌਂਸਲ ਟੈਕਸ ਵੀ, ਤਨਖਾਹਾਂ ਵੀ ਦਿੰਦੀ ਹੋਊ।

ਉਹ ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਗੱਲ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਸੁਣਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਗਾਈਡ ਬਣ ਕੇ ਮੂਹਰੇ ਆਉਂਦਾ। ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਸਭ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ। ਇਵੇਂ ਉਹ ਮੁੰਦਰੀ ਉਪਰ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਇਆ ਸਮਝਦਾ। ਮੁੰਦਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਆਪਣੀ-ਆਪਣੀ ਜਾਪਦੀ।

ਪੌਲ ਨੇ ਇੰਡੀਆ ਜਾਣਾ ਕਰਕੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਲੈ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਮੁੰਦਰੀ ਬੈੱਡ ਵਿਚ ਗਈ ਤਾਂ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਖਰੀਦਣ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਦੀ ਬੋਲੀ,

--ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਤੂੰ ਇੰਡੀਆ ਦਾ ਪਰੋਗਰਾਮ ਕੈਂਸਲ ਕਰ ਦਿੰਦਾ।

--ਤੇਰਾ ਦਿਮਾਗ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ! ਮੈਂ ਹੁਣ ਸਾਰੀ ਤਿਆਰੀ ਕੱਸੀ ਬੈਠਾਂ, ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਟਿੱਕਾ ਹੈਗਾ ਸਲਾਹ ਲਈ, ਓਦਾਂ ਵੀ ਮੈਂ ਛੇਤੀ ਹੀ ਮੁੜ ਆਉਣਾ।

ਮੁੰਦਰੀ ਚੁੱਪ ਰਹੀ। ਉਹ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਉਠ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਸਿਟਿੰਗ ਰੂਮ ਵਿਚ ਆ ਗਈ। ਪੌਲ ਦੇ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਹੀ ਘੁਰਾੜੇ ਵੱਜਣ ਲੱਗੇ। ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਚਾਹ ਬਣਾਈ ਤੇ ਸੈਟੀ 'ਤੇ ਆ ਬੈਠੀ। ਨੀਂਦ ਉਸ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਸੀ। ਚਾਹ ਪੀਂਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਕਿਹਾ; 'ਮੁੰਦਰੀਏ, ਹੁਣ ਟਾਈਮ ਆ ਗਿਆ 'ਮੁੰਦਰੀ ਡੌਟ ਕੌਮ' ਦਾ। ਤੂੰ ਸੋਫੀਆ ਵਾਂਗ ਆਪਣਾ ਸਕੂਲ ਵੀ ਖੋਹਲ ਸਕਦੀ ਐਂ ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਟਿੱਕੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਤੇ ਇਹ ਹਰਾਮੀ ਟਿੱਕਾ ਸਾਂਭਣਾ ਵੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਵੇਲੇ ਰੁੱਸ ਜਾਣਾਂ ਜਾਂ ਆਕੜ ਜਾਣਾਂ। ...ਇਸ ਹਰਾਮੀ ਪੌਲ ਨੇ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣਾ ਨਹੀ।' ਉਹ ਕਈ ਘੰਟੇ ਬੈਠੀ ਸੋਚਦੀ ਰਹੀ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਕਰੇ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ ਵੇਲੇ ਸੈਟੀ 'ਤੇ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਨੀਂਦ ਆ ਗਈ। ਤੜਕਸਾਰ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਦੇ ਰੋਣ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਨੀਂਦ ਟੁੱਟੀ।

ਪੌਲ ਚਲੇ ਗਿਆ। ਉਹ ਕੈਟ ਨੂੰ ਮਿਲੀ। ਟਿੱਕੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੱਚੀ ਨਿਕਲੀ। ਕੈਟ ਦੁਕਾਨ ਦਾ ਸੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ਪੌਂਡ ਮੰਗ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਕਹਿ ਕੇ ਆ ਗਈ ਕਿ ਉਹ ਸੋਚ ਕੇ ਦੱਸੇਗੀ। ਘਰ ਆ ਕੇ ਉਹ ਟਿੱਕੇ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਕਿ ਕੰਮ ਤੋਂ ਕਦੋਂ ਵਾਪਸ ਆਵੇ ਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰੇ। ਉਸ ਨੇ ਟਿੱਕੇ ਦਾ ਮਿੰਨਤ ਤਰਲਾ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਘਰ ਹੀ ਬੁਲਾ ਲਿਆ। ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਘਰ ਜਾਣ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਨਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਨ ਵੀ ਚੁੱਕਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਘਰ ਵਿਚ ਹੁਣ ਇਕ ਜੋੜਾ ਹੀ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ; ਰਾਣੀ ਪਟੇਲ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਹਸ਼ਮਤ ਪਟੇਲ। ਰਾਣੀ ਪਟੇਲ ਨਾਲ ਮੁੰਦਰੀ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਸਾਂਝੀ ਸੀ। ਰਾਣੀ ਪਟੇਲ ਦਾ ਇਸ਼ਕ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਰਦ ਨਾਲ ਚਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਹਸ਼ਮਤ ਪਟੇਲ ਦੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਰਾਣੀ ਪਟੇਲ ਦੀ ਤੇਜ਼ ਅੱਖ ਮੁੰਦਰੀ ਤੇ ਟਿੱਕੇ ਵਿਚਕਾਰ ਚਲਦੇ 'ਕੁਝ' ਨੂੰ ਵੀ ਪੱਛਾਣ ਗਈ ਸੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਹੀ ਭਲਾ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਰਾਣੀ ਨਾਲ ਇਹ ਰਾਜ਼ ਸਾਂਝਾ ਕਰ ਲਏ ਤੇ ਫਿਰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੌਖਾਂ ਹੋ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ।

ਟਿੱਕਾ ਉਸ ਕੋਲ ਛੇ ਕੁ ਵਜੇ ਪੁੱਜ ਗਿਆ। ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਜੋ ਕੈਟਰੀਨਾ ਨਾਲ ਹੋਈ ਸੀ ਦੱਸ ਦਿਤੀ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਸੋਚਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ,

--ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਦੱਸ ਕਿ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਕਿੰਨੇ ਆਂ, ਕੈਸ਼?

--ਮੈਂ ਹਿਸਾਬ ਲਾਇਆ ਕਿ ਲੈਸਟਰ ਵਾਲ਼ਾ ਘਰ ਹੁਣ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਚ ਜੇ ਵਿਕਦਾ ਤਾਂ ਤੀਹ ਕੁ ਹਜ਼ਾਰ ਪੌਂਡ ਨਿਕਲ ਆਉਣਾ, ਪਿਛਲੀ ਵਾਰੀ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭਾਜੀ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਏਹਨੂੰ ਵੇਚ ਕੇ ਬਰਮੀਘੰਮ ਈ ਕੋਈ ਘਰ ਲੈ ਲਓ ਤਾਂ ਕੀਮਤ ਦਾ ਤੇ ਏਹਦੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਕੈਸ਼ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਲਾਇਆ ਸੀ।

--ਏਹਦੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ?

--ਮੈਂ ਖੂੰਜਿਆਂ 'ਚ ਹੱਥ ਮਾਰਿਆ ਤਾਂ ਪੰਜ-ਸੱਤ ਨਿਕਲ ਆਊ। ਏਹਨੇ ਪੌਲ ਨੇ ਵੀ ਕੁਸ਼ ਨਾ ਕੁਸ਼ ਜੋੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਣਾਂ, ਮੈਂ ਕਦੇ ਪੁੱਛਿਆ ਨਹੀਂ।

--ਫੇਰ ਤਾਂ ਸਮਝ ਲੈ ਕਿ ਤੂੰ ਲੈ ਲਿਆ ਕੈਟ ਵਾਲ਼ਾ ਕਾਰੋਬਾਰ।

--ਮੈਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਕਹੋ ਕਿ ਆਪਾਂ ਲੈ ਲਿਆ।

--ਨਹੀਂ ਮੁੰਦਰੀਏ, ਮੈਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪੈ ਸਕਦਾ। ਦੇਖ, ਮੇਰੀ ਚੰਗੀ ਭਲੀ ਜੌਬ ਆ। ਘਰ ਮੇਰਾ ਫਰੀ ਆ ਤੇ ਮੈਂ 'ਕੱਲੀ ਜਾਨ।

--ਪਰ ਤੁਹਾਡੀ ਹੈਲਪ ਬਿਨਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਅਧੂਰੀ ਆਂ!

--ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਪੂਰੀ ਹੈੱਲਪ ਕਰਦਾ ਰਹੂੰ, ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਪੌਲ ਹੈਗਾ।

--ਪੌਲ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਵਿਆਹੀ ਹੋਣ ਦਾ ਲਾਇਸੰਸ ਆ, ਉਹ ਕੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਜੋਗਾ।

--ਮੁੰਦਰੀਏ, ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਆਂ, ਜੋ ਕਰਨਾ ਕਰ।

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਮੇਰਾ ਡਰੀਮ ਐ; ਸੋਫੀਆ ਦੇ ਟਰੇਨਿੰਗ ਸੈਂਟਰ ਜਿਹਾ ਕਾਰੋਬਾਰ। ...ਮੈਂ 'ਕੱਲੀ, ਤੁਹਾਡੇ ਬਿਨਾਂ ਐਡਾ ਵੱਡਾ ਡਰੀਮ ਕਿੱਦਾਂ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਆਂ?

--ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਨਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੜੂੰ।

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣਦੀ ਆਂ, ਤੁਸੀਂ ਹੈਗੇ ਰਮਤੇ ਜੋਗੀ, ਹੇਠ ਵਿਛਾਇਆ ਪਰਨਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਧਰੋਂਗੇ ਤੇ ਤੁਰਦੇ ਬਣੋਂਗੇ ਤੇ ਮੁੰਦਰੀ 'ਕੱਲੀ ਖੜੀ ਦੇਖਦੀ ਰਹਿ ਜਾਊ ਕਿ ਇਹ ਕੀ ਬਣਿਆਂ!

--ਏਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਰੌਮਿਜ਼ ਕਿ ਮੈਂ ਕਦੇ ਏਦਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ...ਬੱਸ ਖੀਰ...!

ਉਸ ਦੀ ਖੀਰ ਵਾਲੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਮਸਕ੍ਰਾਈ ਪਰ ਉਸ ਦੀ 'ਨਾਂਹ' 'ਤੇ ਅੱਖਾਂ ਭਰ ਲਈਆਂ। ਟਿੱਕਾ ਆਖਣ ਲਗਿਆ,

--ਦੇਖ, ਮਾਂ ਯਾਵੀ ਚਲਿੱਤਰ ਕਿੱਦਾਂ ਕਰਦੀ ਆ! ...ਪਹਿਲਾਂ ਚੱਲ ਕੇ ਆਪਾਂ ਕੈਟ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰੀਏ, ਸੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ਪੌਂਡ ਤਾਂ ਉਹ ਮੰਗ ਰਹੀ ਆ, ਆਪਾਂ ਕੀ ਦੇਣਾਂ, ਦੇਖਦੇ ਆਂ।

ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਕੈਟ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਛੇ ਵਜੇ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਬੰਦ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਟਿੱਕਾ ਵੀ ਉਸ ਕੁ ਵੇਲੇ ਹੀ ਕੰਮ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਢੇ ਛੇ ਵਜੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨੀਯਤ ਕਰ ਲਿਆ। ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਬੱਚੇ ਰਾਣੀ ਪਟੇਲ ਨੇ ਸੰਭਾਲ ਲਏ। ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖ ਲਿਆ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਟਿੱਕਾ ਤੇ ਮੁੰਦਰੀ ਕੈਟ ਕੋਲ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪੁੱਜ ਗਏ। ਕੈਟ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਸਮਾਨ ਦਿਖਾਇਆ ਤੇ ਸਾਰੀ ਦੁਕਾਨ ਦਿਖਾਈ। ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਬਣੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਲੈ ਗਈ। ਇਕ ਫਾਈਲ ਖੋਹਲ ਕੇ ਕੁਝ ਪੇਪਰ ਕੱਢੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ,

--ਇਹ ਮੇਰੇ ਅਕਾਊਂਟਸ ਆ।

ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਇਹ ਪੇਪਰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿਤੇ ਤੇ ਪੁੱਛਣ ਲਗਿਆ,

--ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਈ ਦੱਸੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਵੀਕਲੀ ਸੇਲ ਕਿੰਨੀ ਆਂ ਤੇ ਖਰਚਾ ਕਿੰਨਾ?

--ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਸੇਲ ਆ ਤੇ ਖਰਚਾ ਹਜ਼ਾਰ ਪੌਂਡ ਦੇ ਕਰੀਬ ਦਾ ਸਮਾਨ ਖਰੀਦਦੀ ਆਂ ਮੈਂ।

ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਜੇਬ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਕਾਗਜ਼ ਤੇ ਪੈੱਨ ਕੱਢੇ ਤੇ ਲਿਖਦਾ ਹੋਇਆ ਬੋਲਿਆ,

--ਹਜ਼ਾਰ ਦੀਆਂ ਤੁਸੀਂ ਗੁਡਜ਼ ਖਰੀਦਦੇ ਓ, ਰੈਂਟ ਤੇ ਰੇਟ ਕਿੰਨਾ?

--ਦੋਵੇਂ ਰਲ਼ਾ ਕੇ ਪੰਦਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਸਲਾਨਾ।

--ਭਾਵ ਕਿ ਤਿੰਨ ਸੌ ਪੌਂਡ ਵੀਕਲੀ, ਟੈਲੀਫੋਨ ਬਿੱਲ, ਬਿੱਜਲੀ ਦਾ ਬਿੱਲ, ਪਾਣੀ ਦਾ ਬਿੱਲ, ਰੱਬਿੱਸ਼ ਦਾ ਬਿੱਲ ਇਹ ਸਭ ਪਾ ਕੇ ਹੋ ਜਾਏਗਾ ਸੱਤ ਅੱਠ ਸੌ ਪੌਂਡ ਦਾ ਖਰਚਾ, ਤੇ ਤਨਖਾਹਾਂ ਕਿੰਨੀਆਂ?

--ਹਜ਼ਾਰ ਪੌਂਡ ਹਫਤੇ ਦੀਆਂ।

--ਇਹਦਾ ਮਤਲਬ ਕਿ ਸਤਾਈ ਅਠਾਈ ਸੌ ਦਾ ਖਰਚਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੁਣ ਤਕ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਥੇ ਕਾਰ ਪਾਰਕ ਹੈ ਨਹੀਂ, ਜੇ ਹੋਰ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਖਰਚੇ ਪਾਈਏ ਤੇ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਜਾ ਪੁੱਜੇਗਾ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਵੀ ਦੋ ਬੰਦੇ ਇਸ ਵਿਚ ਮਿਹਨਤ ਕਰਾਂਗੇ, ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਸਕਿੱਲ ਵਰਤਾਂਗੇ, ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਪੰਜ ਪੰਜ ਸੌ ਪੌਂਡ ਚਾਹੀਦਾ। ਬਾਕੀ ਅਸੀਂ ਜਿਹੜਾ ਲੋਨ ਲਵਾਂਗੇ ਉਸ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤ ਵੀ ਹੋਣੀ ਆਂ, ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਅਕਾਊਂਟਸ ਆ ਇਹ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਹੋਣੇ ਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਤਾਂ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਤਿਆਰ ਹੋਣਗੇ। ਸੋ ਅੱਜਕਲ ਬਿਜ਼ਨੈੱਸ ਬਹੁਤ ਡਾਊਨ ਜਾ ਰਿਹਾ, ਲੋਕ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਖੋਹਲੀ ਜਾ ਰਹੇ ਆ, ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਮੰਦੀ ਆ ਗਈ, ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡਾ ਕੰਮ ਆਂ ਇਹਦੇ ਕਲਾਇੰਟ ਕਈ ਵਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਬੱਝ ਜਾਂਦੇ ਆ, ਜਦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਕੈਟ ਤਾਂ ਇਥੇ ਹੈ ਨਹੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਟੁੱਟ ਵੀ ਜਾਣਾਂ। ਸੋ ਕੈਟ, ਮੇਰੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਆ ਕਿ ਇਹ ਕੀਮਤ ਜੋ ਤੂੰ ਮੰਗ ਰਹੀ ਆਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈਗੀ ਆ। ਜਿੰਨੇ ਕੁ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਇਹਦੇ ਵਿਚੋਂ ਬਚਣੇ ਆਂ ਓਨੇ ਕੁ ਤਾਂ ਇਹ ਹੁਣ ਵੀ ਕਮਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਆ।

--ਮੇਰਾ ਇੰਨਾ ਸਮਾਨ ਆਂ ਏਸ ਕੀਮਤ ਵਿਚ।

--ਮੈਂ ਦੇਖ ਲਿਆ ਸਾਰਾ ਸਮਾਨ, ਆਹ ਕਾਊਚ ਜੇ ਸੈਕੰਡ ਹੈਂਡ ਲੈਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੋ ਪੌਂਡ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਆ ਜਾਂਦਾ, ਏਦਾਂ ਈ ਚੇਅਰਾਂ ਵੀ, ਆਹ ਵੈਕਸਿੰਗ ਦੇ ਹੀਟਰ ਵੀਹ ਵੀਹ ਪੌਂਡ ਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਆ, ਢਾਈ ਸੌ ਪੌਂਡ ਦੀ ਇਲੈਕਟਰੋਲਸਜ਼ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨ, ਸੋ ਸਾਰਾ ਸਮਾਨ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਏਗਾ ਤਾਂ ਚਾਰ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਦਾ ਹੋਣਾਂ।

--ਪਰ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਤੇ ਬਹੁਤ ਪੈਸੇ ਖਰਚੇ ਹੋਏ ਆ।

--ਜਦੋਂ ਸਮਾਨ ਖਰੀਦੀਦਾ ਉਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਹੋਰ ਹੁੰਦੀ ਆ ਤੇ ਜਦੋਂ ਵੇਚੀਦਾ ਤਾਂ ਹੋਰ।

ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਕੈਟਰੀਨਾ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਇਕਦਮ ਉਤਰ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹ ਬੋਲੀ,

--ਇਹਦਾ ਮਤਲਬ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ?

--ਕੈਟ, ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੈਗੀ ਆ ਪਰ ਹਰ ਕੋਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਪਰ ਜੇ ਇਹਨੂੰ ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਉਹੋ ਕੁਝ ਬਚਣਾ ਜੋ ਘਰ ਕੰਮ ਕਰ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਚ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਕੀ ਫਾਇਦਾ? ...ਤੇਰੀ ਕੀਮਤ ਠੀਕ ਨਹੀਂ।

--ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਔਫਰ ਦਿਓ।

--ਸਾਡੀ ਔਫਰ ਸ਼ਾਇਦ ਤੈਨੂੰ ਅਪਸੈੱਟ ਕਰ ਦੇਵੇ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੂੰ ਇਹਨੂੰ ਮਾਰਕਿਟ ਵੀ ਲਗਾ ਕੇ ਹਵਾ ਲੈ ਲਾ।

--ਫੇਰ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਔਫਰ ਦਿਓ।

ਇਸ ਸਾਰੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਮੁੰਦਰੀ ਇਕ ਦਰਸ਼ਕ ਬਣੀ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਉਹ ਦੇਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਟਿੱਕਾ ਕਰ ਕੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਹੀਆਂ ਪਰ ਉਹ ਕੈਟ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਪੁੱਛਿਆ,

--ਦੱਸ ਕੀ ਔਫਰ ਦੇਣੀ ਆਂ?

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਮੈਂ ਮੁਨਸਫ ਕੀਤਾ ਵਕੀਲ!

ਟਿੱਕਾ ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਮਸਕ੍ਰਾਇਆ ਤੇ ਕੈਟ ਨੂੰ ਬੋਲਿਆ,

--ਅਸੀਂ ਤੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਔਫਰ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ, ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਸਮਾਨ ਦੇ ਤੇ ਪੱਚੀ ਹਜ਼ਾਰ ਗੁੱਡ ਵੈੱਲ ਦੇ।

--ਯੂ ਮਸਟ ਬੀ ਜੋਕਿੰਗ ਮਿਸਟਰ! ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਸੁਫਨਾ ਦੇਖ ਰਹੇ ਓ!

--ਨਹੀਂ ਕੈਟ, ਤੂੰ ਸੋਚ ਕੇ ਦੇਖ ਲੈ, ਇਹਨੂੰ ਮਾਰਕਿਟ ਵਿਚ ਲਾ ਦੇ ਤੇ ਫੇਰ ਦੇਖੀਂ। ਸਾਡੀ ਖਾਸ ਗੱਲ ਇਹ ਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਏਹਨੂੰ ਕੈਸ਼ ਖਰੀਦਾਂਗੇ। ਸਾਨੂੰ ਬੈਂਕ ਦੇ ਲੋਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਣੀ। ਤੈਨੂੰ ਏਜੰਟ ਦੀ ਫੀਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ।

ਪੱਚੀ

ਪੌਲ ਨੇ ਇੰਡੀਆ ਜਾ ਕੇ ਦੋ ਕੁ ਦਿਨ ਤਾਂ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਵਾਹਵਾ ਫੋਨ ਕੀਤੇ ਤੇ ਫਿਰ ਚੁੱਪ ਜਿਹਾ ਕਰ ਗਿਆ। ਮੁੰਦਰੀ ਕੁਝ ਕੁਝ ਸਮਝਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮਾਂਪਿਓ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਿੱਖਤ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ। ਪੌਲ ਦੀ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤੀ ਚਿੰਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਉਹ ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਖੀਵੀ ਜਿਹੀ ਹੋਈ ਪਈ ਸੀ। ਟਿੱਕਾ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਹੀ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਲਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਹੀ ਮੇਰ ਕਰਦਾ। ਕੈਟਰੀਨਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਹੁਣ ਕੈਟਰੀਨਾ ਦੇ ਕਈ ਫੋਨ ਆ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਵਲੋਂ ਦਿਤੀ ਔਫਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵਧਾਉਣ ਬਾਰੇ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੁਕਾਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਸੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ ਪੰਜਤਾਲੀ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਟਿੱਕਾ ਉਸ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਹੋਰ ਥੱਲੇ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਇਕ ਦਿਨ ਟਿੱਕੇ ਦਾ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਫੋਨ ਆਇਆ। ਬੋਲਿਆ,

--ਮੁੰਦਰੀਏ, ਅੱਜ ਦੀ ਰਾਤ ਆਪਾਂ ਇਕੱਠੇ ਗੁਜ਼ਾਰਨੀ ਆਂ, ਨਿਆਣੇ ਓਸ ਕੱਛਣ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਦੇ।

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਅੱਜ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਬੀਜ਼ੀ ਰਹੀ ਆਂ, ਥੱਕੀ ਪਈ ਆਂ।

--ਦੇਖ, ਮਾਂ ਯਾਵੀ ਖੇਖਨ ਕਿੱਦਾਂ ਕਰਦੀ ਆ! ...ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਪੁੱਜ ਜਾਵੀਂ।

ਆਖਦਿਆਂ ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਫੋਨ ਰੱਖ ਦਿਤਾ। ਮੁੰਦਰੀ ਸੋਚਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਕੀ ਕਰੇ। ਟਿੱਕੇ ਵਲੋਂ ਇੰਨਾ ਹੱਕ ਜਤਾਉਣਾ ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਵੀ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਰਾਣੀ ਪਟੇਲ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਸੰਭਾਲ ਦਿਤੇ ਤੇ ਆਪ ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਘਰ ਚਲੇ ਗਈ। ਉਹ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ,

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਹੁਣ ਏਨਾ ਰੋਅਬ ਦਿਖਾ ਰਹੇ ਓ, ਜਦ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕੰਢੇ ਲੱਗੋ, ਜਿੱਦਾਂ ਕਹੋਂਗੇ ਮੈਂ ਕਰ ਲਵਾਂਗੀ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮਿੱਟੀ ਹੋ ਗਏ ਸੀ।

ਟਿੱਕਾ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿਚ ਘੁੱਟਦਾ, ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖਦਾ ਬੋਲਿਆ,

--ਘਰਵਾਲੀ ਦੀ ਲਕੀਰ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ ਨਹੀਂ।

ਇੰਡੀਆ ਗਏ ਪੌਲ ਨੇ ਆਪਣਾ ਉਥੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋਰ ਵਧਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਮੁੰਦਰੀ ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਸੀ। ਕੈਟਰੀਨਾ ਨਾਲ ਦੁਕਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਵੀ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹ ਸਕਦੀ ਸੀ ਤੇ ਪੌਲ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਬੈਂਕ ਵਿਚ ਪੈਸੇ ਪਏ ਸਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੈ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੌਲ ਦੀ ਕੋਈ ਘਾਟ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਰਹੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਜਾਪਿਆ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਫਿਰ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰੀ 'ਤੇ ਹੋਵੇ। ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਤਰੀਕਾਂ ਹਾਲੇ ਅਗਲੇ ਹਫਤੇ ਦੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਜੀਬ ਜਿਹੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਦਾ ਸਰੀਰ ਜਿਵੇਂ ਕੁਝ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਨੇ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਆਖਿਆ,

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਲੱਗਦਾ ਨਿੱਕਾ ਟਿੱਕਾ ਆ ਰਿਹਾ।

--ਮਾਂ ਯਾਵੀਏ, ਪਾਗਲ ਹੋ ਗਈ ਆਂ?

--ਨਹੀਂ, ਸੱਚ! ਇਹ ਵੀ ਪੱਕ ਕਿ ਇਹ ਸੌ ਫੀ ਸਦੀ ਟਿੱਕਾ ਐ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਨਾਂ ਵੀ ਸੋਚ ਲਏ, ਕੁੜੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਨਾਂ ਰੱਖਣਾ; ਫੁਲਕਾਰੀ, ਜੇ ਮੁੰਡਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਰੂੰਗੀ; ਲਾਟ, ਲਾਟ ਸਾਬ।

--ਆਹ ਜਿਹੜਾ ਦੁਕਾਨ ਦਾ ਪਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਢੀ ਬੈਠੀ ਆਂ ਏਹਦਾ ਕੀ ਬਣੂੰ?

--ਇਹ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣੋ।

ਮੁੰਦਰੀ ਹੱਸਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਟਿੱਕਾ ਗੰਭੀਰ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ,

--ਤੇਰੇ ਲੱਲੂ ਪਰਾਸ਼ਰ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਤਾਂ...?

--ਏਹ ਫਿਕਰ ਮੇਰਾ ਐ।

ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਬੇਫਿਕਰੀ ਵਿਚ ਆਖਿਆ।

ਪੌਲ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਪੌਲ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮੁੜ ਆਪਣੀ ਚਾਲੇ ਤੁਰ ਪਈ। ਪੌਲ ਉਵੇਂ ਹੀ ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਤੇ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ। ਮੁੰਦਰੀ ਆਪਣਾ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਗੀ। ਟਿੱਕਾ ਮੁੜ ਟੈਲੀਫੋਨਾਂ ਤਕ ਸੀਮਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਹੇਰ-ਫੇਰ ਕਰਕੇ ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਪੌਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਰਭਵਤੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਦੱਸ ਦਿਤੀ।

ਇਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਕੈਟਰੀਨਾ ਦਾ ਫੋਨ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਜਲਦੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ। ਮੁੰਦਰੀ ਤਾਂ ਆਸ ਛੱਡ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਉਹ ਕੈਟਰੀਨਾ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਚਲੇ ਗਏ। ਫਿਰ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਕੈਟਰੀਨਾ ਨੇ ਹੁਣ ਕੀਮਤ ਚਾਲੀ ਹਜ਼ਾਰ ਪੌਂਡ ਕਹਿ ਦਿਤੀ ਸੀ ਪਰ ਟਿੱਕਾ ਹਾਲੇ ਵੀ ਅੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅੰਤ ਕੈਟਰੀਨਾ ਨੇ ਆਖਿਆ,

--ਔਲ ਰਾਈਟ, ਲਾਸਟ ਪਰਾਈਸ ਥਰਟੀ ਫਾਈਵ ਗਰੈਂਡ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਕੈਸ਼ ਚਾਹੀਦੇ ਆ ਤੇ ਜਲਦੀ।

--ਕੈਸ਼ ਤਾਂ ਦੇ ਦੇਵਾਂਗੇ ਪਰ ਜਲਦੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਆ ਕਿ ਲੀਜ਼ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਕਰਾਉਣ ਨੂੰ ਵਕਤ ਤਾਂ ਲਗੇਗਾ ਈ।

--ਤੁਸੀਂ ਵਕੀਲ ਦੇ ਲਿਖ-ਲਿਖਾ ਕਰਾਕੇ ਕੱਲ ਨੂੰ ਹੀ ਦੁਕਾਨ ਸੰਭਾਲ ਲਵੋ, ਬਾਕੀ ਕਾਰਵਾਹੀ ਚਲਦੀ ਰਹੇਗੀ।

ਟਿੱਕਾ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ। ਕੁਝ ਦੂਰ ਦੀ ਸੋਚਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ,

--ਕੈਟਰੀਨਾ, ਦੁਕਾਨ ਵੇਚ ਕੇ ਤੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾਂ?

--ਮਿਸਟਰ ਸਿੰਘ, ਮੈਂ ਰੈੱਸਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਨੀ ਆਂ, ਹੁਣ ਇਸ ਬਿਜ਼ਨੈੱਸ ਵਿਚ ਪਰੈੱਸ਼ਰ ਬਹੁਤ ਵਧ ਗਿਆ ਤੇ ਵੇਚ ਕੇ ਮੈਂ ਕਿਤੇ ਜੌਬ ਲਭ ਲਵਾਂਗੀ ਤੇ ਦਬਾਅ-ਰਹਿਤ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਊਵਾਂਗੀ।
--ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਤੂੰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੀ ਏਦਾਂ ਈ ਕੰਮ ਕਰੀ ਜਾਂਦੀ।

ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਕੈਟਰੀਨਾ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਪੈ ਗਈ ਤੇ ਬੋਲੀ,
--ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਹਾਲੇ ਮੈਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੀ, ਮੈਂ ਸੋਚ ਕੇ ਦੱਸਾਂਗੀ।

ਦੁਕਾਨ ਦਾ ਸੌਦਾ ਤੈਅ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹੱਥ ਮਿਲਾਏ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਵਧਾਈਆਂ ਦਿਤੀਆਂ। ਉਹ ਵਾਪਸ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਤਾਂ ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ,
--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਹੱਥ ਤਾਂ ਮਿਲਾ ਲਿਆ, ਏਨੀ ਜਲਦੀ ਘਰ ਨਹੀਂ ਵਿਕਣਾ, ਏਨਾ ਕੈਸ਼ ਕਿਥੋਂ ਆਏਗਾ?
--ਤੂੰ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਪੌਲ ਨੂੰ ਟੋਹ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ਼ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਆਂ। ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਵੀ ਦੇਖ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸ ਕਿੰਨੇ ਬਣਦੇ ਆ, ਫੇਰ ਦੇਖਦੇ ਆਂ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਬੈਂਕ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਲੈਂਨਾ, ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਥੋੜੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲੋਨ ਦੇ ਦੇਣ।

ਛੇ ਹਜ਼ਾਰ ਪੌਂਡ ਪੌਲ ਕੋਲ ਪਿਆ ਸੀ ਤੇ ਨੌਂ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਮੁੰਦਰੀ ਦੀਆਂ ਬੁੱਕਾਂ ਤੋਂ ਨਿਕਲ ਆਇਆ। ਬਾਕੀ ਦੇ ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰਨ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮਾ ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਲੈ ਲਿਆ। ਪੈਸੇ ਤਾਂ ਟਿੱਕੇ ਕੋਲ ਪਏ ਹੀ ਸਨ ਪਰ ਉਹ ਇਹੋ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਲੋਨ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ,
--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਦੁਕਾਨ ਦੀ ਲੀਜ਼ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੇ।
--ਨਾਂ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਤੇ ਪੌਲ ਦਾ ਈ ਹੋਏਗਾ।
--ਪੌਲ ਨੂੰ ਰਹਿਣ ਦਿਓ, ...ਤੁਹਾਡਾ ਤੇ ਮੇਰਾ।

ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਟਿੱਕਾ ਹੱਸਣ ਲਗਿਆ ਤੇ ਬੋਲਿਆ,
-- ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਤੂੰ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਕਿਹੜੀ ਕਿਹੜੀ ਸਕੀਮ ਬਣਾਉਨੀ ਰਹਿੰਨੀ ਐਂ!

ਛੱਬੀ

ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੁਕਾਨ ਦਾ ਬੋਰਡ ਬਦਲਿਆ। 'ਕੈਟ ਬਿਊਟੀ ਸੈਲੂਨ' ਦੀ ਜਗਾਹ ਉਸ ਨੇ 'ਮੁੰਦਰੀ ਡੌਟ ਕੌਮ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ' ਰੱਖ ਲਿਆ। ਬਾਕੀ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਉਵੇਂ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦਿਤੀ। ਅੰਦਰੋਂ ਦੁਕਾਨ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ ਕਿ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਸਹੇੜਨਾ ਤੇ ਕਾਫੀ ਸਾਰਾ ਖਰਚਾ। ਫਿਰ ਉਪਰੋਂ ਦੀ ਉਹ ਗਰਭਵਤੀ ਵੀ ਸੀ। ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਮਾਨਸਿਕ ਦਬਾਅ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਤਾਰੀਕ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਲਾਇੰਟਸ ਨੂੰ ਇਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪਾਰਟੀ ਦਿਤੀ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਘਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹੁਣ ਪਾਰਲਰ ਵਿਚ ਹੀ ਸੱਦਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਕੁਝ ਕੁ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਹੌਕਲੀ ਜਾਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ ਤੇ ਕੁਝ ਕੰਮ ਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਸਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ ਕਾਫੀ ਲੇਟ ਮੁੜਦੀਆਂ, ਉਹਨਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਉਹ ਘਰ ਹੀ ਬੁਲਾ ਲੈਂਦੀ। ਉਹ ਸਵੇਰ ਨੌਂ ਵਜੇ ਸੈਲੂਨ ਖੋਹਲਦੀ ਤੇ ਛੇ ਵਜੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦੀ। ਸੱਤ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਨੌਂ ਵਜੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਉਹ ਘਰੋਂ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਬੱਚੇ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਹੁਣ ਰਾਣੀ ਪਟੇਲ ਨੂੰ ਰੱਖ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕੰਮ ਤੋਂ ਵਿਹਲਾ ਹੋ ਕੇ ਪੌਲ ਵੀ ਬੱਚੇ ਸੰਭਾਲਣ ਦਾ ਕੰਮ ਹੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਰਲਰ ਨਾਲ ਬਹੁਤਾ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੈਟਰੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਪਾਰਲਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਹਾਰਾ ਸੀ। ਕੈਟਰੀਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਹਿਲੇ ਸਟਾਫ ਦੀਆਂ ਹੈਲਨ ਤੇ ਅਮਾਂਡਾ ਵੀ ਉਵੇਂ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਕ ਗਰੀਕ ਮਾਰੀਆ ਕੰਮ ਛੱਡ ਗਈ ਸੀ, ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਉਸ ਨੇ ਆਪ ਵੀ ਤਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੀ ਸੀ।

ਟਿੱਕਾ ਛੇ ਕੁ ਵਜੇ ਸੈਲੂਨ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ। ਸਾਰਾ ਸਟਾਫ ਚਲੇ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਉਹ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਖਿੱਚ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਮੁੰਦਰੀ ਉਸ ਕੋਲ ਰਾਤ ਰਹਿਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂਦੀ। ਏਨੇ ਘੰਟੇ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਉਹ ਜਾਣ ਜੋਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਮੁੰਦਰੀ ਵਿਚ ਤਾਕਤ ਨਾ ਬਚੀ ਹੁੰਦੀ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੀ ਕਿ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ 'ਨਾਂਹ' ਕਰ ਦੇਵੇ ਪਰ ਓਹ ਇਵੇਂ ਕਰ ਨਾ ਸਕਦੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਟਿੱਕਾ 'ਨਾਂਹ' ਸੁਣਨ ਦਾ ਆਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਨਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਸਕਦੀ।

ਲੈਸਟਰ ਵਾਲਾ ਘਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਖਾਲੀ ਕਰ ਗਏ ਤਾਂ ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ,
--ਕਿਸੇ ਏਜੰਟ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰ ਕੇ ਇਹਨੂੰ ਸੇਲ ਤੇ ਈ ਲਗਾ ਦਿਓ।
--ਨਹੀਂ, ਉਹ ਘਰ ਨਹੀਂ ਵੇਚਣਾ। ਦੁਕਾਨ ਆਪਣਾ ਖਰਚ ਚੁੱਕਣ ਲੱਗ ਪਈ ਆ, ...ਘਰਦੀ ਤਾਂ ਪਏ ਦੀ ਈ ਕੀਮਤ ਵਧਦੀ ਜਾਣੀ ਆਂ।

ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਸਾਰਾ ਹਿਸਾਬ ਲਾ ਕੇ ਦੇਖ ਲਿਆ ਸੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਘਰ ਵੇਚਣ ਦੀ ਬਿਲਕੁਲ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈਣੀ। ਇੰਨੀ ਸੇਲ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਮੁੰਦਰੀ ਉਹਦਾ ਉਧਾਰ ਵੀ ਲਾਹ ਸਕਦੀ ਸੀ ਤੇ ਬਾਕੀ ਖਰਚੇ ਵੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਦੁਕਾਨ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਾਇਆ। ਸਾਰੀ ਦੁਕਾਨ ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਲਈ ਸੀ। ਦੁਕਾਨ ਦੀ ਸੇਲ ਓਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੰਨੀ ਕੈਟਰੀਨਾ ਦੱਸਦੀ ਸੀ ਪਰ ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਕਲਾਇੰਟਰੀ ਪਾ ਕੇ ਦੁਕਾਨ ਦੀ ਸੇਲ ਬਹੁਤ ਠੀਕ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਤੀਜਾ ਬੱਚਾ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਮੁੰਦਰੀ ਹਫਤੇ ਕੁ ਲਈ ਕੰਮ ਤੇ ਨਾ ਗਈ। ਉਸ ਦਾ ਕੰਮ ਕੈਟਰੀਨਾ ਨੇ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ ਸੀ। ਟਿੱਕਾ ਐਵੇਂ ਨਾਂ ਵਜੋਂ ਗੇੜਾ ਮਾਰ ਵੀ ਆਉਂਦਾ। ਐਤਕੀਂ ਵੀ ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਮੁੰਡਾ ਹੋਇਆ। ਨਾਂ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਪਰਵੇਸ਼ ਰੱਖਿਆ ਪਰ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਲਾਟ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਚੌੜੇ ਮੱਥੇ ਤੇ ਵੱਡੇ ਸਾਰੇ ਨੱਕ ਤੋਂ ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਝਾਉਲੇ ਪੈਂਦੇ ਸਨ ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੋਈ ਟਿਪਣੀ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ,
--ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਪਿਓ ਆਂ?

--ਕੀ ਹੋਇਆ?
--ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੰਨਾ ਸੁਹਣਾ ਮੁੰਡਾ ਦਿਤਾ ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਵਾਰ ਵੀ ਥੈਂਕਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।
--ਥੈਂਕਿਊ ਮੁੰਦਰੀਏ!
--ਕੋਈ ਤੋਹਫਾ?
--ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਏਹਨਾਂ ਪੰਗਿਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ ਆਉਂਦਾ, ਨਾਲ਼ੇ ਤੇਰੇ ਲੱਲੂ ਪਰਾਸ਼ਰ ਨੇ ਝੁਮਕੇ ਦੇ ਹੀ ਦਿਤੇ, ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਮੇਰਾ ਸਮਝ ਲੈ।

ਆਖਦਾ ਟਿੱਕਾ ਹੱਸਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਟਿੱਕਾ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਇਕ ਹਲਕਾ ਜਿਹਾ ਦੁੱਖ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਖੁਸ਼ੀ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵੀ ਸਾਂਝੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਗੱਲਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਮੋਹਣ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਦੱਸ ਬੈਠਾ ਸੀ।

ਪੌਲ ਖੁਸ਼ ਫਿਰਦਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਿਆਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਜਨਮ ਸਮੇਂ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਗਹਿਣਾ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਉਂਜ ਹੀ ਮੁੰਦਰੀ ਲਈ ਕੁਝ ਖਰੀਦਦਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ, ਕਦੇ ਉਸ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ 'ਤੇ ਤੇ ਕਦੇ ਕ੍ਰਿਸਮਸ ਜਾਂ ਦਿਵਾਲੀ 'ਤੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮਾਂਪਿਓ ਨਾਲ ਵੀ ਫੋਨ ਉਪਰ ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਨਮ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ। ਮਾਂਪਿਓ ਦਾ ਫੋਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਉਂਦਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਮੁੰਦਰੀ ਨਾਲ ਉਹ ਬਹੁਤੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਰਦੇ।

ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਮੁੰਦਰੀ ਡੌਟ ਕੌਮ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਸਾਈਟ ਆਪ ਹੀ ਬਣਾ ਲਈ। ਬਹੁਤੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਸੁਹਣੀ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਸਫੇ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਮੁੰਦਰੀ ਦੀ ਚਿੱਟੀ ਵਰਦੀ ਵਿਚ ਖੂਬਸੂਰਤ ਜਿਹੀ ਤਸਵੀਰ ਲਾਈ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ। ਇਸ ਦੇ ਖੁਲ੍ਹਣ ਦੇ ਵਕਤ ਬਾਰੇ, ਇਸ ਦੇ ਸਿਰਨਾਵੇਂ ਤੇ ਬੁਕਿੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਟੈਲੀਫੋਨ ਨੰਬਰ ਤੇ ਈਮੇਲ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਆਦਿ। ਈਮੇਲ ਐਡਰੈੱਸ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਥੋੜੇ ਜਿਹੇ ਪੈਸੇ ਖਰਚ ਕੇ 'ਮੁੰਦਰੀ ਐਟ ਮੁੰਦਰੀ ਡੌਟ ਕੌਮ' ਹੀ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵੰਡ ਦਿਤੇ ਕਿ ਕੀ ਕਿਥੇ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਸਫੇ ਉਪਰ ਮੁੰਦਰੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਟਾਫ ਦੀਆਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ। ਇਕ ਸੈਕਸ਼ਨ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ। ਵੈਕਸਿੰਗ, ਫੇਸ਼ੀਅਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰੌਲਸਜ਼ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ। ਮੈਨੀਕਿਓਰ ਤੇ ਪੈਡੀਕਿਓਰ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਏ ਸਨ। ਟਿੱਕਾ ਸੋਚਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਦਾ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਪਰ ਨਵੀਂ ਟੈਕਨੌਲੌਜੀ ਨਾਲ ਜੁੜਨਾ ਜਰੂਰੀ ਸੀ।

ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਬੱਚੇ ਵੱਡੇ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਵੱਡੇ ਦੋ ਤਾਂ ਹੁਣ ਦੌੜੇ ਫਿਰਦੇ ਸਨ। ਛੋਟਾ ਵੀ ਰੁੜਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਪੌਲ ਦੀ ਮਾਂ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮੁੰਡਨ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ ਕਿ ਤਿੰਨਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੌਲ ਇੰਡੀਆ ਆ ਜਾਵੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁੰਦਰੀ ਕੋਲ ਤਾਂ ਹੁਣ ਵਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਚਿੱਠੀ ਪੜ੍ਹੀ ਤਾਂ ਬੋਲੀ,
--ਪੌਲ, ਅਵੱਲ ਤਾਂ ਮੈਂ ਮੁੰਡਨ-ਸ਼ੁੰਡਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪਰ ਜੇ ਤੂੰ ਕਰਵਾਉਣਾ ਵੀ ਐ ਤਾਂ ਵੱਡੇ ਦੋਂਹ ਦਾ ਕਰਵਾ ਲਵੋ, ਛੋਟੇ ਲਾਟ ਦਾ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦੇਣਾ।
--ਕਿਉਂ?
--ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਕਿ ਇਹਨੂੰ ਮੈਂ ਸਿੰਘ ਸਜਾਵਾਂ।
--ਪਾਗਲ ਹੋ ਗਈ ਐਂ?
--ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਮੇਰਾ ਕਿਉਂ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਕਿ ਇਹਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸਿੰਘ ਲਗਾ ਦੇਵਾਂ।
--ਅੱਜਕਲ ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਸਿੰਘ ਨਹੀਂ ਸਜ ਰਹੇ ਤੂੰ ਇਕ ਬ੍ਰਾਮਣ ਨੂੰ ਸਿੰਘ ਸਜਾਉਣ ਲੱਗੀ ਆਂ, ਨਾਲ਼ੇ ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਧੜੇ-ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਮੁੰਡਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਕਿ ਮੁੰਡਨ ਕਰਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਵਾਲ਼ ਰੱਖਣੇ ਹੁੰਦੇ ਆ ਬੱਚੇ ਦੇ ਤੇ ਆਪਾਂ ਤਾਂ ਕਟਦੇ ਰਹੇ ਆਂ।
--ਪਰ ਮੈਂ ਲਾਟ ਦੇ ਵਾਲ਼ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਕੱਟਣੇ।
--ਇਹ ਭਲਾ ਕਿਥੋਂ ਦੀ ਅਕਲ ਐ!

ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਬਹਿਸ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਗੱਲ ਉਥੇ ਹੀ ਰੋਕ ਦਿਤੀ। ਪੌਲ ਨੇ ਮੁੜ ਕੇ ਲਾਟ ਦੇ ਵਾਲ ਕਟਵਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੀ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਲਾਟ ਸਾਲ ਕੁ ਦਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਗੁੱਟੀ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ।

ਸਤਨਾਮ ਕੋਰ ਦੋ ਕੁ ਵਾਰ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ 'ਤੇ ਆਈ। ਉਹ ਮੁੰਦਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਦੇਖ ਕੇ ਜਲ਼-ਭੁੱਜ ਜਾਂਦੀ। ਅਜਿਹੀ ਦੁਕਾਨ ਦਾ ਸੁਫਨਾ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਧੀ ਕੈਰਲ ਲਈ ਦੇਖੀ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਉਸ ਦੀ ਈਰਖਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦੀ ਸੀ। ਕੈਰਲ ਕਈ ਵਾਰ ਉਸ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਾਉਣ ਆ ਜਾਂਦੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਉਸ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਨਾ ਲੈਂਦੀ। ਪਾਰਲਰ ਵਿਚ ਆਈ ਕੈਰਲ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਉਪਰ ਗੇਮਾਂ ਖੇਡਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ। ਉਸ ਦਾ ਹਾਲੇ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਦੋ ਕੁ ਮੁੰਡੇ ਉਸ ਨੇ ਦੇਖੇ ਸਨ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸਨ ਆਏ। ਮੁੰਦਰੀ ਆਖਦੀ,
--ਕੈਰਲ, ਹੋਰ ਲੇਟ ਨਾ ਹੋ, ਜਿਹੜਾ ਮਿਲਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰਾ ਲੈ।
--ਵਿਆਹ ਹੁਣ ਮੈਂ ਸੋਫੇ ਨਾਲ ਕਰਾ ਲਵਾਂ? ਮੁੰਡੇ ਬਾਸਟ੍ਰਡ ਤਾਂ ਜਿੰਦਾਂ ਮਰ ਹੀ ਗਏ ਹੋਣ!

ਮੁੰਦਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸੁਹਣਾ ਚਲਦਾ ਸੀ। ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਪੈਸੇ ਸਾਲ ਦੇ ਵਿਚ ਹੀ ਮੋੜ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਟਿੱਕਾ ਆਪ ਹੀ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਲੈ ਲਿਆ ਕਰਦਾ। ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਇਕ ਗੱਲ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਤਾਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਆ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਪਰ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਣ ਲਗਿਆ ਕਿ ਕੰਮ ਚੱਲ ਪਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਉਣਾ ਘੱਟ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਛੁੱਟੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਆਉਂਦਾ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਜਦ ਉਸ ਦਾ ਮਨ-ਤਨ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਮਚਲ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ। ਉਸ ਦਾ ਇਵੇਂ ਆਉਣਾ ਮੁੰਦਰੀ ਲਈ ਹੁਣ ਸਜ਼ਾ ਬਣਨ ਲੱਗਿਆ ਸੀ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਉਸ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਸਹੇਲੀ ਮਿਸਜ਼ ਭੰਗੂ ਨਾਲ ਫੋਨ ਉਪਰ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ। ਉਹ ਟਿੱਕੇ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦੀ ਤਾਂ ਮਿਸਜ਼ ਭੰਗੂ ਹੱਸਦੀ ਹੋਈ ਬੋਲਦੀ ਕਿ ਇਹ ਜਾਂਦੀ ਵਾਰ ਦੇ ਕੁਝ ਹੁੱਝਕੇ ਸਨ, ਸਹਿ ਜਾਹ।

ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਆਈਟਮ ਜੋੜ ਲਈ, ਉਹ ਸੀ ਦੁਹਲਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨੀ। ਆਮ ਵਿਆਹਾਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਰ ਲਈ ਔਰਤਾਂ ਉਸਦੇ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਵਿਚ ਕੈਟਰੀਨਾ ਦੇ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਹੀ ਆਇਆ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ

ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਦੁਲਹਨ ਦੀ ਨਵੀਂ ਆਈਟਮ ਸੁਰੂ ਕਰ ਲਈ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਰੱਖੀ ਦੋ ਸੌ ਪੌਂਡ। ਇਹ ਕੀਮਤ ਜ਼ਰਾ ਕੱਸਵੀਂ ਸੀ ਪਰ ਔਰਤਾਂ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਦੇ ਪਾਰਲਰ ਦਾ ਟੌਅਰ ਦੇਖ ਕੇ ਗਾਹਕ ਔਰਤਾਂ ਪੈਸੇ ਦੇ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਕੀਮਤਾਂ ਵੀ ਜ਼ਰਾ ਵੱਧ ਹੀ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਵੈਕਸਿੰਗ ਦੇ ਉਹ ਪੈਂਤੀ ਪੌਂਡ ਲੈਂਦੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਈ ਹੋਰ ਜਗਾਵਾਂ ਤੇ ਇਹ ਤੀਹ ਪੌਂਡ ਵਿਚ ਵੀ ਕਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਪੂਰੇ ਫੇਸ਼ੀਅਲ ਦੇ ਉਹ ਪੰਦਰਾਂ ਪੌਂਡ ਲੈਂਦੀ, ਇਵੇਂ ਹੀ ਬੌਡੀ ਮਸਾਜ ਦੇ ਪੱਚੀ ਪੌਂਡ। ਇਲੈਕਟਰੌਲਸਜ਼ ਦੇ ਉਸ ਨੇ ਪੰਜਾਹ ਪੌਂਡ ਘੰਟੇ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕੀਮਤ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਕੰਮ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ 'ਮੁੰਦਰੀ ਡੌਟ ਕੌਮ' ਦਾ ਆਪਣੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਲਈ ਜਾਣਿਆਂ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ ਸੀ।

ਹੁਣ ਮੁੰਦਰੀ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਵੀ ਬਦਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਇਕ ਪਾਰਲਰ ਦੀ ਮਾਲਕਣ ਸੀ। ਗੱਲ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦਾ ਲਹਿਜ਼ਾ ਹਾਕਮਾਨਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਟਾਫ ਸੰਭਾਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਕਾਲਇੰਟਸ ਵੀ। ਸਟਾਫ ਨਾਲ ਉਹ ਆਪਣਾ ਰਵੱਈਆ ਜ਼ਰਾ ਸਖਤ ਰੱਖਦੀ ਤੇ ਕਲਾਇੰਟਸ ਨਾਲ ਦੋਸਤਾਨਾ। ਕੁੜੀਆਂ ਕੰਮ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਵੀ ਪਾਰਲਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਆਣ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ। ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁੰਦਰੀ ਕੰਮ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਵੀ ਥੋੜੇ ਬਹੁਤ ਪੈਸੇ ਦੇ ਦਿੰਦੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ 'ਮੈਡਮ-ਮੈਡਮ' ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਸੁਕਦੇ। ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ।

ਇਕ ਦਿਨ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ। ਕੋਈ ਪੇਂਡੂ ਜਿਹੀ ਔਰਤ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਨਾਂ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਔਰਤ ਬੋਲੀ,

--ਮੈਂ ਸਤਵਿੰਦਰ ਕੋਰ, ਸਤਿਆ, ਸਤਨਾਮ ਕੋਰ ਦੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ।

--ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਅੰਟੀ ਜੀ।

--ਮੁੰਦਰੀ, ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਜੌਬ ਵੀ ਹੈਗੀ?

ਸਤਿਆ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ। ਮੁੰਦਰੀ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਪੈ ਗਈ ਕਿ ਕੀ ਕਹੇ। ਵੈਸੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਰਲਰ ਦੀ ਸਫਾਈ ਵਾਲੀ ਇਕ ਔਰਤ ਦੀ ਲੋੜ ਤਾਂ ਸੀ, ਉਹ ਸੋਚਣ ਲਗੀ ਕਿ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸਤਿਆ ਇਹ ਜੌਬ ਕਰੇ ਜਾਂ ਨਾ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ,

--ਅੰਟੀ ਜੀ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਤਾਂ ਸਕਿੱਲਡ ਜੌਬਾਂ ਹੈਗੀਆਂ, ਹਾਂ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਲੀਨਿੰਗ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਆਂ ਤਾਂ ਆ ਜਾਓ।

--ਕੋਈ ਹੋਇਆ, ਕੰਮ ਤਾਂ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ। ਤੇਰੇ ਅੰਕਲ ਦੀ ਜੌਬ ਚਲੇ ਗਈ, ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਲੋੜ ਐ।

ਸਤਿਆ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਆਈ ਤੇ ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ ਝਿਜਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਕੰਮ ਸੁਰੂ ਕਰ ਲਿਆ। ਛੇਤੀ ਹੀ ਉਹ ਵੀ ਬਾਕੀ ਸਟਾਫ ਵਾਂਗ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ 'ਮੈਡਮ' ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਸਤਨਾਮ ਕੋਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਦਾ ਨੌਕਰਾਣੀ ਕੋਲ ਨੌਕਰਾਣੀ ਬਣਨਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ,

--ਸਤਿਆ ਨੇ ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

--ਨਹੀਂ ਸਤਨਾਮ ਕੋਰੇ, ਤੂੰ ਉਲਟਾ ਸੋਚਦੀ ਆਂ, ਗੱਲ ਏਦਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਨੌਕਰ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਉਹਨੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਤੇ ਪੈਸੇ ਲੈਣੇ ਆਂ। ਇਹ ਨੌਕਰ-ਮਾਲਕ ਵਾਲੀ ਧਾਰਣਾ ਏਸ ਮੁਲਕ 'ਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਤੂੰ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬੈਠੀ ਆਂ। ਏਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਜਿਹਦੇ ਵਿਚ ਕੂਵਤ ਹੋਏਗੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੰਮ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਉਹੀ ਰੱਖ ਸਕੇਗਾ, ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਅੰਡਰ ਪੰਜ ਬੰਦੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਆ ਤੇ ਸਾਡੀ ਕੈਰਲ ਕੰਮ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ 'ਚ ਫਿਰਦੀ ਆ। ਏਦਾਂ ਮੁੰਦਰੀ ਵਿਚ ਕੂਵਤ ਹੈਗੀ।

ਕੈਰਲ ਦੇ ਵਿਹਲੇ ਫਿਰਨ ਤੋਂ ਸਤਨਾਮ ਕੋਰ ਨੂੰ ਫੁਰਨਾ ਫੁਰਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂ ਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁੰਦਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ 'ਤੇ ਲਗਾ ਦੇਵੇ। ਉਸ ਨੇ ਮੌਕਾ ਪਾ ਕੇ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਆਖਿਆ,

--ਧੀਏ, ਕੈਰਲ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ 'ਤੇ ਰੱਖ ਲੈ।

--ਅੰਟੀ, ਉਹਨੇ ਕੋਈ ਸਟਰੀਫਿਕੇਟ ਤਾਂ ਲਿਆ ਨਹੀਂ।

--ਪਰ ਕੰਮ ਉਹ ਸਾਰੇ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਆ, ਥੋੜਾ ਬਹੁਤ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਕਰੀ ਜਾਊ।

--ਅੰਟੀ, ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਕੈਰਲ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਆਂ ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ, ਟਿਕ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਉਹ ਹੈ ਨਹੀਂ।

ਸਤਨਾਮ ਕੋਰ ਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਖ ਦਿਤਾ ਕਿ ਕੈਰਲ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿਓ। ਕੈਰਲ ਕੰਮ 'ਤੇ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਉਹ ਜਦ ਵੀ ਵਿਹਲੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਕੰਪਿਊਟਰ 'ਤੇ ਗੇਮਾਂ ਖੇਡਣ ਜਾ ਲੱਗਦੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਦੋ ਕੁ ਦਿਨ ਦੇਖਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਬੋਲੀ,

--ਕੈਰਲ, ਸੌਰੀ, ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਤੂੰ ਜਾ ਸਕਦੀ ਐਂ।

ਸਤਾਈ

ਵਕਤ ਲੰਘਦਾ ਗਿਆ। 'ਮੁੰਦਰੀ ਡੌਟ ਕੌਮ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ' ਹੁਣ ਹੌਕਲੀ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਬਣ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਇਕ ਲੇਡੀ-ਬੌਸ ਵਾਂਗ ਹਰ ਵੇਲੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿੰਦੀ। ਉਮਰ ਦਾ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਉਪਰ ਕੋਈ ਅਸਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਟਿੱਕਾ ਹਫਤੇ ਵਿਚ ਦੋ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਆਉਂਦਾ। ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰ ਦਿੰਦਾ। ਮੁੰਦਰੀ ਮੁੱਖ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਕੁੰਡੀ ਲਗਾ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ। ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇਕ ਦਫਤਰ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੇਜ਼ ਕੁਰਸੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸੋਫਾ-ਬੈੱਡ ਪਿਆ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਮੁੰਦਰੀ ਬਹੁਤ ਥੱਕੀ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਪਰ ਉਹ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ 'ਨਾਂਹ' ਨਾ ਕਰਦੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਟਿੱਕਾ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਅ ਵਾਂਗ ਜਾਪਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਸਰ ਨਾ ਛੱਡਦੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਅਨੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲਦਾ। ਕੰਮ ਦੇ ਬੋਝ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਬਦਲ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਉਸ ਦਿਨ ਮੁੰਦਰੀ ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਸਰੀਰ ਜਵਾਬ ਦੇਈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਤਾਂ ਸਿਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਦਰਦ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਅੱਜ ਦੋ ਗਾਹਕਾਂ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਾਰਲਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈਲਨ ਅੱਜ ਕੰਮ

ਛੱਡ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਬਹੁਤ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਗੋਲ਼ੀਆਂ ਵੀ ਖਾਧੀਆਂ ਜਿਹਨਾਂ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬੈਠੀ ਨੂੰ ਨੀਂਦ ਆਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੀ ਬਾਹਰ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਕੈਮਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਥੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਦਿਸ ਪੈਣਾ ਸੀ। ਟਿੱਕਾ ਆਇਆ। ਆਉਂਦਾ ਹੀ ਉਸ ਵੱਲ ਕਾਮ ਭਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖਣ ਲਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਦੇਖਿਆ ਹੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਆਪਣੀ ਦਿਨ ਭਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਗਿਆ। ਮੁੰਦਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀ ਬੋਲੀ,

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਪਲੀਜ਼ ਅੱਜ ਨਹੀਂ, ਅੱਜ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਬੈਠੋ, ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਰੋ। ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਪੀੜ ਐ।

--ਦੇਖ, ਮਾਂ ਯਾਵੀ ਪਾਖੰਡ ਕਿੱਦਾਂ ਕਰਦੀ ਆ! ...ਅੱਜ ਚੌਂਹ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਆਇਆਂ।

ਆਖਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿਚ ਘੁੱਟ ਲਿਆ। ਮੁੰਦਰੀ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਬੋਲੀ,

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਬਿਹੇਵ ਯੋਅਰ ਸੈਲਫ!

ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਨਾ ਸੁਣੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਰਸੀ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸੋਫੇ ਤੇ ਸੁੱਟ ਲਿਆ। ਮੁੰਦਰੀ ਉਸ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਛੁਡਵਾਉਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੱਸ ਢਿੱਲੀ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ 'ਮਾਂ ਯਾਵੀ' 'ਮਾਂ ਯਾਵੀ' ਕਹਿੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਟਿੱਕਾ ਉਠ ਕੇ ਚਲੇ ਗਿਆ। ਮੁੰਦਰੀ ਮੁਰਦਿਆਂ ਵਾਂਗ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਤਕ ਪਈ ਰਹੀ। ਫਿਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਉਠੀ ਤੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਮੂਹਰੇ ਜਾ ਖੜੀ ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੇਖਦੀ ਰਹੀ। ਅੱਜ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਟਿੱਕਾ ਏਨਾ ਬੁਰਾ ਲਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਘਰ ਆ ਗਈ ਤੇ ਸਿੱਧੀ ਬਿਸਤਰ 'ਤੇ ਜਾ ਡਿਗੀ। ਰਾਤ ਭਰ ਰੋਂਦੀ ਰਹੀ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਹ ਉਠੀ ਤਾਂ ਸੋਚਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਹੁਣ ਟਿੱਕੇ ਦਾ ਫੋਨ ਆਵੇਗਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੇਗਾ ਪਰ ਟਿੱਕੇ ਦਾ ਫੋਨ ਨਾ ਆਇਆ। ਕਈ ਦਿਨ ਤਕ ਨਾ ਟਿੱਕਾ ਆਇਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਫੋਨ। ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਹਲਕੀ ਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਵੀ ਮਿਲ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਮਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਗੰਵਾ ਦੇਣ ਦਾ ਡਰ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਲਗਦਾ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਟਿੱਕਾ ਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਕੁਝ ਚਿੱਤ ਚੇਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਰੋਸੇ ਦਾ ਜਾਂ ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਿਕਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਹਾਂ ਵਿਚ ਭਰਨ ਲਗਿਆ। ਮੁੰਦਰੀ ਬੋਲੀ,

--ਸਟੌਪ ਇੱਟ ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਆਏ ਡੌਂਟ ਲਾਇਕ ਇਟ!

--ਮਾਂ ਯਾਵੀਏ, ਤੂੰ ਕੌਣ?

--ਮੈਂ ਮੁੰਦਰੀ! ਹਾਂ, ਮੈਂ ਮੁੰਦਰੀ!

ਉਸ ਨੇ ਟਿੱਕੇ ਵਲ ਉਂਗਲ ਸਿੱਧੀ ਕਰਦਿਆਂ, ਉੱਚੀ ਅਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਿਹਾ। ਏਨੀ ਉੱਚੀ ਅਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੋਲੀ। ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਹੱਥ ਦੇ ਹੱਥ ਥਾਵੇਂ ਰੁਕ ਗਏ। ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਵਾਂਗ ਕਿਹਾ,

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਗੈੱਟ ਆਊਟ!

ਟਿੱਕੇ ਲਈ ਇਹ ਸਭ ਅਸਹਿ ਸੀ। ਏਨੇ ਸਖਤ ਵਤੀਰੇ ਲਈ ਉਹ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਆਹਿਸਤੇ ਜਿਹੇ ਮੁੰਦਰੀ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਹੋਇਆ ਤੇ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਮੁੰਦਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਨੂੰ ਦੇਖਦੀ ਰਹੀ ਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਫੜ ਕੇ ਬੈਠ ਗਈ। ਉਸ ਦੇ ਜਾਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਤੋਂ ਸਮਝ ਗਈ ਕਿ ਹੁਣ ਟਿੱਕਾ ਛੇਤੀ ਕੀਤੇ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਨਾ ਆਵੇ, ਅਜਿਹੇ ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਉਸ ਨੂੰ ਲੋੜ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪਹਿਲੇ ਜਿਹਾ ਉਸ ਦੇ ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਟਿੱਕਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ ਸੋਚਦੀ ਉਹ ਟਿੱਕੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜੀਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਉਸ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਮੁੜ ਕੇ ਕਦੇ ਉਹ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰੇਗੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਈਮੇਲ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਪੈਣ ਦੇਵੇਗੀ।

ਦਿਨ ਲੰਘਣ ਲੱਗੇ। ਭਾਵੇਂ ਮੁੰਦਰੀ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਯਾਦ ਨਾ ਕਰਦੀ ਪਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਐਵੇਂ ਹੀ ਉਡੀਕ ਜਿਹੀ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਆਪਣੇ ਫੋਨ ਨੂੰ ਚੈੱਕ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਕਿ ਕਿਤੇ ਉਸ ਦਾ ਫੋਨ ਹੀ ਨਾ ਆਇਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਈਮੇਲ ਦਾ ਸਿਗਨਲ। ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਤਸੱਲੀ ਵੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਅਣਦਿਸਦੀ ਕੈਦ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਆਈ ਹੈ। ਉਹ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਮੂਹਰੇ ਖੜਦੀ, ਉਂਗਲੀ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਬੋਲਦੀ, -'ਮੈਂ ਮੁੰਦਰੀ! ਮੁੰਦਰੀ ਡੌਟ ਕੌਮ ਦੀ ਮਾਲਕਣ, ਅੰਡਰਸਟੈਂਡ!'

ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸਾਈਟ 'ਮੁੰਦਰੀ ਡੌਟ ਕੌਮ' ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਪੂਰੇ ਆਧੁਨਿਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕਰਵਾਈ। ਆਪਣਾ ਪਾਸਵ੍ਰਡ ਵੀ ਬਦਲ ਲਿਆ। ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਸਟਾਫ ਦੀਆਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਕਲਾਇੰਟਸ ਦੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਮੌਡਲਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਚਾੜ੍ਹਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ। 'ਮੁੰਦਰੀ ਡੌਟ ਕੌਮ' ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਅਲੱਗ ਸਫਾ ਸੀ। ਹੌਲੀਵੁੱਡ ਤੇ ਬੌਲੀਵੁੱਡ ਦੀ ਗੱਪ-ਸ਼ੱਪ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਦਿਲਸਚਪੀ ਲਈ ਪਵਾਉਣ ਲੱਗੀ। ਹੁਣ ਉਸ ਦੀ ਸਾਈਟ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦਿਲ ਖਿੱਚਵੀਂ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਉਪਰ ਹੀ ਬੁੱਕਿੰਗ ਲੈਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਟਿੱਕੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕੰਮ ਆਮ ਵਾਂਗ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਵਿਚੋਂ ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੁੰਘ ਨਾ ਆਵੇ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵਲ ਦੇਖਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ। ਟਿੱਕਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿਧਰੇ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਅਠਾਈ

ਠੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਟਿੱਕਾ 'ਮੁੰਦਰੀ ਡੌਟ ਕੌਮ' ਦੇ ਬਾਹਰ ਖੜਾ ਸੀ। ਹੈਰਾਨ-ਪਰੇਸ਼ਾਨ। ਉਹ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮੁੰਦਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਹ ਕੋਈ ਹੋਰ ਔਰਤ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੰਦਰੀ ਦੀ ਉਸ ਵਲ ਕੱਢੀ ਹੋਈ ਉਂਗਲ ਪਸਤੌਲ ਵਾਂਗ ਜਾਪ ਰਹੀ ਸੀ

ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬੋਲ 'ਮੈਂ ਮੁੰਦਰੀ' ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਕੇ ਵਾਂਗ ਢਲ਼ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਵਾਰ ਵਾਰ ਗਾਲ਼ ਨਾ ਭਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਆ ਬੈਠਾ। ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤਕ ਉਵੇਂ ਹੀ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਫਿਰ ਕਾਰ ਸਟਾ੍ਟ ਕਰਕੇ ਘਰ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਉਸ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਨਾ ਕੁਝ ਬਣਾਇਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੁਝ ਖਾਧਾ। ਬਿਸਤਰ ਵਿਚ ਪਿਆਂ ਵੀ ਮੁੰਦਰੀ ਦੀ ਉਂਗਲ ਹੀ ਦਿਸਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮੁੰਦਰੀ ਵੀ ਏਹੋ ਜਿਹੀ ਨਿਕਲੇਗੀ, ਏਨੀ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਸਤ! ਕਿ ਚਾਰ ਪੈਸੇ ਆਉਣ 'ਤੇ ਮੁੰਦਰੀ ਬਦਲ ਜਾਵੇਗੀ, ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦਿਖਾਉਣ ਲੱਗੇਗੀ। ਉਹ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਸੱਪ ਵਾਂਗ ਪਲਸੇਟੇ ਮਾਰਨ ਲਗਦਾ। ਕੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਸ ਨੇ ਮੁੰਦਰੀ ਲਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਨੌਕਰਾਣੀ ਤੋਂ ਰਾਣੀ ਬਣਾ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਪਹਾੜ। ਮੁੰਦਰੀ ਵੀ ਇਹ ਸਭ ਜਾਣਦੀ ਹੀ ਸੀ। ਕਿੱਡੀ ਕੁ ਮੰਗ ਸੀ ਉਸ ਦੀ। ਇਹ ਕੰਮ ਕਿਹੜਾ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਏਨਾ ਹੱਕ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਬਣਦਾ ਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁੰਦਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੇਗੀ। ਫੋਨ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਈਮੇਲ ਹੀ ਕਰ ਲਵੇਗੀ ਪਰ ਮੁੰਦਰੀ ਆਪਣੀ ਜਗਾਹ ਤੋਂ ਨਾ ਹਿੱਲੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਹੁਣ ਉਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਮੱਖਣ ਦੇ ਵਾਲ ਵਾਂਗ ਕੱਢ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਛੇਤੀ ਹੀ ਸਾਵਾਂ ਹੋਣ ਲਗਿਆ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਚੇਤੇ ਕਰਨਾ ਉਸ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਹਿਲੀਆਂ ਤੀਵੀਆਂ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਚੇਤੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਆਈਆਂ, ਹੁਣ ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਕੀ ਆਉਣਾ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਾਮੋ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਸ਼ਾਮੋ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲਗਿਆ।

ਦਿਨ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਮੁੰਦਰੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਹਦੇ ਮੂਹਰੇ ਆ ਖੜਦੀ। ਉਸ ਨੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦਾ ਪਾਸਵ੍ਰਡ ਵੀ ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਰੇ ਪਾਸਵ੍ਰਡ ਬਦਲ ਦਿਤੇ। ਇਕ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ 'ਮੁੰਦਰੀ ਡੌਟ ਕੌਮ' ਵਾਲੀ ਸਾਈਟ ਖੋਹਲੀ। ਉਹ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ ਕਿ ਸਾਰੀ ਸਾਈਟ ਹੀ ਬਦਲੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਪਾਸਵ੍ਰਡ ਵੀ ਬਦਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸਾ ਆਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸਾਈਟ ਦਾ ਮੁੱਖ ਐਡਮਿਨ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਸਾਈਟ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਪੋਸਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਕਿ ਮੁੰਦਰੀ ਕੋਲ ਵੀ ਤਾਂ ਪਾਸਵ੍ਰਡ ਤੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ ਹੀ ਸੀ।

ਉਸ ਨੇ ਫੇਸਬੁੱਕ ਤੋਂ ਵੀ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਅਨਫਰੈਂਡ ਕਰਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਆ ਪਰ ਕਰ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਹੀ ਖਿੱਚੀ ਹੋਈ ਫੋਟੋ ਵਿਚ ਉਥੇ ਮੁੰਦਰੀ ਖਿੜ-ਖਿੜਾ ਕੇ ਹੱਸ ਰਹੀ ਸੀ।। ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਅਕਾਊਂਟ ਜ਼ਰੂਰ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ ਪਰ ਫੇਸਬੁੱਕ 'ਤੇ ਜਾਣ ਜੋਗਾ ਉਸ ਕੋਲ ਵਕਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ। ਉਹ ਪੌਲ ਦੇ ਫੇਸਬੁੱਕ ਅਕਾਊਂਟ 'ਤੇ ਗਿਆ। ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਉਹ ਪੌਲ ਨੂੰ ਵੀ ਬਲੌਕਡ ਚਾਹਿਆ ਸੀ ਪਰ ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਪੌਲ ਵਾਲਾ ਸਫਾ ਖੋਹਲਿਆ ਤਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਲਾਟ ਦਿਸ ਪਿਆ। ਬਾਕੀ ਦੇ ਦੋਨਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚ ਉਹ ਬਾਹਾਂ ਖੋਹਲੀ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਚੁੱਕ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਇਕ ਦਮ ਸਫਾ ਬਦਲ ਲਿਆ ਤੇ ਬੁੜਬੁੜਾਇਆ, -'ਗੰਦੀ ਔਰਤ ਦਾ ਗੰਦਾ ਖੂਨ!'

ਮੋਹਣ ਨਾਲ ਸਪਤਾਹ-ਅੰਤ ਕੰਮ ਕਰਾਉਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ,

--ਤੂੰ ਬਦਲਿਆ ਬਦਲਿਆ ਜਾਪਦੈਂ, ਸਭ ਠੀਕ ਤਾਂ ਹੈ ਨਾ?

--ਠੀਕ ਐ ਯਾਰ, ਆਹ ਜ਼ਰਾ ਮੁੰਦਰੀ ਗੰਦੀ ਔਰਤ ਨਿਕਲ ਗਈ, ਪੈਸੇ ਉਹਦੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹ ਗਏ, ਹੁਣ ਕਹਿੰਦੀ ਕਿ ਹਮ ਮੁੰਦਰੀ ਹੈਂ!

--ਅੱਛਾ! ਏਦਾਂ ਦੀ ਲੱਗਦੀ ਤਾਂ ਹੈ ਨਾ ਸੀ।

--ਬੱਸ ਏਦਾਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਏਦਾਂ ਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀਆਂ ਉਹ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ।

--ਟਿੱਕੇ, ਚੱਲ ਦਫਾ ਕਰ, ਭੁੱਲ ਜਾਹ ਉਹਨੂੰ, ਇਹ ਕਿਹੜੀ ਪਹਿਲੀ ਔਰਤ ਐ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ।

--ਮੋਹਣ ਸਿਆਂ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਹੁਣ ਉਹਨੂੰ ਘੈਂਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਮਾਰਦਾ!

--ਜਿਹੜਾ ਉਹ ਇਕ ਮੁੰਡਾ ਤੇਰੇ ਅਕਾਊਂਟ ਵਿਚ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਆ, ਉਹਦਾ ਕੀ ਬਣੂੰ?

--ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸਾਲ੍ਹਾ ਮੇਰਾ ਮੁੰਡਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ! ਏਦਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿੱਟਾਂ ਦਾ ਕੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ!

ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਟਿੱਕਾ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਲਾਟ ਉਸ ਦਾ ਹੀ ਖ਼ੂਨ ਸੀ।

ਸ਼ਿੰਦੇ ਨਾਲ ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਸ਼ਿੰਦਾ ਪੱਬ ਵਿਚ ਜਾਂ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਮਿਲਦਾ ਤਾਂ ਪੁੱਛਣ ਲਗਦਾ,

--ਕੀ ਹਾਲ ਬਈ ਤੇਰੀ ਮੁੰਦਰੀ ਦਾ?

--ਬਈ, ਹੁਣ ਮੈਂ ਵੀ ਬੀਜ਼ੀ ਤੇ ਉਹ ਵੀ, ...ਨਾਲ਼ੇ ਹੁਣ ਉਹ ਦੀ ਆਪਣੀ ਲਾਈਫ ਐ, ਹਸਬੈਂਡ ਆ, ਮੈਂ ਕੀ ਕਰਾਉਣਾ।

--ਫੇਰ ਬੁੱਤਾ ਕਿੱਦਾਂ ਲਗਦਾ?

--ਸ਼ਾਮੋ ਹੈਗੀ ਤੇ ਤੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੰਮ ਤੇ ਸ਼ੈਰਨ ਵੀ, ਹੋਰ ਹੁਣ ਉਹ ਜਵਾਨੀ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਰਹੀਆਂ ਨਹੀਂ!

ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਮੁੰਦਰੀ ਉਸ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾਣ ਲੱਗੀ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਉਹ 'ਮੁੰਦਰੀ ਡੌਟ ਕੌਮ' ਜ਼ਰੂਰ ਖੋਹਲ ਲੈਂਦਾ। ਹਰ ਵਾਰ ਹੀ ਇਸ ਸਾਈਟ 'ਤੇ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਹੁੰਦਾ। ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਫਾਂ ਦੇ ਪੁੱਲ ਤਾਂ ਬੱਝੇ ਹੋਏ ਹੀ ਹੁੰਦੇ। ਹੁਣ ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਟਰੇਨਿੰਗ ਸੈਂਟਰ ਵੀ ਖੋਹਲ ਲਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਮੁੰਦਰੀ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿਖਿਆਰਥਣਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਬੌਸ ਬਣੀ ਖੜੀ ਹੁੰਦੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਉਹ ਸਾਈਟ ਖੋਹਲੀ ਤਾਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮੁੰਦਰੀ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਕਢਾਈ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਮਰਸਡੀਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜੀ ਮੁਸਕ੍ਰਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਤਾਂ ਨਾ ਹੋਈ ਪਰ ਉਹ ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਫਰ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ। ਮੁੰਦਰੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਲੱਗੀ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਜਦ ਉਹ ਇਕਰਾ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਹ ਇਕਰਾ ਤੋਂ ਮੁੰਦਰੀ ਬਣ ਗਈ, ਚਾਚੇ ਚਾਹਲ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੰਦਰੀ ਤੋਂ ਪੂਨਮ ਬਣਾ ਦਿਤਾ। ਪੂਨਮ ਉਸ ਤੋਂ ਪਾਸਾ ਵੱਟਣ ਲੱਗੀ। ਚਾਚੇ ਚਾਹਲ ਦੀ ਮੌਤ ਸਮੇਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੱਛਾਣੀ। ਉਹ ਮੁੜ ਮੁੰਦਰੀ ਬਣ ਗਈ। ਪੌਲ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣ ਵੇਲੇ ਮੁੰਦਰੀ ਦੀਆਂ ਬਦਲੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਏਨੀਆਂ ਬੁਰੀਆਂ ਨਾ ਲੱਗੀਆਂ। ਫਿਰ ਅਚਾਨਕ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੰਦਰੀ ਦੀ ਤਣੀ ਹੋਈ ਉਂਗਲ ਦਿਸਣ ਲੱਗੀ ਤੇ

ਨਾਲ ਹੀ ਬੋਲ ਉਸ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਗੂੰਜਣ ਲੱਗੇ, -'ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਗੈੱਟ ਆਊਟ!' ਉਹ ਉਦਾਸ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਤੇ ਬਾਹਰ ਵੱਲ ਸੈਰ ਕਰਨ ਨਿਕਲ ਗਿਆ।...

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਨਾਲ ਤਾਂ ਸੁਲਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ ਪਰ ਭੈਣ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਕੁੜੀਆਂ ਕਦੇ ਕਦੇ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਤੋਹਫਾ ਲੈ ਦਿਆ ਕਰਦਾ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਕਾਊਂਟ ਵਿਚ ਪੈਸੇ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਇੰਡੀਆ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀ-ਲਈ ਕਦੇ ਲੈਪਟੌਪ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਕਦੇ ਮੁਬਾਈਲ ਫੋਨ। ਟਿੱਕਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਦੋਨੋ ਬੱਚੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਿਚ ਮਾਹਰ ਹੋ ਜਾਣ। ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਘਰ ਵਿਚ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਵੀ ਲਵਾ ਦਿਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਜਦ ਫੇਸਬੁੱਕ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਤਾਂ ਦੋਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾਇਆ। ਆਪ ਵੀ ਉਹ ਸਾਇੰਸ ਦੀ ਇਸ ਨਵੀਂ ਯੁਕਤ ਰਾਹੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਜੁੜਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਟਿੱਕੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਜਗਮੀਤ ਨੇ ਵੀ ਕਾਰ ਬਦਲ ਲਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਇੰਡੀਆ ਗਏ 'ਤੇ ਜਗਮੀਤ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਵੀ ਟਿੱਕੇ ਦਾ ਪਾਣੀ ਭਰਦੀ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ ਕਿ ਟਿੱਕੇ ਦਾ ਸਭ ਕੁਝ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਉਮਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹੀ। ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤ ਬੁੱਢੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਸਿਹਤ ਠੀਕ ਸੀ।

ਦੋ ਕੁ ਸਾਲ ਟਿੱਕਾ ਇੰਡੀਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗਿਆ ਪਰ ਹੁਣ ਮੁੜ ਕੇ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਰ ਉਹ ਇੰਡੀਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੁੰਦਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਸੁਨੇਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਵਿਆਹ ਕਰਾ ਲਿਆ ਤਾਂ ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਜ਼ੁਬੈਦਾ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਕਰਨੀ ਛੱਡ ਦਿਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਸਗੋਂ ਹੁਣ ਤਾਂ ਮੁੰਦਰੀ ਦੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਫਰੀਦਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਜਦ ਵੀ ਉਹ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਇਕ ਅਟੈਚੀ ਮੁੰਦਰੀ ਹੀ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਕਪੜਿਆਂ ਦਾ ਭਰ ਦਿਆ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਰ ਟਿੱਕਾ ਘਰ ਪੁੱਜਿਆ ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ ਮੁੰਦਰੀ ਦੀ ਮਾਂ ਜ਼ੁਬੈਦਾ ਇਕ ਦਮ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆ ਗਈ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲੱਗੀ। ਟਿੱਕਾ ਬੋਲਿਆ,

--ਜ਼ੁਬੈਦਾ, ਮੈਂ ਇਸ ਵਾਰ ਕਾਹਲੀ ਵਿਚ ਸਾਂ ਇਸ ਲਈ ਤੁਹਾਡੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਿਆ।

ਸੁਣ ਕੇ ਜ਼ੁਬੈਦਾ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਉਤਰ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਸੋਚਦਿਆਂ ਜ਼ੁਬੈਦਾ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਭਰ ਲਈਆਂ ਤੇ ਆਖਿਆ,

--ਕਾਕਾ, ਇਕ ਗੱਲੋਂ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ, ...ਭੇਜਦੀ ਵੀ ਕੀ ਆ? ...ਸਾਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ-ਹੰਢੇ ਲੀੜੇ! ਕੋਈ ਟੁੱਟਾ ਜਿਹਾ ਫੋਨ! ਜਾਂ ਫੇਰ ਗੁਲਾਲੀ ਜਿਹੀ! ...ਮੈਂ ਓਹਦੀ ਮਾਂ ਆਂ, ਪਾਲ਼ਿਆ ਪੋਸਿਆ, ਤੁਹਾਡੀ ਮਿੰਨਤ ਕਰਕੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਤੇ ਓਹਨੇ ਕੀ ਕਦਰ ਪਾਈ? ...ਕੁਸ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ!

ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਮਾਂ ਰਾਜ ਕੋਰ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ੁਬੈਦਾ ਆਏ ਦਿਨ ਇਹੋ ਰੋਣੇ ਲੈ ਕੇ ਬਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਬੋਲੀ,

--ਜ਼ੁਬੈਦਾ, ਕੁੜੀ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਐਡਾ ਵੱਡਾ ਘਰ ਬਣਾ 'ਤਾ, ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਖਰਚ ਭੇਜਦੀ ਆ, ਹੋਰ ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਚਾਹੀਦਾ, ਹੁਣ ਉਹਦਾ ਆਪਣਾ ਟੱਬਰ ਵੀ ਆ, ਨਿਆਣੇ ਆਂ, ...ਓਹਨੇ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸੋਚਣਾ ਹੋਇਆ!

--ਮਾਤਾ, ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਈ ਘਰਾਂ ਦੇ ਖਰਚਾਂ ਦਾ, ...ਅਸਲ 'ਚ ਓਹਨੂੰ ਨਵੇਂਸ਼ਹਿਰ ਵਾਲੇ ਖਾਈ ਜਾਂਦੇ ਆ।

--ਬਈ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਐ, ਜਿੱਦਾਂ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰੇ।

--ਸਾਡੀ ਵੀ ਤਾਂ ਧੀ ਆ, ਓਨਾ ਈ ਹੱਕ ਆ।

--ਜ਼ੁਬੈਦਾ, ਚੱਲ ਹੁਣ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੰਮ ਕਰ, ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਜ਼ਰਾ 'ਰਾਮ ਕਰਨ ਦੇਹ।

ਰਾਜ ਕੋਰ ਨੇ ਦਬਕਾ ਜਿਹਾ ਮਾਰਦਿਆਂ ਜ਼ੁਬੈਦਾ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਉਠਾ ਦਿਤਾ। ਜ਼ੁਬੈਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਲਾਉਣ ਲਗਦੀ ਸੀ। ਟਿੱਕਾ ਕਹਿ ਦਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਾ ਕੇ ਉਹ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇ ਦੇਵੇਗਾ।

ਇਕ ਦਿਨ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਇਕੱਲਿਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਫਰੀਦਾ ਆ ਕੇ ਆਪਣਾ ਦੁੱਖ ਦੱਸਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ,

--ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਜਾ ਕੇ ਮੁੰਦਰੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਿਓ, ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਸੁਣਨੀ ਈ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤੀ, ਜੇ ਫੋਨ ਕਰਾਂ ਤਾਂ ਕੱਟ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਆ, ਉਹਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਉਹਦੀ ਆਪਣੀ ਬੇੜੀ ਤਾਂ ਕਿਨਾਰੇ ਲਗ ਗਈ ਹੁਣ ਮੇਰਾ ਵੀ ਕੁਸ਼ ਸੋਚੇ, ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਖੜਾ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਲੰਘਾ ਲਵੇ, ਕੰਮ ਦਾ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਰਾ ਪਤਾ ਈ ਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕੰਮ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦੀ, ਹੁਣ ਦੇਖੋ ਮੇਰੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਵੀ ਵਿਆਹੁਣ ਵਾਲ਼ੀਆਂ ਹੋ ਚਲੀਆਂ। ...ਰੱਬ ਕਰਕੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰੋ!

ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ 'ਹਾਂ-ਹੂੰ' ਕਰਕੇ ਟਾਲ਼ ਦਿਤੀ।

ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਹਾਲੇ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦਾ ਫਿਕਰ ਕਰੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਕੱਲੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਤੁਰੇ-ਫਿਰਦੇ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਡੋਲ ਪੈਣ ਲਗਦਾ। ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਵੀ ਵਿਆਹੇ ਗਏ ਸਨ। ਜਗਮੀਤ ਦੀ ਕੁੜੀ ਹੀ ਹੁਣ ਜਵਾਨ ਹੋਈ ਖੜੀ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਰਾਜ ਕੋਰ ਨੇ ਕਿਹਾ,

--ਦੇਖ ਟਿੱਕੇ ਪੁੱਤ, ਹਾਲੇ ਵੀ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਟੈਮ ਹੈਗਾ, ਵਿਆਹ ਕਰਾ ਲਾ।

--ਮਾਤਾ, ਆਹ ਹੁਣ ਵਿਆਹ ਦੀ ਉਮਰ ਨਹੀਂ ਰਹੀ।

--ਪੁੱਤ, ਜਵਾਨੀ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਆ, ਮਰਦ ਲਈ ਪਿਛਲੀ ਉਮਰ ਇਕੱਲਿਆਂ ਕੱਢਣੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦੀ ਆ, ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ 'ਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ, ਜਿਹਦੇ ਨਾਲ਼ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰਾ ਲਾ ਪਰ ਮੈਥੋਂ ਤੂੰ 'ਕੱਲਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ।

ਟਿੱਕਾ ਮਾਂ ਦੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਹੱਸਣ ਲਗਿਆ।

ਜਗਮੀਤ ਵੀ ਕਦੇ ਕਦੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਗੱਲ ਤੋਰ ਲੈਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਡਰਦਾ ਵੀ ਰਹਿੰਦਾ ਕਿ ਟਿੱਕਾ ਲੜ ਹੀ ਨਾ ਪਵੇ। ਜਦ ਕਦੇ ਦੋ ਹਾੜੇ ਲਾਏ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਜਗਮੀਤ ਜ਼ਰਾ ਖੁਲ੍ਹ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰਦਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਉਹ ਬੈਠੇ ਪੀ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਗਮੀਤ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ,

--ਸੁੱਲੀ ਤਾਂ ਬਈ ਹੁਣ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ 'ਤੇ ਆ।

--ਏਦਾਂ ਈ ਆ, ਤੇਜ਼ ਔਰਤ ਆ, ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ 'ਤੇ ਤਾਂ ਹੋਣਾ ਈ ਆ।

--ਤੇਰਾ ਬੁੱਤਾ ਲਾਈ ਜਾਂਦਾ ਆ ਕਿ ਨਹੀਂ?

ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਉਸ ਵੱਲ ਕੌੜ ਅੱਖ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਤੇ ਜਗਮੀਤ ਨੀਵੀਂ ਪਾ ਗਿਆ।

ਉਣੱਤੀ

ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਇੰਡੀਆ ਗਈ ਨੂੰ ਦੇਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਦਾ ਉਸ ਨੇ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਖੋਹਲਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਲਈ ਜਾਣਾ ਅਸੰਭਵ ਜਿਹਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਦੀਪੇ ਚਾਹਲ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਤਾਂ ਕਈ ਚੱਕਰ ਮਾਰ ਆਈ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋ ਵਾਰ ਹੀ ਜਾ ਸਕੀ। ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਸਿਰਫ ਇਕ ਵਾਰ ਹੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਸੁਹਰੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤੇ ਖੁਸ਼ ਨਾ ਹੋਣ ਪਰ ਮੁੰਦਰੀ ਵੱਲ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚਾਅ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ। ਪੌਲ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਜੋੜੀ ਬਹੁਤ ਸਜਦੀ ਸੀ।...

ਮੁੰਦਰੀ ਕੰਮ ਵਿਚ ਸਿਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪੈਰਾਂ ਤਕ ਖੁੱਭੀ ਪਈ ਸੀ। ਸਿਰ ਖੁਰਕਣ ਦੀ ਵੀ ਵਿਹਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਕੰਮ ਦੇ ਬੋਝ ਥੱਲੇ ਦੱਬੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਬੋਝ ਵੰਡਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਇਵੇਂ ਹੀ ਸੀ। ਟਿੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਵਰਗਾ ਫਿਕਰ ਨਾ ਹੁੰਦਾ। ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਟਿੱਕਾ ਇਕ ਦਮ ਮੱਦਦ ਲਈ ਆ ਖੜਦਾ। ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਜਿਵੇਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਬੋਝ ਉਸੇ ਨੇ ਹੀ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਹਰ ਵੇਲੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਰਹਿਣ ਲੱਗੀ। ਭਾਵੇਂ ਹੁਣ ਉਹ ਐਤਵਾਰ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਕਰਦੀ ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਦਬਾਅ ਘਟਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੋਮਵਾਰ ਉਸ ਨੇ ਬੈਂਕਿੰਗ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਜਿਸ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਉਹ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਹੀ ਕਰਨ ਲਗਦੀ। ਬੈਂਕ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੀ ਸੀ। ਮਾਰੀਆ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਬੈਂਕ ਲੈ ਜਾਂਦੀ। ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਸਮਾਨ ਦੀ ਡਿਲਵਰੀ ਆਉਣੀ ਹੁੰਦੀ। ਬੁੱਧਵਾਰ ਦਾ ਦਿਨ ਤਨਖਾਹਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁੰਦਾ। ਤਨਖਾਹਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਅਕਾਉਟੈਂਟ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਫਿਕਰ ਸਾਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਹੁੰਦਾ। ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਤਨਖਾਹਾਂ ਵੰਡਣੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋ ਰਹੇ ਸਮਾਨ ਦੀ ਲਿਸਟ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਆਰਡ੍ਰ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ। ਜੇ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਇਕਦਮ ਚਾਹੀਦੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਕਾਰ ਚੁੱਕ ਕੇ 'ਪੈਰਾਡਾਈਜ਼ ਬਿਊਟੀ ਕੰਪਲੈਕਸ' ਨੂੰ ਭੱਜ ਤੁਰਦੀ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਹੀ ਮੰਨਿਆਂ ਹੋਇਆ ਬਿਊਟੀ ਦੇ ਸਮਾਨ ਦਾ ਵੇਅਰ ਹਾਊਸ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਮਿੰਟ ਦਾ ਵਿਹਲ ਵੀ ਨਾ ਲਗਦਾ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਖਾਣਾ ਵੀ ਭੱਜ ਭੱਜ ਕੇ ਖਾਂਦੀ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਛੇ ਵਜੇ ਟਰੇਨਿੰਗ ਸੈਂਟਰ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਰਾਤ ਦੇ ਨੌਂ ਵਜੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਘਰ ਨਾ ਵੜ ਸਕਦੀ। ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲਣ ਦਾ ਵਕਤ ਨਾ ਹੁੰਦਾ। ਕਈ ਵਾਰ ਉਹ ਇਸ ਸਭ ਕਾਸੇ ਤੋਂ ਅੱਕਣ ਵੀ ਲਗਦੀ ਤੇ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਕਿ ਇਹ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਛੋਟੀ ਮੋਟੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਲਵੇ। ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤਾਂ ਸੌਖੀ ਹੋ ਜਾਵੇ।

ਇਸ ਬੇਹੱਦ ਵਿਅਸਤ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮੱਦਦ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਸੀ ਪੌਲ ਦੀ। ਏਨਾ ਜ਼ਰੂਰ ਸੀ ਕਿ ਪੌਲ ਉਸ ਦੇ ਬਿਜ਼ਨਿਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ ਪਰ ਘਰ ਸਾਰਾ ਉਹੀ ਸੰਭਾਲਦਾ ਸੀ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤੇ ਘਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਉਸ ਨੇ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਵਿਹਲਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕੰਮ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਪੌਲ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਘਰ ਦੁਆਲੇ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਉਹ ਕੰਮ 'ਤੇ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸਵੇਰੇ ਆਉਂਦਾ ਹੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਸਕੂਲ ਛੱਡ ਆਉਂਦਾ ਤੇ ਸ਼ਾਮੀ ਲੈ ਆਇਆ ਕਰਦਾ। ਉਹ ਘਰ ਦੀ ਸਫਾਈ ਵੀ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਤੇ ਰਸੋਈ ਵੀ ਸੰਭਾਲ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਪੌਲ ਦੇ ਸ਼ੌਂਕ ਸਨ; ਨਵੀਆਂ ਕਾਰਾਂ, ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਮੁਬਾਈਲ-ਫੋਨ, ਲੈਪਟੌਪ ਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ। ਮੁੰਦਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੋਕਦੀ। ਪੌਲ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਸਿੱਧੀ ਬੈਂਕ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਸੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਤਨਖਾਹ ਦਾ ਕੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਏਨਾ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪੌਲ ਫਜ਼ੂਲ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਛੋਟਾ ਮੁੰਡਾ ਲਾਟ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਲਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਲੰਮੇ ਵਾਲ ਵਾਹੁਣੇ ਬਹੁਤ ਔਖੇ ਸਨ। ਪੌਲ ਨੇ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ,

--ਡਾਰਲਿੰਗ, ਆਹ ਲਾਟ ਦਾ ਵਾਲ਼ਾਂ ਦਾ ਯੱਭ ਕੀ ਪਾਇਆ ਹੋਇਐ? ਇਹ ਹਾਲੇ ਬੱਚਾ ਐ, ਜੇ ਏਹਨੇ ਵੱਡੇ ਹੋ ਕੇ ਰੱਖਣੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਆਪੇ ਰੱਖ ਲਊ।

--ਹਾਂ ਪੌਲ, ਤੂੰ ਠੀਕ ਕਹਿ ਰਿਹੈਂ।

ਉਸ ਨੇ ਇਕਦਮ ਕਹਿ ਦਿਤਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਟਿੱਕੇ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਨਿਸ਼ਾਨ ਮਿਟਾ ਦਿਤਾ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਖੁਸ਼ ਵੀ ਹੋਈ ਤੇ ਦੁਖੀ ਵੀ।

ਟਿੱਕੇ ਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਡੀਆ ਗਏ ਦਾ ਪਤਾ ਚੱਲ ਜਾਂਦਾ। ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਫੋਨ ਕਰ ਦਿਆ ਕਰਦੀ। ਉਸ ਨੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਟਿੱਕੇ ਨਾਲ ਪਏ ਵਿਗਾੜ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੱਸਿਆ। ਮਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸੁਝਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਹਰ ਵੇਲੇ ਪੈਸੇ ਮੰਗਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਪੈਸੇ ਲਗਤਾਰ ਪੈਸੇ ਭੇਜਦੀ ਪਰ ਜਿੰਨੇ ਉਹ ਭੇਜਦੀ ਜ਼ੁਬੈਦਾ ਓਨੇ ਹੀ ਖਰਚ ਲੈਂਦੀ। ਜ਼ੁਬੈਦਾ ਹੋਰ ਪੈਸੇ ਮੰਗਣ ਲੱਗਦੀ ਤਾਂ ਮੁੰਦਰੀ ਖਿੱਝਦੀ ਹੋਈ ਆਖਦੀ,

--ਮਾਂ, ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਟੈਨਸ਼ਨ ਨਾ ਵਧਾ!

ਫਰੀਦਾ ਫੋਨ ਕਰਦੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਇਕੋ ਫਰਮਾਇਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਬੁੱਢੇ-ਠੇਰੇ ਨੂੰ ਖੜਾ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਲੰਘਾ ਲਵੇ। ਜਦੋਂ ਮੁੰਦਰੀ ਕਹਿੰਦੀ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਤਾਂ ਫਰੀਦਾ ਮਿਹਣੇ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਫਰੀਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਹਲ ਜਾਂ ਟਿੱਕੇ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਕੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿੱਜੀ ਜਿਹੇ ਤਾਹਨੇ ਵੀ ਦੇ ਜਾਂਦੀ। ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਉਹ ਫਰੀਦਾ ਦਾ ਫੋਨ ਕੱਟ ਦਿੰਦੀ ਤੇ ਬੁੜਬੁੜਾਉਂਦੀ ਆਖਦੀ, -'ਇਹਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਹ ਗੱਲ ਕਿਹਦੇ ਨਾਲ ਕਰ ਰਹੀ ਐ! ...ਮੁੰਦਰੀ ਨਾਲ! ...ਮੈਂ ਮੁੰਦਰੀ!'

ਫੋਨ ਉਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਲੱਛਮੀ ਦੇਵੀ ਤੇ ਰਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵੀ ਸਨ। ਪੌਲ ਦੇ ਮਾਂਪਿਓ। ਉਹ ਵੀ ਹੁਣ ਹਰ ਵੇਲੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਮੰਗ ਹੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਤੇ ਫਿਰ ਪੌਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਦਾ ਵੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਤਦ ਵੀ ਉਹ ਮੰਗਣੋ ਨਾ ਹਟਦੇ। ਹੁਣ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਠੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਭੂਤ ਸਵਾਰ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਕਈ ਫੋਨ ਆ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪੌਲ ਘਰ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਭੇਜ ਸਕਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਪਏ ਪੈਸੇ

ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਕਢਵਾ ਲਏ ਸਨ। ਇਹ ਦੁਕਾਨ ਜਿਥੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਸੀ ਇਹ ਫ੍ਰੀ-ਹੋਲਡ ਵਿਕਾਊ ਸੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਲੈਸਟਰ ਵਾਲਾ ਘਰ ਵੇਚ ਕੇ ਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਪੌਲ ਕੋਲ ਜੁੜਿਆ ਸੀ, ਕਢਾ ਕੇ ਪੂਰੀ ਇਮਾਰਤ ਖਰੀਦ ਲਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਕਿਰਾਇਆ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈਣੀ ਸਗੋਂ ਉਪਰ ਫਲੈਟਾਂ ਦਾ ਹੋਰ ਕਿਰਾਇਆ ਆਉਣਾ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਪੌਲ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ,

--ਅੱਜ ਝਾਈ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ ਸੀ।

--ਪੈਸੇ ਮੰਗਦੇ ਸੀ?

--ਨਹੀਂ, ਉਹ ਘੁੰਮਣ ਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਆ।

ਮੁੰਦਰੀ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਪੈ ਗਈ। ਉਹ ਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਹ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦੀ ਪਰ ਆ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਉਸ ਦਾ ਵਕਤ ਵੀ ਖਰਾਬ ਕਰਨਾ ਸੀ ਤੇ ਦਿਮਾਗ ਵੀ। ਜੁਬੈਦਾ ਵੀ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕਹਿ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਸੱਦ ਲਵੇ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਹੀ ਪਰ ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੁਣੀ। ਫਿਰ ਫਰੀਦਾ ਤਾਂ ਆਏ ਦਿਨ ਹੀ ਸੱਦਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਪੌਲ ਦੇ ਮਾਂ ਜਾਂ ਪਿਓ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ,

--ਪੌਲ, ਸੋਚ ਲੈ, ਇਕ ਤਾਂ ਆਪਾਂ ਹੁਣੇ ਦੁਕਾਨ ਲਈ ਆ ਤੇ ਸਾਡਾ ਹੱਥ ਸਾਵਾਂ ਹੀ ਐ ਤੇ ਦੂਜੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਘੁਮਾਉਣ ਲਈ ਟਾਈਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ, ਬਹੁਤੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਤੂੰ ਬੱਚੇ ਲੈ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਆ।

--ਨਹੀਂ ਡਾਰਲਿੰਗ, ਉਹ ਆਪ ਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਆ।

--ਦੇਖ ਲੈ ਜਿੱਦਾਂ ਕਰਨੀ ਆਂ, ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਔਖੀ ਹੋਣੀ ਆਂ, ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ।

ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਕ ਦੋ ਵਾਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਟਰਕਾਉਂਦੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਵਾਰ ਵਾਰ ਇਵੇਂ ਕਰਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਪੌਲ ਨੂੰ ਕਿਹਾ,

--ਬਾਕੀ ਸਭ ਤਾਂ ਠੀਕ ਐ, ਤੂੰ ਇਕ ਵਾਰੀ ਬਿਜ਼ਨਿਸ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਤਾਂ ਦੇਖ ਲੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਆ ਕੇ ਸੋਚਣਾ ਕਿ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਮਾਈ ਜਾਨੇ ਆਂ।

--ਡਾਰਲਿੰਗ, ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਿਰ ਦਰਦ ਕਰਦਾ, ਬਿਜ਼ਨਿਸ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਹੋਰ ਨਾ ਦੁਖਣ ਲਾ ਦੇਵੀਂ।

ਪੌਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੇਫਿਕਰੇ ਸੁਭਾਅ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ। ਮੁੰਦਰੀ ਸੋਚਦੀ ਸੀ ਕਿ ਬਾਹਰੋਂ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਲੱਗਦੀ ਸੀ ਪਰ ਕਰ-ਕਰਾ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਖਰਚੇ ਹੀ ਪੂਰੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਕ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਖਰਚੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵਧਾ ਲਏ ਸਨ। ਘਰ ਵਿਚ ਐਕਸਟੈਸ਼ਨ ਕਰਾ ਕੇ ਵੱਡਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਘਰ ਵਿਚ ਮਹਿੰਗਾ ਸਮਾਨ ਪਵਾ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਮਰਸਡੀਜ਼ ਵੀ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਉਪਰ ਸੀ। ਪੌਲ ਦੀ ਕੰਮ ਉਪਰ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰ ਵੀ ਨਵੀਂ ਹੀ ਸੀ। ਸਟਾਫ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਸਨ, ਕੌਂਸਲ ਟੈਕਸ ਸੀ। ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ, ਵਕੀਲ, ਬੈਂਕ ਆਦਿ ਖਰਚੇ ਹੀ ਖਰਚੇ ਸਨ। ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਵੀ. ਏ. ਟੀ. ਆ ਜਾਂਦੀ ਤੇ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਟੈਕਸ। ਜੋ ਕੁਝ ਬਚਦਾ ਸੀ ਸਭ ਇਹਨਾਂ ਮੋਰੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਬਾਹਰ ਚਲੇ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਆਏ ਨੌਕਰੀ-ਪੇਸ਼ਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਏਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਣੀ।

ਲੱਛਮੀ ਦੇਵੀ ਤੇ ਰਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਇੰਗਲੈਂਡ ਆ ਗਏ। ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਵੀਜ਼ਾ ਸੀ ਤੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਉਹ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਵਿਹਲੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਛੋਟੀ ਧੀ ਤੇ ਦੂਜਾ ਪੁੱਤ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਘਰ ਸਨ। ਸੋ ਹੁਣ ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਰਹਿਣ ਜਾਂ ਇੰਡੀਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਦੇਖੀ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤ ਦੀ ਘਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤੀ ਵੁੱਕਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਦੂਜੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨੂੰਹ ਘਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਚੀਜ਼ ਸੀ। ਜਦ ਲੱਛਮੀ ਦੇਵੀ ਮੁੰਦਰੀ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਵਿਚ ਜਾਂਦੀ ਤੇ ਸਾਰੇ ਉਸ ਨੂੰ 'ਮੈਡਮ ਮੈਡਮ' ਕਰਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਪ ਛੋਟਾ ਜਾਪਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ। ਜਿਹੜੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਉਸ ਨੇ ਭਾਂਪ ਲਈ ਸੀ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੁੰਦਰੀ ਲੋਹੜੇ ਦੇ ਪੈਸੇ ਕਮਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਹਰ ਵੇਲੇ ਮੁੰਦਰੀ ਦੀ ਕਮਾਈ ਬਾਰੇ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਠੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸੁਫਨਾ ਸੱਚਾ ਹੁੰਦਾ ਦਿਸਦਾ। ਉਹ ਮੁੰਦਰੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਝਿਜਕਦੇ ਵੀ ਸਨ ਪਰ ਗੱਲ ਤਾਂ ਕਰਨੀ ਹੀ ਪੈਣੀ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪੌਲ ਨੂੰ ਹੀ ਕਿਹਾ,

--ਦੇਖ ਕਾਕਾ, ਅਸੀਂ ਪਲਾਟ ਤਾਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਰੋਡ ਤੇ ਲੈ ਲਿਆ ਹੋਇਆ, ਹੁਣ ਕੋਠੀ ਬਣਾਉਣੀ ਆਂ, ਇਹ ਹੁਣ ਤੁਹਾਡਾ ਕੰਮ ਆਂ।

--ਭਾਪਾ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗੱਲ ਕਰੋ।

ਪੌਲ ਨੇ ਹੱਥ ਝਾੜਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਲੱਛਮੀ ਦੇਵੀ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਬੋਲੀ,

--ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਘਰ ਦਾ ਮਾਲਕ ਤੂੰ ਐਂ, ...ਗੱਲ ਅਸੀਂ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਕਰੀਏ?

--ਝਾਈ, ਏਦਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਉਹਦਾ ਕੰਮ ਹੈਗਾ ਬੁੜੀਆਂ ਵਾਲਾ, ਮੈਂ ਬਹੁਤਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।

--ਤੂੰ ਝੁੱਡੂ ਜਿਹਾ ਬਣ ਕੇ ਹਰ ਵੇਲੇ ਆਹ ਮਸ਼ੀਨ ਜਿਹੀ 'ਚ ਮੂੰਹ ਦੇਈ ਰੱਖਦਾਂ, ਕੁਸ਼ ਕੰਨ ਰੱਖ। ਐਡੇ ਬੜੇ ਬਿਜ਼ਨਿਸ ਦਾ ਮਾਲਕ ਐਂ, ਜ਼ਰਾ ਓਧਰ ਜਾ ਕੇ ਵੀ ਖ਼ਬਰ ਲਿਆ ਕਰ।

ਲੱਛਮੀ ਦੇਵੀ ਉਸ ਦੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੀ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ। ਪੌਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਤਸੱਲੀ ਬੱਖਸ਼ ਉੱਤਰ ਨਾ ਦਿਤਾ। ਪੁੱਤ ਵਲੋਂ ਹਾਰ ਕੇ ਲੱਛਮੀ ਦੇਵੀ ਤੇ ਰਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੇ ਮੁੰਦਰੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਬੋਲੀ,

--ਡੈਡੀ ਜੀ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਇੰਡੀਆ ਜਾਣਾ ਨਹੀਂ, ਤੁਹਾਡੇ ਜੋਗਾ ਉਹ ਘਰ ਬਹੁਤ ਐ।

--ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਇੰਡੀਆ ਵਿਚ ਘਰ ਬਣਾਉਂਦੀ ਆ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ।

--ਹਾਲੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ।

ਮੁੰਦਰੀ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਲੱਛਮੀ ਦੇਵੀ ਭੜਕ ਪਈ। ਉਸ ਨੇ ਤਾਂ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਵਿਚ ਪੌਂਡਾਂ ਦਾ ਮੀਂਹ ਪੈਂਦਾ ਦੇਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਬੋਲੀ,

--ਦੇਖ ਬੇਟਾ, ਮੈਂ ਤੇ ਤੇਰੇ ਡੈਡੀ ਜੀ ਨੇ ਸਾਰਾ ਹਿਸਾਬ ਲਾਇਆ, ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਕੰਮ ਦੇ ਤੂੰ ਔਸਤਨ ਚਾਲ਼ੀ ਪੌਂਡ ਲੈਨੀ ਆਂ, ਜਾਣੀ ਕਿ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ, ਦਿਨ ਵਿਚ ਸੌ ਗਾਹਕ ਭੁਗਤਦੇ ਆ, ਉਪਰੋਂ ਦੀ ਤੇਰਾ ਟਰੇਨਿੰਗ ਸੈਂਟਰ ਵੀ ਖੂਬ ਚਲਦਾ, ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਤੂੰ ਕੋਰੜਾਂ ਕਮਾਉਨੀ ਆਂ, ਕੋਠੀ ਤਾਂ ਥੋੜੇ ਜਿਹੇ ਲੱਖ ਵਿਚ ਬਣ ਜਾਣੀ ਆਂ।

ਲੱਛਮੀ ਦੇਵੀ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਮੁੰਦਰੀ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਤਾੜ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਇਥੇ ਤਕ ਹਿਸਾਬ ਲਾ ਲਵੇਗੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਤੇਵਰ ਦੇਖ ਕੇ ਰਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬੋਲਿਆ,

--ਬੇਟਾ, ਤੇਰੀ ਝਾਈ ਤਾਂ ਸਾਧਾਰਨ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੀ ਐ, ਬੱਚੇ ਬਹੁਤਾ ਕਮਾਉਣ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਫਖ਼ਰ ਦੀ ਗੱਲ ਮਾਂਪੇ ਲਈ ਕਿਹੜੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਐ!

--ਡੈਡੀ ਜੀ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੈਸੇ ਆਉਂਦੇ ਦਿਸਦੇ ਆ ਪਰ ਜਾਂਦੇ ਨਹੀਂ।

ਕਹਿੰਦੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਗਿਣਵਾਉਣ ਲੱਗੀ। ਲੱਛਮੀ ਦੇਵੀ ਤੇ ਰਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਸ ਵੱਲ ਇਵੇਂ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਝੂਠ ਬੋਲ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ,

--ਜੇ ਨਹੀਂ ਯਕੀਨ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਲਵੋ।

--ਬੇਟਾ, ਤੂੰ ਏਦਾਂ ਕਰ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਬੈਂਕ ਬੁੱਕਾਂ ਦਿਖਾ ਦੇਹ।

--ਝਾਈ ਜੀ, ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਣੀਆਂ ਬੁੱਕਾਂ ਦਿਖਾਓ, ਕਦੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕਿੰਨਾ ਕਿਰਾਇਆ ਆਉਂਦਾ ਤੇ ਕਿੰਨੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਮਿਲਦੀ ਐ?

--ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕੋਠੀ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿਤੀ ਐ, ਹਾਲੇ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਖਰਚ ਚੁੱਕਦੀ ਐਂ, ਸਾਡਾ ਵੀ ਤਾਂ ਓਨਾ ਹੀ ਹੱਕ ਬਣਦੈ, ਸਾਡੇ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਪੁੱਤ ਦਾ ਘਰ ਐ।

ਲੱਛਮੀ ਦੇਵੀ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਮੁੰਦਰੀ ਭੜਕ ਉਠੀ ਪਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੇ ਕਾਬੂ ਰੱਖਦੀ ਉਹ ਬੋਲੀ,

--ਝਾਈ ਜੀ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਘਰ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿਤਾ ਹੋਇਐ, ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਮੈਂ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਪੌਲ ਨਾਲ ਸਾਫ ਕਰ ਲਈਆਂ ਸਨ, ਪੁੱਛੋ ਏਹਨੂੰ।

--ਜੇ ਏਹ ਕੁਸ਼ ਦੱਸਣ ਜੋਗਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਗੱਲ ਹੀ ਕਾਹਦੀ ਸੀ! ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਦਮ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਭ ਕੁਸ਼ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋ ਕੇ ਏਦਾਂ ਫਕੀਰਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਬੈਠਾ ਹੋਵੇ?

ਲੱਛਮੀ ਦੇਵੀ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਗਈ। ਮੁੰਦਰੀ ਦਾ ਗੱਸਾ ਹੋਰ ਵੱਧ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਉਂਗਲ ਲੱਛਮੀ ਦੇਵੀ ਵੱਲ ਸਿੱਧੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਬੋਲੀ,

--ਝਾਈ ਜੀ, ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਪੁੱਤ ਫਕੀਰਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਨਹੀਂ ਮਾਲਕਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਬੈਠਾ। ਮੈਂ ਕਦੇ ਇਹਦਾ ਕਿਸੇ ਗੱਲੋਂ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਫੜਿਆ। ਦੂਜੀ ਗੱਲ; ਇਹ ਬਿਜ਼ਨਿਸ, ਇਹ ਘਰ ਸਭ ਮੈਂ ਬਣਾਇਆ, ਤੁਹਾਡੇ ਪੁੱਤ ਨੇ ਨਹੀਂ, ਸਮਝੇ!

ਆਖਦੀ ਮੁੰਦਰੀ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲੋਂ ਉਠ ਕੇ ਚਲੇ ਗਈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੁੰਦਰੀ ਦਾ ਇਹ ਰੂਪ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਖਿਆ। ਰਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੌਲ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲਗਿਆ,

--ਤੂੰ ਹੀ ਏਹਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਹੋਇਆ!

--ਭਾਪਾ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਕੋਠੀ ਕੋਠੀ ਗਾ ਕੇ ਘਰ ਵਿਚ ਲੜ੍ਹਾਈ ਪਾਈ ਹੋਈ ਐ, ਇਕ ਵਾਰੀ ਵੀਂ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਖੁਸ਼ ਆਂ, ਦੇਖੋ, ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਘਾਟਾ ਮੈਨੂੰ, ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਮੇਰੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇਖੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਹੀ!

ਪੌਲ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਚਦੇ ਸੁਫਨੇ ਵੀ ਠੁੱਸ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਉਹ ਵਾਪਸ ਇੰਡੀਆ ਮੁੜਨ ਨੂੰ ਕਾਹਲੇ ਪੈਣ ਲੱਗੇ।

<u>ਤੀਹ</u>

ਲੱਛਮੀ ਦੇਵੀ ਤੇ ਰਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤਾਂ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਗਏ ਪਰ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਉਹ ਬਹੁਤ ਇਕੱਲੀ ਕਰ ਗਏ। ਏਨੀ ਇਕੱਲੀ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ। ਪੌਲ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਸੀ ਪਰ ਕਹਿਣ ਦਾ ਹੀ ਪਤੀ ਸੀ। ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦਾ। ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕੋਈ ਰਾਏ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕੋਈ ਸਲਾਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਘਰ, ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਯਾਦ ਆਉਣੀ ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋ ਲਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਫੋਟੋ ਵੀ ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੀ ਹੀ ਟੰਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ ਕਦੇ ਕਦੇ ਦੇਖਦੀ ਤਾਂ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤਕ ਇਸ ਫੋਟੋ ਵੱਲ ਦੇਖਦੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਨਵੀਂ ਮਰਸੀਡੀਜ਼ ਖਰੀਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਚੱਲੇ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਫੋਟੋ ਕਾਰ ਨਾਲ ਖਿਚਵਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸਾਈਟ 'ਮੁੰਦਰੀ ਡੌਟ ਕੌਮ' 'ਤੇ ਪਾ ਦਿਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਟਿੱਕਾ ਇਸ ਸਾਈਟ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਖੋਹਲਦਾ ਹੋਵਗਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਦੀ ਫੋਟੋ ਦੇਖ ਕੇ ਫੋਨ ਕਰੇ ਜਾਂ ਈਮੇਲ ਭੇਜੇ ਪਰ ਟਿੱਕਾ ਖਾਮੋਸ਼ ਸੀ। ਉਸ ਸੋਚਦੀ ਕਿ ਕਸੂਰ ਵੀ ਟਿੱਕੇ ਦਾ ਤੇ ਔਖਾ ਵੀ ਉਹੀ। ਫਿਰ ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਟਰੇਨਿੰਗ ਸੈਂਟਰ ਖੋਹਲ ਲਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਦੱਸ ਸਕੇ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਪੰਦਰਾਂ ਸਟੂਡੈਂਟ ਹਨ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਸਾਰੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਹੀ ਫ੍ਰੀ-ਹੋਲਡ ਖਰੀਦ ਲਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਆਪਣੀ ਸਾਈਟ 'ਤੇ ਪਾ ਦਿਤੀ ਸੀ ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਪੜ੍ਹ ਲਈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਉਸ ਨੂੰ ਟਿੱਕੇ ਉਪਰ ਹੋਰ ਵੀ ਗੁੱਸਾ ਆਉਣ ਲਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਤਾਂ ਲਾਟ ਵੱਲ ਵੀ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਖਿਆ। ਉਹ ਕਦੇ ਕਦੇ ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਫੋਟੋ ਦੇਖਦੀ ਬੁੜਬੁੜਾਉਣ ਲਗਦੀ, -'ਇਟਸ ਨੌਟ ਫੇਅਰ ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਇਟਸ ਨੌਟ ਫੇਅਰ!'

ਹੁਣ ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਯਾਦ ਉਸ ਨੂੰ ਤੜਫਾਉਣ ਲਗਦੀ। ਜਦ ਕਦੇ ਵੀ ਕੁਝ ਗਲਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਸੋਚਦੀ ਕਿ ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੱਸ-ਸੁਹਰੇ 'ਤੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸਾ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਬੋਲ ਗਏ ਸਨ। ਅਜਿਹਾ ਗੁੱਸਾ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਹਰ ਵੇਲੇ ਕਲੇਸ਼ ਪਾਈ ਰੱਖਦਾ। ਉਹ ਹਰ ਵੇਲੇ ਖਿੱਝੀ-ਖਿੱਝੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਗੱਲ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਕਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਮਨਜੀਤ ਤੇ ਮਿਸਜ਼ ਭੰਗੂ ਹੁਣ ਉਸ

ਲਈ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀਆਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਨਵੀਂ ਸਹੇਲੀ ਕੋਈ ਬਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦਿਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕੇ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੇ ਵੇਲੇ ਉਹ ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਮੂਹਰੇ ਜਾ ਖੜ੍ਹਦੀ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲਗਦੀ, 'ਇਟਸ ਨੌਟ ਫੇਅਰ ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਇਟਸ ਨੌਟ ਫੇਅਰ!'

ਉਸ ਨੂੰ ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਘਾਟ ਪੈਰ ਪੈਰ 'ਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਦੁਕਾਨ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਜਦ ਉਹ ਇਕੱਲੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਜਾ ਲਗਦੀ। ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ, -'ਇਹ ਕੀ ਕੀਤਾ ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਆਪਣੀ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਏਸ ਭਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਇਕੱਲੀ ਛੱਡ ਦਿਤਾ! ਜਿਸ ਹਰਾਮੀ ਦਾ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਮੂੰਹ ਚੁੱਕ ਕੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਜੋ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਕਹਿ ਜਾਂਦਾ! ...ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਏਡੇ ਏਡੇ ਸੁਫਨੇ ਦਿਖਾਏ, ਪੂਰੇ ਵੀ ਕਰਾਏ, ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ ਮੇਰੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਉਡਾਰੀਆਂ ਭਰਾਈਆਂ ਤੇ ਫਿਰ ਕਿਤੇ ਲੁਕ ਗਏ, ਇਕ ਵਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਏਹ ਸੁਫਨੇ ਮੇਰੇ ਸਾਂਭਣ ਦੇ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਇਕੱਲੀ ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਬਹੁਤ ਇਕੱਲੀ...!'

ਉਹ ਅੱਖਾਂ ਭਰ ਲੈਂਦੀ ਪਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਲਕਾ ਹਲਕਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਟਿੱਕੇ ਦਾ ਪਿਆਰ ਬਾਕੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੇਗਰਜ਼ ਜਾਪਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਆਉਣ ਲਗਦਾ ਕਿ ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੰਨ ਸਕੀ। ਫਿਰ ਟਿੱਕੇ ਨਾਲ ਵੀ ਹਿਰਖ ਜਾਗ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਹੀ ਏਡੀ ਵੱਡੀ ਬਣਾ ਲਿਆ।

ਇਕ ਦਿਨ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀ ਕਾਹਲ ਪਈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਈਮੇਲ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਲਿਖਿਆ, -'ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਜਿਉਂਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮਰ ਗਏ?'

ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਈਮੇਲ ਦੇਖੀ ਪਰ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦਿਤਾ। ਈਮੇਲ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕਹਿਣ ਲਗਿਆ, -'ਮਾਂ ਯਾਵੀ ਖੇਖਨ ਕਰਦੀ ਆ।' ਉਸ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਹਾਲੇ ਤਕ ਠੰਡਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ ਸਗੋਂ ਈਮੇਲ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਵਧ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਤੋਂ ਮੁੰਦਰੀ ਦਾ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਉਹ ਰਾਤ-ਬਰਾਤੇ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਹੌਕਲੀ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵੱਲ ਲੈ ਨਿਕਲਦਾ। ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਦੇ ਮੂਹਰ ਦੀ ਗੇੜਾ ਕੱਢ ਆਉਂਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਪਛਤਾਵਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮੁੰਦਰੀ ਲਈ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਏਨਾ ਹੀ ਗੁੱਸਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁੰਦਰੀ ਪੈਸਾ ਆ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਬਦਲ ਗਈ। ਪੌਲ ਦੀ ਫੇਸਬੁੱਕ ਉਪਰ ਵੀ ਉਹ ਫੇਰਾ ਪਾ ਲੈਂਦਾ। ਆਪਣੇ ਲਾਟ ਨੂੰ ਦੇਖ ਲੈਂਦਾ ਪਰ ਲਾਟ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਭਾਵੁਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਇਕ ਵਾਰ ਉਸ ਨੇ ਏਨਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਲਾਟ ਦੀ ਫੋਟੋ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਲੈਪਟੌਪ 'ਤੇ ਸੇਵ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਇਹ ਫੋਟੋ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਕਰੌਪ ਕਰਕੇ ਲਾਟ ਦੀ ਫੋਟੋ ਅਲੱਗ ਕੱਢ ਲਈ। ਉਸ ਨੇ ਲਾਟ ਦੀ ਇਹ ਫੋਟੋ ਡੈੱਸਕਟੌਪ ਬੈਕਗਰਾਊਂਡ ਬਣਾ ਲਈ। ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤਕ ਲਾਟ ਦੀ ਇਹ ਫੋਟੋ ਉਸ ਵਲ ਦੇਖਦੀ ਰਹੀ ਤੇ ਫਿਰ ਇਕ ਦਿਨ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਜੀਬ ਜਿਹੀ ਮਹਿਸੂਸਣਾ ਆਈ ਤੇ ਫੋਟੋ ਡੀਲੀਟ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਇਕ ਵਾਰ ਉਸ ਨੇ ਮੁੰਦਰੀ ਦੀ ਕਾਰ ਨਾਲ ਖੜੀ ਫੋਟੋ ਨੂੰ ਵੀ ਡੈੱਸਕਟੌਪ ਬੈਕਗਰਾਊਂਡ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ ਪਰ ਕੁਝ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਡੀਲੀਟ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ।

ਮੁੰਦਰੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਈਮੇਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਆ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ। ਇਕ ਵਿਚ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਲਾਟ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋ ਭੇਜ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਦੀ ਵੀ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦੀ। ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਕੁਝ ਨਰਮ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਕਿ ਮੁੰਦਰੀ ਦੀ ਈਮੇਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਵੇ। ਇਕ ਦੋ ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮੁੰਦਰੀ ਦਾ ਈਮੇਲ ਐਡਰਸ ਪਾ ਕੇ ਕੁਝ ਲਿਖਣਾ ਚਾਹਿਆ ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਲਿਖਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਫੋਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਤਾਂ ਹਰ ਵੇਲੇ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ।

ਇਕ ਦਿਨ ਕਿਸੇ ਪੇਂਡੂ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਉਹ ਅਫਸੋਸ ਕਰਨ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਿਲ ਪਿਆ। ਅਫਸੋਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਗੱਲੀਂ ਪੈ ਗਿਆ। ਪੌਲ ਤੇ ਮੁੰਦਰੀ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਅਮਰਜੀਤ ਬੋਲਿਆ,

--ਪੌਲ ਤਾਂ ਸਿੱਧਾ ਜਿਹਾ ਹੀ ਐ ਪਰ ਇਹ ਸੁੱਲੀ ਬੜੀ ਤੇਜ ਨਿਕਲੀ, ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਵਰਤ ਲਿਆ ਤੇ ਤੈਨੂੰ ਵੀ।

ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਮੁੰਦਰੀ ਬਾਰੇ 'ਸੁੱਲੀ' ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਣਾ ਚੰਗਾ ਨਾ ਲਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ,

--ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿੱਦਾਂ ਵਰਤ ਲਿਆ?

--ਅਸੀਂ ਆਹ ਸੋਨੇ ਵਰਗਾ ਮੁੰਡਾ ਲੱਭ ਕੇ ਵਿਆਹ ਕਰ ਦਿਤਾ ਤੇ ਹੁਣ ਤੂੰ ਕੌਣ ਤੇ ਮੈਂ ਕੌਣ!

--ਸੋਨੇ ਵਰਗਾ ਕਿਥੋਂ, ਉਹ ਤਾਂ ਸਾਲ਼ਾ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਮਾਧੋ ਆ, ...ਨਾਲ਼ੇ ਭਾਈ ਸਾਬ, ਜਿਹੜੇ ਬੰਦੇ ਵਿਚ ਦਰਿਆ ਟੱਪਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਹੋਵੇ ਉਹਨੂੰ ਖਾਲ਼ ਤਕ ਕਿੱਦਾਂ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿਓਗੇ? ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਉਹ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਹੀ ਬੁੱਤੀਆਂ ਕਰਦੀ ਰਹੇ।

ਟਿੱਕਾ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਤਲਖ਼ੀ ਸੀ। ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੰਨ ਲਪੇਟਦਾ ਤੁਰ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਆਸ ਸੀ ਕਿ ਟਿੱਕਾ ਵੀ ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬੋਲੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਦੁਕਾਨ ਖਰੀਦਣ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਮੀਦ ਗੱਲਤ ਸੀ, ਟਿੱਕਾ ਕਦੇ ਵੀ ਮੁੰਦਰੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੋਲਦਾ।

ਮੁੰਦਰੀ ਵੀ ਕਦੇ ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੋਲਦੀ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੋਲ ਕੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਕੋਲ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਉਡੀਕਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਈਮੇਲ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦਿਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਦੋ ਵਾਰ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਮਿਸ-ਕਾਲ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਮੁੜਵਾਂ ਫੋਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ। ਮੁੰਦਰੀ ਦਾ ਮਨ ਉਚਾਟ ਰਹਿਣ ਲਗਿਆ। ਕੈਟਰੀਨਾ ਉਸ ਦਾ ਫਿਕਰ ਕਰਦੀ ਬੋਲੀ,

--ਮਿਸਜ਼ ਪਰਾਸ਼ਰ, ਯੂ ਡੌਂਟ ਲੁੱਕ ਵੈੱਲ, ਇਵੇਂ ਕਰ ਕਿ ਹਫਤੇ ਜਾਂ ਦੋ ਹਫਤੇ ਲਈ ਕਿਤੇ ਛੁੱਟੀਆਂ 'ਤੇ ਚਲੇ ਜਾਹ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤੇ ਹਸਬੈਂਡ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਡਿਜ਼ਨੀਲੈਂਡ ਦਾ ਚੱਕਰ ਮਾਰ ਆ, ਚੇਂਜ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੰਮ ਦਾ ਬੋਝ ਤੈਨੂੰ ਲੈ ਲਵੇਗਾ।

--ਨਹੀਂ ਕੈਟ, ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੱਡੀ ਦੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਆਂ।

ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਪਰ ਦਿਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਇਕ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਖੜੀ ਨੇ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਪਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਵਾਲੀ ਮੁੰਦਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹੀ। ਉਸ ਦਾ ਥੱਕਿਆ ਚਿਹਰਾ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਧਾ ਕੇ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਉਂਗਲੀ ਸਿੱਧੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਬੋਲੀ, -'ਹੇ ਮੁੰਦਰੀ! ...ਏਸ ਹਰਾਮੀ ਟਿੱਕੇ ਮਗਰ ਲੱਗ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਖਰਾਬ ਕਰ ਲਵੇਂਗੀ? ਨਹੀਂ, ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਮੁੰਦਰੀ ਏਦਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਉਹਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਟਿੱਕਾ ਐ ਤਾਂ ਤੂੰ ਮੁੰਦਰੀ ਐਂ!'

ਅਚਾਨਕ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਲਗਿਆ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਤੋਂ ਕੋਈ ਬੋਝ ਲਹਿ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਜਾ ਕੇ ਕਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠ ਗਈ, ਕਾਰ ਸਟ੍ਰਾਟ ਕਰਕੇ ਭਜਾ ਲਈ। ਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਕਾਰ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਖੜੀ ਕਰਕੇ ਅੰਦਰ ਜਾ ਵੜੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਲਾਟ ਕੰਪਿਊਟਰ 'ਤੇ ਗੇਮ ਖੇਡ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬਿਲਕੁਲ ਟਿੱਕੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਉਹ ਗਰਦਨ ਇਕ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਕਰਕੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਿਚ ਖੁੱਭਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਕੁਸੈਲਾ ਜਿਹਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਟਿੱਕੇ ਨੂੰ ਈਮੇਲ ਕਰਨ ਬਹਿ ਗਈ, ਲਿਖਿਆ, -'ਟਿੱਕਾ ਜੀ, ਲਾਟ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਲਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਇਸ ਦੀ ਹੋਰ ਸਾਂਭ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਇਹਨੂੰ ਹੁਣ ਲੈ ਜਾਵੋ।'

ਉਸ ਨੇ ਨਾਲ ਹੀ ਲਾਟ ਦੀ ਫੋਟੋ ਵੀ ਭੇਜ ਦਿਤੀ।

ਈਮੇਲ ਭੇਜ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਜਿਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਸ਼ੋਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣ ਦੇ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨੇ ਸੌਣ ਲਈ ਕਪੜੇ ਬਦਲੇ। ਆਮ ਵਾਂਗ ਸਿਰ ਉਪਰ ਚਾਦਰ ਲੈ ਲਈ। ਚਾਦਰ ਲੈਂਦਿਆਂ ਬਹੁਤਾ ਚਿਹਰਾ ਢਕ ਲਿਆ, ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਨੰਗਾ ਰੱਖਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਟਿੱਕਾ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਦਾ ਚੰਦ ਕਿਹਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਢੋ ਲਾ ਕੇ ਬਹਿ ਗਈ ਤੇ ਗਈ ਤੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦ ਤਕ ਬੈਠੀ ਰਹੀ।

ਇਕ ਦਿਨ, ਦੋ ਦਿਨ ਲੰਘ, ਹਫਤੇ ਲੰਘ ਗਿਆ। ਟਿੱਕੇ ਨੇ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦਿਤਾ। ਮੁੰਦਰੀ ਦੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਰਗਰਮ ਹੋਣ ਲਗੀਆਂ। ਉਸ ਨੂੰ ਹਰ ਵੇਲੇ ਅੱਚਵੀ ਜਿਹੀ ਲੱਗੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਆਪਣੀ ਈਮੇਲ ਦੇਖਦੀ। ਹਰ ਵੇਲੇ ਆਪਣਾ ਫੋਨ ਚੈੱਕ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਕਿ ਕਿਧਰੇ ਕੋਈ ਕਾਲ ਮਿੱਸ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਹੁਣ ਉਹ ਅਕਸਰ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਮੂਹਰੇ ਜਾ ਖੜਦੀ ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਖੜਦੀ ਆਪਣੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਉਹ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਲਈ ਉਂਗਲ ਕੱਢਦੀ ਪਰ ਬੋਲ ਉਸ ਦਾ ਸਾਥ ਨਾ ਦਿੰਦੇ।

ਐਤਵਾਰ ਦਾ ਦਿਨ ਸੀ। ਅੱਜ ਉਸ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਸੀ। ਮੁੰਦਰੀ ਜਲਦੀ ਉਠੀ। ਉਸ ਨੇ ਲਾਟ ਨੂੰ ਜਗਾਇਆ। ਸੁੱਤ-ਉਣੀਂਦਾ ਲਾਟ ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਰੋਇਆ ਤੇ ਫਿਰ ਮਾਂ ਵਲ ਦੇਖਣ ਲਗਿਆ। ਮਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਨਵੇਂ ਕਪੜੇ ਪਾਏ। ਆਪਣੇ ਕਪੜਿਆਂ ਦਾ ਭਰਿਆ ਅਟੈਚੀ ਦੇਖ ਉਹ ਹੈਰਾਨ ਵੀ ਸੀ ਤੇ ਉਤਸੁਕਤ ਵੀ। ਉਹ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰ ਕਿਧਰੇ ਖਾਸ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੁੰਦਰੀ ਨੇ ਲਾਟ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਚੁੰਮਣ ਦਿਤਾ ਤੇ ਪੌਲ ਨੂੰ ਅਵਾਜ਼ ਮਾਰੀ। ਪੌਲ ਤਾਂ ਸਦਾ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਅੱਧੀ ਕੁ ਹਾਕ 'ਤੇ ਉਠ ਖੜ੍ਹਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣਾ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮੁੰਦਰੀ ਬੋਲੀ,

--ਪੌਲ, ਜਾਹ ਲਾਟ ਨੂੰ ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਘਰ ਛੱਡ ਆ।

ਪੌਲ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਬੋਲੇ ਲਾਟ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜਦਾ ਚਲ ਪਿਆ। ਲਾਟ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਮੁੰਦਰੀ ਵਲ ਦੇਖਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਚਾਅ ਜਿਹੇ ਵਿਚ ਪੌਲ ਨਾਲ ਤੁਰਨ ਲਗਿਆ। ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਹਲ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਗਏ। ਮੁੰਦਰੀ ਭੱਜ ਕੇ ਖਿੜਕੀ ਮੂਹਰੇ ਜਾ ਖੜੀ। ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਲਾਟ ਛਾਲ਼ ਮਾਰ ਕੇ ਕਾਰ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਤੇ ਪੌਲ ਨੇ ਕਾਰ ਭਜਾ ਲਈ। ਮੁੰਦਰੀ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤਕ ਉਵੇਂ ਹੀ ਖਿੜਕੀ ਮੂਹਰੇ ਖੜੀ ਰਹੀ।

(ਸਮਾਪਤ)